

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ
ΤΗΣ
ΟΜΗΡΙΚΗΣ ΔΙΑΛΕΚΤΟΥ

ΜΕΤΑ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΩΝ

ΠΕΡΙ ΟΜΗΡΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΠΟΙΗΜΑΤΩΝ ΑΥΤΟΥ,

ΠΕΡΙ ΠΟΙΗΣΕΩΣ ΚΑΙ ΕΠΟΠΟΙΑΣ

ΠΡΟΣΕΣΤΙ ΤΟΥ ΕΠΙ ΤΩΝ ΠΕΚΙΝΙΑΣΤΙΚΩΝ ΕΑΡ ΤΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ

ΥΠΟΣ

ΕΥΑΓ. Κ. ΚΟΦΙΝΙΩΤΟΥ

ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΟΥ ΒΑΡΒΑΚΕΙΟΥ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ «Ο ΠΑΛΑΜΙΔΗΣ»
ΟΔΟΣ ΑΓΙΟΥ ΜΑΡΚΟΥ ΑΡΙΘ. 28.

1885

1885. 154

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ
ΤΗΣ
ΟΜΗΡΙΚΗΣ ΔΙΑΛΕΚΤΟΥ

ΜΕΤΑ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΩΝ
ΠΕΡΙ ΟΜΗΡΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΠΟΙΗΜΑΤΩΝ ΑΥΤΟΥ,
ΠΕΡΙ ΠΟΙΗΣΕΩΣ ΚΑΙ ΕΠΟΠΟΙΑΣ
ΕΓΚΡΙΣΤΗ ΤΟΥ ΕΠΙ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ

ΥΠΟ
ΕΥΑΓ. Κ. ΚΟΦΙΝΙΩΤΟΥ
ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΟΥ ΒΑΡΒΑΚΕΙΟΥ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ « Ο ΠΑΛΑΜΗΔΗΣ »
ΟΔΟΣ ΑΓΙΟΥ ΜΑΡΚΟΥ ΑΡΙΘ. 28

1885

Αντωνία, παρακαλώ σε,
να με ενοχλήσεις

Γιάννης

Δωρον Θεού παλίτιμον ή ἀγνή ή φιλία...
πόσον μαυράν για τους πανούς τοιαύτη εὐτυχία!

ή ως εὐτυχία σου

Γιάννης

Τοῖς ἀναγνώσταις

Πρὸς κατάληψιν τῶν ἀθανάτων ποιημάτων τοῦ θείου Ὁμήρου ἐκ τῶν ὧν οὐκ ἄνευ εἶναι Ὀμηρικὴ γραμματικὴ, Ὀμηρικὸν λεξικόν, βοηθητικὴ δὲ Ὀμηρικὴ γεωγραφία, καὶ μυθολογία.

Ἐπιθυμοῦντες δὲ ἵνα συντελέσωμεν πρὸς τοῦτο καὶ θέλοντες τὰ παράσχωμεν μᾶλλον ἐνπρόσιστα τῇ σπουδαζούσῃ νεότητι τὰ μέσα ταῦτα, ἐπεχειρήσαμεν ἵνα πάντα ταῦτα εἰς φῶς φέρωμεν· ὅθεν πλὴν τῆς ἀπὸ χειρὸς Ὀμηρικῆς γραμματικῆς, ἐδημοσιεύσαμεν καὶ Ὀμηρικὴν γεωγραφίαν μετὰ εἰκόνων καὶ χαρτῶν, ὅσον οὐπω δὲ ἔρχεται εἰς φῶς καὶ τὸ Ὀμηρικὸν λεξικόν, ὃ ἐκδίδεται μετὰ εἰκόνων.

Ἐν παραρτήματι δὲ ἐν τῇ γραμματικῇ ταύτῃ προσετέθησαν.

1. Περὶ Ὁμήρου καὶ τῶν ποιημάτων αὐτοῦ, ἐν οἷς καὶ περὶ τοῦ χαρακτηρισμοῦ καὶ τῆς σημασίας τῶν ποιημάτων τοῦ Ὁμήρου, καὶ περὶ διαφορᾶς Ἰλιάδος καὶ Ὀδυσσεΐας καὶ περὶ διαλέκτου Ὁμήρου γίνεται λόγος.

2. Περὶ Γεννήσεως καὶ ἀναπτύξεως τῆς ποιήσεως.

3. Περὶ ἐποποιίας, καὶ περὶ τῶν μερῶν τοῦ ἔπους καὶ περὶ Ἰλιάδος καὶ Ὀδυσσεΐας.

4. Περὶ τῶν ἐκ τοῦ Ὁμήρου διδαγμάτων.

5. Περὶ δακτυλικοῦ ἑξαμέτρου.

Οὕτως ἡ ἀπὸ χειρὸς Ὀμηρικῆς γραμματικῆς κατέστη ἀναγκαιότατον βοήθημα παντὶ περὶ τὸν Ὁμηρον ἀ-

δ'.

σχολουμένων, ἅτε περιέχουσα πᾶν τὸ ἀποβλέπον εἰς σπουδὴν τοῦ ἀθανάτου καὶ δαιμονίου τούτου ποιητοῦ.

Ἐὐελπὶς, ὅτι ἡ ἀρὰ χεῖρας γραμματικὴ ἔσται ἰκανὸν βοήθημα τῇ σπονδαζούσῃ νεότητι, καὶ μετὰ τῶν παραρτημάτων θέλει διεγείρει τὸν ἔρωτα περὶ τῆς μελέτης τοῦ ἀθανάτου καὶ ἐνδόξου ποιητοῦ, τοῦ διδάξαντος καὶ φωτίζοντος ἔτι ἅπασαν τὴν ὑφήλιον.

Ἀθήνησι 1 Νοεμβρίου 1885.

ΕΥΑΓΓ. Κ. ΚΟΦΙΝΙΩΤΗΣ

ΟΜΗΡΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

§ 1. Τῆς ὁμηρικῆς διαλέκτου ὁ θεμελιώδης χαρακτήρ εἶναι ὁ πλοῦτος τῶν φωνηέντων, ἡ μαλακότης, ἡ εὐκαμψία καὶ ἡ ῥυθμικὴ εὐφωνία τῶν σχηματισμῶν καὶ συνδυασμῶν τῶν λέξεων· *θεάωρ, ἱεροῦτο δόμοιο, ἀργυρέοιο βιωτο, ἠῦκόμοιο, ἠε.λίωιο, γέμει, κοιούση, κα.λοόμην, δηῖόφεν, κναρέησι, ἰδυίησι, ἀγ.λαηῖφι-εἰράταται, αἰτιώ-ωται, ἐπηγεαρός, ἀποαιρεῖσθαι, ἐκατηβαλέταο, κτλ.*

§ 2. Ὡς ἀρχαιοτάτη γλῶσσα ἡ ὁμηρικὴ διάλεκτος διετήρησε σχηματισμούς τινας τῶν ἀρχικῶν γλωσσῶν, οἵτινες δὲν ἦσαν ἐν χρήσει εἰς τὴν μεταγενεστέραν ἀττικὴν διάλεκτον, δι' ὃ οἱ τοιοῦτοι σχηματισμοὶ οὐδέποτε πρέπει νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἀπ.λατ̄ ἐξαιρέσεις τῆς κλασικῆς γλώσσης· ἢ ὡς ἀνωμαλίαι ἢ μάλιστα ὡς ἄδεια ποιητικῆ.

§ 3. Ἄλλ' ἐκτὸς τούτων τῶν κατὰ κανόνας τινὰς καὶ ὀργανικῶς μορφωθέντων τύπων, εἰς ἀχρησίαν μετὰ ταῦτα μεταπεσόντων, ἡ ὁμηρικὴ γλῶσσα, ὡς γλῶσσα ποιητικῆ, ἔχει καὶ πλείστους ἄλλους λεκτικὸς τύπους, οἵτινες ἐγεννήθησαν ἐκ τῆς ἀνάγκης τοῦ μέτρου, καὶ οἵτινες διὰ τοῦτο πρέπει νὰ θεωρῶνται ὡς τύποι ἀληθῶς ποιητικοί. Οὕτως ἐκ τοῦ κ̄ ἄτ̄ος ἐσχηματίσθησαν τὰ κρᾶτερ̄ος καὶ κᾶρτερ̄ος διὰ μεταθέσεως κατὰ τὴν ἀνάγκην τοῦ μέτρου. (Ἄλλ' ὑπερθετικὸν μόνον κᾶρτιστος.) οὕτω καὶ τέτ̄ς ἄτος ἀντὶ τέτ̄αρτος. Ποιητικὴ ἄδεια εἶναι, ἐὰν τὸ στερητικὸν α ἐγείνη μακρὸν εἰς τὰ ἀθανάτων, ἀκαμάτων, ἀνέφελος καὶ ἄλλα, ἢ τὸ ε τῆς ἐπὶ εἰς τὸ ἐπίτορος (-ουυ) καὶ ἐὰν τὸ ω ἐγείνη τὸναντίον βραχὺ εἰς τὸ ἥρωος (ου), ἢ αἰ εἰς τὸ ἔμπαιω (-ου), ἢ οἰ εἰς τὸ οἶος (ου), καὶ τὰ ὅμοια.

Ἐν τῇ τεχνικῇ καὶ ἀρμονικῇ συγχωνεύσει καὶ συνενώσει τῶν ἀρχαίων καὶ νέων ποιητικῶν τύπων κεῖται τὸ ἐξοχον κάλλος τῆς ὁμηρικῆς γλώσσης.

1. Δίγαμμα.

§ 4. Πλὴν τῶν συνήθων γραμμάτων τὸ ἀρχαιότατον ἑλληνικὸν ἀλφάβητον περιεῖχεν ἔτι στοιχείον τι **F**, τὸ ὁποῖον ἐκ τοῦ σχήματος ὁμοιοτάτου μὲ διπλοῦν **Γ**, καλεῖται ὑπὸ τῶν γραμματικῶν **δίγαμμα**: ἐπειδὴ δὲ τὸ στοιχείον τοῦτο ἐν τῇ ἄττικῃ διαλέκτῳ ἤδη πρὸ πολλοῦ ἐξέλιπε, παρέμεινε δὲ ἐπὶ πλέον τοῖς **Αἰολεῦσιν**, (ἐν τοῖς ποιήμασι τῆς Σαπφούς καὶ Ἀλκαίου εὐρέθη ὑπὸ τῶν Ἀλεξανδρινῶν γραμματικῶν) ἐκλήθη ὑπὸ τούτων **αἰολικὸν δίγαμμα**: ὁ δὲ φθόγγος αὐτοῦ ἦν ὅμοιος τῷ λατινικῷ **V**, καὶ ἐκαλεῖτο ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ὅπως καὶ ὑπὸ τῶν Φοινίκων παρ' ὧν παρελείφθη **βαῖ(1)**: ὑπὸ πάντων δὲ πιστεύεται σήμερον ὅτι καὶ τὸ λατινικὸν **V** καὶ τὸ ἑλληνικὸν **F** προῦφέρετο ὅπως τὸ ἀγγλικὸν **W**.

Σημ. Τὸ γράμμα τοῦτο ἦτοί τὸ **F** ἤτό ποτε ἐν πολλῇ χρήσει, περιωρίσθη δὲ ὕστερον, ἀλλὰ μέχρι σήμερον ἰκανὰ τούτου ἴχνη διατηρήθησαν. Ὁ περιορισμὸς οὗτος συνέβη τοῦ μὲν ἐξικανισθέντος παντελῶς τοῦ φθόγγου του, τοῦ δὲ εἰς συγγενῆ φωνήεντα ἢ σύμφωνα ἢ πνεῦμα μεταβάτος. Τεκμήριον τῆς ποτὲ ὑπάρξεως τούτου εἶναι ἢ χρήσις εἰς ἀντιστοίχους λέξεις ἐν τε τῇ αἰολικῇ καὶ δωρικῇ διαλέκτῳ, τῶν συγγενῶν γλωσσῶν καὶ μάλιστα τῆς λατινικῆς: φοῖδος=ὄζυς τὴν κεφαλὴν, μόσχος=ὄσχος, μονθυλεύω=ὄνθυλεύω, μία=ἕα, ἑσπέρα=Vespera=vespera, Ἡρ=ver=ἦρ (ἔαρ), Vis=ἕα=vis, κλάρις=clavis=κλάρις, διῖος=divus=δῖος, ὄβρις=ovis=ὄις, βρόδον=βρόδον, ὠῖον=ovum=ὠόν, ἀλέφασθαι=ἀλεύσασθαι, (νηρις)=navis=ναῦς, βορις=bovis=βοῦς, ἔφκηλος=εὔκηλος, φριγος=Frigus, κόβρις=κοῦρις, ἐδεύετο=ἔδειτο, ἐκ τοῦ ἐδέετο, ἐπίδευης, ἐκ τοῦ ἐπίδεφης. Ταῦτα καὶ ἄλλα πολλὰ μαρτυροῦσιν ὅτι πλεῖστα λέξεις εἶχον ἐξ ἀρχῆς τὸ **F**, τοῦτο δὲ ἐν τοῖς μὲν ἀπεσκληρόνθη εἰς μ, λ, θ, υ, ἐν τοῖς δὲ ὅλως ἐξέπεσεν. Ἡ μεταβολὴ αὕτη προῖμώτερον μὲν καὶ ταχύτερον ἐγένετο ἐν τῇ ἰωνικῇ διαλέκτῳ καὶ τῇ ταύτης συγγενεστάτῃ ἄττικῇ, ὀψιαίτερον δὲ καὶ βραδύτερον ἐν τῇ δωρικῇ: ἐν δὲ τῇ αἰολικῇ διατηρεῖτο σποράδην ἢ χρήσις αὐτοῦ μέχρι τοῦ 2 π. Χ. αἰῶνος καὶ ἔτι ὕστερον, ἐν ᾧ ἐκ τοῦ ἰωνικοῦ ἀλφάβητου ὡς φθόγγου σημαντικόν, ὅτε ἐγράφησαν τὰ τοῦ Ὀμήρου ἔπη

1) Litera posita est pro digamma, quod quidam Graecorum etiam Vau appellant. Scaurus σελ. 2254. F nostri Vau vocant et alii digamma. Mar. Victor. σελ. 2401.

εἶγεν ἐκλείψει, δι' ὃ καὶ ἐν αὐτοῖς οὐδὲν ἔλχος αὐτοῦ ἐν τῇ ἐνεστώσῃ αὐτῶν μορφῇ, ὡς στοιχείου διεσώθη, ἢ πρωτογενῆς ὁμοκαύταῦ ὑπαρξίς εἰς ταῦτα εἶναι ἀναμφήριστος· ὕστερον δὲ πανταλοῦ ἐπικρατήσαντος τοῦ ἰωνικοῦ ἀλφαβήτου καὶ παρά τοῖς ἄλλοις Ἑλλησιν ἀπέβη εὐργιστον ὡς ἀριθμητικὸς χαρακτήρ δηλωτικὸς τοῦ ἕξ.

Καὶ ἐπὶ τῶν χρόνων τούτων δὲν ἦτο σταθερὸν τὸ F, δι' ὃ καὶ ἐν τῇ αὐτῇ λέξει ὅτε μὲν προσετίθετο καὶ προῦφέρετο, ὅτε δ' οὐ' ἀποκρινεῖσθαι: A 230, ἀρκιρεῖται A 182, ὑποεῖχω K 238, ὑπέχω A 294, πάσας δὲ ἐρύσσομεν Ξ 76, ἰστία λεύκ' ἐρύσαντες μ 402.

§ 5. Τοιαῦται λέξεις προφερόμεναι ἀρχικῶς μετὰ δίγαμμα ἐν τῇ ἀρχῇ εἶναι παρ' Ὀμήρω αἱ ἀκόλουθοι 54.

ἄγγυμι, ἄλις, ἄλωναι, ἄραξ. ἀνδάνω, ἀραιός, ἄστν, ἔαρ (λατ. ver), ἔδρα, ἔθειρα, ἔθρος, εἶδω (Feid-Fid, λατ. vid-co), εἶκοσι (δωρ. εἶκατι λατ. viginti) εἶκω, εἶλω, εἶμα, (Feim, Fec, λατ. ves-tis ἐξ τοῦ ἐσ-θής), εἰπεῖν, ἐκάς, ἕκαστος, ἕκλος, ἕκχι, ἐκυρός, ἐκών, ἔλδοισι, ἔλπομαι, ἐλίσσω, ἐννυμι (vestio), ἔο, ἔοικα, ἔπος, ἔργον, ἔρω, ἐρώω, ἐσθής (παράθ. εἶμα), ἔσπερος (λατ. vesper), ἔτης, ἔτος, ἐτώσιος, ἦδός, ἦθος, ἦκα, ἦρα, ἦρή, ἦχη, ἦλιος, ἰόν, ἴρις, ἴς, ἴσος, ἴτε, ἴφι, οἶκος (vicus), οἶνος (vinum).

§ 6. Πλήθος ἰδιωτισμῶν τῆς δημηρικῆς γλώσσης πρόκειται θεωρηθῶσιν ὡς ἀποτέλεσμα τῆς ἐξαφανίσεως τοῦ δίγαμμα, καὶ ὡς ἀναπλήρωσις αὐτοῦ· τοιοῦτοι εἶναι α) ἡ μετρικὴ ἔκτασις τελικῶν βραχέων φωνηέντων πρὸ ἀπλοῦ συμφώνου ἔχοντος τὸ F πολλάκις ἢ ἄλλο σύμφωνον οἶνον οἰοχοεῖντες, ταῖον οἶδα, κατὰ ῥόδον, ὀπὸ ῥιπῆς, διὰ ρεφέων, (γνέφος) κατὰ ἁλαπάρην (σ.λ.) κτλ. β) ἀναλόγως πρὸς τοῦτο καὶ ἡ ἔκτασις βραχέων φωνηέντων ἐν τῷ μέσῳ λέξεως πρὸ φωνήεντος· βασιλῆος, ἐμεῖο, πρέω, προή. γ) ἡ ἔκτασις τοῦ ο εἰς ου πρὸ τοῦ θ, λ, ρ' οὐδός, οὔλος, οὔρος (ὄρ-Fος) δ) ἡ ἔκτασις τοῦ ε εἰς ει εἰς τὸ ἕϊνος (ἀντὶ ξέFος), εἶαρ = Fεάρ, εἶαρινός = Fεαρινός, εἶργω = εἶωθα (= FεFοθα). ε') ἡ συλλαβικὴ αὔξησις πρὸ φωνήεντος· ἔαξα, (Fαγγνυμι) εἰ.λα = FεFο.λα, εἰκα = FεFοικα. ζ) ἡ παράλειψις τῶν εὐφωνικῶν ν καὶ κ καὶ τῆς ἐκθλίψεως· δαῖτε οἱ (Fοι), ἐπεὶ οὐ ἔθερ (Fεθερ), θεοειδής, κατὰ ἄστν, ἀπὸ ἦς. ζ') ἡ μὴ χασμωδία πρὸ ἔθερ = πρὸ Fεθερ, π') ἡ παράλειψις τῆς ἐκθλίψεως, τῆς κράσεως· ἄπτεν δὲ ἐ =

δὲ F_{ϵ} , ἀπὸ $\epsilon\upsilon$ = ἀπὸ $F_{\epsilon\upsilon}$, διαειπέμεν = δια $F_{\epsilon\upsilon}$ πέμεν, ἀαγήκ = ἀ $F_{\alpha\gamma\eta\kappa}$.

2. Παθολογία φωνηέντων.

§ 7. Α'. Ἑξαλλαγή φωνηέντων.

α') Τὸ α τῆς αἰολικῆς καὶ δωρικῆς διαλέκτου ἢ καθόλου τῆς ἀρχαιοτέρως τῶν Ἑλλήνων διαλέκτου τρέπεται κανονικῶς εἰς η , ἐν δὲ τῇ ἀττικῇ φυλάσσεται μόνον, ὅταν προηγήται φωνῆν ἢ ρ οὕτως.

1. Ἀντὶ τοῦ α μακροῦ εὐρίσκεται η α') ἐν τῷ ἐνικῷ τῆς α'. κλίσ. κλίσῃ, ἀγορή, ρηνήης, ξενίῃ, αἰσχῇ, ἱερῇ, κτλ. πλὴν τοῦ θεά, δία καὶ τινων κυρίων ὀνομάτων (§ 22). β') εἰς τὰ ἀριθμητικὰ τριήκοιτα, διηκόσια, τριηκόσιοι. γ') εἰς τὸν μέλλοντα τῶν εἰς -ιάω καὶ -άω ῥημάτων ἴησομαι, περήσω. δ') εἰς πολλὰς ἄλλας λέξεις ῥηός = ραός, ἀττ. ρεός, ἰητήρ, κρητήρ, θώρηξ, περήσω, τρηχός, Φαίηκας, ἀνηρός, *Ἀδρηστος κτλ.

2. Ἀντὶ τοῦ α βραχέος εὐρίσκεται ἐνίοτε η . εἰς τὰ ἀφρημένα εἰς εἰα καὶ οἰα, ἐν τῶν εἰς $\eta\varsigma$ καὶ οὐς (οος) ἐπιθέτων ἁληθείη, εὐπλοίη. εἰς πολλὰς ἄλλας λέξεις κρίσις, Σκύλλη, εὐήνωρ, ἠγορέη, ἀγροσίη, ἠγάθεος (ἄγαρ), ἠμαθῆεις (ἄμαθος), ἠγεμόεις καὶ ποδήγεμος (ἄγεμος), ἐπιημοῖος (ἄμειβω), ἠγερέθονται (ἀγείρω) ἠερέθονται (ἀείρω) καὶ ἄλλα πολλὰ, καὶ εἰς τὴν δίφθογγον αὐγρηῦς (γραῦς), ρηῦς (ραῦς).

β'. Τὸ α τρέπεται εἰς ϵ ἐν τοῖς βέρεθρον (ἀττ. βάραθρον) καὶ ἐν τῇ α'. κλίσ.(1).

1) Τὰ πρωτογενῆ καὶ ἀρχαιότατα φωνήεντα ἦσαν τρία τὸ α , ι , υ , τούτων δὲ πάλιν τὸ ἀρχαιότερον, ἐξ οὗ ὕστερον διχασθέντος ἀνεπτύχθησαν, ὡς μεσάζοντες φθόγγοι οἱ ϵ καὶ ο' ὧν ὁ μὲν ϵ μεταξὺ τοῦ α καὶ ι , ὁ δὲ ο' μεταξὺ τοῦ α καὶ ο' ὅθεν τὸ πρωτογενὲς α μεταβάλλεται εἰς ϵ καὶ ο' καὶ ἐν τοῖς διαλέκτοις καὶ ἐν τῇ κοινῇ γλώσσῃ ὡς βάθος βένθος (καὶ ἐν τῇ καθωμιλημένῃ ἀνήμερα = ἐνήμερα, ἀντάμα = ἐντάμα, ἀγνάντια = ἐνάντια), πάθος πένθος, βάλλω βέλος βόλος, τρέπω καὶ δωρ. τράπω, τρόπος, τέττιρες καὶ δωρ. τέτορες, εἴκοσι καὶ δωρ. εἴκατι ἢ, αἰολ. ἑῖκατι. Δηλοῦται δ' ἔκ τινων τύπων τῶν χρόνων καὶ τῶν παραγῶγων τρέπω ἔτραπον τέτροπα ἀταρπός (ἄ-ταρπός), τρόπος τρέφω ἐφράφην τέτροφα εὐτραφῆς τραφερὸς τροφή, καὶ πλεῖστα ἄλλα φέρω

γ'. Το α τρέπεται εἰς υ ἐν τῷ αἰολικῷ πίονα, πίονα=εἰσ-
σαρει(1).

Σημ. Το αὶ ἐν τοῖς ἐξῆς δὲν προῆλθεν ἐκ τροπῆς τοῦ α εἰς αἰ, ἀλλ' ἐξ ἀποβολῆς τοῦ ι ἐκ τῆς αἰ τὰ ἀττικά· αἰεὶ ἀρχικῶς ἀΐσι, (aevum), αἰετός=ἀετός, ἰθαίγενής, ἐλαίη (ἀττικ. ἐλάα), Ἀλκμαίων (παρὰ τὸν Ἀλκμάονα M 394), παρὰ=παρά, (πκραιβάτης), κατὰ=κατὰ μόνον εἰς τὸ κατὰβάτης(2) προσέτι! χαμαὶ (χαμά), ναῖω (νάω), κέραιε (κερᾶω)

§ 8. Β'. Ἑκτασις. Α'. Το ε ἐκτείνεται εἰς η καὶ ει.

α'. Εἰς η μὲν πρὸ τῶν ε, η, ι μετὰ τὴν τοῦ F ἀποβολήν· α') εἰς τὰ εἰς εἰος καὶ εἰω· Πηλῆϊος, χαλκῆϊος, ἱερῆϊον (ἱερεFιον), οὔτω καὶ χέρηες, τελίεσσα, φανῆη. β') Εἰς τὰς πλαγίας πτώσεις τῶν εἰς εἰ· βασιλῆος, ἦι, ἦα, κτλ. γ') Εἰς τὸ ἦος (ἐός), ἦθ=εὔ καὶ ἐν τοῖς συνθέτοις ἠῦγένειος=εὐγένειος, ἠῦχομος=εὔχομος.

β'. Εἰς ει δὲ πρὸ συμφώνων, μάλιστα πρὸ ὑγρῶν (πλὴν λλ) καὶ πρὸ τῶν φωνηέντων α, ο, ου, ω, τὸ μὲν ἕνεκα τῆς τοῦ j εἰς ι ἀπολεπτύνσεως (§ 19, β'. ὑποσ.) χροσειος, ὑπεῖρ, (ὑπερί;) ὑπεῖροχος κτλ. θείω, ρεικέω, περθεῖστον, ἐτελείετο, Αἰρείας=Αἰρέας, Ἐρμείας κτλ. (διότι θέ-jω, κτλ.), τὸ δὲ ἕνεκα τοῦ F εἰς τὰ πτεῖω, εἰλήλουθα, εἰουκείται, δειδέχεται, δειδία, δεῖος, ἐμεῖω, σεῖο, εἶο, εἶωρ, εἰαρινός (ἔαρ), εἶω, εἶωσ=εἶος ἀντὶ ἕωσ (συνίζησις), τειώς, σπειός χρεῖος, λείουσι (δοτ. πληθ. τοῦ λέωρ λέFωρ)—εἰλάτιρος (εἰλάτη) μέλας μείλιρος — εἶνεκα, ξεῖνος, δεῖος (δFέος), ρεῖος (ρεFός) (§ 6) (3) καὶ ἄλ.

§ 9. Β'. Το ο ἐκτείνεται συχνότατα εἰς ου, ἐνίοτε εἰς οι, σπα-
νίως δὲ εἰρίσκειται μεταβεβλημένον εἰς ω, αἰ καὶ υ.

φάρος φάρετρο φόρος. Ἐκ τοῦ α δὲ προῆλθεν τὸ η καὶ ω· ἐκ τούτου οἱ παράλληλοι τύποι· φρατήρ καὶ φράτωρ αἰολ. καὶ δωρ.. μάτηρ, λατ. mater "καὶ κοινῶς μήτηρ" αἰολ. καὶ δωρ. τᾶς=τῆς, δωρ. πρᾶτος=πρῶτος.

1) Ἡ τοῦ α εἰς υ ἐναλλαγή φαίνεται καὶ εἰς τὸ γλάφω, γλύφω καὶ ἐν τῇ λατινικῇ scalpo sculpo.

2) Καὶ ἐν τῇ καθωμιλημένῃ· ἀναιθαίνω, ἀναιθατόν, κατὰθαίνω. κατὰθατόν, κατὰθασμός, κατὰθασμα. Πρβλ. § 117.

3) Ὡς κρείας ἢ κρειάς.

α'. Εἰς ου, πρὸ τῶν ὑγράων, εἰς τὸ μὴ ἐκ παραγωγῆς προκύπτων ο (λόγος οὐδέποτε λοῦρος), τοῦτο προῆλθεν ἐκ τοῦ ἐν τῇ ρίζῃ F (§ 6, γ') ἢ ἔνεκα μετρικοῦ λόγου· οὐλόμενος, Οὐλύματος, ποι-
λός, κουλεύδον (ἀντ' οὐλόμενος κτλ.)=οὔρομα (ὃ Fρομα), γούνα-
τος, γούνατα κτλ. (γόνυ)· δούρατος, δούρατι κτλ. (δέρυ)· θοῦ-
ρος, θοῦρος (θορεῖν)· (§ 12). β') κοῦρος, κοῦρη (κόρος, κόρη)—
οὔρεος, οὔρεα (ῥος —ροῦσος (ῥόσος)).—Περὶ τῶν οὐδός (=νία,
limen), ὀδός (=νία). οὔλος, οὔρος, ἴδ. § 12, β' καὶ 21(1).

β'. Εἰς οι πρὸ φωνήεντος, ἀλοῖσι, προῖη, ποιῆ καὶ ποιήεις, ὀ-
λοῖσι, ὀλοῖσι φρεσί, χροῖη Ἐ 164, ἐποῖθηεν· μελαγχροῖης (ἀντι-
τῶν ἀλόα, προή, πῶα κτλ.) καὶ πρὸ συμφώνου φροῖος καὶ φροῖως,
√ φρεν, φον, ἠγροῖησε (√ γροF) ὀλοῖη, Μοῖρα, φροῖηεις ὀλοῖτρο-
χος=στρογγύλος ἄλιος. (παρβ. § 19, β'. ὑπασ.) (2).

γ'. Ἐναλλάσσεται εἰς ω, αι καὶ υ' τρωγάω, ποτάσμαι, δειρώ
Γ 240, εἰς τὸ ἀπῆωροι ἀπῆFωρος, ἀλλὰ μετήωρος (3), ὑπαί =
ὑπὸ(4), ὡς παραι καὶ καταί, ἴδε § 7 Δ'. ἄγγρις=ἀγγυρά, ὄθεν
παρήγγρις(5).

Σημ. Τὸ η ἐν τῷ πρώτῳ συνθετικῷ τῶν ὀλιγηπελείων, ὀλιγηπε-
λέουσα, νεηγενείας, ἰππημολγῶν, ἐλαφηβόλος, πρέπει νά θεωρῆται ὡς
ἀνήκον εἰς τὸ πρῶτον συνθετικόν.

Γ'. Τὸ υ εἰς ου' εἰλήλουθα=εἰλήλυθα.(6). ++

§ 10 Γ'. **Συστολή.** Συχνότατα ἐν τῇ ὀμηρικῇ διαλέκτῳ συ-
στέλλονται τὰ μακρὰ φωνήεντα.

Α'. Τὸ η εἰς ε' α') μάλιστα εἰς τὴν ὑποτακτικὴν· εἶδετε, λά-
βετον, γίνεαι κτλ. β') εἰς τὰ ἀργεῖα δημῶ καὶ ἀργεῖα, παρὰ τὸ

1) Καὶ ἐν τῇ καθωμιλημένῃ οὔλος=ὄλος, ἀκουή (καὶ Ὀμηρ.)=ἀκοή.

2) Ἐν τῷ ὀδοιπόρον, χοροτυπίησιν, Πυλοισγενέος τὸ οι εἶναι τῆς δο-
τικῆς τοπικῆς κατάληξης πτώσεως, ὡς καὶ τὸ αι εἰς τὸ Θηβαγενής.

3) Διὰ τῆς ἀποβολῆς τοῦ F ἐγένεον ἀναπληρωτικὴ ἔκτασις τοῦ ο
εἰς ω' εἰς δὲ τὸ μετήωρος ἐγένεον ἀναδρομικὴ ἔκτασις (ἐκ τοῦ ἀΐφειρω).

4) Καὶ ἐν τῇ καθωμιλημένῃ ἄπαι ποῦ=ἰπὸ ποῦ.

5) Καὶ ἐν τῇ ἄττικῇ παρέμεινεν εἰς τὰ ἐκ τοῦ ὄνομα σύνθετα· εὐώ-
νυμον, παρώνυμον καὶ εἰς τὸ πανήγγυρις. Πρβλ. Γραμ. Διαλ. εἰς Αἰολ.
διάλ. § 7.

6) Καὶ ἐν τῇ καθωμιλημένῃ· σοῦκα=σῦκα.

ἀργῆτι, ἀκηγεμένη, ξερὸς (ἀττ. ξηρόν) (ἀντὶ ἀργῆτι κτλ.) (1)

Β'. Τὸ ω εἰς ο (1) συχνότατα εἰς τὴν ὑποτακτικὴν ἴσμεν, ἐγείρομεν, εἶδομεν, θείομεν, στέλομεν, τραπέλομεν κτλ. (ἀντὶ τῶν ἴσμεν, κτλ.) καὶ 2) εἰς τὸ εὐρύχθωρ (ἐκ τοῦ χῶρος), ἐνωσίχθαιος, εἰνοσίφυλλον, ἐνωσίχθωρ(2), (ἀντὶ ἐνωσίχθων κτλ. ἐκ τοῦ φοθ, ὠθέω), ἔνοσις.

Γ'. Τὸ ει ἐνίοτε εἰς ε καὶ ι.

α'. Εἰς ε εἰς τὰ θηλυκὰ τῶν εἰς υς ἐπιθέτων βαθέης (ἀντὶ βαθείης), εἰς τὰ Αἰνέας, Ἑρμείαι, κέων, ὠκέα Ἴρις.

β'. Εἰς ι εἰς τὸ ἔκελος παρὰ τὸ εἴκελος, ἰδυίησι, μόνον ἐν τῇ πράξει ἰδυίησι πραπίδεσσι* (ἐκ τοῦ εἰδώς).

Δ'. Τὸ ου εἰς ο εἰς τρία σύνθετα ἐκ τοῦ ποῦς ἀρτίπος, 1 505, ἀελόπος, Ω 77, 159, τριπος (ἀντὶ ἀρτίπους), καὶ εἰς τὰ βόλεται, βόλεσθε, ἐβόλοτο (ἐκ τοῦ βούλομαι, ὄρ. § 2.)

Ε'. Τὸ αι εἰς α εἰς τὸ ἔταρος, ἐτάρη, παρὰ τὸ ἐταῖρος, ἐταίρη.

ΣΤ'. Τὸ αυ εἰς α' αὐτὰρ=ατάρ.

§ 11. Ἄντι αυ ἐνίοτε ην, ἀντὶ ου (ἐκ τοῦ εο) εὐ* γρήνε, γῆνε* ἰμεῦ ἢ μεῦ, σεῦ, εὔ, θάρσενε, θάρμενε, θέρενε, ἐρέβενε κτλ.

§ 12. Δ'. Ἡ μετὰθεσις γίνεται κυρίως

α'. Εἰς τὸ αρ συχνότατα διὰ τὴν ἀνάγκην τοῦ μέτρου κάρτος παρὰ τὸ κράτος* καρτερός, κρατερός, κάρτιστος* βραδύς, βάρδιστος (παρβ. § 3)* θράσος θάρσος, ἀταρπός, ἀταρπιτοί (=ἀτραπός κτλ.), κραδίη παρὰ τὸ καρδίη Β 452, Κράπαθος ἀττ. Κάρπαθος* ἔδρακον, ἔπραθον (δέρχομαι κτλ.), δρατὸς ἀντὶ δαρτὸς (δέρω) καὶ ἄλλα πολλά.(3)

β'. Εἰς τὸ F, ὃ μετατιθέμενον μεταβάλλεται εἰς υ ἐν τῇ κλίσει τοῦ γόνυ καὶ δόρυ, ὡς γορFατος, γοFρατος, γούρατος* δορFατος, δοFρατος, δούρατος καὶ εἰς πολλὰ ἄλλα* ὄMFος ὄFλος

1) Παρέμεινε καὶ εἰς τὴν καθωμιλημένην τὸ ξερὸς, ξεραινῶ, ξερικός, στέκω, κεροί, ὑπερέτης, οὔτω λεύετι=λέβη: καὶ ἄλλα.

2) Ἀπεβλήθη τὸ ν ἄνευ ἀναπληρωτικῆς ἐκτάσεως, ἐν ᾧ λέγεται εἰνοσίφυλλον.

3) Καὶ παρ' Ἀττικοῖς κέκρακα, κέκραμαι, (κεράννυμι), δέδημα, δέδημαι (δέμω), τλήναι, τλήμων (τάλας).

= οὐλος· παγFος παFρος = παῦρος, νεFος, νεFρος =, εὔρος.

§ 13. Β'. Πρὸς θήκη φωνηέντων γίνεται δὲ μὲν ἐν ἀρχῇ (πρόθεσις, πρόθεμα), ὅτε δὲ ἐν μέσῳ (παρένθεσις ἢ παρεμβολή) συχνότατα μὲν τοῦ ε, σπανιώτερον δὲ τοῦ α, ο, ι, η καὶ ω. Προστίθεται δέ· (Ὁμοειδισμοὶ ἀειρεπιδόλοιοι γυναικείων).

α'. Τὸ ε εἰς τὰ ἐέ, ἔεδρα, ἀνέεδρον ἐεδρωταὶ ἐεδνώσαιτο, ἐέλδωρ ἐέλδεται, ἐέλδετο, (παρὰ τὸ ἐλδομαι), ἐέρση, ἐείκοσι, εἴσω (παρὰ τὸ εἶδω) ἐείλεον ἐέλσαι Φ 293 (παρὰ τὸ εἶλω), εἴπιον (παρὰ τὸ εἴπει), ἐέργει ἐέργουσιν ἐέργων (παρὰ τὸ εἶργω), ἐεῖτό (παρὰ τὸ εἶρω), ἐέλπεται ἐέλπόμεν ἐέλπετο (παρὰ τὸ ἐλπω) εἴσασατο (παρὰ τὸ ἐννεμι), καὶ πρὸ τοῦ θ εἰς τὰ ἴσχω, εἴσχω, ἴσος (εἴση εἴσαι) κ. ἄλ. ἦεν τὸ ἠέλιος, (ἐκ τοῦ αὔω, ἄΕω, ἄFελος ἄFέλιος, ἀέλιος εἶναι ἀρχαιότερος τοῦ ἠλιος ὃ ἀπαντᾷ μόνον θ 271· εἰς πάντα ταῦτα μεταξὺ τῶν δύο φωνηέντων ὑπῆρχε τὸ F ἢ τὸ σ.(1).

Τὸ ε παρεντίθεται εἰς τὰ ἄργυρον ἀργύρεον, δαφνοῖς δαφνορέον, ἐλάτιος, ἐλάτρεον, λατρεῖ· οὕτως ἀδελφός ἀδελφός, δέιδρον δένδρεον, κερὸς κερεός.

β'. Τὸ α εἰς τὰ εἰς αω ῥήμ. ὀράας, μνάσασθαι, περάαν, γάανθην, κτλ. (ἴδ. § 102, Α'.) καὶ εἰς τὰ ἀ-β.ληγρός, ἀταρπός, ἀ-μύνω (μύνη), (λατ. munire), ἀμείβω (δωρ. ἀμέβω, λατ. meo, moneo), ἀστεροπὴ ἀσταχέσσω (σταχέσσω Ψ 598) αἰτίαχος = ἄγωροι ἀFίαχοι, τοῦ F = υ. (2).

γ'. Τὸ ο εἰς τὰ φώς, θώκος (ἐκ τοῦ φός φῶς, θῶκος)· εἰς τὰ εἰς αω ῥήμ. ὀρώω κτλ. (παρβ. § 103, γ'. ὑποσημ.) καὶ εἰς τὸ ὄνομα (V ro, λατ. nomen, ἀντὶ gnomen), Ἴων. οἴνομα ἀντὶ ὄγνομα, ὀ-κρυόεις (κρυόεις), οἶος (ἴος ἴα), ὀ-μόρηνημι, ὀ-ρνέ,

1) Τὸ ε ὡς πρόθεμα εἶναι καὶ εἰς τὰ ἐ-μοῦ, ἐ-μοί κτλ. λατ. mei, καὶ ἐν τῇ καθωμιλημένῃ εἰς τὰ ἐ-σύ, ἐ-σᾶς, ἐ-τοῦτος.

2) Τὸ πρόθεμα α εὑρήται καὶ παρ' ἄττικοῖς εἰς τὰ ἀσταχός, ἀσταφίς, ἀνηστis, ἀπαλάμη, καὶ ἐν τῇ καθωμιλημένῃ ἀ-λησημονῶ, ἀ-μασχάλη, ἀ-νάμα, ἀ-σφενδόνα, ἀλλὰ πάντοτε ἐν αὐτῷ στάχως, σταφίς, ὡστis, παλάμη.

ὄνυχος (ἐκ τοῦ ῥύσσω)· ὄβριμος καὶ ὄ-μ-βριμος (βρίθω), ὄ-δύρο-μαι, Ὀ-δυσσεὺς (δύη).(1).

δ'. Τὸ εἰς τὰ ὀροῖος, γελοῖος, πυκινός, πότνια κτλ.

Σημ. Τὸ η εἰς τὰ εὐηγενής, (2) ἐπηετανός, (3) οὐχὶ κατὰ πλεονασμὸν τοῦ η, ἐπήβολος. πολιήτης, (ἀρχαιότερον τοῦ πολιτής), κρήηον = κρηῖνον.

ε'. Τὸ ω εἰς τὰ δρώωσι, ἠβώωσι κτλ.

§ 14. Στ'. Ἀποβολὴ φωνηέντων.

Α'. Ἀφίρσεις α') Τοῦ α εἰς τὸ ῥά (ἀντὶ ἄρα), β') τοῦ εἰς τὰ κείνος, κείνη, κείθε, κείθεν, κείσε, κέρθεν, ῥέω (ἐρύω) κτλ.(4).

Β'. Συγκοπή 1) τοῦ α εἰς τὸ γλακτογάγος, εἰλήλουθμεν, ἐπέλυθμεν. 2) τοῦ εἰς τὰ κέκλετο, κεκλόμενος, ἐπλεεν, ἐπλεο, ἐπλετο, περιπλόμενος (πέλομαι), πέτομαι ἔπατο, πτάμενος ἐπιπέεσθαι φέρετε, φέρτερον Σ 236 καὶ εἰς τὸν ἀναδιπλασιασμὸν τοῦ β' ἰορ. πολλῶν ῥημάτων· ἐλάλαρον, ἐκ τοῦ ἐλέλαρον, ἔπεφρον (ἐκ τοῦ ἐπέφερον) (5), οὕτω καὶ μέμω (με-μέ-ρω), μηρός, θύγατρα β) τοῦ ο εἰς τὸ τίπτε (ἀπτ. τίποτε) = ἰγθ', (πρὸ δασέος φωνηέντος), γνῖθ' (ἐκ τοῦ γόνυ), πρόχηνυ (ἐκ τοῦ πρὸ καὶ γόνυ).

Γ'. Ἀποκοπή τοῦ α 1) εἰς τὸ ἄρ (ἀντὶ ἄρα), καὶ εἰς τὰς προθέσεις· πάρ, ἄν, κατ (παρά, ἀνά, κατά), ἄρτις, ἄρπω ὁ τόπος τῆς προθέσεως ἀναβιδάζεται· πάρ Ζηρί, πάρφασις = παραίφασις, παρθήμενοι, πάρ ποσίη, παρμέτετε, πάρ δύγαμιν· ἐν αἷς τὸ ν τῆς ἄν καὶ τὸ τ τῆς κατ ἐν συντάξει καὶ ἐν συνθέσει μεταβάλλ-

1) Καὶ ἐν τῇ καθωμιλημένῃ· ὀλίγος καὶ λίγος, ὀλιγάκι καὶ λιγάκι, ὀξειδίον καὶ ξεῖδι.

2) Εὐστάθ. σελ. 1288 16 τὸ δὲ εὐηγενέων πλεονασμὸν ἔχει καὶ αὐτὸ τοῦ η· ἀλλ' εὐρηταὶ ἐν πολλοῖς μορίοις ᾧ, διότι πάντα τὰ ἐπιρρήματα καὶ αἱ προθέσεις ἦσαν πτώσεις ὀνομάτων ἀχρήστων ἤδη· ἴνα, ἐπί, ἐπά, ἐπίβολος.

3) Ὁδ. θ, 233 Στ. Μ παρὰ τὸ ἔτος ἐτανός καὶ πλεονασμῶ τοῦ η ἐπηετανός. Ἄλλοι ὅμως ἐκ τοῦ ἐπί-ἀει καὶ τῆς καταλήξεως τανα, ὥστε τὸ η ἀνήκει εἰς τὸ β' συνθετικὸν μέρος.

4) Ἐν τῇ καθωμιλημένῃ· πιτήδειος, πιτάφιος, πάπλωμα.

5) Καὶ παρ' Ἀττικοῖς ἤνεγκον, ἐκ τοῦ ἦν-ἐν-εκον, ἦν-ἐν-κον.

λονται ἢ ἀφομοιοῦνται πρὸς τὸ ἐπόμενον σύμφωνον κατὰ τοὺς περὶ εὐφωνίας κανόνας. Τὸ *r* τῆς *ἄr* μένει ἀμετάβλητον πρὸ τοῦ *σ*. *ἄr* στόμα, ἀσπτάς, ἀσπρεθέειν ἀσπρετὰ ἔργα· πρὸ δὲ τῶν χειλοφώνων τρέπεται εἰς *μ*, πρὸ δὲ τοῦ *κ* εἰς *γ*, καὶ πρὸ τοῦ *λ* ταυτοφωνεῖ, ἄμ βωμοῖσι, ἄμ πεδίον, ἄμ πέλαγος, ὡσαύτως ἀμβατός, ἀμβαίνειν, ἀμβάλλων, ἀμμίξας, ἀμφαδόν, ἀμπρεύσας(1) (ἀντὶ ἀναβατός, ἀναβάλλων, κτλ.) ἀγκρεμύσας, ἀγκλίνας, (ἀντὶ ἀγκρεμύσας κτλ.), ἀλλύουσαι ἀλλέουσαι, ἀλλεγοῦ (ἐκ τοῦ ἀναλώ, ἀνέλεγοῦ), ἀλλὰ ἀρδιχα (ἀντὶ ἀνάδιχα).

Τὸ *τ* τῆς *κατ* (κατὰ) ταυτοφωνεῖ πρὸς τὸ ἐπόμενον σύμφωνον· καὶ γόνν, καὶ δώματα, καὶ δέ, καὶ κόρυθα, καὶ μέσοι, καὶ μέγ, καὶ πεδίον, καὶ φάλαρα, καὶ ρόον, καὶ δῶσαι, κακχείοιτες, κάλιπε, κάλλιψ' καλλείπειν, καμμίξας, καμμοιή=καταμοιή (ἐπιμοιή), καμνέσας, κάπλευσι, καρρέζουσα, καταβαεῖν, κάμβαλε=κατέβαλεν, κάμμορος, ἐκ τοῦ καίμορος (καὶ οὐχὶ ἐκ τοῦ κακόμορος)(2). Τὸ *τ* τῆς *κατ* ἐν συνθέσει πρὸ δύο συμφώνων ἀποκόπτεται· κάκαται, κάσχεθε, (=κατάσχεθε=κάσχεθε), καστοροῦσα. Μοναδικὰ εἶναι τὰ ὑββάλλειν=ἐποβάλλειν, ἀπέμψει=ἀποπέμψει καὶ ἀερώω, (μᾶλλον ἀπὸ ἐρώω, ὡς aufero=ab καὶ fero) ἀναφερώω, ἀνφερώω, ἀφερώω, ἄλλοι δὲ γράφουσιν αὐτὸ ἐρώω.

Σημ. Ἀποκοπή γίνεται καὶ εἰς τὴν ἀπαρεμφατικὴν κατάληξιν μὲν =μέναι καὶ εἰς τὸ δῶ=δῶμα, κρῖ=κριθῆ.

Δ'. Ἡ Ἐκθλιψίς εἶναι συχνοτάτη παρ' Ὀμηρῷ οὐ μόνον ὡς παρ' Ἀττικοῖς, ἀλλὰ καὶ εἰς ἄλλας ἰδίαις αὐτῷ περιστάσεσι· ἐκθλιβεται δὲ μόνον τὸ *ἄ*, *ε*, *ἰ*, *ο*. οἶον α') τὸ *α* εἰς τὸ *ρᾶ* γινόμενον ρ'· εἰς τὸ

1) Καὶ παρ' Ἀττικοῖς ἀμβατός, ἀγκρισιν (Αἰσχ.) ἀντὶ ἀνάκρισιν, ἀγκράτος (Ξεν.) ἀντὶ ἀνακράτος, ἀμβολάς, ἀμπωτισ (ἀνάπωτισ ἐκ τοῦ ἀναπίπτειν), ἄμβων ἐκ τοῦ ἀναβαίνειν, ὃ καὶ παρ' ἡμῶν καὶ ἐν ἐπιγραφαῖς εἰς λέξεις οὐχὶ συνθέτους διετηρήθη· τὸν γραμματέα, τὸν λόγον, κατὰ πόλιγ καὶ, τὴν γράφη· τὸν χρόνον, τὴν μητέρα καὶ ἄλλα πολλά.

2) Καὶ παρ' Ἀττικοῖς καμμοῦειν (παρὰ μεταγενεστέροις) ἐκ τοῦ καταμμοῦειν, καὶ παρ' Ἡσιόδ. Ἔργ. 471 κακκρύπτων, Πινδ. Ὀλ. ἡ. 103 καννόμον, καμμέν (=κατὰ μὲν) κτλ.

τά σά' τὰ σ' αὐτῆς ἔργα κόμιζε α 336· και εἰς τὰ οὐδ. πληθ. και τὴν αἰτ. τοῦ ἐνικ. τῆς γ'. κλίσ. και εἰς τὸν εἰς σα ἀόρ. ἄλειψ' ἐμέ· β') τὸ ε σχεδὸν πάντοτε (πλὴν τοῦ ἰδὲ=καί, και ἴε)· γ') τὸ ι εἰς πάντα τὰ εἶδη τῶν λέξεων· εἶσ', εἶσ', εἶσ', φιλοῦσ', χέρισ', χεῖρεσσ', πάντεσσ', κτλ. ἄμμι, ἔμμι, σφ'. ἄλλοθ', ὄθ', εἴκοσ' ἀντὶ εἴκοσι (ἀλλ' οὐδέποτε εἰς τὸ εἴκοσι). Δὲν ἐκθλιβεται τὸ ι εἰς τὰ περὶ, τί, ὅτε τὸ ὄτ'=ὅτε(1), τ'=τέ· δ') τὸ ο πάντοτε ὡς τὸ ε (πλὴν τῆς γεν. εἰς σο και οιο) εἰς τὴν ἀπό, ὑπό (ὄχι εἰς τὴν πρό), εἰς τὸ δύο, εἰς τὸ οὐδέτ. τῶν ἀντωνυμιῶν (πλὴν τοῦ τὸ). Ἔτι δὲ ε') και ἡ δίφθογγος αι εἰς τὰς ῥήματ. καταλήξεις· —μαι, —σαι, —ται— και —σθαι οἶμ', ἦσ' ἀντὶ ἦσαι, γενήσεται, διαγωνιεύσθ' κτλ. και ε') ἡ δίφθογγος οι ἐνίοτε εἰς τὸ μοι και ται (ἴσως και ἄπαξ εἰς τὸ σαι A 170, οὐδὲ σ' αἶω κτλ. (2).

§ 15. Ζ'. **Συναίρεσις, Διαίρεσις, κρᾶσις** τῶν φωνηέντων.

Α'. Ἡ **Συναίρεσις** παρ' Ὀμήρῳ γίνεται και παραλείπεται κατὰ τὴν ἀνάγκην τοῦ μέτρου και τοῦ ῥυθμοῦ· ἀέκων και ἄκων. Σημειωτέον δ' ὅτι τὸ μὲν οη συναιρεῖται εἰς ω· βώσας, ἀγνώσασκε, ὀγδώκορτα ἐκ τοῦ βοήσας κτλ. τὸ δὲ ευ και εου 1) εἰς ευ εἰς τὰ εἰς ος τριτόκλιτα· γένεως. Τὸ εως συναιρεῖται εἰς εἶους εἰς τὸ δέος δέοις, σπέος σπεῖους· 2) εἰς τὰς ἀντωνυμίας· ἐμέο=ἐμεῦ, σέο=σεῦ· και εἰς τὰ εἰς εω ῥήμ. ἐπορευῆτι, καλεῦνται, ποιεῖοι.

Β'. Ἡ **Διαίρεσις** τῶν παρ' Ἀττικοῖς δίφθογγων εἰς τὰ συγκροτούμενα αὐτὰς ἀπλᾶ φωνήεντα εἶναι συγνοτάτη παρ' Ὀμήρῳ, διότι ἐξ ἀρχῆς ὑπῆρχεν ἡ διαίρεσις, (ὄρ. § 65.), οἷς (ὄφις) οὐδέποτε οἷς· τῆς δὲ συναιρέσεως μᾶλις τότε ἀρχομένης γίνεται ἐνίοτε χρῆσις διὰ τὴν ἀνάγκην τοῦ μέτρου· θυμοραῖσθης, κρηγοραῖστέων ρ 300, ἐκ τοῦ ραῖω, παῖς δ 32, παῖς (μόνον Η 44, Ξ 346, Φ

3) Καὶ ὄτ'=ὅτι, ὅταν δὲν γεννᾶται σύγχυσις μετὰ τοῦ μορίου ὅτε.

4) Γινέσ ἀνούμενοι τὴν ἐκθλιψιν τῆς οι δέχονται ἐνταῦθα τὸ σ' ὡς αἰτ. σέ, ἄλλοι δὲ πάλιν δεχόμενοι ἐκθλιψιν τῆς οι εἰς τὴν δοτ. μοι Ζ 165, δέχονται και ἐνταῦθα. Οἱ μὴ παραδεχόμενοι τὴν ἐκθλιψιν συνίζανουσι τὴν οι μετὰ τοῦ ἀκολούθου φωνήεντος ἢ διορθοῦσι τὰ εὐρισκόμενα μετ' ἐκθλίψεως χωρῖα· (παραβ. Heyn εἰς Ἰλ. τόμ. 7 σελ. 400 και Σπίντσαρ εἰς excurs. Ἰλ. XIII).

216, τ 86, δ 817, η 300, σ 216, τ 540, και κλ. παῖ μόνον ω 192, παῖ λ 553) αἰστα.λέος (αἰω αἰος), εὖ ἀντί εὔ, οὐδ. τοῦ εὖς· οἰστός (ἀττ. οἰστός), οἰστέϊω ἀτσω (ἀττ. ἄσσω), ἤθλιος (ἀττ. ἤθεος), ἦια (=τροφαί), Θρηῆκες, =Θρηῆκες, κληῖς=κ.λεῖς, μη-τροῶν (ἀττ. μητρώων). Ἀλλά και ὅταν κῆται ἐν θέσει ὡς εἰς τὰ πατρωνυμικά εἰς αἰδης, εἰδης, αἰδης και εἰωρ Πειραῖδαο Δ 228, Αἰγεῖδης, Βοηθαῖδης, Καθμεῖωρ εἰς τὸ Ἀργεῖοι και Ἀργεῖη, — αὐτμή, αἰές, αἰῆρός, ξυρήος, ληῖς.

Σ η μ. Τὸ εὖ εὐρῆται ἐνίστε εὖ πρὸ δύο συμφώνων εὐχρίνας, εὐτρέ-φον, εὐγνοίην, ἐν συνθέσει δὲ εὖ μὲν πρὸ φωνήεντος και ἐνός συμφώνου και τοῦ πρ, εὖ δὲ πρὸ τῶν διπλῶν ἐύζυγος, ἐύξεστος και τῶν κλ, κν, κτ, σκ, τμ, τρ· εὐκλεῆς, εὐκνήμιδες, εὐκτίμενος, εὐσκοπος, εὐτμητος, εὐτρεφής. Τὰ μ, ν, ρ, σ διπλασιάζονται πρὸ τοῦ εὖ (§ 19)· εὐμμελίης, εὐννητος, εὐρρῆφης, εὐσσελμος· εὖ και εὖ πρὸ τῶν πλ., φρ, δμ εὐπλο-κές, εὐπλοίην, εὐφρων και εὐφρων, εὐδμητος και εὐδμητον· ἐνίστε εὐ-ρίσκεται και ἔκτασις τοῦ ε εἰς η· ἠύκομος.

Γ'. Κρῶσις. Ἡ Κρῶσις ἐν γένει εἶναι σπανία παρ' Ὀμήρῳ, ἀπαντᾷ δὲ μόνον α') εἰς τὸ ἄρθρον οἰμός, ὄριστος, ὄριστοι Κ 539 (ἄλλοι ὄριστοι). οὐτός, ὠ.λ.λοι, τᾶ.λ.λα, =ὀ ἐμός κτλ. β') εἰς τὸν και' ῥημεῖς=και ἡμεῖς· καὐτός, καγώ γ') εἰς τὰ οὔρεκα και τοῦ-ρεκα (ἐνθα δὲν ἐδασύνθη τὸ τ), ἐκ τοῦ οὔ ἔρεκα και τοῦ ἔρεκα δ') εἰς τὴν προ· προῦθηκεν, προῦπεμψε, προῦφαινε.

3. Παθολογία συμφώνων.

§ 16. Α'. Ἐναλλαγή τῶν ττ συχνά εἰς σσ· γλῶσσα, θά-λασσα, κρείσσωρ, τέσσαρες, τάσσω, πρήσσω κτλ.

§ 17. Β'. Ἀφομοιώσις. α') Τὸ σμ γίνεται μμ· ἔσμεται ἔρμεται (√ εο) (§ 19 α'), ἄσμεν=ἄμμεν. β') Τὸ γσ γίνεται γν· ἐννεπε (√ σεπ.) γ') Τὸ Ερ γίνεται ρρ· ἔρρηξα, (√ Ερρηγ. λατ. frag.) δ') Τὸ σρ γίνεται ρρ· ἔρρεον, (√ σρε ἢ σρυ). ε') Οἱ ῥιζι-κοὶ χαρακτῆρες δ, θ, τ, κ, και χ, πρὸ τοῦ μ μένουσιν ἀμετά-βλητοι· ἔδμεν, ἔδμεται, ὀδμή, κεκορυθμέτος, ἐπέπυθμεν, αὐτμή, ἔκμετος, ἀκαχμέτος (και παρ' Ἀττικῶις πολλὰ φράδμων, λαῖτμα, πυθμήρ, τέκμωρ, ἄκμων, ρεοχμός).

Σ η μ. Τὸ δὲ πρὸ τοῦ σ ἀποβαλλόμενον ἐν τῇ ἀττικῇ ἀφομοιοῦται παρ' Ὀμήρῳ εἰς σ' ποδ-σί—ποσ-σί.

§ 18. Γ'. **Παρένθεσις** τοῦ ν, β, τ, θ, δ καὶ γ' οὕτω παραινίθεται τὸ ν' ἀπάλαμνος, νώνυμος(1), ἐνθάλλομαι (√ ιδ), δίδυμος, τέκνον (√ τεκ), λύχνος (√ λυκ, λατ. luc, ἐξ ἧς lux luceo), ἀμπύρθη (πνέω)· οὕτω καὶ παρ' ἀττ. πένθος, βένθος.—Τὸ μ' ἀμφρασίη (ἀ-ν-φρασίη=ἀφρασίη).—Τὸ β εἰς τὸ μέμβλωκα (√ μολ, ἐξ οὗ ἀόρ. ἔμολον), ἄμβροτος, (√ μορ, ἄ-μροτος, φθισι-μροτος, λατ. mor-ior, ἐξ οὗ mors)(2).—Τὸ τ' πτόλις, πτολιεθρον, πτόλιμος, ἀπτόλιμος.—τὸ θ' διχθά, τριχθά, ἰγθιμος, χθαμαλός, ἐγρηγόρθασι.—Τὸ δ ἰοδνεφές (√ Fref), οὕτω καὶ ἀνδρός.

§ 19. Δ'. Ὁ **διπλασιασμός** τῶν συμφώνων λόγῳ ἀφομοιωσεως συμβαίνει συχνότατα παρ' Ὀμήρῳ.

α') Μετὰ βραχὺ φωνῆν διπλασιάζονται συχνότατα τὸ ἀρκτικόν λ, μ, ν, ρ, σ καὶ δ (3)· ἐλλίσσετο, ἄλλογον, ἀπολλήξεις, ἐπιλλίγην, ἄλληκτος, ἔμμαθον, ἔννεον, περισεσιώ, ἐύσελιμος, ἔδδει-

1) Τὸ ν εἰς τὸ νώνυμος παρ' ἄλλοις θεωρεῖται κείμενον ἐν τῇ ἀρχαιοτάτῃ ῥίζῃ, ἣτις φαίνεται εἰς τὸ nomen nominis.

2) Οὕτω καὶ παρ' ἀττικοῖς ἐν τοῖς μισημέβρια, γαμβρός.

3) Ὁ διπλασιασμός οὗτος ἀποδίδεται εἰς τὸ ἐν ἀρχῇ τῆς ῥίζης ὑπάρξαν ποτὲ F ἢ σ, ἃ ὅτε μὲν προΐοντος τοῦ χρόνου ἐξέπεσαν δι' εὐρωϊαν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς ῥίζης, ὅτε δέ, προστιθεμένης λέξεως ληγουσῆς εἰς φωνῆν, παρέμειναν ἀφομοιωθέντα πρὸς τὸ ἐπόμενον σύμφωνον· ἐύσμελής=εὐμμελής, σέ-σμορε=ἔμμορε, ἄσμορος=ἄμμορος· ἔσρεον=ἔρρεον, ἐσλισάμην=ἔλλισάμην, ἐσφευα=ἔσσευα, ἐπιλλίγην=ἐπιλλF, ἄλληκτος (ἐκ τοῦ ἀϋλήγω). Ὅτι τὸ σ ὑπῆρχεν ἐν ἀρχῇ ἀποδεικνύεται α') διότι βραχεὰ φωνήεντα πρὸ τοιούτων λέξεων λαμβάνονται θέσει μακρά § 6' α'. β') ἐκ λέξεων, αἵτινες περιεσώθησαν ὑπὸ διπλοῦν τύπον. μικρὸς σμικρὸς, σμάραγδος καὶ παρ' Ἡροδ. καὶ μάραγδος, σκιδνασθαι καὶ κιδνασθαι, σφάλλω λατ. fallo, στέγη, στεγάζω, τέγος, λατ. tengo καὶ ἐκ τῆς καθωμιλημένης μυρτιά σμυρτιά, μύρνα σμύρνα, σβῶλος βῶλος, σκύπτω ἢ σκύβω—κύπτω, σκάνη=κόνις, σπουργίτης πυργίτης, σμιγάδι, σμιγός, σμιγώ, σκαθίροι=κάνθαροι. Ἐν δὲ τῷ ἀόρ. β'. ὁ διπλασιασμός προῆλθε μᾶλλον ἐκ συγκοπῆς τοῦ φωνήεντος τοῦ ἀναδιπλασιασμοῦ· ἔλλαβον=ἐ-λέ-λαβον, ἔμμαθε=ἔμέμαθε, οὕτω καὶ ἔσσυμαι=σέ-σσυμαι, ὡς ἔπευε ἐκ τοῦ ἐ-πέ-φενον, V φεν.

σα, ἀόδεός, ἀόδη, εὐμμελίας, ἄμμορος, φιλομμείδης, νεόλιουτος (νέος καὶ λούω), εὐνητος (Vσνη), ἐγγεπε, ἐγγασίγαιος ἐρρήγγον (VFρηγ).

β') Τὸ σ ἐν τῷ μέσῳ λέξεως φαίνεται προελθὼν ἐκ τοῦ j τῆς καταλήξεως: ὄσος (ὄσ-ιος, -όσιος), τόσος (τοσ ἢ τοτ, λατ. totus τός-ιος), μέσος (μετ ἢ μεθ-ιος, λατ. medius) (1). Ἐν ἄλλοις ὁ διπλασιασμός τοῦ σ φαίνεται ἐκ τῆς ρίζης προελθὼν ἔσσομαι, καλέσσω, ὀπλίσατο, ἀφυσάμερος, V εσ., καλεσ. κτλ.

γ') Ἐν τισιν ἢ ἀφομαίωσις δὲν δικαιολογεῖται προσηκόντως: τὸ π ἐν τοῖς ὀππος, ὀππη, ὀππόθεν, ὀππότε, ὀππότερος, ὀπποτέρωθεν: τὸ κ μόνον εἰς τὸ πέλεκκον (πελεκFjον, πέλεκFον) ἡμιπέλεκκα, πελέκκησεν. Τὸ τ ἐν τῷ ὄττι, ὄττεω, ὄττω (ἐκ τοῦ ὄς καὶ τίς).

§ 20. β'. Ἀποβολὴ σπανίως γίνεται οὕτω:

α') Ἐν ἀρχῇ: γὰτα αἶα, μία ἴα, σὺς ὄς, λαιψήρος αἰψήρος, λειβω εἴβω, (γδοῦπος) ἐγδοῦπῃσαι δουπῃσαι, ἐβγδοῦπος ἐβίδουπος (2).

β') Ἐν μέσῳ: φάρυγος, ποτὶ ἐκ τοῦ προτὶ=πρός, ὀπιθε (ἔσως παλαιότερον τὸ ὀπιθε), Ἀχιλεός, Ὀδυσσεός, ἐκπαγλιος (ἐκπλαγῆραι) (3).

1) Τὸ j ἐν τῇ ἑλληνικῇ μεταβάλλεται: α') εἰς ι' ἀγροῖο, πάτριος, ἡδίων, δαίω, εἴην (ἔσ-ίην): β') εἰς ε' κενός=κενός, ἔτεός' χρύσεος= aureus, χάλκεος=aeueus: γ') Μετὰ τοῦ δ καὶ γ εἰς ζ' ἔζομαι, V σεδ, σχίζα ἐκ τοῦ σχιδίη, ἄζομαι=ἄγχομαι, ὀλούζω: δ') μετὰ τοῦ γ, κ, χ, τ καὶ θ εἰς σσ (ἀττ. ττ): ἤτσω=ἤκχω, ὄσσομαι=ὄκχομαι, τάσσω, ἀνασσα=ἀνάκτσα, ἐλάσσω=ἐλάχχω: μέλισσα=μέλιτσα, κορύσσω=κορυθῶ: ε') μετὰ τοῦ λ εἰς λλ' ἄλλος=ἄλλος=aljus, ἄλλομαι=ἄλλομαι: ς') Μετὰ τοῦ ν, ρ, F, σ ἀπολεπτινόμενον εἰς ι μεταπηδᾷ εἰς τὴν πρὸ τούτων συλλαβὴν καὶ ἀποτελεῖ διφθογγὴν ἢ μακρὸν τὸ φωνῆεν μέλαινα, τέρσινα, χεῖρων, μοῖρα, κλαίω (κλαFιω), δαίομαι (δασομαι, ὄθεν δασμός), ὀπιώ (παρὰ τὸ ὀπύω), νεκείω νεκε-jω), κρίνω (κρινjω), ἀμύνω (ἀμυνjω).

2) Ἄλλοι τὸ γ θεωροῦσιν ὡς παρεντεθειμένον: τὸ πιθανώτερον εἶναι ὅτι προῆλθεν ἐκ τοῦ ἑξαφανισθέντος F (Fδουπ). Παρέμεινε δὲ καὶ ἐν τῇ καθωμιλημένῃ γδαρτός, γδαρμένος, ἐγδαρεν.

3) Οὕτω καὶ προσχών=προσ-σχών, προστάς=προσ-στάς, δύστηνος

γ') Τὸ ἐφελκυστικὸν *r* ὑπόκειται εἰς μεγάλην ἀσπασίαν· ἀνευθε(*r*), πρόσθε(*r*), ἄμμι(*r*), ὕμμι(*r*), σφίσι(*r*), κε(*r*)· φυλάττεται τὸ *r* εἰς τὰ πάθεν, ὄθεν, ὀπόθεν καὶ ἄλλοθεν.

δ') Τὸ *c* ἀποβάλλεται 1) ἐν τέλει ὡς εἰς τὰ πολλάκις, ἀμγίς, ἰθύς, ἀντικρύς, μεσσηγύς, κτλ. καὶ εἰς τὴν αἰολικὴν ὀνομαστ. αἰχμητά, (ἐκ τοῦ αἰχμητής, -τάς, -τά(*c*))(1). 2) Ἐν μέσῳ μεταξὺ δύο φωνηέντων α') ἐν τῇ κλίσει τῶν ὀνομάτων ἵπποιο, ἱππόσιο (§ 24) καὶ εἰς τὰ εἰς *ος* οὐδ. καὶ εἰς *ης* ἐπίθ. τῆς γ' κλίσεως γένεος, ἀληθέος, √ γεγεσ., ἀληθες, εἰς τὴν λατ. τὸ *c* = *r* genus, generis· β') εἰς τὸν ἐνεστ. καὶ παρατ. τῶν ἐκ τοιούτων ὀνομάτων παραγομένων ῥημάτων· φυλάττεται δ' εἰς τὸν μέλ., ἀόρ. α' πρὸ ἐτέρου *ο*· αἰδέομαι, √ αἶδεσ. μέλ. αἰδέο-σομαι, ἀόρ. ἠδέσθην, παρκ. ἠδέσ-μαι· τελέω, √ τελεσ., ἀόρ. τέλεσ-σα κτλ. εἰς τὸ β' ἐνκ. πρόσ. τῆς παθητικῆς φωνῆς· λέγειαι, ἐλέγεο.

γ') Ἐν ἀρχῇ ἢ ἀπελεπτυνετο εἰς δασύ πνεῦμα ἢ ἐξηφανίζετο (§ 19 ὑποσ. 1) ἄλλομαι √ σαλ, λατ. salio, ἐπιάλλομαι, ἄλτο, ἔπομαι, √ σεπ, λατ. sequor, ἐφυλάχθη εἰς τὸ ἔσπον, ἐσπόμην, ἐκ τοῦ ἔσεπον, ἐσεπόμην, ἔχω, √ σεχ, ἔσεχον, ἔσχορ, σχών, σχεῖν, ἴστημι, √ στα, οι-στα.

4. Περὶ πνευμάτων.

§ 21. Ἡ ὀμηρικὴ διάλεκτος ἔχει ἐνίοτε τὸ ψιλὸν (2) πνεῦμα, ἔνθα ἡ ἀττικὴ ἔχει τὸ δασύ· ἄμαξα ἀντὶ ἄμαξα, ἐπ' ἄμαξαν, κατ' ἄμαξητόν· ἰρηξ (ἐκ τοῦ ἰεράξ), ἡμαρ (ἐκ τοῦ ἡμέρα), ἄλσο καὶ ἄλτο (β' ἀόρ. τοῦ ἄλλομαι, ἐπάλτο, ἄλμενος· ἄμνδις (ἐκ τοῦ ἄμα). Ἄϊδος (ὁ καθαρὸς πρωτότυπος εἶναι Ἄφιδης, ὀφθαλμῶδες Ἄιδης), ἀπτοεπής (ἐκ τοῦ ἄπτω), ἐέρση = ἔρση, ἄδην, ἀττ. ἄδην, ἦδος (ἦδομαι, ἦδός, ἀνδάρω)· ἠβροτον (ἄμαρτάνω). Ἐνίοτε γίνεται σὺν τῇ ἐναλλαγῇ τοῦ πνεύματος ἕκτασις τοῦ φωνηέντος·

= δῦσ-στηνος, γίνεσθαι, γινώσκειν, ἀμφορεύς = ἀμφορείς, κελαινεφής κελαινονεφής.

1) Ἐν τῇ καθωμιλημένῃ ἐφυλάχθη ἐνιαχοῦ τῆς Ἑλλάδος τὸ *c* εἰς τὸ γάλας.

2) Ψιλωτικοὶ γὰρ ὡσπερ Ἴωνες, οὕτω καὶ Αἰολεῖς. Εὐστάθ. εἰς Ὅδ.

ήως (ἐκ τοῦ ἔως), οὐδός, (ἀλλὰ μόνον ἡ ὁδός ρ 196) οὐλος, οὐ-
ρος (ἀντι ὁδός, ὄλος, ὄρος, ὄρ. § 9)· ἐξκηλος ἀντι ἔκηλος μετὰ
τοῦ F ἔFκηλος)· εἶαδον (ἐκ τοῦ ἔαδον ἀόρ. ἑ'. τοῦ ἀνδάνω μετὰ
του E ἔFαδον)· εἰλίποδες (ἐκ τοῦ εἰλίσω, Fεἰλίσω, εἰλίξ) ἡέλιος
(ἐκ τοῦ ἡλιος)· ἡ εὐρίσκεται μόνον μεταβολή φωνήεντος καί δι-
πλασιασμοῦ τοῦ ἐπομένου συμφώνου· ἄμμες, ἄμμιν, ἄμμε· ἕμμες,
ἕμμιν, ἕμμε (ἀντι ἡμεῖς, ἡμῖν, ἡμᾶς· ἱμεῖς, ἱμῖν, ἱμᾶς). Ὡσαύ-
τως καί εἰς τὸ αὐτίς ἀντι αὐθίς ὡς αἰολισμοὶ εἶναι τὰ ἐπίστιον
τοῦνεκα (§ 17 Γ.) βητάρμων (βαίνω καὶ ἀρμός), αὐτόδιον (1).

ΤΥΠΙΚΟΝ

Α'. ΚΛΙΣΙΣ ΟΝΟΜΑΤΩΝ

Πρώτη κλίσις

§ 22. Ἀντι τοῦ ληκτικῶ ᾠ μακροῦ εὐρίσκεται ἐν τῷ ἐνικῶ παρ'
Ὅμηρῳ κανονικῶς η, συχνάκις δὲ καὶ ἀντι τοῦ βραχέος α· σοφῆ,
ἐης ἐη, ἐην.—*γαριῆς, (τον), ἰη, ἰην* (§ 7)· ἀληθῆην, ἀναιδεῆην,
εὐκλείην, κρίση, πείνη (ἀπτ. πείνα). Ἐξαιρεῖται τὸ θεά, ᾠς, ᾠ, ἀν
(ἀλλὰ Ἀμφιθέη, Εἰδοθέη, Λευκοθέη, Παιθέη) καὶ τὰ Νηυσικάᾶ,
ῤεᾶ, Φεῖᾶ, Αἰρείας, Ἐρμείας, Ἀγγείας, φυλάττουσι πάντοτε τὸ ᾠ.

Σημ. Ἀντι Ἀθηνᾶ εὔρηται παρ' Ὅμηρῳ Ἀθῆνη καὶ Ἀθηνήν,
ὡσαύτως γῆ, γαῖα καὶ αἶα, Πηγελόπη καὶ Πηγελόπεια, κτλ.

§ 23. Ἡ ὀνομαστικὴ τινῶν ἀρσενικῶν τῆς ης λήγει εἰς ᾠ, (παρῶ.
§ 20) κατὰ τὴν ἀνάγκην τοῦ μέτρου καὶ τοῦ ῥυθμοῦ· αἰγμητά,
ἠπύτα, Θεόστα, κναρογαῖτα, ἰππηλιάτα, ἰππότα, νεφεληγερέτα,
στεροπηγερέτα (οὕτω καὶ τὰ λατ. *nauta, poeta*)· τὰ δὲ ἀκάκητα,
εὐρόστα (καὶ αἰτ. κατὰ μεταπλασμὸν κατὰ τὴν γ'. κλ. Α 498,

1) Παρέμεινον δὲ καὶ ἐν τῇ ἀττικῇ διαλέκτῳ αἰολισμοὶ καὶ ἰωνι-
σμοὶ· ἀντήλιος ἀντι ἀνθήλιος, ἀπηλιώτης, ἐπημαξευμένη, ἰππαρμωστής,
Ἐράτιππος, Λεύκιππος (εἴτε κύριον, εἴτε οὐσιαστικόν), Ἀλκίππη.

Θ 206) *μητιέτα* (καὶ κλητ. εἰς Α 508), ἀναβιβάζουσι καὶ τὸν τόνον(1), κτλ.

§ 24. Ἡ ἐνικ. γεν. τῶν ἀρσενικῶν λήγει εἰς ᾠ,(2) καὶ φωνήεντος μὲν ἠγουμένου συναირεῖται εἰς ω, συμφώνου δὲ διὰ μεταθέσεως τῆς ποσότητος γίνεται εω(3), κατὰ τὴν ἀνάγκην τοῦ μέτρου καὶ τοῦ ῥυθμοῦ· Βορέᾱο καὶ Βορέω, Ἀτρεΐδαο ἢ Ἀτρεΐδew ἑκατηβα.λέτᾱο, ἐριβρεμέτω.

Σημ. Τὸ εω τοῦτο πάντοτε συνιζάνεται, διὸ τὸ ε οὐδὲν ἔπηρεά-
ζοι τὸν τόνον, ὡς καὶ ἐν τῇ ἀττικῇ· εὔγεως, Μενέλεως, ὄρεως.

Ἡ Κλητικὴ τοῦ νόμφη συστέλλει τὸ η εἰς α· *νύμφα*—Κλητικὴ γένους ἀρσενικοῦ ἄνευ ὀνομαστικῆς εὔρηται τὸ ἄττα (θηλ. *μαῖα*), *πάππα* ζ 57, *τέττα* Δ 412, καὶ *αἰραρέτη* Π 31.

1) Ὁ Βέκκερος, τονίζει ἀκακῆτα, μητιέτα.

2) Ἡ κατάληξις τῆς ἐνικ. γεν. ἦτο ος (ἀρχικῶς ας) διατηρηθεῖσα ἐν τῇ γ' κλίσ., ἐν δὲ τῇ α' συναιρεθεῖσα μετὰ τοῦ ῥιζικοῦ α καὶ η ἐγένετο ας ἢ ης· ἀγορά-ος=ἀγορᾶς, τέχνη-ος=τέχνης· ἄλλη δὲ κατάληξις ἐν τῇ β'. καὶ τοῖς ἀρσ. τῆς α' κλίσ. ἦτο κατ' ἀρχὰς οιο, ἐξυγρανθέντος τοῦ ι εἰς ι, προῆλθεν ἡ οιο, τοῦ δὲ σ μετὰξὺ δύο φωνηέντων συγκοπέντος ἡ οιο καὶ αιο· οὕτως ἀγρό-οιο=ἀγρό-οιο=ἀγρό-οιο=ἀγροῖο, ἀργυρέ-οιο=ἀργυρέ-οιο=ἀργυρέοιο βιοῖο, συγκοπέντος δὲ καὶ τοῦ ι (ὡς καὶ ἀλαχοῦ ὀπύω=ὀπιῶ), ἡ ου (ἀπαντῶσα Ο 66, X 6 Ἰλίου προπάραιθε, Ο 554 ἀνεψίσο κταμένοιο, X 313 ἀγρίσο πρόσθεν, x 60 Αἰόλοο κλυτὰ δώματα, x 36 Αἰόλοο μεγαλήτορος, κατ' ἄλλην γραφὴν καὶ ἐν τούτοις συναιρεῖται εἰς ου), νεανίας, γεν. νεανιά-οιο=νεανιά-οιο=νεανιά-οιο, νεανίαο, ὁμοίως Αἰνεῖοιο (Αἰνεῖῖοιο), Ἀΐδαο πολυάρταο· τοῦ δὲ οιο τὸ μὲν α ἐξησθῆνεν εἰς ε, τὸ δὲ ο ἐγένετο ω (κατὰ μεταθέσιν τοῦ χρόνου), ὅθεν ὁ ἰωνικὸς τύπος εω· Ἀΐδew, Ἄλτωω, νεηνίew. Ἡ μεταμόρφωσις δ' αὕτη ἐγένετο ὡς ἐν τοῖς Μενέλεως, λεῶς, νεῶς κτλ. ἀντὶ Μενέλεως κτλ. Εἶτα τὰ οιο (εω), οιο συνηρέθησαν εἰς ου· ἐν δὲ τῇ δωρικῇ καὶ αἰολικῇ διαλέκτῳ εἰς α· Κρονίδα, Ἡρακλείδα καὶ ἐν τῇ ἀττικῇ βορρῆ, ὀρνιθοθήρα, παρ' Ὀμήρῳ δ' εἰς ω· Αἰνεῖω, Ἐρμείω, εὔμμελίω, ὡς καὶ ἐν τῇ δωρικῇ καὶ ἰωνικῇ διαλέκτῳ· Ἐπιδαύρω, τῷ σεῶ (Θουκ. ε 77). Ἐντεῦθεν προῆλθον οἱ ποικίλοι τύποι τῆς γεν. τῆς α' καὶ β' κλίσεως, οιο, εω, ω, α, οιο, οο, ου.

3) Ὅμοια μεταθέσις τῆς ποσότητος γίνεται καὶ εἰς τὰ εἰς αος, ειος ὀνόματα τῆς β'. ἀττικῆς κλίσ. λαός=λαῶς, ναός=νεῶς, εὔγειος=εὔγεως, ὅποια καὶ παρ' Ὀμήρῳ Ἀγέλεως X 247.

§ 25. Ἡ γεν. πληθ. ὄλων τῶν ὀνομάτων τῆς ἀ κλίσε. λήγει εἰς ἄων(1), καὶ συναίρεσει εἰς ὦν, ἔτι δὲ εἰς ἄων· θεᾶων, δμῶων, κλισιάων, Μαλειάων, κ. π. ἄλλ. δμῶων, θεῶων, κλισιῶν — ἀρέων, πολέων, σέων, ἐφειτέων, πασέων (= πασῶν), ναυτιάων = ναυτέων, θυράων = θυρέων, Σκαιῶν προπάροιθε πυλῶων.

Σημ. Τὸ ἔων ἐνίοτε δὲν συνιζάνεται Μ 349, Η 1, φ 191

§ 26. Ἡ δοτ. πληθ. λήγει κανονικῶς παρ' Ὀμήρῳ εἰς ησι(ν) ἢ ης(2) κοίλησιν, θεησιν, ἀθανάτησι θεῆς, κοίλης παρὰ ναοί, καὶ τὰ ὅμ. Εἰς αἰς δὲ μόνον τὰ ἀκταῖς καὶ θεαῖς.

1) Ἡ κατάληξις τῆς γεν. πληθ. ἦτο σων (ὡς δῆλον ἐκ τῆς λατινικῆς, μεταβαλοῦσης τὸ σ εἰς γ καὶ παραγούσης τὴν τῆς γεν. πληθ. κατάληξιν gum, ἢ μεταβολὴ τοῦ ς εἰς γ γίνεται ἐν πολλοῖς genus generis = γένος γένεσ-ος κτλ. συγχοπέντος δὲ τοῦ ς ἢ γ. προῆλθεν ἢ um. Τὸ ς τοῦτο συνεχόπη (§ 20, δ') καὶ ἐν τῇ ἐλληνικῇ καὶ μετὰ τὴν συγχοπὴν ἢ δωρικῇ συνήρесе τὸ μὲν ἄων εἰς ἄν, τὸ δὲ ὦων εἰς ὦν. Μοισᾶν, Ἀτρειδᾶν, λόγων, πόνων κτλ. ἢ δὲ ἄττικῇ ἐν μὲν τῇ γ'. κλ. ποῦ μὲν διατήρησε τὸ ὦν· ποδῶν, κοράκων βασιλέων, ποῦ δὲ συνήρесе· πηχέων = πηχῶν, ἐν δὲ τῇ ἀ· καὶ β'. συνήρесе μετὰ τοῦ ῥιζικοῦ φωνήεντος α καὶ ο, ἢ δὲ ὀμηρικῇ διάλεκτος διετήρησε τὸ ἀσυναίρετον· Θεᾶων, μελαινάων, μελισσᾶων ἀδινάων ἀεὶ νέον ἐρχομένων. Τῆς β'. κλ. ἀσυναίρετοι τύποι δὲν ἀπαντῶσι πλέον παρ' Ὀμήρῳ, ὀλίγα δὲ μόνον λείψανα παρ' Ἡροδότῳ γλουτέων, σιτοποιέων κτλ.

2) Ἡ κατάληξις τῆς δοτ. πληθ. ἦτο σῆι, ἐξ ἧς κατ' ἀφομοίωσιν σσι(ν), κατὰ συγχοπὴν δὲ τοῦ ῥ ἢ τοῦ ἐτέρου σ ἢ σι, καὶ μετὰ τοῦ συνδεδεικτοῦ φωνήεντος ε· εσσι(ν) ἢ εσι(ν), ἀμφοτέραι δ' αὐταὶ ἀπαντῶσι πρὸς σχηματισμὸν τῆς δοτ. τῶν τῆς γ'. κλίσε. ὀνομάτων· ποδ-ε-σσι, πάντ-ε-σσι, κύν-ε-σσι, ἐπέ-ε-σσι ἀντὶ ἐπέε-ε-σσι (ἔπος, V ἐπεε), ἐν ἄλλοις τὸ ἕτερον σ εἶναι τῆς ῥίζης· τειχεσ-σσι, ὄρεσ-σσι. ποσ-σσι ποδ-σσι), ἔρισ-σσι (ἔριδ-σσι), γούνας-σσι (γούνατ-σσι)· ἐν ταῖς ἀνδράσι, πατρά-σσι, μητρά-σσι, κτλ. τὸ α εἶναι ῥιζικὸν καὶ μετετέθη, V ἀναρ = ἀνὴρ, πατάρ = πατήρ, V μάταρ = μήτηρ. Ἡ ἀπλουτέρα κατάληξις σι προσετίθητο ἐπὶ τῶν τῆς ἀ'. καὶ β' κλ. ὀνομάτων κατὰ πρόθεματос ι, μετὰ δὲ τοῦ ῥιζικοῦ φωνήεντος ἐνωθεῖσα ἐσχηματίσθη τῶν αἰσι, ἐξ ἧς ησι καὶ οἰσι, ἐξ ὧν κατ' ἀποκοπὴν τοῦ ι προῆλθον αἰσὶς καὶ οἰς. "Ἄνευ τοῦ ι τοῦτ' ἐστὶν σι(ν) προσετίθητο εἰς πλείστα οὐσιαστικὰ καὶ μετὰ, τοπικῆς σημασίας· θόρασι = Ἀθήνησι, Θεσπιᾶσι καὶ ἐν τῶν ἐνκ. Ὀλυμπίασι, Δεκελείασι.

§ 27. Τὰ παρ' Ἀττικοῖς συνηρημένα παρ' Ὀμήρῳ ἀπαντῶσιν ἀσυναίρετα· κυρέη, παρδαλέη, συκέη, ἀλλὰ καὶ Ἑρμῆς, -ῆ, -ῆρ, παρὰ τὸ Ἑρμείας καὶ γῆ, γῆς, γῆῃ, γῆρ παρὰ τὸ γαῖα, ης, -η, -αν.

Περὶ τοῦ σχηματισμοῦ *φι ὄρ.* § 42.

Δευτέρα κλίσεις.

§ 28. Ἡ ἐνικ. γενικὴ ἔχει παρ' Ὀμήρῳ τὴν κατάληξιν οἰο (οἶο εἰς τὰ ὀξύτονα) καὶ τὴν ἐκ ταύτης ου (ἐκ τοῦ ου)· θεοῖο, ἡε-
Μοιο, ἀργυρέοιο βιοῖο κτλ. ἀλόχου, μηροῦ, κ. ἄλ.

§ 29. Ἡ γεν. καὶ δοτ. τοῦ δυνκ. λήγει εἰς οἰν· Ἰπποῖν, ὄμοῖν.

Σ η μ. Ἡ κλητικὴ τοῦ ἐνικ. εἰς τὰ φίλος (παρὰ τὸ φίλε) καὶ εἰς τὸ γαμβρός ἐμὸς σ 406 εἶναι ὅμοιοι τῇ ὀνομαστικῇ.

§ 30. Ἡ δοτ. πλήθυν. λήγει εἰς οἰσιν καὶ σπανιώτερον εἰς οἰς· οἰωνοῖσι, Δαναοῖσιν, μαλακοῖσι καὶ αἰμυλλοῖσι λόγοισιν.

§ 31. Τὰ παρ' Ἀττικοῖς συνηρημένα τῆς 6'. κλίσεως ἀπαν-
τῶσι παρ' Ὀμήρῳ συνήθως μὲν ἀσυναίρετα, σπανίως δὲ καὶ μετὰ
συναίρεσεως· ῥοος. (ῥοῦς κ 240), πλοος, ῥοος, ὄστέον. Τὰ δ' εἰς εος·
καὶ εον ἢ ἐκτείνουσι τὸ ε εἰς εἰ (μόνον τὰ χάλκεος, σιδήρεος,
χρῦσεος) ἢ συνίζανουσιν αὐτὸ κατὰ τὴν ἀνάγκην τοῦ μέτρου.

Ἐκ τῶν συνθέτων ἐκ τοῦ θροος, ῥοος, ξοος, πλοος, ῥοος, χροος
συναίρουσιν μόνον τὰ· χρεμάροος (παρὰ τὸ χρεμάροος Ν 138
χρεμάροω Ε 88, εὐξον Κ 373, εὐξόου α 128).

Σ η μ. Τὸ κάνεον καὶ ὄστέον δὲν συναίρουσιν.

Τὸ σῶς, σόςος, σόοι, σόη, σόον καὶ σάος μόνον εἰς τὸ σαώτερος,
σαόφρων, σαοφροσύνη—Ἀντὶ ζῶος ἔχει ὁ Ὀμηρος καὶ ζῶος Ε 887,
αἰτ. ζῶν Π 455· ἀντὶ δὲ τοῦ ἀττικοῦ ἐπιθ. πλέως πάντοτε
πλεῖος (οὐδ. πλεον υ 355), σύνθ. ἐμπλεῖος, ἐρίπλειος, εὐπλεῖος.

§ 32. Ὀνόματά τινα τῆς ἀττικῆς κλίσεως πρὸ τῆς καταλή-
ξεως ὡς ἐγίστε ἔχουσιν ο· Ἀθύος, Κῶος, γαλλῶος. Τὴν γεν. εἰς
ωο τὰ Πετῶος-ῶο, Πετέλειος, ἔωο. Ἀντὶ ὁ ῥεῶος ἀπαντᾷ παρ' Ὀ-
μήρῳ ῥηῶος, ἀντὶ ἡ ἔωος, ῥῶος.

Περὶ τοῦ σχηματισμοῦ *φι ὄρ.* § 42.

Τρίτη κλίσις.

§ 33. Ἡ γεν. καὶ δοτ. τοῦ δυϊκ. ἀπαντᾷ εἰς αὐτὸν μόνον εἰς τὰ Σειρήνοῦν, ποδοῖν.

§ 34. Ἡ δοτ. πληθ. λήγει εἰς σι, σοι, εσσι(ν) καὶ σπανιώτερον εἰς εσσι(1)· πόδεσσιν, κηρύκεσσιν, μακάρεσσιν, ἀνάκτεσι, αἴγεσι, κύγεσσι· θυγατέρεσι, βελέεσσι ἐκ τοῦ βελέεσσι.

Σημ. Τὸ σ τῆς συνήθους καταλήξεως σιν ἐνίοτε διπλασιάζεται κατ' ἀφομοίωσιν συμφώνου· ποδ. πὺδ-σιν=ποσσίν, ἴρισι=ἴρισσι, εἰς τινα δὲ πρὸ τοῦ σιν ὑπῆρχε εἰς τὴν ῥίζ. ἔπεσ—ἔπεσσιν.

Ἡ αἰτιατικὴ τοῦ ἐνικοῦ εἰς α εὔρηται εἰς τὰ ἐπόμενα· ἐλικώπιδα, εὐώπιδα, Ἡλιδα, λευκάσιδα, κηΐδα· εἰς τὰ βαρύτερα εἰς ια καὶ υς συμφώνου ἡγουμένου εἰς ν καὶ εἰς α' ἀναλκιν ἀνάλκιδα, γλαυκῶπιρ γλαυκώπιδα, ἔριν ἔριδα, κόρυρ κόρυθα, Κύπριρ Κύπριδα.

§ 35. Τὰ εἰς ηρ συγκοπτόμενα ἀπαντῶσι καὶ ἄνευ συγκοπῆς, κατὰ τὴν ἀνάγκην τοῦ μέτρου· μητέρος, πατέρος, θυγατέρος καὶ θυγατέρες (ας) καὶ μετὰ συγκοπῆς θύγατρεις (ας), θυγατρῶν, ἀνδρός. Εἰς τὴν δοτ. πληθ. ἔχουσιν εσσι ἀνδρεσσι (παρὰ τὸ ἀνδράσι), θυγατέρισσι.

Συνηρημένα τῆς γ'. κλίσεως.

§ 36. Εἰς τὰ συνηρημένα ὀνόματα, ἡ συναίρεσις συχνὰ παραμελεῖται. Σημειωτέα δὲ τὰ ἐξῆς.

Τὰ εἰς ια φυλάττουσι τὸ ι τῆς ῥίζης εἰς πάσας τὰς πτώσεις.

Ἐνικ. ὀν. ια, γεν. ιας, δοτ. ι, αἰτ. ιν

Πληθ. ιας, ιων, ισσι, ιας, ις

1) Ἡ χρῆσις τῶν διαφόρων τούτων καταλήξεων τῆς δοτ. πληθ. ἐξηρητᾷτο μάλιστα ἐκ τῆς ἀνάγκης τοῦ μέτρου· τινῶν ὅμως ἀπαντᾷ μόνον ἢ μία τούτων· μακάρεσσιν, κηρύκεσσιν, πετερύγεσσι, κορύθεσσιν, καὶ ἄλλων καὶ τῶν εἰς ν μετοχῶν σπυδόντεσι· ἄλλων δ' ἢ εἰς σιν, φρεσί, γυναιξί ἄλλων δ' ἐναλλάξ καὶ αἶ τρεῖς· βέλος βέλεσιν, βελέεσσιν, βέλεσσιν (βέλες, βελέσ-εσσιν (§ 26).—ἔπος, ἔπεσιν, ἔπεσ-σιν, ἐπέεσσιν (ἔπεσ, ἐπέεσσιν)—πούς, ποσσίν, ποσ-σιν (ποδ-σίν), πόδεσσιν—σάκος, σάκεσσιν σάκεσσιν, σακέσιν (σακεσ)—χείρ, χερσίν χείρεσσιν, χείρεσσιν—ᾄς, ᾄεσσιν, ᾄεσσιν, ᾄεσσι πολέεσι, πολέεσι, πολέσι (multis=πολλοῖς)

Τὸ πόλις κλίνεται οὕτω·

πόλις, -ιος, ἢ ἦος, εἰ ἢ ἡϊ· πόλιες, ἢ ἦες, ἰων, εοι ἢ ἰέσαι, ἰας, ἰς.
οὕτω καὶ τὰ αἰδρις, ἔπαλις, μάντις, ἄς, ὁ πόσις, δύναιμις κ.λ.

Τὸ δῖς, δῖος καὶ οἶος, δῖν, δῖες, δῖων καὶ οἶων, οἶοι καὶ δῖοι
ἢ δέοσι, οἶας ἢ δῖς.

Τὸ μῆρις, γεν. ιος κτλ. Πάρις, -ιος, ἀλλὰ Θέτις, Θέτιδος, Θέτι,
(τὸ ἰ ὡς ἐκ συγκοπῆς τοῦ δ καὶ συναϊρέσεως τῶν ιι προελθόν).

§ 37. Τὰ εἰς υς, γεν. υος σχηματίζονται οὕτω·

Ἡ δοτ. συναϊρεῖ πάντοτε τὸ εἰ εἰς υῖ πληθῦτι, θρήνυτι, ἰξυῖ,
οἰξυῖ, ὀρχηστυῖ. Μόνον δρυῖ συῖ.

ὄν. πληθ. ἀσυναϊρετος· σύες, ἰχθύες.

αἰτ. ἀσυναϊρετος καὶ συναρημένη κατὰ τὴν ἀνάγκην τοῦ μέ-
τρου· ὄφρυας ἰ 389, ὄφρυς Π 740, ἐρινύας, Φ 412, ἐρινυς.

δοτ. εἰς υεσαι(ν) καὶ υαι(ν)· υέσαι, υέσαι, νεκέσαι, ἀστα-
γέσαι—ρέκυσαι, γέγγυσαι—σοῖ. *ω*

§ 38. Τὰ εἰς ευ ἀποβάλλουσι τὸ υ = F, καὶ ἐκτείνουσι τὸ ε
εἰς η.

Ἐνικός

Πληθυντ.

βασιλεὺς,	Ἀχιλ(λ)εὺς	Ὀδυ(σ)εὺς	βασιλῆες,
βασιλῆος (παρὰ τὸ βασιλέFος),	Ἀχιλῆος	Ὀδυ(σ)ῆος, -έος, εὺς	βασιλῆων
		(ω 397)	
βασιλῆα,	Ἀχιλῆϊ, -εἰ		βασιλεῦσι,
βασιλεῦ	Ἀχιλῆα	Ὀδυ(σ)ῆα, -ῆ τ 136	βασιλῆας,
βασιλῆϊ			βασιλῆες.

τὸ δὲ ἀριστεύς, ἀριστεήσοι. Πηλεὺς, ἦος καὶ έος κτλ. Τὸ δὲ Τυ-
δεὺς, αἰτ. Τυδέα καὶ Τυδῆ.—Μηκιστῆ.

Ση μ. Τὸ βοῦς ἔχει δοτ. πληθ. βουσί καὶ βόεσι, αἰτ. βόας καὶ βοῦς.

§ 39. Τὰ ἔχοντα χαρακτῆρα τ, σ συγκόπτοντα τὸν χαρακτῆρα
τοῦτον κατὰ τὰς πτώσεις πάσχουσιν ἐν ταύτῳ καὶ συναϊρέσιν.

α') Τὰ ἔχοντα τ· τέρας, πλ. ὄν. τέρεα, γεν. τεράων—τὸ κρέας
κρεῶν καὶ κρειῶν.—τὸ χρώς οὕτω· χροός, χροῖ, χροά, σπανιώτε-
ρον χρωτός, χρωῖα.—γέλως, γέλω, γέλω.—ιδρώς, ιδρῶ, ιδρῶ.—
ἔρω, ωτος, ἔρω (ἐκ τοῦ ἔρος).

β') Τὰ ἔχοντα σ, μετὰ τὴν συγκοπὴν συναϊροῦσι τὸ εο εἰς ευ·

θέρεος ἀντί θέρουσ, Ἐρέβεουσ ἀντί Ἐρέβουσ καὶ ἀπαξ γένεουσ ἀντί γένεουσ ο 533.

Τὰ σπέουσ, κλέουσ, δέουσ, χρέουσ, τὸ ἐὸτὲ μὲν ἐκτείνουσιν εἰς εἰ, ὁτὲ δὲ εἰς ἠ· σπέουσ ἢ σπεῖουσ, γεν. σπειουσ, δοτ. σπῆι, γεν. πλθ. σπειῶν, δοτ. σπέεσσιν ἢ σπῆεσσιν—χρήουσ καὶ χρεῖουσ—κλέα καὶ κλεῖα.

Τὰ ἐκ τοῦ κλέουσ (ἐν τῇ ὀνομαστικῇ εἶναι εὐχρηστα παρ' Ὀμήρω εἰς κλοσ, Πάτροκλοσ, Ἴφικλοσ, μοναδικὸν Ὀϊκλείουσ ο 244) Πάτροκλοσ,—οιο,—κλήουσ,—κλήα, Πατρόκλειουσ.

Τὰ κύρια ὀνόματα εἰς κλήουσ (κλέουσ, √ κλέουσ) συναϊροῦσι παρ' Ὀμήρω τὸ εε εἰς ἠ· Ἡρακλέουσ ἢ ἦουσ, Ἡρακλήουσ, ἦι, ἦα, εἰουσ.

Οὕτω καὶ τὰ ἐπίθετα εἰς εἰουσ· ἀγακλέουσ ἀγακλήουσ· ἀλλ' εὐκλείουσ, αἰτ. πλθ. τοῦ εὐκλείουσ, εὐρρεῖουσ, γεν. εὐρρεῖουσ.

Τὸ Ἄρης οὕτω Ἄρης, ἦουσ, ἦι, ἦα, καὶ Ἄρεουσ, εἰ, ἦουσ κλητ. Ἄρεουσ, Ἄρεουσ βροτολοιγέ, μαιφόνε, τειχεσιπλήτα Ε 31.

Προσχηματισμοί.

§ 40. Πρὸς ἐξήγησιν τοπικῆς σχέσεως προσαρτῶνται συχνότατα παρ' Ὀμήρω εἰς τὸ θέμα τῶν ὀνομάτων καὶ ἀντωνυμιῶν προσχηματισμοὶ τινεσ θι, θε(ν), δε(ζε), φι(ν)· εἶναι δὲ οὗτοι·

α'. Ὁ θι διὰ τὴν ἐν τόπῳ καὶ χρόνῳ στάσιν· οἴκοθι, κηρόθι, τόθι, ὄθι. Ἀπαντᾷ δὲ καὶ μετὰ τῆσ πρό· Ἰλιόθι πρό, ἦῶθι πρό.

β'. Ὁ θεν διὰ τὴν ἀπὸ τόπου κίνησιν· οἴκοθεν, ἀγρόθεν, οὐρανόθεν, ἀγορῆθεν, κλισίῃθεν, πρόμνηθεν, Ἰδιῆθεν. Ὁ προσχηματισμὸσ θεν τίθεται ἐνίοτε εἰς διάκρισιν τῆσ γενικῆσ πατρόθεν, ἐμέθεν, σέθεν, ἀκαυρωθείσῃσ δὲ τῆσ τοπικῆσ σημασίας τῆσ γενικῆσ λαμβάνει ἐνίοτε καὶ πρόθεσιν· ἀπ' (ἐξ) οὐρανόθεν, ἐξ ἀλόθεν, ἐξ ὀμόθεν, κατὰ κρήθεν = κατὰ κάρηθεν = ἐκ τῆσ κεφαλῆσ κάτω, κατ' ἄκρηθεν = κατ' ἄκρηουσ.

Τὰ τῆσ γ'. κλίουσ ὀνόματα ἔχουσιν πρό τοῦ προσχηματισμοῦ ο, ὃ πάντοτε τονίζεται· ἀλόθεν, Διόθεν, λειμωνόθεν.

γ'. Ὁ δε (ἐξ ἧσ ὁ ζε) διὰ τὴν εἰς τόπον κίνησιν, (συνήθωσ προσαρτᾶται εἰς τὴν τελείαν αἰτιατικὴν) πόλιρδε, ἄστρδε, κλισίῃρδε, Κρήτηρδε, Αἴγυπτόνρδε, ἡμέτερόνρδε, —Πηλειώρδε, ὄνρδε δόμορδε, ἔραζε, θύραζε, Ἀθήραζε, χαμαῖζε καὶ μετὰ πρόθεσ. εἰς ἄλαδε.

δ'. Ὁ φι(ν) εἶναι συγχρότερος καὶ προσαρτᾶται εἰς τὸ θέμα τῶν οὐσιαστικῶν ἀπκῶν τῶν κλίσεων καὶ ἐπέχει θέσιν γεν. καὶ δοτ. ἐνικ. καὶ πληθ. ἀριθμοῦ.

1. Ἐν τῷ ἐνικῷ τῆς α'. κλίσεως· α') ἐν τῇ γενικῇ· κεφαλήφι, νευρήφι, καὶ μετὰ προθέσεων ἀπὸ νευρήφι, ἐξ εὐνήφι. β') Ἐν τῇ δοτικῇ· ἀγέληφι, βίηφι, θύρηφι, κλισίηφι(1)

2. Ἐν τῷ ἐνικῷ καὶ πληθυντικῷ τῆς β'. κλίσεως· α') ἐν τῇ γενικῇ· δακρυόφι = δακρύων· Ἰλιόφι, καὶ μετὰ προθέσεως ἀπ' αὐτόφι = ἀπ' αὐτῶν, ἐκ θεόφι = ἐκ θεῶν.

β') Ἐν τῇ δοτικῇ· θεόφι = θεοῖς· ὄστεόφι, καὶ μετὰ προσθέσεως· ἐπ' αὐτόφι = ἐπ' αὐτῷ, παρ' αὐτόφι = παρ' αὐτοῖς.

3. Ἐν τῷ πληθυντικῷ τῆς γ'. κλίσεως· σ-φι(ν), (εἰς τὰ εἰς ος οὐδ. γένους, καὶ εἰς τὸ ραῦς) ὄχρεσφι, ὄρεσφι, καὶ μετὰ προσθέσεως· ἐν τῇ γενικῇ κατ' ὄρεσφι = κατ' ὄρεων, ὑπὸ κράτεσφι = ὑπὸ κράτους, ἀπὸ ραῦφι = ἀπὸ ρεῶν· ἐν τῇ δοτικῇ παρὰ ραῦφι = παρὰ ρανσῶ, παρὰ καὶ σὺν ἔπποισιν καὶ ὄχρεσφι καὶ ἄλλ.

Σημ. α') Καὶ εἰς ἐπιρ. ἴφι (ἐκ τοῦ ἴς), οὕτω καὶ νόσφι καὶ ἀπονόσφι. β') καὶ εἰς μὴ οὐσιαστικά· ἐπὶ δεξιόφι — ἀριστερόφι N 398, δεξιτερῆφι ο 148, ἐτέρηφι, κρατερῆφι, ἦφι, αὐτόφι, φαινομένηφι.

Ἀνώμαλα ὀνόματα.

§ 41. Α'. Ἐτερογενῆ. Ὁ δεσμός, πλ. δεσμοὶ καὶ δέσματα. — Ὁ ὄχος πλ. τὰ ὄχεια. — Κέλευθος (ἦ), πλ. ἀδιαφόρως κέλευθοι καὶ κέλευθα-δρυμός (δ), πλ. δρυμά· κύκλος, πλ. κύκλοι, ἀλλὰ κύκλα — μῆρος, πλ. μηροί, ἀλλὰ μῆρα (μηρῶ) — τὸ ἄσρ, πλ. ἄσρας (ρ 222), ἑσπέρας εὔρηται πλ. ἑσπερα ρ, 191.

§ 42. Β'. Ἐτερόκλιτα. Γέλως, ἰδρώς, ἔρως (§ 39, α').

§ 43. Γ'. Ἑλληπῆ. Γρηῦς, γρηῦς, γρηῦ (ἀττ. γραῦς), δ. γρηῖ κλ. γρηῦ, γρηῦ, τὰ ἄλλα ἐκ τοῦ γραῖα, γραῖης α 438. δοτ. δαῖ (ἐν τῇ μάχη).

Ἵον. καὶ αἰτ. του ἐνκ. δέμας, ἦδος, ἕπαρ, δῶ = δῶμα, κρεῖ(2) =

1) Τινὲς τῶν γραμματικῶν νομίζοντες, ὅτι ἐπισυνάπτεται ἢ κατάληξις φι· ἀμέσως εἰς τὴν δοτικὴν, ὑπογράφουσι τὸ η κακῶς ποιοῦντες.

(2) Οἱ συντεταγμένοι τύποι δῶ, κρεῖ, εἶναι λείψανα γλώσσης· ἀκόμη μὴ διαμορφωθείσης ἀναλόγως, καὶ διὰ τοῦτο ἀντ' αὐτῶν ἔπειτα εἰσῆχθησαν τελειότεροι τύποι.

κριθή—ἦρα, εἰς τὸ ἦρα φέρειν. Ὀν. καὶ αἰτ. τοῦ δυϊκοῦ ὄσσε.—
κλιητ. ἠλέ ο 128, ἠλεε ε 243.—λις (λέων), αἰτ. λιρ Α 480
(ὡς καὶ ἱς=vis, ἱρ Ε 245, Η 260)—δοτ. λιτί, αἰτ. λιτα· λις
(=λισσῆ) πέτρη μ 64, 79 πέτρη γάρ λις ἐστὶ (=λεῖα πέτρα).—
σμιῶδιε, σμιῶδιγγες Β 267, Ψ 716.—σταμίνεσσιν ε 242.

Ἐκ τῶν εἰς ὦρ εὔρηνται τὰ οὐδέτ. ἐέλωρ, ἔλωρ, πέλωρ, τέκ-
μωρ· ἐκ τῶν εἰς ὀρ· ὄορ, ἦτορ.—

§ 44. Δ'. **Κατὰ μεταπλασμὸν.** Ἀΐδης, ἀττ. Ἄιδης, γεν
Ἀΐδαο καὶ ἐκ τοῦ Ἄϊς, Ἄϊδος, Ἄϊδι, καὶ Ἀΐδωνεὸς Υ 61, δοτ.
Ἀΐδωνῆι Ε 190.

Αἰθίοπων—Αἰθιοπῆας Α 423.

(Ἄλιε), δοτ. ἀλικὶ Ε 229 καὶ ἀλικῆ ω 529.

(Ἄνδράποδορ), ἀνδραπόδεσσι Η 475.

Γόνυ, τό· γούρατος (γούρατος ἴδ. § 126) καὶ γουρός, πλ. γού-
ρατα καὶ γούρα, γούρων, γούρασι καὶ γούρεσσι(ν).

Δαίς, ἡ· δαιτός κτλ., ἄνευ δοτ. πληθ., σπανιώτερον δαίτην,
δαίτησι (δαίτη) καὶ δαιτός (δαιτός).

Δίπτυχος, αἰτ. δίπτυχα.

Δούρ, τό· δούρατος καὶ δουρός, δούρατι καὶ δουρί, δυϊκ. δούρε,
πλ. δούρατα καὶ δούρα, δούρασι Φ 162 καὶ δούρεσσι.

Ζεός, Διός, Δί, Δία καὶ Ζηρός, Ζηρί, Ζῆνα μόνον Ξ 157.

Ἡρίοχος—ἠριοχῆος, ἠριοχῆες.

Ἰωκή—ἰῶκα Α 604.—ἰχώρ Ε 340, αἰτ. ἰχώ.

Τὸ κάρη ἔχει μεγάλην ποικιλίαν τύπων.

Ἐνικ. Ὀν. κάρη (τῶ)

Γεν. κάρητος, κάρηματος, κράατος, κρατός.

Δοτ. κάρητι, κάρηατι, κράατι, κρατί, κράτεσφι Κ 156.

Αἰτ. κάρη καὶ κατὰ μεταπλασμὸν ἄρσ. τὸν κράτα.

Πληθ. Ὀν. κάρᾶ, κάρηαῖα κρᾶ'ατα, κάρηνα.

Γεν. κρᾶ'των, κάρηνων.

Δοτ. κρᾶσί.

Αἰτ. κάρᾶ, κάρηατα κρᾶ'ατα (κάρηνα).

Σημ. Μοναδικοὶ τύποι εἶναι τὰ αἰτ. κάρ, ἐπὶ κάρ Π 392, κρῆθεν=
ἐκ τοῦ κάρηθεν Π 548, λ 588.

Ἑνικ. Ὀν. <i>lāc</i> , <i>lāac</i> <i>rḥuc</i> (ἐκ τοῦ <i>raḥc</i>)	<i>χείρ</i>
Γεν. <i>lāoc</i>	<i>ρηός, ρεός</i> <i>χειρός, χερός</i>
Δοτ. <i>lāi</i>	<i>ρηί</i> <i>κτλ.</i>
Αἰτ. <i>lāar</i>	<i>ρηα, (ρέα ι. 283)</i>
Πληθ. Ὀν. <i>lāec</i>	<i>ρηες, ρέες</i>
Γεν. <i>lāow</i>	<i>ρηῶν, ρεῶν</i>
Δοτ. <i>lāessu</i>	<i>ρησά, ρηεσσι, ρέεσσι</i> <i>χείρῃσι, χείρεσσι</i> <i>χερσά</i> <i>ραḥfir</i>
Αἰτ.	<i>ρηας, ρέας.</i>

Μάρτυς καὶ μάρτυρος π 423, μάρτυροι Α 338.

(Μάσιϛ, ἦ) δοτ. *μάσιι*, αἰτ. *μάστιν*.

Οῦς, οὔατος, οὔατα, οὔασι *ώοι*.

Πρόσωπον—προσώπατα σ 192. προσώπασι Η 212.

Ἑνικ. <i>υῖος</i> (ΥΙΣ, ΥΙΕΥ) Πληθ.	<i>υῖες, υῖέες</i> Δυϊκ. <i>υῖε</i>
<i>υῖου, υῖος, υῖέος</i>	<i>υῖῶν</i> <i>υῖέων</i>
<i>υῖι, υῖεῖ</i>	<i>υῖοῖσι, υῖάσι,</i>
<i>υῖόν, υῖα, υῖέα.</i>	<i>υῖας, υῖέας</i> <i>υῖε.</i>
<i>υῖέ,</i>	<i>υῖες, υῖεῖς.</i>

Ἰσμίρη—*ύσυρι*.

(Φύλαξ),—φυλάκος Ω 566.

Β' ΕΠΙΘΕΤΑ

§ 45. Α'. Ἐπίθετα τρικατάληκτα.

α) Τὰ εἰς ος καθαρὸν καὶ τὰ εἰς ρος ἔχουσιν εἰς τὸ θηλυκὸν ἐνίοτε ἢ ἀντὶ α' *ξερή, χρυσή, αἰσχρή*, πλὴν τοῦ *δία* (ᾶ).

β) Τὰ εἰς υς ἔχουσιν τὸ θηλ. εἰς *εῖα*, ἐνίοτε εἰς *ει* ἢ *εα*· *βαθέη* καὶ *βαθεῖα*, καὶ *ώκέα* Ἰρις.—ἐκ τοῦ *ληγός*, θηλ. *Μοῦσα* *λίγεια*.

§ 46. Τινὰ τῶν τρικατάληκτων ἐπιθέτων εὐρηνται παρ' Ὀμήρου καὶ δικατάληκτα, χάριν τοῦ μέτρου· ἢ ἄγριος Γ 24, Τ 88, κλυτός Ἀμφιτρίτη, ἀλώγατος ἀδμή, ἠδὺς αὐτμή, θήλυς ἐέροσι, πολὺν ἐφ' ἠγρήν.

§ 47. Β'. Ἐπίθετα δικατάληκτα. Τὸ ἕλεος -ῶν ἔχει ὁ Ὀμηρος ἕλεος, -ον· τὸ δὲ πλέως, *εἶα*, *έον*, *πλεῖος* *εἶη*, *εἶον*.

Πολλὰ σύνθετα ἐπίθετα εἰς ος σχηματίζουσι θηλυκὸν ὡς εἰ ἦσαν

τρακατάληκτα· ἀγακλειτή, ἀριγνώτη, εὐξέστη, εὐρρείτη ἀμφιβρό-
τη, ἀμφιβρότη, ἀντιθέη, εἰαλίη, ἐνρυχίη, ὑποδεξίη καὶ ἄλ.

Τὰ εἰς ηεις ἐπίθετα ἐνίοτε συναυροῦνται· τιμῆς (ἀντί τιμήεις)
1605, τιμῆντα (ἀντί τιμήηεντα) Σ 475.

§ 48. Τὰ εἰς ηεις καὶ οεις ἀρσενικά ἐπίθετα ἀπαντῶσι μετὰ
θηλυκοῦ γένους ὀνομάτων πῶλεων ληγόντων εἰς ος· ἑλῆεις Ζάκυν-
θος ἀντί -ήεσσα Ζ. οὔτω καὶ ἡμαθῆεις Πύλος (ἀντί ὀεσσα Π.), ἀν-
θεμόεις Πύρασσοι, ἀργινθῆεις Λύκαστοι.

§ 49. Γ'. **Ἐπίθετα μονοκατάληκτα.** Πολλὰ ἐπίθετα ἐκ
τῆς ῥίζης πατερ, ἀνερ ἔχουσι μόνον θηλυκὸν τύπον ὀβριμοπάτηρ,
εὐπατέρεια, ἀντιάνειρα, βωτιάνειρα, κωδιάνειρα. Τοιαῦτα καὶ τὰ
πυλυβότεια, ἰοχέαιρα, εὐρυόδεια, χαλκοβάρεια, ἡριγένεια καὶ
ἄλλα. — Σημειωτέα καὶ ἡ αἰτ. καλλιγόναικα (ὡς ἐπίθετον πῶ-
λεων καὶ χωρῶν) καὶ τὸ ἀπλοῦν πότεια, (πότεια).

§ 50. Θηλυκά τινα σχηματίζονται ἐκ τινος συγγενοῦς ἀρσενι-
κοῦ· οὔτω πρόφρων—πρόφρασσα, πίων—πίερα οὐ οὐδ. ἐν χρήσει
τὸ πῖαρ ι 135), θοῦρος—θοῦρις, ἡριγενής—ἡριγένεια, πρέσβος,
πρέσβα καὶ πρέσβειρα· ἐκ τοῦ (θαμύς), θαμέεις, θαμείας· ἐκ τοῦ
ταρφῆς—ταρφέεις, ταρφειαί, ταρφέα.

§ 51. **Ἄνωμαλα ἐπίθετα.**

α') Τὸ πολὺς κλίνεται κατὰ τὰς ῥίζας πολύ, πυλύ, πολίλο
Ἐνκ. ὄν. πολύς, πυλύς, πολίλος, πολίλη. Οὐδ. πολύ, πυλύ, πολίλον

Γεν. πολέος, πολίλου, πολίλης

Δοτ. πολίλω, κτλ.

Αἰτ. πολύν, πυλόν, πολίλον. πολύ, πυλύ, πολίλον

Πληθ. ὄν. πολέες, (πολεῖς), πολίλοι πολίλα

Γεν. πολέων πολίλων

Δοτ. πολέειν, πολέει· εἰ(γ), πολίλοις

Αἰτ. πολίλοισι πολίλα.

β') **Ἑλλησπῆ** εἶναι· ἐνικ. ὄν. ἑύς, εὐ καὶ ἦός, ἦς, γεν. ἑῶς,
αἰτ. εὐόν, ἦόν, γεν. πλ. εἰῶν.—Παρά τὸ σῶς καὶ σός, η, ορ.

γ') **Ἐκτὰ μεταπλασμὸν** εἶναι τὰ· αἰτ. θηλ. αἰπήρ, οὐδ.
πλ. αἰπά, ἐκ τοῦ αἰπός, εἶα, ὅ· ἔτι δὲ ἐρίηεις (ἐταῖροι), αἰτ. ἐρίη-
ρας (ἐκ τοῦ ἐριηρός)· ἐνίοτε εἰρέα (πότιον, κόλλιον) ἀντί εὐρίον.

Παραθετικά.

§ 52. Περί τῶν παραθετικῶν σημειωτέα ταῦτα·

α') Εὐρίσκεται ὠτερος καὶ ὠτατος ἐνίοτε ἠγουμένου καὶ μακροῦ φωνήεντος· κακοῦενότερος, οἰζυρότερος, οἰζυρώτατος.

β') Αἱ καταλήξεις ἰων καὶ ἰστος εἶναι πολὺ συχνόταται παρ' Ὀμήρῳ ἢ παρ' Ἀττικοῖς.

ἄλγος, ἄλγιον, ἀλγίστη, — κῆδος, κήδιος, κέρδος, κέρδιον, κέρδιστος — ῥίγος, ῥίγιον, ῥίγιστος.

Φίλος, φιλλτερος καὶ φιλίωv τ 351, ω 278.

μακρός, μακρότερος, μάσσων (ἀντὶ μακίωv), μακρότατος· — κυδρός, κυδίωv κυδιστος· — (οἰκτρὸς) οἰκρότερα, καὶ οἰκτιστος οἰκρότατος. — βαθύς, βάθιστον· — βραδύς, βάρδιστος· — γλυκὺς, γλυκίωv· — ὠκίς, ὠκιστος (παρὰ τὸ ὠκύτατος θ 331). — βραχύς, βράσσων· — παχύς, πάσσων, πάχιστος Π 314.

§ 53. Τὰ ἐπόμενα παραθετικά γίνονται ἀπὸ οὐσιαστικῶν ἢ εἶναι ἐλλιπῆ· ἐλέγχιστος (ἐλεγχής)· — ἄλγος, ἄλγιον, ἀλγιστος (ἐπίθ. ἀλεγειός)· — (βασιλεὺς) βασιλεύτερος, βασιλεύτατος — κουρότερος (κούρος)· — ὀρεστέρος (πρῶτ. ὀρεστιάδες Α 420)· — κύντερος, κύντατος (κύν)· — (θεός) θεώτεραι θῆραι ν 111, κέρδος, κέρδιον, κέρδιστος· — κῆδος, κήδιος· — μύχιος, μυχίωv· — δεύτατος (εἰς τὸ δεύτερος)· — πρῶτιστος (εἰς τὸ πρῶτος).

Σημειῶσαι τὸ πύματος = λωῖσθος, λωισθήιος = ἔσχατος, ὕστατος ὑστάτιος (μόνον ἐν ὑπερθ. σημασίᾳ) ὕστερος ἀντιπ. τὸ πρότερος.

§ 54. Ἄγνώμαλα παραθετικά.

Θετ. Ἀγαθὸς Συγκρ. ἀρείωv	ὑπερθ. κάρτιστος
	ἀώϊον, ἀώϊτερον = ἄμεινον
	βέλτερον,
	γέρτερος, = γέρτατος, γέμιστος
Κακός	κακώτερος = κακίωv κάκιστος
	χερείωv, χερείτερος = χείρων.
	χειρότερος

Σημ. Παρὰ τὸ χερείων, χερείωνος κτλ. σχηματίζονται πτώσεις (ἐκ τοῦ χέρης;) χέρηϊ (Α 80), χέρεια Δ 400, χέρηες Θ 324, χέρηα.

Ὀλίγος ὀλίγων, ἥκιστος
(εἰς τὸ ὑποκλίσεις) ὀλίγιστος T 224

μικρὸς, συμικρῆσι P 757, μειῶν ἔλασσον K 357

Πολὺς ἐνκ. πλέων, πλέον, πλεθ. ὄν. καὶ ἄλλ. πλέες, αἰτ. πλέας

ῥηίδιος (ἀττ. ῥάδιος), ῥηίτερος ῥηίστος, ῥηίτατος.

Οὕτως ἀνώμαλα εἶναι καὶ τὰ φασειός, φασάντατος, — πίων, πιώτατος—μέσος, μέσσατος,—ρέος, ρεώτερος—ἠπλότερος,—τατος, (=ὑστερος γένει), ἀντιτίθεται τῷ γεραίτερος, ἀλλὰ ρεάτος, ρεάτος. Σημειώσασι καὶ τὸ ἀνηρέστερος ἐκ τοῦ ἀνηρός.

Σημ. Ἐξ ἐπιρρημάτων καὶ προθέσεων σχηματίζονται παραθετικά· ἐκάς, ἐκαστέρω, ἐκαστάτω,—ἄγχι (ἀγγου), ἄσσον, ἄσσοτέρω (πρὸς ἐπασσύτερος) ἄγγιστα—ἄφαρ, ἀφάρτερος—πρό, προτέρω—ὀπίσω (ὀπισθεν) ὀπίστατος—ὑστερος, ὑστατος, (πανύστατος) ὑστάτιος καὶ ὑπατος· ἔνερθεν, ἐνέρτερος, E 398—πάρος (πάροιθεν) παροίτερος, τηλοῦ ἢ τηλόθι τηλοτάτω.

Ἀριθμητικά.

§ 55. Οἱ ἀρχαῖοι παρ' Ὀμήρῳ τύποι τῶν ἀριθμητικῶν εἶναι·

1. μία, μιᾶς καὶ ἰᾶ, γεν. ἰῆς, δοτ. ἰῆ, αἰτ. ἰαρ· οὐδ. ἰῶ=ἐνί.

2. δύο, δῶ (ἄκλιτα), καὶ δαιῶ, δαιῶί, δαιῶί, δαιῶί(1).

δαιῶις, δαιῶι κτλ.

Παρά τὸ τέσσαρες ὁ αἰολικός τύπος πίσσρες (§ 7, 1').

Σημειωτέα τὰ δώδεκα, δυνώδεκα καὶ δυοκαίδεκα—εἴκοσι καὶ εἰκόσι—τριήκοντα—ὀγδῶκοντα—ἐρετήκοντα καὶ ἐννήκοντα—διηκόσιοι—πεντηκόσιοι—ἐννιάχι.λοῖ=ἐννακισχί.λοῖ(2),—δεκάχι.λοῖ=μύριοι(3).

1) Οἱ διὰ τοῦ οἰ τύποι εἶναι οἱ αὐτοὶ τοῖς διὰ τοῦ υ ὡς κοίρανος=κύριος, λοιμὸς λυμειών.

2) Τὸ χίλιοι εὐρισκόμενον παρ' Ὀμήρῳ τοῦ μέτρου χάριν ἐν τοῖς συνθέτοις ἀποκοπτεὶ τὸ ἰ· ἐννεάσχιλοι, δεκάσχιλοι E 80, Ξ 448. Τὸ δὲ μακρὸν ἰ φαίνεται προσθὸν κατὰ μεταπήδησιν τοῦ ι τοῦ οἰοι πρὸ τοῦ λ, καὶ συναίρεσιν τοῦ ι ι.

3) Τὸ μύριοι=10000 δὲν ἀπαντᾷ παρ' Ὀμήρῳ, ἀλλὰ μόνον μύριοι=ἀναρίθμητοι, ὅ καὶ ἡ κοινὴ λέγει οὕτω· χίλιοι μύριοι, ἐν τῷ αἰνίγματι τοῦ ῥηίδιου· «χίλιοι μύριοι καλογῆροι εἰς ἓνα ῥάσο τυλιγμένοι».

§ 54. Ἀρχαῖοι τύποι τῶν τακτικῶν* δεύτατος, -τρίτατος, -τέτατος, -ἐβδόματος, -ὀγδόατος, -εἴνατος, -δωδέκατος, -εἰκοστός.

Σημ. α'. Τὸ ἐπίρ. δίχα εἰς δύο καὶ κατὰ δύο τρόπους, ἐξ οὗ ὁ Ὅμ. λέγει διάνδιχα καὶ διχθὰ, ἐξ οὗ διχθάδιος. Οὕτω λέγει τρίχα=τριχωῖς, (ἀλλὰ τρίχα νυκτός=τὸ τρίτον τῆς νυκτός) τριχθά, τετραχθά, πένταχθα, ἑπταχθα.

Σημ. β'. Πίσυρες αἰολικὸς τύπος = τέσσαρες (§ 7, γ').

Γ'. ΑΝΤΩΝΥΜΙΑΙ.

§ 55. Α'. Προσωπικαὶ ἔχουσι μέγαν ἀριθμὸν σχηματισμῶν.

Ἔνικ. Ὀν. ἐγὼν	τύνη (λατ. tu)	—
Γεν. ἐμέο, ἐμεῖο, ἐμεῦ	σέο, σεῖο, σεῦ,	εἴο, ἐο, εἶο, εἶδ
	μεῦ, ἐμέθεν	σευ, σέθεν, τεοῖο
		εὔ, ἐθεν, ἐθεν
Δοτ. ἐμοί, μοί	σοί, τοί, τεῖν	εἰοῖ, οἶ, οἶ
Αἰτ. ἐμέ, μὲ	σέ,	εἶ, ἐ, ἐ, μιν ἐγκλ.
Δοῦκ. Ὀν. ρῶϊ, (αἰτ. ρῶ)	σφῶϊ σφῶ	αἰτ. σφῶε, σφω
Γ.Δ. ρῶϊν	σφῶϊν,	Δ. σφῶν σφῶϊν
Πληθ. Ὀν. ἡμεῖς, ἄμμες (1)	ὕμεῖς ὕμμες	[σφῶν
Γεν. ἡμέων, ἡμεῖων,	ὕμέων, ὕμείων, σφέων, σφεων, σφεῖων,	
Δοτ. ἡμῖν, ἡμιν,	ὕμῖν(ν), ὕμμ'	σφίσι(ιν), σφισι
αἰμμι(ν), ἄμμι	ὕμιν.	σφισι(ν) (2)
Αἰτ. ἡμέας, ἡμας, ἄμμε	ὕμέας, ὕμμε, ὕμμ'	σφέας, σφας
		σφε, σφ'

Σημ. α'. Ἡ γεν. πληθ. τῆς τρίτοπροσώπου σφῶν εὕρηται μόνον εἰς τὸ σφῶν αὐτῶν—καὶ τεοῖο ἢ τεεῖο ἀντὶ σέο μόνον Θ 37, 479.—Ἡ δὲ μὴ εἶναι κοινοῦ γένους, ἐνίοτε καὶ ἀριθμοῦ=αὐτόν, ἤν, αὐτούς, ἄς.

§ 56. Αἱ τοῦ γ'. προσ. ἀντωνυμίαι αἱ ὀρθοτονοῦμεναι καὶ ἐγκλινόμεναι ἀπαντῶσιν οὐ μόνον ὡς ἀντανεκλώμεναι (ὡς ἐν τῇ

---

1) Οἱ πληθυντικοὶ τύποι τοῦ α'. καὶ β'. προσώπου προῆλθον ἐκ ῥίζης, α-σμά, ιω-σμά, τοῦ σ ἐξομοιωθέντος εἰς μ (§ 17 Β'-α'), τὰ ἄμμες, ἄμμέων κτλ. ἐν δὲ τῷ β'. προσώπῳ τοῦ ι μεταβληθέντος εἰς δασὺ πνεῦμα, ὃ ἐλεπτύνθη ἐν τῇ αἰολικῇ· εἶτα συγκοπέντος τοῦ μ τὰ ῥιζικὰ φωνήεντα ἐμκύνθησαν, ὅθεν τὰ ἡμῖν (δωρ. ἄμιν), ὕμιν, ὕμιν.

2) Ἐκ τῆς ῥίζης σ'εα (λατ. se), σ'εε προῆλθεν α') ὁ ἐνικός τοῦ γ'. προσώπου, ἐξοφανισθέντος τοῦ σ, τὰ ἴε, ἴεθεν, ἴοι κτλ. β') ὁ δοῦκός καὶ πληθυντικός, ἀποσκληρυνθέντος τοῦ ἴ' εἰς φ, τὰ σφέ, σφίσιν, σφίιν.

κοινή διαλέκτω τά· οὐ, οἶ, εἶ) ἀλλὰ πολλαίς καὶ ὡς προσωπικαὶ ἀντὶ τῆς αὐτοῦ καὶ ἐπὶ τῶν|τριῶν γενῶν· οὕτω εὐ=αὐτοῦ, ἔθεν=αὐτῆς, οἶ=αὐτῶ, οἶ=αὐτῆ, εἶ=αὐτόν, εἶ=αὐτήν, αὐτό.

§ 57. Β'. Αἰ **αὐτοπαθεῖς** (ἐμαντοῦ, σεαντοῦ κτλ.) παρ' Ὀμήρῳ εὐρηνται διηρημένως· ἐμοὶ αὐτῆ, σὲ αὐτόν, ἐμ' αὐτόν, οἶ ἢ ἐοτ' αὐτῶ, εἶ αὐτήν κ. τ. ἐξ.

§ 58. Γ'. Αἰ **κτητικαὶ** παρ' Ὀμήρῳ ἐν χρήσει εἶναι·

Ἐν. Πρὸς. α'. ἐμός	β'. τεός, σός	γ'. ἐός, ἐόν, ἐή
Δυϊκ. <i>ρωϊτερος</i> (δὶς μόνον)	<i>σρωϊτερος</i> (ἄπαξ)	<i>σφέτερος, σφός.</i>
Πλ. <i>ἡμέτερος, ἀμός, ἀμός</i>	<i>ὕμέτερος, ὕμός.</i>	

§ 59. Δ'. **δεικτικαὶ** παρ' Ὀμήρῳ αἰ παρ' ἀττικαῖς συνήθεις.

Ἐν Ὀν. <i>ὄδε, ἦδε, τόδε</i>	<i>οὗτος, αὕτη, τοῦτο</i>
Πλ. Γεν. <i>τοῖςδεσσι, τοῖςδεσσι</i>	<i>τούτων, τουτάων, τούτων</i>
Δοτ. <i>τοῖςδεσσι, τοῖςδεσσι</i>	<i>τούτοιαι, ταύτησι, τούτοιαι</i>
Δυϊκ. Γ. καὶ Δ. <i>τούτοιῦν</i>	διὰ τὰ τρία γένη.

Τὸ ἄρθρον παρ' Ὀμήρῳ εὐρηνται ὡς δεικτικὴ ἀντωνυμία, ἐν ταύτῃ ὅμως τῇ σημασίᾳ ἐν τῇ ὀνομαστ. πληθ. ἔχει *τοί, ταί, γεν. τῶν* κτ.

Σημ. Δεικτικῶς εὐρίσκεται καὶ τό· οὐδ' ὅς, μηδ' ὅς, καὶ ὅς, ὁ γάρ.

§ 60. Ε'. Αἰ **ἀναφορικαὶ** κλίνονται οὕτω·

Ἐν. Ὀν. <i>ὅς, (ὄ, ἦ, ὄ).</i>
<i>γεν. ὅου (ὄο) ἦς, ἔης=οὔ, ἦς.</i>
Πλ. δοτ. <i>ἦσι (ἦς) = αἶς.</i>

Σημ. Τὸ ἄρθρον παρ' Ὀμήρῳ εἶναι ὡς ἀναφορικὴ ἀντωνυμία ἐν χρήσει συχνὰ μετὰ τοῦ τ· τύποι τοῦ ἄρθρου ὄ=ὄς, τοῦ=οὔ, τῶ=ῶ, τὸν=ὄν, τοί, ταί, τῶ=οί, αἶ, ἄ, τοῖς=οἶς. Ἐχει μάλιστα τὴν σημασίαν ταύτην ἐπομένου τοῦ ἐγκλιτικοῦ τε· τόν τε, τὰ τε, τὰς τε κτλ. Ὡς ὀνομαστικὴ δὲ εἶνε τὸ ὄ=ὄς. Σημειωτέον ὅτι τὸ ὄς εἶναι ἐν χρήσει καὶ ὡς δεικτικὴ.

§ 61. ς'. Αἰ **ἀναφορικαί**, τίς καὶ ἡ ὅστις, ὅτις, ἐκ ταύτης καὶ τῆς ὄς (μενούσης ἀκλίτου) ἔχουσι τοὺς ἐξῆς ἀρχικοὺς τύπους.

Ἐνικ. Ὀν. <i>τις ἐγχλ.</i>	<i>ὄστις, ὄτις, οὐδ. ὄτι, ὄτι, ὄττ'</i>
Γεν. <i>τέο, τευ</i> (ἀντὶ τινός)	<i>ὄτευ, ὄτεο, ὄτευ</i>
Δοτ. <i>τέω, τω</i> (ἀντὶ τινί)	<i>ὄτεω, καὶ ὄτεω</i>
Αἶτ.	<i>ὄτινα, οὐδ. ὄτι ἢ ὄττι</i>

Πληθ. Ὀν. οὐδ. ἄσσα (ἀντί τινα)	οὐδ. ὅτινα, ἄσσα
Γεν. τέων (ἀντί τιῶν)	ἔτεων
Δοτ. τεοῖσι (ἀντί τισί)	ἰτέοισι καὶ ἰτέοισι
Αἰτ.	ἰτίνας, οὐδ. ὅτινα ἢ ἄσσα.

§ 62. Ζ'. Ἡ Ἑρωτηματικὴ, τίς, τί, κλίνεται ὡς καὶ ἡ ἀόριστος τις, τι, ἀλλὰ μετὰ τόνου.

§ 63. Η'. Συσχετικαί, ἀντί τῶν ὅσος καὶ τόσος, ἀπαντῶσι παρ' Ὀμήρῳ ὅσος, ὅσατίος καὶ τόσος.

Δ'. ΡΗΜΑ.

§ 64. Ἐν οὐδενί τῶν τοῦ λόγου μερῶν δεικνύεται παρ' Ὀμήρῳ οὕτως ἔντεχνος καὶ ποικίλος ὁ συνδυασμὸς τῶν ἀρχαιοτέρων διαλεκτικῶν πρὸς τοὺς νεωτέρους ποιητικoὺς τύπους (ἴδ. § 2 καὶ 3), ὅσον ἐν τῷ ῥήματι· διότι οὐδὲν ῥῆμα, οὐδεμίαν ἔγκλιτις, οὐδεὶς χρόνος ὑπάρχει παρ' Ὀμήρῳ ἀνευ ἰδιαιτέρου τινὸς τύπου.

1. Αὐξήσις καὶ ἀναδιπλασιασμὸς.

§ 65. Α'. Ἡ αὐξήσις συχνὰ παραλείπεται παρ' Ὀμήρῳ, (1) κανονικῶς δὲ εἰς τὰ θαμιστικὰ (§ 73)· τεῦχε, πλάγχθη, πάθεν, φέρειν ἔκφερε=ἐξέφερε, λείβε, γάτο=ἔγατο, ῥῖψα=ἔρριψα. Οὕτω τίθεται καὶ παραλείπεται κατὰ τὴν ἀνάγκην τοῦ μέτρου· ἔβην βῆν, ἦγε ἄγεν, εἶχον ἔχον, εἶλε εἶλε, ἀμείβετο, ἦμ-, ἀμείφατο=ἦμ-, ἔσαν=ἦσαν, καὶ ἄλ.

Παραλειπομένης τῆς συλλαβικῆς αὐξήσεως ὁ τόνος καταβιβάζεται ἐπὶ τοῦ ἐπομένου φωνήεντος, καὶ ἐὰν τοῦτο εἶναι μακρὸν περισπᾶται· γῆμ', κλαῖεν, πεῖθ', βῆ=ἔβη, σῆ=ἔστη, φῆ=ἔφη.

Σημ. Ἡ χρονικὴ αὐξήσις δὲν παραλείπεται ἐν τῷ παρακειμένῳ

1) Καὶ παρ' Ἀττικοῖς ἐν τῷ πεζῷ λόγῳ πολλάκις ἐπὶ τοῦ ὑπερσυντελικοῦ παραλείπεται· γεγένητο Θουκ. ἐ. 14, 3. ἀναβηθήκεσαν γ'. 23, τετελευτήκει Ξεν. Ἀναβ. ζ'. 4, 11, ἀποδεδράκεσαν Ἑλλ. ἀ 5, 38. Ἐπὶ δὲ τοῦ παρκ. μόνου τοῦ οἶδα, ἀντί ᾧδα καὶ παρὰ ποιηταῖς τροποῦντο Δίσχ. Π. 368, πῆπτον 498, γοῖτο Σοφ. Ο. Τ. 1249, κτύπητε. Ο. Κ. 1606, σίγητε Εὐρ. Βαχ. 1084, χρῆν πάντοτε Σοφοκλῆς. Καὶ ἐν τῇ καθωμιλημένῳ ἐτρώγαμεν καὶ τρώγαμεν, ἐμάθαινα καὶ μάθαινα, ἀρματωμένους, ἄκουσα καὶ πολ. ἄλλα.

πλὴν τινῶν μόνον σημασίαν ἐνεστῶτος ἐχόντων ἀνωγα, ἀκαχημέ-
ρος, ἀλιτήμερος.

§ 66. Παρ' Ὀμήρῳ μετὰ τὴν συλλαβικὴν αὐξῆσιν πλὴν τοῦ ρ διπλασιάζονται ἐνίοτε καὶ τὰ λ, μ, ν, σ καὶ δ κατὰ τὴν ἀνάγκην τοῦ μέτρου· ἐρρήξαντο, ἐλλίσσεται, μείρομαι ἔμμορα, ἔννεον, ἔσσυμαι ἐσσεύοντο, ἔδδεια· καὶ ἄλ.(1) Ἐνίοτε δ' ὁ διπλασιασμός τοῦ ρ λείπει· ἐρέζον, ἐρέξα, ἐρύσατο.(2).

§ 67. Συλλαβικὴν αὐξῆσιν δέχονται καὶ ῥήματα ἀπὸ φωνήεντος ἀρχόμενα ἔχοντα πρὸ αὐτοῦ τὸ F· ἔαδε (ἀνδάνω), εἰσάμην καὶ εἰσάμενος (εἶδω, εἶδομαι)(3)· εἰποι=εἶπον (ἐφέFεποι=

1) Ὁ διπλασιασμός οὗτος τῶν συμφώνων συμβαίνει οὐ μόνον μετὰ τὴν συλλαβικὴν αὐξῆσιν, ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν σύνθεσιν, τοῦ F ἢ σ (§ 49, Δ'. ἀ.) ἐξομοιωθέντος τῷ ἡγουμένῳ συμφώνῳ· οὕτως ἔρρυγμαί (V Fρηγ=frango), ἐρρύηκα=σε—σρύηκα, ἐσσεύοντο=σFεῖοντο (σFεῖω), ὑπερσ. ἐσσύμην=ἐ—σε—σFύμην), ἀπολλήξειαν, ἔδδαισεν=ἔδFεισεν, ἀλλὰ καὶ περιδδῆσαν, ὑποδδύσας, ἔννεπε=ἔνFεπε, ἄδδην, ἄδFην, ἄδδῆκότες, κατὰ τινὰς δὲ καὶ ἐν τῇ κοινῇ διαλέκτῳ τὸ ἄδδῆφάγος· οὕτω καὶ πολλὸς=πόλFιος, ἐξ οὗ ἔνθεν μὲν τὸ πολλός, ἔνθεν δὲ τὸ ἰωνικὸν πούλυ, ἔνθα πρὸ τοῦ λυ μετεπηθήθη τὸ F.

2) Ὁμοίως· ἀμφιρύτη καλλιρέεθρον καὶ παρὰ Πινδ. Πυθ. δ'. 178 χρυσάρακις, F'. 37 ἀπέριψεν καὶ παρὰ Σοφ. Ἄντ. 950 χρυσορύτους.

3) Συλλαβικὴ αὐξῆσις παρὰ τὸν κανόνα εὐρίσκεται, διότι ἐφ' ἰκανὸν χρόνον τὰ ῥ. ταῦτα ἔφερον ἐν ἀρχῇ F. Ἐκ τῆς ὑπάρξεώς ποτε συριστικῶν ἐν ἀρχῇ πολλῶν ἀπὸ φωνήεντος ἀρχομένων ῥήμ. καὶ τῆς ὑστερον ἐξαφανίσεως αὐτῶν προῆλθον καὶ ἐξηγοῦνται πολλαὶ ἀνωμαλίαι τῆς αὐξήσεως καὶ τοῦ ἀναδιπλασιασμοῦ· οὕτως ἐκ τῶν ἀρχικῶν ῥιζ. Faγ καὶ Faλω προῆλθον ἀριστοι· ἐFάγην (ἄγνυμι) καὶ ἐFάλων (ἀλίσκομαι), ἐξ οὗ ἐάγην καὶ ἐάλων· ἄλλοτε δὲ μετὰ τὴν ἀποβολὴν τοῦ συριστικοῦ γίνεται ἔκτασις τοῦ ἐπομένου φωνήεντος καὶ ἐν μὲν τοῖς Fορέω, Fονοῦμαι, καὶ Fοθῶκα ἐν τῷ ἐνεστ. αὐτῷ ὡς οὐρέω, ὠνοῦμαι, καὶ ὠθῶ, ἐν δὲ τοῖς Fοράω-ῶ καὶ Fοίγω μετὰ τὴν αὐξῆσιν μόνον· ἐFόραον-εῶραον, ἐFοίγον-εῶγον· ἄλλοτε δὲ μετὰ τὴν ἀποβολὴν τοῦ συριστικοῦ ἐπέρχεται συναίρεσις, ὡς ἐν τῷ ἀορίστῳ καὶ παρακειμένῳ τοῦ ἀλίσκομαι, ἦλων καὶ ἦλωκα καὶ ἐν τοῖς θ'. ἀορ. τῶν αἰρέω καὶ ὀράω, εἶλον καὶ εἶδον, ἐκ τῶν ῥιζῶν Feλ καὶ Feδ· οὕτως ἐξηγοῦνται καὶ οἱ δι' εἰ ἀναδιπλασιασμένοι παρακείμενοι τῶν πέντε ἀπὸ λ, μ, ρ ἀρχομένων ῥ· διότι πρὸ τοῦ ὑγροῦ τούτου ὑπῆρχον συριστικά τινὰ, ἀ-

ΓέΓεπον), *ήνδαρον* = *ήνδαρον* *εάξα* (και *ήξα*, ως *ήλω* παρά πεζ. *εάλω*), *εάγθη* (*άπτω*), *ώθέω*, *ώθεσκε*, *ώσα* (*άττ. έωσα*, *εώθου*), *ώσατο*, *μόνον* Π 410 *έωσε* και ι 18 *άπέωσε*.

Σημ. Το *όράω* έχει τον παρατ. *μόνον* *όρα*, *όρατο*, *όραωτο* = *έ-όρα* κτλ. *άόρ. ίδον*, *ιδόμεν* συχνότερον του *εϊδον* *εϊδόμεν*. *Μόνον* ι 419 *έλλπει* = *εέλλπετο*, *έλλπετο*.

Έκ τής ενώσεως F μετά τής αύξήσεως προέκυψαν τά: *εΰαδε* = *εΰαδον*, και *ειοικεΐα* (έκ του FεΓοικα).

§ 68. Και τās δύο αύξήσεις λαμβάνουσι συγχρόνως (ως παρά τοις πεζοις τὰ *όράω*, *άνόρω*) τὰ *έφορχέει* Δ 3, παρά τῷ *οιγορχέει* Α, 598, και *ήνδαρεν* Ω 25, παρά τῷ *ήνδαρε*.

§ 69. Β'. Ο *άναδιπλασιασμός* γίνεται πάντοτε εις τον παρακειμενον και ύπερσυντελικόν, σπανίως δέ παραλείπεται: *δέγμαι*, *δέχαται* = *δεδεγμένοι εισίν*, *δέγμενος* (μετ' *άναβιβασμού* του τόνου).

§ 70. *Ανώματος* είναι ο *άναδιπλασιασμός* εις τά: *δειδεγμαί*, *δει-δέχαται*, *δειδέκτο*, και *δει-δέχατο* (έκ του *δεικνυμι*), *δεί-δοικα*, *δεί-δια* (έκ του *δείω*, *δεδF*) (1)· δικαιολογείται δ' ή έκτασις του *δει* άντι *δε* διά του F (§ 8, Α', Β'). Έκ των από ρ παρεκκλίνει

περ *άποβληθέντα*, *έξέτειναν* τήν συλλαβικήν αύξησιν εις ει· του μείρομαι λ. χ. *ρίξα* είναι *σμαρ*, *έξ* ής *παρκ.* *εσμαρμαι*, *μεθ'* ο *εΐμαρμαι*, και τής *δασείας* *έξηγουμένης*: κατά ταυτα πιθανώς και *Γρέω* *εΐρηκα* και *Γικ-Γοικα* (ως *λιπ-λέλοιπα*) *εοικα* και *σΓεθ-εσΓοθα* (ως *στρεφ-εστροφα*) *εΐωθα* και ο *άόρ. Β'*. του λέγω *εΐΓεΓεπον*, *εΐεπον* *εΐπον* (*άναδιπλασιασμός*).

1) Ο *άναδιπλασιασμός* ήτο *ποικίλος* κατ' αρχάς, ως γίνεται δηλον εκ των *έπομένων* *ρήμάτων*, ών ο *ένεστώς* *σχηματίζεται*, *άναδιπλασιαζομένης* τής *ρίξης*. Ούτω *μορμύρω*, *πορφύρω*, *μαιμάω*, *παιφάσσω*, *παμφανάω*, *βαμβαίνω*, *μαρμαίρω*, *καρκίρω*, *καχλάζω*, *ποιμνύω* και *άλ.* ούτω και *έν* τῇ *λατ.* *porosci*, *totodi*, *tutudi*, *cucurri*, και *άλ.* ως και *έπί* τινων *ονομάτων* *βόρβορος*, *βάρβαρος*, *κόρκορος*, *μέρμερος*: *συχνότερος* δ' ήτο ο *άναδιπλασιασμός* διά του *ι*: *κιλήσκω*, *γιγνώσκω*, *πιφάυσκω*, *εΐτα* δέ *έπεκράτησεν* ο *διά* του *ε* *μερμηρίζω* και *μάλιστα* *έν* τῷ *παρακειμένω* ως *μέμκα*, *γέγονα* κτλ. Ούτω και *έν* τῇ *καθωμίλη-μένη* *μουρμουρίζει*, *γουργουρίζει*.

τὸ βερυπωμένους ζ 51 (ἐκ τοῦ βυζώω) (1). Εἰς τὰ ἐμμορα (μείρομαι, √σμ, ἀλλὰ εἵμαρμαι) καὶ ἔσσυμαι ὁ ἀναδιπλασιασμός εἶναι κατὰ τὰ ἀπὸ ρ ἀρχίζοντα ῥήματα καὶ ἔκτεμαι 1 302 (ἀντὶ τοῦ ἀττικῶ κέκτημαι) κανονικῶς.

Σημ. α. Τινὲς παρακείμενοι, ὧν ἡ ρίζα ἀρχεται ἀπὸ φωνήεντος ἔχοντος F ἢ σ ἔχουσιν αὐξήσιν, ἧτις προήλθεν ἐκ τινος ἀρχαίου ἀναδιπλασιασμοῦ· ἔ-ο.λπ.=Fε-Fο.λπ (√ε.λπ. Fε.λπ) (ὑπερσ. ἐώ.λπειν, ἔοργα ἐκ τοῦ ἔρω √Fεοργ (μελ. ἔρξω, ἀόρ. ἔρξαι) μετὰ τοῦ ἐά.λωκα ἔαδα, ἐκ τοῦ ἀνδάνω ἐέρμενος=σε-σέρμενος (σειρά, παρβ. λατ. sero), ἔε.λμαι ἐκ τοῦ εἴ.λω √Fε.λ, ἔ-οικα=(FεFοικα √Fεικ ἢ Fοικ, ἴσως ἐκ τῆς Fικ), δουκ. εἴκτορ, ὑπερσ. ἐκτεην (FεFίκτηρ) καὶ μέσ. εἴκτο, ἦκτο (εFικτο, ἦFικτο).

Σημ. β'. *Ανευ ἀναδιπλασιασμοῦ ἢ αὐξήσεως εἶναι τὰ ἄνωγα, αἶδα, εἶμαι, ἔρχεται, ἐέρχάτο (ἐέργω), εἶρημαι (εἶρητο, ἐκ τοῦ Fερ, (verbum), Fρέ, Fέρρητο), εἶρμαι, εἴλυμαι, οὔτασμαι, ἄδηκώς, ἄρημέτος.

§ 71. Εἰς τὰ ἐπόμενα γίνεται ὁ ἀττικὸς λεγόμενος ἀναδιπλασιασμός (ἐνθα ἡ ἀττικὴ δὲν δέχεται τοιοῦτον) (2). ἀ.λ-ἀ.λημαι (ἀ.λάομαι), ἀρήσεται (ἀρώ), ἄρ-ηρα ἀρήσει (√ἄρ—), ὄδ-ωδα (√ὄδ, λατ. od-or), ὀρώρει, ἐρ-ἐριπτο (ἀττ. ἐρήριπτο ἐρείπτω), ὀπ-ωπα √ὀπ, ὀπτω), ὀδώδυσται (ὀδύσσομαι), ὀρωρέχεται (ὀρέγομαι), ἀι-ήνθε κίση, ἐπερήσθε.

§ 72. Κατ' ἀναλογίαν τοῦ ἀττικῶ ἀναδιπλασιασμοῦ, παρὰ πεζοῖς ἤγαγον, ἤνεγκον, σχηματίζονται καὶ τὰ ἤρ-αρον, ἢ ἄραρον,

1) «Μόνος ἐστὶν οὗτος ὁ παρακείμενος παρὰ τῷ ποιητῇ ἀπὸ τοῦ ρ διπλασιασμένος ἀντὶ τοῦ ἀττικῶ ἐρρυπωμένα. Σχ. Παλατ καὶ Προετιμήθη τὸ κοινόν, μὴ χωλὸν καὶ ἀθεράπευτον διὰ τοῦ ἀττικισμοῦ τὸ ἔπος γένηται. Ὅμηρος δ' ἐνταῦθα τῆς καλλιφωνίας τὴν κανονικὴν ὀρθότητα προέκρινε, βερυπωμένα εἴματα εἰπών». Εὐστ. ἐν Ὁδ, ε 59. Τινὲς τῶν γραμματικῶν διὰ ψιλῶ πνεύματος γράφουσι βερυπωμένα, ὡς καὶ τὸ ῥάριον.

2) Ἐν τῷ πεζῷ λόγῳ ἀκήκουα, ἀλήλιφα, ἀγγήγερα, ἐγγήγορα, ἐλήλυθα, ὀρώρουρα, ὄδωδα, ἐλήλακα, ἀλήλιμμα (ἀλείφω), ἀγγήγερμαι, ἐγγήγερμαι, ἀλήλεσμαι (ἀλέω), ὀρώρυγμα, ἐλήλεγμα.

ἀρ αρών, √άρ, ἀραρίσκω, ᾶρ-ορε (=ᾶρσε τοῦ ᾶρνυμι)· ἡλ-αλκονι
 ἀλαλκεῖν, ἀλ-αλκῶν ἀλαλκέμεν (ἀλέξω ῥίζ. ἀλεκ.)· ἡκ αχον,
 ἡκαχε, ἄπαξ καὶ μόνον καὶ ὁ ἀ. ἀόρ. ἀκάχησε Ψ 223, ἀκάχοτο
 (√ἀχ. παρβ. ἀκαχίω), ἄχυνμαι, ἄπαφορ, ἀπαφῶν, ἀπάφορτο
 (ἀπαφίσκω). Τὰ ἡρίπ-παπον παρὰ τὸ ἐν-ἐνιπον (ἐνίπτω), καὶ
 ἡρύκ-ακεν=ἐρύκακε, παρὰ τὸ ἐρυξα, ἐρυξορ, ἐρύξας (ρύκω), ἀνα-
 διπλασιάζονται ἐν τέλει τῆς ρίζης.

§ 73. Παρ' Ὀμηρῷ λαμβάνει ἀναδιπλασιασμὸν συχνότατα ὁ
 β'. ἀόρ πολλῶν ῥημάτων ἐνεργ. καὶ μέσης φωνῆς, καθ' ἀπάσας τὰς
 ἐγκλίσεις, ἐν δὲ τῇ ὀριστικῇ ἐνίοτε καὶ μετὰ συλλαβικῆς αὐξήσεως·
 πέπιθον, πεπίθω, πεπίθομι, πεπιθεῖν, πεπιθῶν πεπιθοῦσα, μέσ.
 πεπίθειο· τετυκεῖν, μέσ. τετύκορτο, τετυκόμεθα, τετυκέσθαι
 (τεύχω)· πεφιδόμην, πεφιδόμην, πεφιδέσθαι (φείδομαι)· ἐπέφρα-
 δορ (φράζω)· μετὰ συγκοπῆς ἔπεφρεν=πέφρε, ἐ-πέ-φενορ, πεφνέ-
 μεν, (φένω)· ἐκέλετο καὶ κέκελετο (κέλομαι)(1).

Σημ. Εἰς τινὰ τῶν ῥημάτων τούτων ἀπαντᾷ ἀναδιπλασιασμὸς
 καὶ εἰς τὸν μέλ. πεπιθήσω, πεφιδήσομαι, ἀκαχήσω, κεκαθήσομαι,
 χρήματα κακῶς βιβρώσεται ω 544, (κατ' ἄλλους ἀόρ. ἀ. ὑποτ.
 συνεσταλμένος).

2. Θαμιστικοὶ σχηματισμοί.

§ 74. Ἡ ὀμηρικὴ διάλεκτος ἔχει ἰδιάζοντα σχηματισμὸν ἐκ
 τοῦ παρατατικοῦ καὶ ἀορίστου τῆς ὀριστικῆς καὶ ἄνευ αὐξήσεως·
 ἐνεργ. σκορ, σκες, σκε(ν), σκομεν, σκετε, σκορ
 μέσ. σκεο(σκε)σκετο — — σκονται
 ὅστις καλεῖται θαμιστικός· ἔχεσκορ=εἴωθα ἔχειν, ἔδεσκορ=εἴ-
 ωθα ὄρν. Μοναδικοὶ μετ' αὐξήσεως σχηματισμοὶ εἶναι τὰ ἐμι-
 σγέσκορτο, ἔφασκορ, ἐφάσκετε· ἀνεμομύρεσκε, παρέσκετο, παρέ-
 βασκε, καὶ ᾶρσασκε.

Αἱ θαμιστικαὶ καταλήξεις εἰς μὲν τὸν παρατ. καὶ ἀόρ. β'. προσ-
 τίθενται μετὰ τοῦ συνδετικοῦ ε, εἰς δὲ τὸν ἀόρ. ἀ. μετὰ α· κέ-

1) Οὕτως ἐκ τῆς √φιδ, μετ' ἀναδιπλασιασμοῦ προήλθε τὸ φε-φίδον,
 ἐξ αὐτοῦ τὸ εἶδον=εἶδον, ἐκ τῆς φεπ μετ' ἀναδιπλασιασμοῦ καὶ αὐξήσεως
 τὸ ἐφέφεπον καὶ συναίρεσει εἶπεν.

σκειτο=ἔκειτο, ἔχεσκον, μέγεσκον, διευέεσκον, θέλγεσκε, καλέσκειον, ὄθεσκε (ἀντί ὄθέεσκε)· ἐρητύσασκε, αἰδήσασκε, θρέξασκον, οὔτησασκε, ἐλάσασκε=ἤλασε, μνησάσκειτο. Ἄνευ συνδεδεικτοῦ τὰ ῥήγηυσκε, ζωννύσκετο, στάσκεν.

Σ η μ. ἄ. Εἰς τὰς εἰς αὐ τὸ συνδεδεικτὸν φωνῆν συναϊρεῖται μετὰ τοῦ ῥιζικοῦ α-εσκον=ασκον' ἔασκον, μνασκόμεν. — Παρατατικοὶ μετὰ συνδεδεικτοῦ α' κρύπτασκε, ῥίπτασκον.

Σ η μ. β'. Τὰ εἰς μι ἄνευ συνδεδεικτοῦ φωνήεντος· ἴστασκον, τίθεσκον.

§ 75. Ῥήματα τινὰ ἔχουσι παρατεταμένον σχηματισμὸν εἰς θω μετὰ τοῦ συνδεδεικτοῦ φωνήεντος ε, α καὶ ἄπαξ υ' νεμέθω (ἐκ τοῦ νέμω), ἠγερέθωμαι (ἐκ τοῦ ἀγείρω), ἠερέθωμαι (ἐκ τοῦ αἰείρω). ἀμφότερα τὰ τελευταῖα μετ' ἐκτάσεως τοῦ ἀρκτικοῦ α' τελέθω (ἐκ τοῦ τέλλω), θαλέθω (θάλλω) σχεθέειν (ἐκ τοῦ ἔχω)—εἰργάθω (ἐκ τοῦ ἔργω), μετ-εκίαθε (ἐκ τοῦ κίω=ἴω), ἐέργαθεν (ἐκ τοῦ ἐέργω)—φθινύθω (ἐκ τοῦ φθίνω), μινύθω (minus).

3. Προσωπικαὶ καταλήξεις.

§ 76. Α'. Ἐνεργητικὴ φωνή. Αἱ ἀρχαῖαι προσωπικαὶ καταλήξεις τοῦ ἐνικοῦ -μι (ἄ. προσ.), -θα (β'. προσ.), -σι (γ'. προσ.) ἀπαντῶσιν ἐν τῷ ἐνεστ. καὶ ἐνεργητικῷ ἀορ. τῆς ὑποτακτικῆς· ἐθέλωμι, ἐθέλωθα, ἐθέλωσι (κάλλιον ἄνευ ὑπογεγραμμένου ι), κτείνωμι, ἀγάγωμι, ἀγάγωσι· ἐν τῇ εὐκτικῇ ἄπαξ· παραφθαίησι © 346.

§ 77. Ἡ κατάληξις θα ἀπαντᾷ καὶ ἐν τῇ εὐκτικῇ ἐν τοῖς τρισὶ τούτοις — βάλοιθα, κλειόισθα, προθύγοισθα, καὶ ἐν τῷ ἐνεργ. ἐνεστ. τῆς ὀριστικῆς τῶν εἰς μι ῥημάτων· τίθηθα, γῆθηθα κτλ.

§ 78. Τὸ γ'. δυὶκ. πρόσ. τῶν ἱστορικῶν χρόνων λήγει εἰς τον καὶ σθον (ἀντί την καὶ σθην)· ἐτεύχετον, θωρήσσεσθον.

§ 79. Παθητικὴ φωνή. Τὸ β'. ἐνικ. πρόσ. τῆς μέσης καὶ παθητικῆς φωνῆς μένει ἀσυναίρετον μετὰ τὴν ἀποβολὴν τοῦ σ (1). Οὕτως ὀριστικὴ βούλειαι, οἶσαι, ὄψαι, τρέπειαι, παρατ. τρέ-

1) Ἐκ τοῦ β'. ἐνικοῦ προσώπου τῶν μέσων χρόνων, συνήθως μὲν τὸ σ, εὐρισκόμενον μεταξὺ δυο φωνηέντων, ἀποβάλλεται πλὴν τοῦ παρακειμένου καὶ ὑπερσυντελικοῦ, παρ' Ὀμηρῷ δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ παρακειμένου· βέβληαι Ε 284, Ο 251 ἐκ τοῦ βέβλησαι, μέμνηαι Φ 442 ἐκ

πεο, μέλ. μυθήσαι, ἀόρ. ὠδύσαι· ὑποτακ. τρέπῃαι, δύνῃαι, νήῃαι, σύνθῃαι, (ἢ ἐνίοτε μετὰ βραχέος φωνήεντος μίσησαι) προστ. ἔργεο.

Πολλάκις καὶ μετὰ συνιζήσεως· κέλευαι Ω 434, ἔσαι Ζ 33, γνώσαι, Β 367, ἐντόνῃαι ὑποτακτ. ζ 33, εδέθεο Μ. 142.

Σ η μ. Ἐνίοτε τὸ μὲν εαι καὶ ηαι συναιροῦνται εἰς η· δεύη=δέυσαι τρέπη, γνώση, ἀλλὰ καὶ ὄψει· τὸ δὲ αο εἰς ω· ἐκρέμω=ἐκρέμασο Ο 18, 21, ἐκτήσω ω 192· τὸ δὲ εο εἰς ευ· ἐπλευ, φράζευ, ἴκνευ· ἐν δὲ τῇ προστ. τὸ εο ἐκτείνεται εἰς ειο εἰς τά· ἔρειο (ἀντὶ ἔρεο, ἀττ. ἐροῦ). σπέο=σπεῖτο=ἔπου καὶ αἰδεῖτο Ω 503, ἀλλὰ καὶ αἰδεο.

§ 80. Τὸ ἀ. δυϊκ. καὶ πληθ. πρόσ. τῆς μέσης καὶ παθητικῆς φωνῆς ἔνεκα μετρικῆς ἀνάγκης εἶναι, ὅτε μὲν μεθορ, μεθα, ὅτε δὲ μεσθορ, μεσθα· γραζόμεθα, γραζόμεσθα, ὀπλισόμεσθα, ἐσόμεθα.

§ 81. Τὸ γ'. πληθ. πρόσ. τοῦ παρακ. καὶ ὑπερσ. τῆς μέσης καὶ παθητικῆς φωνῆς λήγει συνήθως εἰς αται, ατο(1) ἀντὶ νται, ντο, οὐ μόνον ἔεις τὰ συμφωνόληκτα, (ἐπι)τετράφαται=ἐπιτετραμμένοι εἰσὶ (τρέπω), τετάρχαται, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ φωνηεντόληκτα ὅτε τὸ φωνῆεν (ε καὶ υ, η καὶ ω) φυλάττεται· κεχλίατο, βεβλήαται, εἰρύατο, πεφοβήατο=πεφοβήντο, ῥύατο (ἀόρ.), κεχολώατο (ἐκ τοῦ χολῶω), καὶ ἐν τῇ εὐκτικῇ τοῦ μέτρου χάριν· δαιρύατο, ἐποίατο, λαζοίατο, βιφάτο ἀντὶ βιόοιντο=βιῶντο.

Σ η μ. ἀ. Οὕτω· κέανται, κείνται, κέατο, καὶ κείντο, ἔαται, εἶαται, ἔατ' εἶατο (ῆμαι)—εἶατο (ἐννυμι), βεβλήαται, βεβολήατο, πεποτήαται, δεδαῖαται (δαίω), ἔρχαται (ἀνευ αὐξήσ.) ἔρχατο, ἐέρχατο, (ἔργω, ἐέργω).

τοῦ μέμνησαι, εὐρισκομένου ἐν Ψ 648, ἀλλὰ καὶ συνηρημένον μέμνη Ο 18, Υ 188, ω 115. Μετὰ διπλοῦ σ εἰς τὸ κέασσαι καὶ πέπυσσαι.

1) Οὐχὶ κατὰ τροπὴν τοῦ ν εἰς α, ὡς συνήθως λέγεται, ἀλλ' ὅτι αὶ καταλήξεις αὗται κατ' ἀρχὰς μὲν προσηρτῶντο εἰς συμφωνολήκτους ῥίζας πρὸς ἀποφυγὴν συγκρούσεως πολλῶν συμφώνων, εἶτα δὲ καὶ εἰς φωνηεντολήκτους, ὡς βεβλήαται, βεβολήαται, δεδμήατο, κεχολώατο· ἢ δὲ νται, ντο εἰς φωνηεντολήκτους, οἱ σχηματισμοὶ οὗτοι εὐρηνται καὶ ἐν τῇ κοινῇ διαλέκτῳ· τετάρχαται (Θουκ. Γ 13), ἐφθάρχαται Θουκ. αὐτόθι), τετράφαται (Πλάτ. πολ. VII. σελ. 533. Β), ἐτετάρχατο (Θουκ. Ζ 4). Εὐρηνται ὅμως παρ' Ὀμήρῳ μόνον δεδάκρυνται, λέλυνται—λέλυντο, κέχυνται—κέχυντο, εἶρυντο (καὶ εἰρύαται—εἰρύατο)· πεπείρανται καὶ πέπτανται. Καὶ ἐπὶ τοῦ ἐνεστώτος καὶ παρατατικῷ δι' ὃ καὶ τὸ ῥύαται, καὶ τὸ ῥύατο ἀντὶ ἐρρύοντο, δέχαται ἀντὶ δέχονται.

Σημ. β'. Εύφωνίας χάριν παρεμβάλλεται ὁ μεταξὺ τῆς ρίζης καὶ τῆς καταλήξεως εἰς τὰ ἐκ-ηχέ-δ-ατο (ἄχθυμαί) (1) ἐλ-ηλά-δ-ατο αἵματι κονίη, (ἐλαύνω, ἐλάω, √ ἐλα) ἐν τῷ ἐνικ. ἐλήλαται, ἤληλατο = ἐλήλατο οὐτός, ἢ ἐληλέδατο ἢ ἐληλέατο, ἐρρά-δ-αται ἐρρά-δ-ατο (ῥαίνω), προστακ. ἄορ. ράσατο υ 150, ἐρηρέδαται (ἐρείδω)· ἐν τῷ ἐνικ. ἐρήρειστο ἐγγχος.

Σημ. γ'. Ὁ παθ. παρκ. τῆς ἀπαρεμ. καὶ μετοχ. ἔχει τὸν τόνον, ὅπου ὁ ἐνεστώς, ὡς παρὰ πεζοῖς τὸ κείμενος, ἤμενοι καὶ ἐληλάμενος· οὕτως ἀλάλησθαι, ἀλαλήμενος—ἀκάχησθε, ἀκαχήμενος ἦτορ, ἀλλὰ ἀκαχημένη φίλον ἦτορ, θυμὸν ἀκαχήμεναι, ἀλλὰ ἀκαχίμενος χαλκῷ· ἐτι αἱ μετοχαί· ἀλιτήμενος ἀντὶ ἠλιτημένος (ἀλιτείνω), ἐστύμενος—πολέμιος, ὁδοτο (σεύω), οὐτάμενος οὐτασμένος, ἄρμενος, ὀνήμενος, δεγ-μενος, κτάμενος.

§ 82. Ἀντὶ τῆς καταλήξεως -οαν ἐπισυνάπτεται ἀπλοῦν -ν εἰς τὸ φωνῆεν τῆς βραχέιας ρίζης (ὡς ἐν τῇ ἀττικῇ ἐπὶ τῆς εὐκτικῆς).

α.) Ἐν τῷ παθητικῷ ἄορ. ἀ. ἐτραφεν=τράφεν=ἐτράφησαν, ἔκταθεν=ἐκιάθησαν (κτείνω), κόσμηθεν=έκοσμήθησαν, ἐβλάβεν=βλάβεν=ἐβλάβθησαν, ἠγερεθεν=ἠγέρθησαν.

Σημ. Ἐξαιροῦνται ἐπισυνάπτοντα τὸ ν εἰς τὸ μακρὸν φωνῆεν τὰ μίανθην αἵματι μηρὸς Δ 146, ἀντὶ μίανθεν· εὑρηται ὁμως καὶ μίανθησαν Ψ 732 καὶ ἄλ. ὡς ὠπλισθησαν, ἠχθησαν, (Ω 98 αἰ-χθήτην), θωρήθησαν, πετάσθησαν καὶ ἄλ.

β.) Ἐν τῷ παρκτ. καὶ ἄορ. β'. τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς τῶν εἰς μι ῥημάτων ἢ τῶν κατὰ ταῦτα σχηματιζομένων· ἴεν (ἴεσαν), βάρ, ἔσαν καὶ φάρ, ἔσταν, ἔφον (ἔφυσαν).

4. Συζυγία τῶν βαρυτόνων.

§ 83. α. Σχηματισμὸς τῶν ἐγκλίσεων. Ἐν τῇ ὑποτακτικῇ τὰ ἐγκλιτικὰ φωνήεντα ω καὶ η τοῦ δυϊκ. καὶ πληθ. ἀριθμοῦ συστέλλονται πλειστάκις εἰς ο καὶ ε, ἐντεῦθεν ἢ ὑποτάκτ. ὁμοιάζει πολλάκις τῇ ὀριστικῇ· ἴομεν=ἀττ. ἴομεν, (ὁπότ', ὄφρα), ἴνα ἴδομεν ἄμφω—ἐγείρομεν, θείομεν, τραπέιομεν κτλ. στρέφεται, φθίεται, ἐπεὶ κε ἄλεται κτλ. ἴνα μίσγειαι, ὅπως λάβητον, ἴνα ἴδετε πάντες.

(1) Ὁ Βούτμαν καὶ Μαθθίας ἀκαχίεται καὶ μετ' ἐκτάσεως· ἀκαχίατο τὸ ἀντὶ ἀκάχηντο (ἀκαχίζω).

Τὴν διάλυσιν καὶ ἔκτασιν τῆς ὑποτακτ. ἰδ. § 79.

§ 84. Ἡ προστακτικὴ λήγει εἰς τὸ γ' πληθ. πρόσ. εἰς τῶν (ντωρ), παθ. σθωρ, ἀντί τῶσαρ, σθωσαρ· ἔσσωρ, μενόντων, δη-
σάντων=διδέντων· ἐπέσθωρ, λεξάσθωρ, ἰστιάσθωρ καὶ ἄλ.

Σ η μ. Ἐπιρρηματικῶς εὔρηται ἡ προστακτικὴ τοῦ ἄ γε καὶ ἴθι, σπανιώτερον ἄγρει (αἰολοδωρικ. ἄγρέω=αἰρέω). καὶ τῆ· εἴπ' ἄγρει μοι—ἀλλ' ἄγρει ἔσθιετε, ἀλλ' ἄγε μίμνετε πάντες—βάσκι' ἴθι—ἄγρει νῦν ὁμοσσον—τῆ πίε οἶνον.

§ 85. Ἡ εὐκτικὴ ἐν τῷ ε' καὶ γ'. ἐνικ. καὶ γ'. πληθ. πρόσ. τοῦ α. ἀορ. προτιμᾷ τὸν αἰολικὸν τύπον (εἰς αἰς μόνον τὸ ἀντιβο-
λήσαις δ 537, καὶ ὀρίσαις Λ 792), εἰε(ν) (συχνὰ αἰ), εἰαρ (σπα-
νίως αἰεν)· μελνείας, ἐφοπλίσειας, λήξειεν, ἀλλὰ καὶ γηθήσαι,
ἀκούσαι, σαώσαι, τίσειαν, λύσειαν, κήαιεν, κτερίσαιεν.

§ 86. Ἡ ἀπρέμφατος τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς (πλὴν τοῦ ἀο-
ρίστου α. καὶ ὁ ἀόριστος τῆς παθητικῆς ἔχουσι συχνὰ τὰς κατα-
λήξεις μέναι ἢ μεν καὶ μετὰ τοῦ συνδετικοῦ φωνήεντος ε, πάντοτε
τονίζομένου ἔμεναι ἢ ἔμεν, καὶ τὴν ἔναι· δόμεναι, δόμεν, (δοῦναι),
ἰστάμεναι, ἐστάμεναι, στήμεναι ἐστάμεν, τεθνάμεναι τεθνάμεν,
ἀκούμεναι ἀκούμεν, παύμεναι (=παύειν), τυπτέμεναι (=τύ-
πτειν), δώσέμεναι (=δώσειν), ἐλθέμεναι ἐλθέμεν (=ἐλθεῖν),
θέμεναι (=θεῖναι). Μοναδικὰ ἄνευ συνδετικοῦ· ἔμεν(αι)=εἶναι
ἐξ-ἔμμεν(αι), ἔμμεν(αι)=ιέναι, καὶ μετὰ συγκοπῆς· ε τά· ἔδ-
μεναι (ἔδω=edere), ἰδμεναι (οἶδα), δειδέμεν (δει), ἄ-μεναι
(ἄω satio· παθ. ἀορ. πειρηθήμεναι (=πειρηθῆναι), ὁμοιωθήμε-
ναι, μιχθήμεναι μιγήμεναι μιγήναι, δαμήμεναι=δαμήναι. Ὁ ἐ-
νεργ. ε'. ἀορ. τῆς ἀπαραμφάτου συχνὰ λήγει εἰς εἶν· θαρέειν,
ιδέειν.

Ἡ ραι καὶ μετὰ τοῦ συνδετικοῦ ε· ἔναι· φορῆναι (φορε-έναι),
διδῶναι (διδό-έναι), μιγῆναι (μιγη(ε)έναι), φῶναι (φνέ-έναι), εἰ-
δέ-έναι ἄνευ τοῦ ε ἐν τοῖς διδόναι, τιθέναι, ἰστάναι, φάναι, ἰέναι,
εἶναι (ἔσ-ραι).

Σ η μ. Ὁ ἐνεστὼς τῶν εἰς αω καὶ εω συναιρεῖ τὸ α καὶ ε μετὰ τοῦ
συνδετικοῦ φωνήεντος ε εἰς η· γοήμεναι=γοᾶν, πεινήμεναι=πεινῆν,
καλήμεναι=καλεῖν. Τὸ δὲ φορέω ἔχει φορέειν K 441, φορῆναι B. 407

καὶ φορῆμεναι Ο 319· μόνον τὸ ἀγινέω ἔχει ἀγινέμεναι (ὡς ἐκ τοῦ ἀγίνω) ἢ 213.

§ 87. **Σχηματισμὸς τῶν χρόνων.** Ὁ ἀόριστος ἄ. ἐνίοτε ἔχει τὴν κατάληξιν τοῦ β' (ορ, ες, κτλ.) καὶ τανάπαλιν ὁ β' τὴν τοῦ ἄ. (α, ας)· ἄ. ἀόριστοι· ἴζορ, ἴζεσ (ἐκ τοῦ ἰκνέομαι), δόσσο (ἐκ τοῦ δύνω), βήσσο (ἐκ τοῦ βαίνω) — ἐν τῇ προστακτικῇ αἰείσο (τοῦ αἰίδω), βήσο (βαίνω), ὄρσο καὶ ὄρσεν (ὄρνυμι), ἀξέτε (ἄγω), οἴσε (τοῦ φέρω)· ἐν τῇ μετοχῇ δυσομένου (δύομαι) (ἀντιτίθ· τῷ ἀνιότης)· ἐν τῇ ἀπαρεμφ. (οἰσέμεναι καὶ ἀξέμεναι καὶ ἀξέμεν (ἄγω), οἰσέμεν (φέρω).

Καὶ τανάπαλιν β'· ἄορ. εἶπα παρὰ τὸ εἶπον, ἦρεγκα ἦρικα καὶ ἔνεια παρὰ τὸ ἦρεγκορ (ἐκ τοῦ φέρω).

§ 88. Τῶν ῥημάτων, τῶν ὁποίων ἡ ρίζα λήγει εἰς φωνῆν, τὸ ὁποῖον δὲν ἐκτείνεται εἰς τὸν μέλλοντα, ἀόριστον καὶ παρκ., ὁ χρονικὸς χαρακτήρ σ τοῦ ἄ. μέλλ. καὶ ἄορ, τῆς ἐνεργητικῆς καὶ μέσης φωνῆς ἐνίοτε διπλασιάζεται· ὁ δὲ λόγος εἶναι ὅτι ἡ ρίζα ἔληγεν ἀρχικῶς εἰς σ (§ 20, δ'. β'). τελέσω, κοτέσομαι, ἔσομαι, (V εσ)—ἐγέλασα, καλεσοάμενος, ὄμσοσα καὶ ἄλ. γράσομαι, ἐφροσοάμενος, δασσοάμενος, πέπυσσαι V φραδ, ἐδ, δατ, πνθ.

§ 89. Ὡς παρ' Ἀττικοῖς, οὕτω καὶ παρ' Ὀμηρῶ, ῥήματά τινα φωνηεντόληκτα εἰς τὸν ἄ. μέλλ. ἀποβάλλουσι τὸ σ ἀντιῶ, κρεμῶ, κορέεις κορέει (κορέννυμι), μαχεῖται μαχέονται παρὰ τὸ μαχήσομαι, καλέωρ, τελείει—ἐρόουσι, ἐξανύουσι, τανύουσα, ὀλέσθαι (ἀλλὰ ὀλέσω=ὀλέσσω), δαμάα=δαμά.

§ 90. Οἱ μέλλοντες καὶ οἱ ἀόριστοι ἄ. τῆς ἐνεργητικῆς καὶ μέσης φωνῆς ἀπαντῶσιν ἄνευ χαρακτηριστικοῦ φωνηεντος· τῶν (σεύω) εἰσ(σ)εσα, σεσα, σεσάμενος· χεώ ἔχουσα καὶ ἔχεατ, εὐκτ. ἐγχείη, καίω ἔκηα=ἔκαυσα, ἀλε(ύ)ομαι, ἠλεύατο, ἀλεύατο, ὑποτ. ἀλέηται=ἀλεύεται.

§ 91. Πολλὰ ῥήματα εἰς ερ σχηματίζουσι τὸν ἀόριστον β'. διὰ μεταθέσεως (§ 12 ἄ.) καὶ τροπῆς τοῦ ε εἰς α· δέρκομαι ἔδρακορ· πέρω ἔπραθορ. Ἀλλὰ δὲ διὰ συγκοπῆς πέτομαι ἐπίδημ· ἐγείρω ἔγρετο· ἀγείρω ἀγρόμενοι· ἡμαρτορ ἡμβροτορ· πάλλο· πάλτο.

Περὶ τοῦ ἀναδιπλασιασμοῦ τοῦ ε'. ἀορ. ἰδ. § 86.

§ 92. Τὰ ἀφώνοληκτα ῥήματα ἔχουσι πάντα ε'. παρακ. κό-
πτω κέκοπα καὶ ὄχι κέκοφα· ὁ παρακ. ἀ. (εἰς φα, χα) εἶναι ἄ-
γνωστος παρ' Ὀμήρῳ· τὸν εἰς κα ἀ. παρακ. σχηματίζουσι μόνον
τὰ φωνηεντόληκτα καὶ ἐκ τῶν μὴ φωνηεντολήκτων τὰ πά-
σχοντα μετὰθεσιν (βα.λ., βά.λλω βέβ.ληκα), ἃ ἀποβάλλουσι τὸ
κ τοῦ ἀ. παρακ.(1) καὶ ἰδίως ἐν τῇ μετοχῇ (ἦως ἢ ἀως, ἀντί
ἠκώς)· ἔστηκα, εἰστήκει(ν)· ἔστήκασι=ἔστασι· τέτ.ληκα, ἀ.λ.λὰ
τέτ.λᾶμεν καὶ ἄλ. Οἱ τοιοῦτοι δὲ παρακειμένοι συστέλλουσι χά-
ριν τοῦ μέτρου τὸ πρὸ τῆς καταλήξεως μακρὸν φωνῆεν ἐν τῷ γ'.
πληθ. προσ. τῆς ὀριστικῆς καὶ μάλιστα ἐν τῷ θηλ. τῆς μετοχῆς(2)
βεβᾶ'ᾶσι βεβᾶώς, πεφῦ'ᾶσι πεφῦνῖα· ἐστᾶώς· ἀρηρῶς ἀρᾶρῖα
(Vαρ)· θά.λλω τεθ.ηλῶς τεθᾶ.λυῖα καὶ ἄλ.

Σημειωτέον τὰς μετοχὰς τῶν ἐπολένων παρακειμένων ἄνευ κ.
εἰς ἠώς· 1) μετὰ γεν. ὅτος βεβαρηότα, —τες· κεκαρηότα, —τες·
θυμόν κεκορηότε ποιῆς· —κεκοιηότε θυμῷ· —κεχαρηότε νίκη·
τετιηώς=τετιημένος, τετιηότες, τετιηῶτι θυμῷ, τετ.ληότες εἰμέν,
τετ.ληῶτι θυμῷ. 2) μετὰ γεν. εἰς ὠτος, φωνήεντος ἡγευμένου· κεκ-
μηῶτα, ἀποπιηῶτες (πτήσω)· 3) μετὰ γεν. ὅτος καὶ ὠτος τε-
θνηῶς.

(1) Ἡ καταλήξις τοῦ ἀ' παρακ. ἦτο κυρίως Fa (καὶ ὁ Boeckhius ἐν
ἐπιγ. ἀρ. 15 εὑρεν ἐδήδοFa ἀντὶ ἐδήδοκα, ὡς ὁ Ahrens de gr. I. dial
τόμ 2 σελ. 41 ἀναφέρει). τὸ F μεταξὺ δύο φωνηέντων εὐρισκόμενον ἢ
ἐξέπεσεν ἢ ἀπεσκληρύνθη εἰς κ, ὥστε ἔχομεν κέκμη-Fa—κέκμη-κα
κεκμηώς, τέτλη-Fa—τέτληκα τετληώς· (δι' ὃ ουδεμία τὸ πάσαι χα-
σμφῶς συνέβαινε, τῆς καταλήξεως ἐχούσης τὸ F, Fως, Fια=Fυῖα,
Fος)· ἐκ τούτου προήλθεν καὶ ὁ παρακείμενος τῶν ὀδοντόφωνων καὶ ὑ-
γρῶν ἐχόντων χαρακτηριστὰ ῥημάτων νὰ ἔχη κα, τοῦ ὀδοντοφώνου ἀπο-
βιλλομένου πρὸ τοῦ ἀποσκληρυθέντος F εἰς κ' ἥλπειδ-Fα, ἥλπεικα, —
ἔσταλκα, καὶ ὁ τῶν χειλεόφωνων νὰ γίνεται φα, χα, ἕνεκα τοῦ F· κλεπ
=κέ-κλεπ-Fα, κέκλοφα, πλεκ=πέπλεκ—Fα, πέπλεχα. Παρέμεινε δὲ
καὶ εἰς τὴν κοινὴν διάλεκτον ὃ ἐκ τῆς ἀποβολῆς τοῦ κ σχηματισμὸς
τοῦ παρακ. εἰς τὸν δυϊκ. καὶ πληθ. ἀριθ. καὶ μάλιστα εἰς τὸ θηήσκω,
ἴστημι, βαίνω, γίγνομαι, τλάω (τλήμι).

(2) Τὸ θηλ. διατηρεῖ συχνὰ τὸ φωνῆεν τῆς ῥίζης α, τὸ δὲ ἀρσ. καὶ
οὐδ. τὸ ἐκτείνουσιν εἰς ἠ' ἀραρυῖα ἀρηρός.

Σημειωτέοι καὶ οἱ συγκεκριμένοι τύποι· προστ. ἀνωχθι, ἀνώ-
χθω, ἀνωχθε ἐκ τοῦ ἀνωχα· ὄριστ. ἐγγηγόρθασι· προστ. ἐγγή-
γορθε· ἀπαρέμφ. ἐγγήγορθαι ἐκ τοῦ ἐγγήγορα· εἴτορ καὶ εἴτηρ ἐκ
τοῦ ἔοικα· εἰλήλουθμεν=ἐληλύθαμεν· πέποσθε=πεπόνθατε.=
ἐπέπιθμεν=ἐπεπόνθειμεν· (πρὸβλ. ἐστάται, τεθράται)· βεθάσσι
ἀπαρ. βεθάμεν μετ. βεθαώς, ὠτος, βεθυῖα, καὶ βεθῶσα, ἐκ τοῦ
βαίνω γεγάσσι, ἀπαρ. γεγάμεν, μετ. γεγαώς, ὠτος, γεγαυῖα· ὑπ.
μέμαμεν, μέματε, μεμῖασσι, προστ. μεμάτω, μετ. μεμαώς, ὠτος,
καὶ ὄτος, μεμανῖα, ὑπερ. μέμασαι· τέτλαμεν, ἐκτ. τετλαίη,
προστ. τέτλαθι, τετλάτω, ἀπαρ. τετλάμεναι.

§ 93. Ὁ ὑπερσυντελικὸς τινῶν ῥημάτων ἔχει ἐν τῷ ἐνικῷ εἶ,
ης εε (r) ἢ ει·(1) πεποιθεα, (πεποιθ-εσα), ἐτεθήτεια (ἐτεθήπ-εσα),
ἡδεα, ἡείδης, ἡδειςθα, ἡδησθα, ἡδεε (r), ἡδει καὶ μετὰ τοῦ ἐφελ-
κυστικοῦ r, τὸ γ'. ἐνικ. λήγει εἰς ειν· βεβλήκειν, ἐστήκειν, ἠνώ-
γειν, ἀντί βεβλήκει, κτλ.

§ 94. Ῥήματα ἀφωνόληκτα. 1) Τὰ πλείοτερα τῶν εἰς
ζω ῥημ. ἔχουσι ῥίζαν εἰς γ' πολεμίζω, μέλ. πολεμίξω μερμηρίξω,
ἀόρ. μερμηρίξα*κλ.

Ἡ ῥίζα τοῦ πλάζω εἶναι εἰς γγ' ἀόρ. πλάγξα, πλάγχθην· τὸ
ρίξω σχηματίζει τοὺς χρόνους τοῦ ἐκ ῥίζης εἰς θ' ἀόρ. ἀπαρ. ρί-
ψασθαι.

2) Πολλὰ ῥήμ. εἰς σσω ἔχουσι ῥιζικὸν χαρακτῆρα ἄφρων· κο-
ρίσσω, παθ. παρακ. κεκορυθμένος, λίσσομαι, ἀόρ. ἀ. ἐλιωσάμην,
ἀόρ. θ'. ἐλιτόμην.

§ 95. Ῥήματα ὑγρόληκτα. Ὑγρόληκτά τινα ῥήματα
ἔχοντα χαρακτῆρα λ, ρ, εἰς τὸν μέλλ. καὶ ἀόρ. ἐνεργητικὸν προσ-

(1) Ἡ κατάληξις εἶ, εἶς, εε εἶναι πληρεστέρα καὶ ἀρχαϊκώτερα,
προῆλθε ὁ αὐτὴ ἐκ τοῦ παρτ. τοῦ εἰμί· ἔσα, ἔσας (ὄρ. εἰμί), εἶσα
ἔαι ἔαι, ἦα καὶ συνηρημένως ἦ (ἀρχαῖος ἰττικὸς τύπος)· τὸ γ'. πληθ.
πρὸς. λήγει εἰς εσαν ἢ εισαν εἰς ὄλας τὰς διαλέκτους, ἢ αὐτὴ (ε)σα
κατάληξις ἦτο καὶ εἰς τὸν ἀόρ. ἀ. τῶν ὑγρόληκτων, καὶ συγχοπέντος
τοῦ σ τὸ βραχὺ φωνῆεν ἐξετείνετο, ἐν δὲ τῇ αἰολικῇ τὸ σ ἀφομοιοῦ-
ται πρὸς τὸ προηγούμενον ὑγρόν, δι' ὃ οἱ τύποι· στελάμεναι, στελλά-
μεναι.

λαμβάνουσι σ' (1) κέρω κέρσω ἔκερσα· κέρω κέρσας· ἄρω ἤρσα· ὄρυμι ὄρσα· εἴλω ἔλω· κέλλω ἔκελσα καὶ ἄλ. — μοναδικὸν τὸ κένσαι ἵππου Ψ 337, ἴσως ἐκ τοῦ κέντ-σαι τοῦ κεντέω.

5. Συζυγία τῶν περισπωμένων.

§ 96. Τὰ συνηρημένα ῥήματα τῆς ὀμηρικῆς διαλέκτου διαφέρουσι τῶν τῆς ἄττικῆς κατὰ τὰ ἐπόμενα·

Α') Ἐὰ εἰς αὐὰ ῥήματα ἢ μένουσιν ἀσυναίρετα, ἢ συναιροῦνται, ὡς παρ' Ἀττικοῖς κανονικῶς(2), ἢ συνηθέστερον γίνεται ἐπικὴ ἐπέκτασις καὶ ἀφομοίωσις (βραχέος ἢ μακροῦ φωνήεντος) πρὸς τὸ ἐπόμενον ἢ ἡγούμενον φωνῆεν(3).

ἀσυναίρετως Ἀττικὴ συναίρ. ἐπέκτασις ἐπικὴ

ΕΝΕΡΓ.	ἐνστ. ὄριστ.	ὄράω	ὄρῶ	ὄρώω
		ὄράεις	ὄρᾶς	ὄρᾶ'ας
		ὄράει	ὄρᾶ	ὄρᾶ'ᾶ
		ὄράουσι	ὄρῶσι	ὄρώωσι
	ὑποτ.	ὄράω	ὄρῶ	ὄρώω
		ὄράης	ὄρᾶς	ὄρᾶ'ας
	εὐκτ.	ὄράοιμι	ὄρῶμι	ὄρώωμι
	ἀπαρ.	ὄράειν	ὄρᾶν	ὄρᾶ'ᾶν
Μετ.	ἀρσεν.	ὄράων	ὄρῶν	ὄρώων
	θηλ.	ὄράουσα	ὄρῶσα	ὄρώουσα
	Γενκ.	ὄράοντος	ὄρῶντος	ὄρώοντος
ΠΑΘ.	Ὅριστ.	ἐνεστ. ὄράη	ὄρᾶ	ὄρᾶ'α
		ὄράονται	ὄρῶνται	ὄρώονται
	εὐκτ.	» ὄράοιτο	ὄρῶντο	ὄρώοντο
	ἀπαρ.	» ὄράεσθαι	ὄρᾶσθαι	ὄρᾶ'ᾶσθαι
	παρατ.	ἑωράοντο	ἑωρῶντο	ἑωρώοντο.

1) Καὶ παρ' Ἀττικοῖς κέλω ἐκελσα, φύρω φύρσω.

(2) Καὶ ἐν τῇ καθωμιλημένῃ ὁμοίως· πεινάω, διψάω, γελᾶω.

(3) Καὶ ἀφομοίωσιν πρὸς τὸ ἐπόμενον ἐκ τοῦ φάος, σάος, θάοκος, λαγαῶς ἔγειναν τὰ φῶος, σῶος, θῶοκος, λαγωῶς, οὕτω ἐκ τοῦ ὄράω, ὄράων, μαιμάων τὰ ὄρῶω, ὄρώωσι, μαιμῶων. Ὅμοίως ὡς κατ' ἀφομοίωσιν πρὸς τὸ ἡγούμενον ἐκ τοῦ ὄράεις, ὄράεσθαι, ἔγειναν ὄράης, ὄράσθαι· οὕτω φάνθεν, φάντερος, φάντατος ἐκ τοῦ φάνθεν κτλ.

Σ η μ. α. Τὸ αε ὅμως συναϊρεῖται ἀνωμάλως ἐνίοτε εἰς η ἐπὶ τοῦ δυϊκοῦ πορσαυδήτην, φοιτήτην, συλήτην, ἀλλὰ καὶ νεμεσᾶτον. Σημειωτέα καὶ τὰ βῶσομαι βῶσας (βοᾶω).

Σ η μ. β'. Εὐρηται κατ' ἰδίαν ἀνωμαλίαν ναιετώσα ἀντὶ ναιετώσσα.

Σ η μ. γ'. Ὅμοίως γίνεται ἀφομοίωσις μακροῦ φωνήεντος (ā, ω) ἠθά-ουσα=ἠθῶσα=ἠθῶσσα, δρά-ουσι=δρῶσι=δρῶσι, μνά-εσθαι=μνάσθαι=μνάσθαι. Ἀντὶ ζῶω ἔχει ὁ Ὅμ. ζῶω ἔζων ζῶειν, ζῶέμεν.

Σ η μ. δ'. Τὸ ἐκ συναϊρέσεως ἐπόμενον μακρὸν φωνήεν συστέλλεται ἐνίοτε* μναόμενος=μνώμενος=μνωόμενος, ἠθάοντες=ἠθῶντες=ἠθῶοντες, ἢ μεταβάλλεται ἐνίοτε εἰς δίφθογγον* ἠθάοιμι=ἠθῶμι, ἠθῶοιμι.

Σ η μ. ε'. Ῥήματά τινα εἰς αω ἔχουσι καὶ ἄλλον τύπον εἰς εω* μενοίνεον M 59 (μενοινάω), ἦντεον 423 ἀντάω, ὁμόκλεον O 653 (ὁμοκλάω ὁμόκλα), ποτέοντα ω 7 ἀντὶ ποτάοντα, χρεώμενος Ψ 83 ρ, μεμνέωτο 361.

§ 97. Β') **Τὰ εἰς εω ῥήματα ἐνίοτε κατὰ μετρικὴν ἀνάγκην συναϊροῦνται, καὶ τὰ μὲν εε καὶ εει μόνον εἰς ει· μήτ' ἄρ τι λίην τρέε μήτε τι τάρβει Φ 288.(1), ούγχει, θεῖ, βέε,(2)** τὰ δὲ εο (εου σπανίως) εἰς ευ· ἐργῶνευ, καλεῦντο, — ρεικεῦσι, (εἰς-) ἐξοιχεῦσι (ἀντὶ ρεικέουσι, ἐξοιχεῖουσι). Τὰ δὲ εω, εφ, εη, εε, εο, καὶ εοι μένουσιν ἀσυναίρετα, καὶ πολλάκις συνίζονταί· οἰκέοιτο, φιλέωμεν, πλέωρ, ἦτεον, κάλεον, ἠρίθμεον, ἠνώγεον, ἐθρήνεον, καὶ ἄλλα· ἐξαιροῦνται μόνον τὰ· θαρρῶν φιλοῖη δ 692, φοροῖη ι 320, καὶ θηοῖο Ω 418 ἐκ τοῦ θηέομαι=θεάομαι.

§ 98. Ἐνίοτε τὸ ε τοῦ εω ἐπεκτείνεται ἄνευ συναϊρέσεως εἰς ει· τὸ μὲν μεταβολῇ τοῦ j εἰς ι ἐjω=ει (§ 8, β')· ρεικείω, ρεικειον ρεικείειν ρεικειη ρεικείησι, τὸ δὲ ἀποβολῇ τοῦ F πρῆει πρῆιουσα, θείη θείειν θείωρ.

(1) Ἀπαντᾷ ὅμως τὸ σε καὶ εἰς η' ἀπειλήτην ὁμαρτήτην, ἀλλὰ καὶ ἐφορμαρτεῖτον (Θ 191), δορπεῖτην ο 202 (Βεκ. δορπήτην).

(2) Τὰ εἰς εω δυσύλλαβα εἰς τὸν παρατ. δὲν συναϊροῦσι τὸ εε· θῆε, βῆε πλὴν τοῦ σύγχει ἀντὶ συνέχεε (N 808). τὸ δὲ θεῖ καὶ ρεῖ εἶναι ἐνεστώσ μόνον· καὶ τὸ εο τοῦ ἄ. ἐνικοῦ καὶ γ'. πλῆθ. προσ. τοῦ παρατ. σπανίως συναϊρεῖται παρ' Ὁμήρω· πιέζεον (ἄ. ἐνκ. καὶ γ'. πλῆθ. μ 174 καὶ 196), αὔτεον M 160, ἀλλὰ συνήθως μόνον ἀσυναίρετον, λαμβάνεται διὰ συνίζησεως, ὡς μία συλλαβὴ ἄφρσον Λ 282, ἠγίνεον Σ 493, συχνότερον δὲ συναϊρεῖται εἰς τὴν μέσην φωνὴν ποιεῦμένην, ἰκνευμεσθα ω 339, δατεῦντο α 113, καλεῦντες, φιλεῦντες καὶ πολ. ἄλ.

§ 99. Τὰ εἰς *ωω* γενικῶς δὲν συναιροῦνται· εὔρηνται ὅμως τινὲς σχηματισμοὶ τῶν εἰς *ωω* κατὰ τὰ εἰς *αω* (δηλ. εἰς *ωω* καὶ *ωο*) (§ 98 γ'). ἀρούσοι=ἀρώσαι, ῥυπόορτα=ῥυπόωρτα, δηόοιεν=δηϊόοιεν· ιδρούοσα=ιδρώουσα, (καὶ συστολῇ τοῦ ἐπομένου φωνήεντος ιδρώορτα, ὑπνώορτας). Εὔρηνται ὅμως καὶ κανονικῶς συναιρούμενα· κάκοε=κάκου, γουνόομαι=γουνοῦμαι.

6. Συζυγία τῶν εἰς μι.

§ 100. Τὰ εἰς *μι* ῥήματα σχηματίζονται παρ' Ὀμήρῳ γενικῶς μὲν ὡς ἐν τῇ ἀττικῇ διαλέκτῳ, ἀλλὰ μετὰ τινων διαφορῶν.

α. Κατὰ τὸ *ιθημι* καὶ τὰ *ιημι*, *διθημι*, *διήημαι*, *κίχημι* (κεχάνω), οὕτω ἐν τῷ ἐνεστώτῃ· ὀριστ. *κιχῶντο*, ὑποκκ. *κιχέω* *κιχέομεν*, εὐκτ. *κεχέη*, ἀπαρέμ. *κιχήμεναι*, *κιχῆναι*, μετχ. *κιχέεις*, *κιχήμενος*, παρατ. *ἐκίχεις* καὶ ἄλλα τοιαῦτα.

β.) Κατὰ τὸ *ισθημι* καὶ πολλὰ ἄλλα εἰς *να*, ἐξ οὗ *νημι*, (*ναμαι*)· *ὀλημι*, *κίρημι*, *μάραμαι*, *πέρημι*, *πλάγαμι*, *πίτημι*, *σκιδνημι*. Ἀντὶ ἐρώω ἐν χρήσει παρ' Ὀμήρῳ *ἔραμαι*, ἀόρ. ἠράσ(σ)ατο, ὡς ἐκ τοῦ ἄγαμαι ἠγάσατο καὶ ἀγάσσατο. Σημείωσαι καὶ τοὺς τύπους *ἔληθι*, *βιδάς*.

γ'. Κατὰ τὸ *δείκνυμι* εὔρηνται· 1) τὰ συμφωνόληκτα *ἄρνυμαι*, *ἄρνυμαι*, *ὀρίρνυμι* καὶ ἄλ. 2) τὰ φωνηεντόληκτα· *αἰνυμαι*, *γάνυμαι*, *δαίνυμι*, *καίνυμαι* τινά, πρκ. *κέκασμαι*.

§ 101. ῥήματά τινα εἰς τὸν β'. ἀόρ. κλίνονται κατὰ τὰ εἰς *μι*, ἐν ᾧ εἰς τὴν κοινὴν διάλεκτον λήγουσιν εἰς *ω*· (ὡς ἐν τῇ κοινῇ διαλέκτῳ εἰς τὰ *ἔβην*, *ἔγνων*, *ἔβην*)· *ἔβλην* (*ἔβ.λητο*=*ἔβ.λήθη* β.λήθαι β.λήμενος (β.ά.λλω), *π.λήτο* (πε.λάϊω), *ἔβρων* (βιβρώσκω), *ἐπ.λω* *π.λως* (π.λώω), *φθίμην* φθίσθαι φθίμενος (φθίω), *κ.λύθι* *κ.λύτε* καὶ ἄλ. *κέκ.λύθι* *κέκ.λύτε*, *ἄλσο* *ἄλτο* ἄλμενος (ἄ.λ.λομαι), *ἐδέγμην* δέκτο δέξο δέχθαι (δέχομαι), *.λέκτο* *.λέξο* *λέχθαι*, *κατα.λέγμενος* (*.λέγω*), *ἔμικτο* *μῖκτο* ἢ *μίκτο* (*μίσγω*), *πά.λτο* (*πά.λλω*), *πέρθαι* (*πέρω*), *γέντο* *αἰολ.* ἐκ τοῦ *ἔ.λετο*=*ἔ.λαβεν*.

§ 102. Περί τῶν εἰς *μι* ῥημάτων σημειωτέα τάδε.

α. Τὸ γ'. πλ. πρόσ. τοῦ ἐνεστ. τῆς ὀριστ. λήγει εἰς *σι*, μετ' ἐκτάσεως τοῦ ῥιζικοῦ φωνήεντος *ε* εἰς *ει*, *ο* εἰς *ου*, *υ* εἰς *υ*· *τιθεῖσι*, *ιεῖσι*, *διδούσι*, *ζήγγυσι*.

γ'. Τὸ β'. ἐνικ. πρόσ. τοῦ ἐνεστώτος τῆς προστακτικῆς λήγει ἐνίοτε εἰς θι' ἴσταθι, τίθεθι, ὄμνυθι, δίδωθι.

δ'. Συνεσταλμένος τύπος τοῦ α'. ἀόρ. εἶναι τὸ ἔστασαν (ἀντί ἔστησαν) καὶ τοῦναντίον ἐκτεταμένος παρκ. ἔστητε ἀντί ἔστατε(1).*

ε'. Ἡ ἀπαρέμφατος λήγει εἰς μέναι καὶ μὲν (σπανίως εἰς ναι) ἰστάμεναι, δόμεναι, δόμεν. Εἰς τὸν β'. ἀόρ., ὡς παρ' Ἀττικοῖς, ἐκτείνεται τὸ φωνῆεν' στήμεναι, δόμεναι, ἀλώμεναι.

§ 103. Ὁ β'. ἐνεργητικὸς ἀόρ. τῆς ὑποτακτικῆς τῶν εἰς μι ῥημάτων, ὡς καὶ τῶν κατὰ συγκοπὴν ἕνεκα μετρικῆς ἀνάγκης, ὅτε μὲν συναιρεῖται, ὅτε δὲ διαλύεται καὶ ἄλλοτε ἐπεκτείνεται τὸ ε εἰς η (ἢ εἰ), τὸ ο εἰς ω, τὸ α εἰς η· ὧν ἕνεκα πρόσωπά τινα ἔχουσι τριπλοῦν σχηματισμόν.

Συνηρημένα	Διηρημένα καὶ ἐπεκτεταμένα
α. ῥιζ. φωνῆεν α	εἰς η (ἐνίοτε τὸ α εἰς ε· ἐξ οὗ εἰς εἰ)
ἐνικ. στῶ	στέω, στείω· βέλνω, κίχλειω
στῆς	στήης
στῆ	στήη, ἐμβίη· φήη, γθῆη
δυϊκ. σῆτορ	(παρ)σῆετορ
πληθ. στῶμεν	στέ <u>ω</u> μεν, στεί <u>ο</u> μεν, καταβεί <u>ο</u> μεν
σῆτε	σῆετε
στῶσι(ν)	στέ <u>ω</u> σι(ν), (περ)σῆ <u>ω</u> σι(ν).
β'. ῥιζικὸν φωνῆεν ε	εἰς η ἢ εἰ.
ἐνικ. θῶ	θέω, θείω· δαμείω, κεχέω
θῆς	θέης, θήης, θείης
θῆ	θέη, θήη, ἀνήη· μεθείη
δυϊκ. θῆτορ	θείετορ
πληθ. θῶμεν	θέ <u>ω</u> μεν, θεί <u>ο</u> μεν
θῆτε	δαμείετε
θῶσι(ν)	θέ <u>ω</u> σι(ν), θεί <u>ω</u> σι(ν).
γ'. ῥιζικὸν φωνῆεν ο	εἰς ω.
ἐνικ. δῶ	θῶσω, δῶη γράω
πληθ. δῶμεν	δῶ <u>μ</u> εν, γ <u>ρ</u> ῶ <u>μ</u> εν
δῶσι(ν)	δῶ <u>ω</u> σι(ν),

(1) Τινὲς γράφουσιν ἔστητε δηλ. ὑπολαμβάνουσιν ὡς ἀόρ. οὕτως ὁ Bothe, ὁ La Roche Δ. 243, Θήρσιος εἰς Γραμ. § 223. d καὶ Κρύγ. Γραμ. περὶ διαλ. § 36. 3. 4. τοῦναντίον ἔστητε Spetzner εἰς Ἰλιάδα excurs. V.

§ 104. Τοῦ βραχέος ῥιζικοῦ φωνήεντος ἔκτασις γίνεται ἐνίοτε ἔνεκα μετρικῆς ἀνάγκης 1) εἰς τὴν προστακτικὴν δίδωθι, (γ'. 380) ἴληθι, πίμπληθι, ἀλλὰ καὶ ὄμνῃθι, ἄρνῃθι, 2) εἰς τὸ τιθήμεναι, τιθήμενος, διδοῦναι.

Ῥήματα ἀνώμαλα.

§ 105. Α'. Τὸ εἰμί παρ' Ὀμήρῳ σχηματίζεται οὕτως (1).

	Ὅριστ.	Ἔυποτ.	Ἐὐκτ.	Προστ.
Ἔνεσ. ἐνκ.	εἰμί, εἰμ' ἐσσί, εἰς ἐστί(ν) (es-t)	ἔω, (μετ), εἴω. ἔησ ἔησι(ν), ἤησι(ν), ἔη.	εἴην (ἐσ-ίην) — εἴησ, εἴοις. εἴην, εἴοι	ἔσσ(ο) ἔστω
πληθ.	εἰμῶν ἐστέ ἔσσι(ν) εἰσί(ν),	ἔωμεν, ἔητε ἔωσι(ν) ὦσι(ν),	εἴμεν εἴτε εἴεν.	— ἔστε ἔστων
Ἄπαρέμφ.	ἔνεστ. ἔμμεναι, μέλλ. ἔσσεσθ'(αι),	ἔμμεν, ἔμμεναι, ἔμμεν, ἔμμεναι.	ἔμμεναι, ἔμμεν, ἔμμεναι, ἔμμεν, εἴμαι.	εἴμαι.
Μετοχῆ	ἔνεστ. ὄν. ἄρσ. ἐών, Γεν. ἐόντος κτλ. (√ ἐσ-όντ, ἐόντ'), μέλλ. ἐσόμενος	θηλ. ἐούσα, οὐδ. ἐόν.		
	Παρατατικός	Μέλλων		
Ὅρισ. ἐνικ.	ἦα, ἔα, ἔοι, ἔσοι (2)	ἔσομαι, ἔσομαι, ἔσσεῖται (3)		
	ἦοθα, ἔηοθα	ἔσοαι, ἔση, ἔσοαι		
	ἦν, ἔην, ἤην, ἤεν, ἔσκε(ν)	ἔσται, ἔσ(σ)εται, ἔσσει, ἔσσειται		

1) Ῥίζη es, ὅθεν ἐνεστώσ ἀρχαῖος ἐσμί, λατ. (e) su-mi, ἔπειτα sum, καὶ κατ' ἀφομοίωσιν τοῦ σ εἰς μ (§ 17) ἔγεινε τὸ αἰολικὸν ἐμμί καὶ τὰ ἔμμεναι, ἔμμεν, καὶ κατὰ λεπτονισμὸν τοῦ σ τὸ εἰμί· τὸ σ τοῦτο τῆς ῥίζης διετηρήθη πρὸ τῶν καταλήξεων, αἵτινες ἔχουσι μ καὶ τ. Τὸ παρ' Ἀττικοῖς εἰ ἔγεινε διὰ συγκοπῆς ἐκ τοῦ ἐσσι ἀντι' ἐσ-σι. Τὸ δὲ εἰσί, ἐκ τοῦ ἐ-νοί ἀντι' (ἐ-ντί) (ἐκ τοῦ ἐσ-ντί) τὸ δὲ ἴσθι, ἐκ τοῦ ἐσ-θι, μεταβολῇ τοῦ ε εἰς ι. Τὸ δὲ ἔ-ω, εἴην, ἐκ τοῦ ἐσ-ω, λατ. ego, εἴην, λατ. s-iē-m, ἐξ οὗ sim, κτλ. ἀποβληθέντος δὲ τοῦ σ, ἔ-μεινε ἔω, ἐ-ίην καὶ συναϊρέσει τὸ ἀτ. ὦ καὶ εἴην, λεπτυνηθέντος δὲ ἐν τῇ ὑποτ. τοῦ σ, ἔγινε τὸ ἴω.

(2) Παρατατικός ἀρχαιότατος ἦτο τὸ ἔσαμ—ἔσαις—ἔσαι, ὅθεν τροπῇ τοῦ σ εἰς γ (§ 25, ὑποσ.), ὡς καὶ ἐν τῇ λατ. genus-eris, corpus-oris τὸ λατ. eram, eras, erat, κατὰ συγκοπὴν δὲ τοῦ σ ἔγειναν τὰ ἔα-ἔας, ἔα, καὶ μετ' αὐξήσεως ἦα. Ὁ δὲ νεώτερος τύπος τοῦ παρατ., ὁ παρ' Ἀττικοῖς ἐν χρήσει, ἐσχηματίσθη προσλαβὼν τὰς ὑστερον μορφωθείσας καταλήξεις· οὕτω √ es, μετ' αὐξήσεως χρονικῆς ἦσ. ὅθεν ἦσ-ν, ἦσ-ε ἦσ-τ, ἐξ ὧν ἦν (ῆ), ἦς, ἦ (ῆν).

(3) Ὁ μέλλων ἔσσομαι καὶ μεταγενέστερος ἀποβολῇ τοῦ ἐνὸς σ πρὸ

δυϊκ. ἦστην
πληθ.

ἐσόμε(σ)θα,, ἐσόμεθ'(α)
ἔσσεσθε

ἦσαν, ἔσαν· μέσος εἶατο ἔσσονται, ἔσονται'(αι).

Σ η μ. Οἱ τύποι εἶς, εἶσι, πρτ. ἔσον, μετ. ἐών σχηματίζονται κατὰ τὰ εἰς ω· οἱ τύποι ἔω, εἶω, ἔως κτλ. κατὰ τὸ τίθημι.

§ 106. Β'. Τὸ εἶμι (√ε, λατ. i-ge) ἔχει πλὴν τῶν συνήθων σχηματισμῶν καὶ τοὺς ἐπομένους παρ' Ὀμήρω.

	Ὀριστικὴ	Ὑποτακτ.	Εὐκτικὴ
Ἔνεστ.	ἐνικ. 2 πρ. εἶθα	ἦσθα	
	» 3 »	ἦσαι(ν)	ἶσι, ἰεῖη, εἶη.
	πληθ. 1 »	ἴομεν, ἴομεν, ἴωμεν.	

Ἄπαρέμφατος ἴμεναι, ἴμεν, ἴμεναι, (εἰς)ἰέμεναι.

Ὀριστικὴ παρτ.	Ἔνικ. 1 πρ.	ἦα, (αρ)ἦιον	δυϊκ.
	2 »	ἦες, ἔες	
	3 »	ἦε, ἔερ, ἔε	ἴτην
	πληθ. 1 »	ἴομεν, ἦομεν	
	» 3 »	ἦσαν, (ἐπ)ἦσαν, (αρ)ἦιον, ἔσαν.	

Ὀριστικὴ μέλ.	Ἔνικ. 1 »	εἴσομαι
» ἀόρ.	» 1 »	εἰσάμην, εἰσάμην.

§ 107. Γ'. Τὸ φημί (√φα—φάμαι=λατ. fa—fi) ἔχει πλὴν τῶν συνήθων καὶ τοὺς ἐπομένους σχηματισμούς.

	Ἔνεστώς	Παρατατικὸς
Ὀριστ.	Ἔνικ. 2 πρ. φῆσθα	Ἔνκ. 1 πρ. φῆν,
Ὑποτακτ.	» 1 » φῶ	2 » φῆς, φῆσθα, ἔφραθα
	2 » φῆη	3 » φῆς, (ῆ)
Εὐκτικ.	πληθ. 1 » φαῖμεν	Πλ. 1 » φᾶμεν
		3 » ἔφρασαν, φάσαν, ἔφραν, φάν
Ὀριστικὴ μέσος	παρατατικὸς	Πλ. 2 » ἐφάσθε ἀντι ἔφασθε.
Προστακτικὴ.	ἔνεστώς	Ἔν. φάο, φάσθο. Πλ. (ἀπο)φάσθε.

§ 108. Δ'. Τὸ ἴημι (√F ε, ι· Fε, ἴ-ε-μι=ἴημι=λατ. ja-ci-o) παρ' Ὀμήρω ἔχει εὐχρήστους τοὺς ἐξῆς σχηματισμούς·

Ὀριστ ἔνεστ.	ἐνκ. 1 πρ. ἴημι	Παρτ. (προ)ἴειν
	» 2 » (μεθ)ἴεις	(προ)ἴεις
	3 » ἴει, ἰεῖ, ἴησι(ν)	ἴει
Πλ.	2 » (καθ)ἴετε.	
	3 » ἰεῖσι.	ἴειν, (ξύν)ιον.

τοῦ σ, (ὡς εἰς τὴν δοτ. πληθ. τῆς γ'. κλ. παρ' Ἀττικοῖς γένε-σι, ἀληθέσι, √ γένεσ, ἀληθεσ) ἔσομαι.

- Ἰποτκ. ἐνεσ. Ἐνκ. 3 » (μεθ)ίησον—Μετοχὴ ἐνεστ. (ἀφίεις),
 Εὐκτικὴ » » 2 » (ἀρ)ήεις.
 Ἀπαρέμφ. ἐνεστ. ἴεμεναι, ἴεμεν. Ἀόρ. 6'. ἔμην, (ἐξέ)μεν
 Ὀριστικὴ μέλ. Ἐν. 3 » (ἀρ)έσει.
 Ἀπαρέμ. μέλ. ἦσειν, (μεθ)ησέμεναι, (μεθ)-ησέμεν.
 Ὀρισ. ἀόρ. ἀ. Ἐνκ. 1 » (καθ)έηκα, (ἀρ)εσα, Πλ. 3 προσ. ἔεν.
 2 » (ἐν)ήκας—5 » ἦκεν
 Ἰποτκ. ἀόρ. 6'. Ἐνκ. 1 » (μεθ, ἐφ)είω,
 3 » ἦσαν, ἔη (ἀρ, ἀφ)ήη.

§ 109. Ε'. Οἷδα, ἡξέυρω ἔχει πλὴν τῶν συνήθων καὶ τοὺς ἐξῆς σχηματισμοὺς παρ' Ὀμῆρω.

Ὀρισ. παρκ. Ἐνκ. 1	πρ.—	Ἰπερσ.	ἦδειν, ἦδεα
2	» ἦδη		ἦδησθα, ἦειδης
3	»		ἦδεεν, ἦδη, ἦειδη,
Πλ. 1	» ἴδμεν		
3	» ἴσᾶσι, ἴσᾶσι(ν)		ἴσαν.
Ἰποτκ. παρκ. Ἐν. 1	» ἰδέω, εἰδέω	Πλ.	εἶδομεν
2	» εἰδῆς		εἶδετε
3	» εἰδῆ		εἶδωσι
Ὀρισ. μέλ. Ἐνκ. 1	» εἰδήσω	Ἀπαρ.	εἰδήσειν, εἰδησέμεν.
Μέσ. 2	» εἴσομαι, εἴσαι		
Ὀρισ. Ἐνκ. Ἀόρ. 6'. 1	» ἴδον, μέσ. ἰδόμην	Μέσ. ἀόρ. ἀ. 2	εἴσαι, εἴσω
2	»		εἴσατο, εἴσατο,
2	» ἴδεσκε		
Ἀπαρέμφατος	ἰδέεν		

Μετοχὴ μέσ. ἀόρ. ἀ. ἀρσ. ὄνομ. εἰσάμενος, εἴσάμενος.

§ 110. ΣΤ'. Κεῖμαι ἔχει πλὴν τῶν συνήθων καὶ τοὺς ἐξῆς σχηματισμοὺς παρ' Ὀμῆρω.

Ὀρισ. ἐνεσ. πληθ. 3	πρ. κέονται, (κττα)κείαται, κέαται		
Ἰποτ. » ἑνικ. 3	» κῆται	Πλ. 1	πρ. (κατα)κείομεν
Ἀπαρ. »	» κείεμεν.		
Μετχ. ἑνικ. ἀρ.	» κείων, κέων.	Πλ. ὄν.	(κακ)κείορτες
» θηλ.	» κείουσα.		
Ὀρισ. παρτ. ἐν. 3	» κέσκετο, παρέσκετο, κέιτο		
πλ. 3	» κέατο, κείατο.		
» μέλ. ἐν. 2	» κείσσαι, καὶ 3 πρ. (ἐπι)κείσεται.		

(1) Ἐπὶ τῆς σημασίας τοῦ βλέπω. (2) Ἐπὶ τῆς σημασίας τοῦ ὀμοιάζω, φαίνομαι.

ΣΤ'. ΠΡΟΘΕΣΕΙΣ. (1)

§ 111. Προθέσεις διαφέρονται τῶν τῆς κοινῆς διαλέκτου εἶναι ἐν εἰρ εἰρὶ ἐνὶ (ἐνὶ πρό δύο συμφώνων ἐνικλᾶρ, ἐνιπλήξωμεν, ἐνιπρήσει) πρὸς προτί ποτί (ἐκ τοῦ προτί κατ' ἀποκοπὴν ἢ πρὸτ, ἐξ ἧς ἢ πρὸς ἢ ἐκ τοῦ προτί=προσί, πρὸς καὶ πότ) ὑπὸ ὑπαί, παρὰ παραί, κατὰ καταί (μόνον ν 110), ὑπὲρ ὑπεῖρ (ἐκ τοῦ ὑπερί;) καὶ ἐν συνθέσει ὑπείροχος, ὑπεῖρέβαλον.— Ἡ ἔνεκα εὔρηται παρ' Ὀμήρῳ εἵτεκεν καὶ εἵνεκα.

§ 112. Ἐποκοπή τῶν προθέσεων ἄρ, κατ κτλ. παρβ. 14, Γ'.

§ 113. Σύνθετα μετὰ προθέσεων. α. Τὸ τελικὸν φωνῆν τῶν προθέσεων δὲν ἀποβάλλεται πάντοτε πρὸ φωνήεντος, ὡς ἐν τῷ πεζῷ λόγῳ ἀμφιέννυμι καὶ ἐπιιορκέω, ἔνεκα τοῦ F· προτιάπτω, προτιελεῖν, προτιόσσομαι—ἀμφιέποντες, ἀμφιέπορ—ἀναοίγεσκον (παρὰ τὸ ἀνωγεν)—ἀποαῖννυμαι, ἀποιρέο, ἀλλὰ καὶ ἀφαιρέϊται (παρβ. § 4 σημ.), ἀποσιπῶ καὶ ἀπειπέμεν, ἀποέργει καὶ ἀπέεργον—διαεῖδεται—ἐπιάλμενος καὶ ἐπάλμενος, ἐπιανθάγει, ἐπιείσομαι (ἔπειμι), ἐπιέλεπεο, ἐπιόψομαι καὶ ἐποψόμενος—ὑπόεικε καὶ ὑπέϊξομαι.

(1) Τὸ μέρος τοῦ λόγου τὸ ὑπὸ τῶν γραμματικῶν προθέσεις ὀνομασθέν, οὐδὲν ἄλλο ἐν τῇ ἀρχαιοτάτῃ γλώσσῃ ἦτο ἢ πτώσεις, δηλοῦσαι διαφόρους τοπικὰς (εἴτα καὶ χρονικὰς) σχέσεις ἦτοι πτωτικὰ ἐπιρρήματα τόπου δηλωτικά· οὕτω τοπικὰ δοτικὰ εἶναι αἱ ἐν-ί, ἐπ-ί, περ-ί, προτ-ί, ποτ-ί, ὑπερ-ί, ἀντ-ί, ἀμφ-ί, ἀνα-ί, δια-ί, κατα-ί, παρα-ί, ὑπα-ί, (ὡς τὸ οἴκοι, Ἰσθμοῖ, χαμαὶ κτλ.)· γενικὰ (τῆς ἀπὸ τόπου κινήσεως) αἱ ἐκ-ς=ἐξ, ἀπ-ς=ἄψ, ἀμφ-ς· ἀφαιρετικά δὲ ἢ καὶ αἰτιατικά αἱ ἀνά, κατὰ, διὰ, μετὰ, παρὰ, ἀπὸ, ὑπὸ καὶ πρό· ὡς τοιαῦτα λοιπὸν αἱ προθέσεις ἀπεδίδοντο εἰς ῥήματα καὶ ὀνόματα. Καὶ αἱ ὀνοματικά πτώσεις ἐστήμεινον κατ' ἀρχὰς τὰς τοπικὰς σχέσεις, ἀλλὰ προϊόντος τοῦ χρόνου ἐπεσκοτίσθησαν αὐταί, δι' ὃ ἐγένετο ἀνάγκη ἐναργέστερον νὰ σημαίνωνται, καὶ πρὸς τοῦτο ἤρχισαν ν' ἀναπτύσσωνται καὶ ὀρίζωνται παρ' Ἰωσὶν αἱ προθέσεις καὶ παρ' Ἀττικῶς ἔλαβον ὅλως προθετικὸν χαρακτῆρα καὶ ἐτίθεντο μετὰ πτώσεων, ἵνα συμπληρῶσι καὶ ἐνισχύωσι ταύτας. Ὅθεν ἐν τῇ ἀρχαιοτάτῃ γλώσσῃ πολλὰ τοιαῦτα σχέσεις ἄνευ προθέσεων ἐκφέρονται· Ὀλύμποιο κατήλθομεν=ἐξ Ὀλ.—ἀνέδου πολιτῆς ἀλός—Ἡετίων ἔναϊε Θήβη-ἤμενος Ὀλύμπῳ· Ἡερίῃ ἀνέβη οὐρανὸν Οὐλυμπὸν τε-τρέχω πεδίοιο-νέφος ἐφαίνετο ὀρέων· βαίνω πᾶσαν ἡμέραν.

β'. Αἱ προθέσεις πρὸς δήλωσιν πολλῶν ὁμοῦ σχέσεων παρὰ ποιηταῖς ἰδίως παρ' Ὀμήρῳ ποικίλως συμπλέκονται πρὸς ἀλλή-
 λας· εἴσαρτα, κάταρτα, διαπρό, ἀποπρό, περιπρό, ἄπεκ, ὑπέκ,
 παρέκ καὶ πρὸ φωνήεντος ἄπεξ, διεξ, παρεξ (1) (καὶ πρὸ συμ-
 φώνου)· παρέκ λιμένος, παρεξ τὴν ῥῆσον (2). Οὕτω καὶ ὄχθαι
 ἀμφὶ περὶ μεγάλ' ἴαχον — ἀμφιπερὶ λ 609, καὶ — τεύχεα πέσον
 περὶ τ' ἀμφὶ τε τάφρον. — Ἐκ τῶν τοιούτων συνθέσεων παρή-
 χθησαν καὶ τὰ ἀπόπροθι, προπάρουθε, καθύπερθε, ἀπάνευθε (3)
 ὡσαύτως καὶ ἐν συνθέτοις· εἴσαρτα, — εἴσαπό —, ἔσκατα —, ἐξ-
 αρα —, ἐκδια —, ὑπερκατα —, παρεκπρο —, ὑπεκπρο —.

§ 114. Ἄναστροφή προθέσεων. Αἱ δισύλλαβοι προθέ-
 σεις παρ' Ὀμήρῳ τιθέμεναι μετὰ τὴν συντακτικὴν πτώσιν ἀνα-
 βιβάζουσι τὸν τόνον ἀπὸ τῆς ληγούσης εἰς τὴν παραλήγουσαν.
 Καλεῖται δὲ τοῦτο ἀναστροφή προθέσεως. Γίνεται δὲ εἰς τὰς
 ἐπομένας δισύλλαβους προθέσεις· ἀπό, ἐπί, κατά, περὶ, ὑπέρ,
 ὑπό, μετὰ· γίλων ἄπο, θυγῶν ὑπο ἄστν, πότι σφέτερον, γαίης
 ἄπο πατρίδος, ἀλλὰ γίλης ἀπὸ πατρίδος αἴης, Ἐλένης πάρα,
 τούτου πέρι, ἔλος κάτα, ὄν τε μετὰ· οὕτω καὶ ὀλέσας ἄπο
 πάντας ἐταίρους (4). Ἡ ἀναστροφή δὲν γίνεται εἰς τὰς ἀνὰ (5)
 ἀμφί, διὰ καὶ ἀντί καὶ εἰς τὰς ποιητικὰς καταί, ὑπαί, διαί,
 παραί, ὑπείρ, εἰλί.

Σημ. α'. Ὄταν ἡ πρόθεσις εὔρηται μετὰ τοῦ οὐσιαστικοῦ καὶ ἐπιθέ-
 του ἢ κυρίου ὀνόματος καὶ προσδιορισμοῦ ἢ μετοχῆς, πάσχει ἀναστροφήν

(1) Παρ' Ἡροδότῳ πάρεξ μετ' ἀναβιβασμοῦ τοῦ τόνου. Ἡ δὲ ὑπέκ κε-
 χωρισμένως γράφεται· ὑπ' ἐκλέγεται, ὑπ' ἐκ τῶν γρυπῶν ἀρπάζειν Ἀρι-
 μασπούς Γ'. 91).

(2) Καὶ παρὰ πεζοῖς εὔρηται δύο καὶ τρεῖς προθέσεις ὁμοῦ ἐν συνθέσει·
 ἀντεπεξελαύνειν, προεξανίστασθαι, προεξέρχεται.

(3) Καὶ ἐν τῇ καθωμιλημ. ὁμοίως παραπάνω ἢ παρεπάνω, ὑποκάτω κτλ.

(4) Ἐν τῷ πεζῷ λόγῳ μόνον ἢ περὶ μετὰ γενικῆς· λόγων πέρι, τοῦ πέρι·
 ἀντί, ὑπείρ. β') Μετὰ ἐκθλιψιν· τῆσι παρ' Σ 400, τὰς δὲ μετ' κ 83, νῆας
 ἐπ' Β 150, δῶμα καθ' ὑψιρεφές. Ἐκτὸς ὅταν μετὰ τὴν πρόθεσιν εἶναι στί-
 ζις· ἄστν κατ' ρ 254. γ') Ὄταν ἡ πρόθεσις δὲν ἀποδίδεται εἰς ὠρισμένην
 λέξιν.

(5) Ἄνα=ἀνάστηθι καὶ παρ' Ὀμήρῳ ἄνα κλητ. τοῦ ἀναξ.

τόνου μόνον, ἐὰν αὕτη τεθῆ μετὰ τὸ οὐσιαστικὸν ἢ τὸ κύριον ὄνομα ἐπομέ-
νου τοῦ ἐπιθέτου ἢ τοῦ προσδιορισμοῦ σκήπτρου ὑπο χρυσέω B 268, μάχη
ἐνι κυδιανείρῃ, Ἐάνθω ἐπι δινήεντι, ποταμὸν πάρα δινήεντα. Ἀναστρέφεται
δὲ καὶ ὅταν εὗρηται μεταξύ δύο συνδεομένων οὐσιαστικῶν νηῶν ἄπο καὶ
κλισιάων, Ἀγαμέμνονος πέρι καὶ Ἀχιλλῆος. Δὲν ἀναστρέφεται δὲ, ἐὰν τεθῆ
μετὰ τὸ ἐπίθετον ἢ τὸν προσδιορισμὸν, ἐπομένου τοῦ οὐσιαστικοῦ θοᾶς ἐπὶ
νήας, ἐμοῖς ἐπὶ γούνασι, ποταμοῦ ἀπὸ Σελλήεντος.

Σημ. 6'. Αἱ μονοσύλλαβοι προθέσεις, ἔκ, ἔξ, ἔν, εἰς, ὡς τιθέμεναι μετὰ
τὴν λέξιν, εἰς ἣν ἀποδίδονται δέχονται τόνον αὔριον ἐς η 318· καύματος
ἔξ· θεῶν ἔξ· θεός ὡς τίετο δῆμῳ.

§ 115. Αἱ δυσύλλαβοι προθέσεις ἀναστρέφουσιν ἔτι τὸν τόνον,
ὅταν μετ' αὐτὰς ἐννοῆται τὸ ῥῆμα εἶναι· τοῦτο καλεῖται με-
τατύπωσις· εὐρίσκεται δὲ αὕτη συχνὰ παρ' Ὀμήρῳ. Πάρα
(=πάρεστι) προροῆσαι ἄμεινον ε 364, καὶ πάρα τοι ὁδός
(=πάρεστιν) I 34· ἐπεὶ οὐ τοι ἔπι (=ἔπεστι) δέος Λ 515.
'Ἐπεὶ οὐ οἱ ἐνι (=ἔρεστι, ἔρεισι) φρένες οὐδ' ἠβαιαί E 141,
μετα=μέτεστι φ 93, πέρι=περίεστι κ 3. Οὕτω καὶ ἀνα=ἀνά-
στηθι, Ζ 331 (1), καὶ μετὰ ἐκθλιψιν πάρ' =πάρεσι, ἔπ' =ἔπε-
στι, ὕπ' =ὑπεστι.

§ 116. **Τμῆσις.** Αἱ προθέσεις εὗρηται συχνὰ κεχωρισμέ-
ναι ἀπὸ τοῦ συνθέτου ῥήματος· οἱ κατὰ βούς Ὑπερίορος ἡε-
λίιοιο ἡσθιορ· θεὰ δ' ἐν δώματα ραίει· ὑπὸ τε τρόμος ἔλλαβε
(=ὑπέλλαβε) γυνῆ Γ 34· ἐπὶ ἔσπερος ἦλθεν· ἀμφὶ δὲ κῶμα
ἴαχε—ἀνὰ δ' ἰστία πέτασσαν, ἐπὶ κρέφαρ ἦλθεν. Τοῦ δ' ἀπὸ
μὲν γλώσσαν τάμε (=ἀπέταμε) E 292. Ἐνίοτε ἀντὶ νὰ ἐπανα-
λαμβάνηται τὸ ῥῆμα εἰς τὸ δεύτερον μέλος, ἐπαναλαμβάνεται
μόνον ἢ πρόθεσις, κατὰ μὲν ἔγχος θῆκε, κατὰ δὲ ἀσπίδα, (ἀντὶ

(1) Καὶ ἐν τῷ πεζῷ λόγῳ. Τοῦτο δὲ οὐκ ἐνὶ νῦν ἐν τοῖς πεπραγμένοις Φι-
λίππῳ. Δημ. Ὀλ. Β'. Καὶ παρ' Ἰωσιν ἐὰν ῥῆμα μετὰ προθέσεως σύνθετον
πρέπει νὰ ἐπαναληφθῆ, ἐπαναλαμβάνεται ἐξ αὐτοῦ μόνη ἢ πρόθεσις. Ἡροδ.
H' 89. Ἀπὸ μὲν ἔθανε ὁ στρατηγὸς Ἀριαβίγγης . . . ἀπὸ δὲ ἄλλοι πολλοί.
καὶ Γ' 126 Κατὰ μὲν ἔκτεινε Μιτροβάτεια . . . κατὰ δέ, τὸν Μιτροβάτεια
παῖδα· οὕτω καὶ παρ' Ὀμήρῳ ὄρνυτο δ' αὐτίκα ἀναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων,
ἀν δ' Ὀδυσσεὺς πολὺμητις (ἐνν. ὄρνυτο) Γ 267, ἔνθ, ἄλογόν τι φίλην ἔλιπον
καὶ νήπιον υἷόν, κἀδ δὲ κτήματα πολλὰ (ἐνν. ἔλιπον) ε 246.

κατέθηκε μὲν ἔγχος, κατέθηκε δὲ ἀσπίδα. Ὁ τοιοῦτος χωρισμός ἀπὸ τῆς συνθέτου λέγεται *τμησις* ὑπὸ τῶν γραμματικῶν (1).

Z. ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ.

§ 117. Ἐπιρρηματικῶς εὔρηται παρ' Ὀμήρῳ ἃ) ἡ ἐνικὴ καὶ πληθ. αἰτ. τοῦ οὐδετέρου εἰς τὰ ῥήμ. *κλάζω, ἰάχῳ, βοᾶω, στε-
ραχίζω, γελᾶω, δέρκομαι, ροῶω* καὶ ἄλ. ἀσπερχές μενέαιεν
— *αὐορ αὔσεν*—*δακρῶδεν γελᾶσασα*—*ὄτι τόσον ἐχῶσατο*
οὔτω ἀδινά—*αἰνά, ἀπαλὸν (γελᾶν), ἀσπετον, βαρὺ, δεινὸν*
*(—ά), διαπρύσιον, δακρῶδεν, ἐπηεταρόν, (—ά), θέσκελον (ἔι-
κτο), ἠδὺ, ἡμερόεν, (κισθάριζε,) λαμπρόν, μακρόν, μέγα, δέξυ,*
(—έα), οἰκτρά, οὔλον, ῥόθιον, σμερδρόν—*σμερδαλέον.*

Σημ. Μετὰ τῶν ἀσκελές, διαμπερές, ἐμμενές, συνεχές, νωλεμές, εὔρη-
ται ἠνωμένον τό· αἰεῖ, αἰέν.

β) Ἡ πληθυν. αἰτ. τοῦ οὐδετέρου *αἰνά παθοῦσα*—*χραιπνά*
ποσὶ προδιβάς—*τόν δ' ὁ γέρον ἐλεεινά προσηύδα*—*ἔξοχ'*
ἄριστος.

(1) Οὐχὶ ὀρθῶς, διότι ἡ τμησις προϋποτίθησι σύνθεσιν, ἥτις παρ' Ὀ-
μήρῳ ἦτο παράθεσις, παρ' Ἀττικοῖς δ' ὕστερον ἐγένετο σύνθεσις.
ἦτο δὲ παράθεσις, διότι αἱ προθέσεις ἦσαν κατ' ἀρχάς (ὡς προερρήθη)
ἐπιρρήματα τοπικὰ καὶ ταύτην τὴν σημασίαν φυλάττουσιν ἔτι παρ' Ὀ-
μήρῳ, τιθέμεναι κεχωρισμένα τοῦ ῥήματος· μέλανες δ' ἀνὰ βότρυες
ἦσαν Σ 562, νῆσος τετάνυσται ὑλήεσσ', ἐν δ' αἴγες ἀπειρέ-
σιαι γεγάασιν ἄγριαι· 166—8. Ὅς περὶ μὲν νόον ἐστὶ
βροτῶν α 66. Οὔτω καὶ διὰ δ' ἀμπερές=διαμπερές δέ.

Ἐκ τοῦ Ὀμήρου μετηνέχθη καὶ εἰς τοὺς πεζοὺς Ἀττικούς· ὁ Κοραῆς
Ἰσοκρ. τόμ. Β'. σελ. 115 λέγει· οὐδαμοῦ τὴν πρόθεσιν ἀναστρέφει Ἰσοκρά-
της, ὃ φιλεῖ μάλιστα ποιεῖν Πλάτων παρὰ τι ποιεῖν Ξεν. μὴ ξὺν κακῶς
ποιεῖν αὐτοὺς μετ' Ἀθηναίων, ἀλλὰ συνελευθεροῦν Θεουκ. Ἄντ' εὐ ποιεῖν-
εὐ ποιήσω, ταύτην τὴν εὐεργεσίαν ἀντ' εὐ πείσεται Πλατ. Γορ. Ξῦμ μοι
λάβεσθε τοῦ μύθου (=ξυλλάβεσθε) Πλατ. Φαῖδρ. καὶ εἰς τοὺς ποιητάς· ἐν
δ' ὁ πυρφόρος θεός. Σοφ. σὺν δ' οὕτως ἐγώ, πρὸς δέ, πρὸς γε καὶ πρὸς· καὶ
παρ' Ἡροδ. συχνότατα· ἐν δὲ δὴ καὶ Λεσβίου εἶχε Γ'. 89, Ξέρξης ἀνά τε
ἔδραμε (=ἀνέδραμε) ἐκ τῆς κοίτης καὶ πέμπει ἄγγελον Ζ'. 15, ἀπὸ μὲν
ἔθανε (=ἀπέθανε) ὁ στρατηγός Η'. 89· ἐπὶ δέ, μετὰ δέ. Καὶ ἐν τῇ καθω-
μιλημένῃ αὐτὸς πάρα τὸ ἔκαμε·πάρα ἔπιε·δὲν μετὰ τὸ λέγω.

§ 118. Ἐπιρρήματα σχηματίζονται διὰ τῆς προσκολλήσεως διαφόρων καταλήξεων.

α) Εἰς α· ὦκα, σάρα, τάχα (ἐν Ψ 365 ταχέως), λίγα (συχν. λιγέως), ὄχα (= ἔξοχα) μετὰ τοῦ ὑπερθ. (ὄχ' ἄριστος), αἶψα. Οὕτω καί: ἀμφαδά, ἀγαφανδά, ἀποσταδά, αὐτοσχεδά, κρύβδα, μίγδα.

β) Εἰς δην· ἄδ(δ)ην, κλήδην, μίγδην, κρύβδην, ἐπιγράδην, ὑποβλήδην, ὀνοματοκλήδην, λιγδην, (ἐπι)λιγδην, τμήδην, βάδην.

γ) Εἰς δόν· ἀγεληδόν, βοτρυνδόν, ἰλαδόν, (ἐξ-) ἀγαφανδόν, ἀμφαδόν (ἀντιπ. τῷ κρύφῃ, λάθρῃ, δόλω), καταφυλαδόν, ἀπισταδόν, διακριδόν, κλαγγηδόν, αὐτοσχεδόν (καὶ αὐτοσχεδά), πυργηδόν.

δ) Εἰς δις· χαμάδις, ἄμυδις, = ἄμα, ἄλλυδις, = ἄλλη, ἐπ(ἀ)μοιβηδίδις, ἀμφουδίδις (ἀμφί οὐδας = κατὰ γῆς) ρ 237.

ε) Εἰς ἰ', εἰ, ἰ'· ἀμαχητί, ἀσπουδί, ἀραιμωτί, ἀριδρωτί, ἀουτητί, ἀμογητί, ἀρωιστί (οἶμαι), (αὐτορυχί = τὴν αὐτὴν νόκτα, ἀθειί = χωρὶς θεοῦ), τριστοιχί, μεταστοιχί, ἐρηγορητί, — ἐκητι, ἀέκητι — ἰότητι, μελεῖστί.

ς) Εἰς ξ· γνῶξ (γόνυ) = γοατιστά, λάξ = ποδί, πῶξ = πυγμαῖ, πῶξ καὶ λάξ = μέ χεῖρα καὶ μέ πόδα, ὀδάξ, κουριξ = (κουρι), ἀπὸ τῆς κόμης, εὐράξ = ἐκ τοῦ πλαγίου, (καὶ ὑπόδρα ἀντὶ ὑποδράξ).

ζ) Ἄλλα ἐπιρρήματα ποικίλας καταλήξεις ἔχοντα εἶναι: ἀνευ ἀνευθεν ἀπάρευθε(ν) — ἀτερ ἀπάτερθεν — νόσφι(ν), διὰν διχα, διχθά, τριχθά, τετραχθά — μίρυνθα — ἀπριάτην, ἀκην, ἀντιβίην — διαμπερές — ἴφι, παρσυδίη — πρόχην, προ γόνυ.

η) Εἰς ἀς· ἐκάς, ἀνδρακάς = κατ' ἄνδρα, ἀγκάς, ἐντυπάς.

§ 119. Συσχετικὰ ἐπιρρήματα εἶναι τῆμος — ἥμος, τεῖος (ἐκ τοῦ τεφος = τεјος) — εῖος (ἐκ τοῦ εῖφος = εјος), εἶως, ἔως, ἔστε, τόφρα — ὄφρα, ὡς — ὡς, ὅπως.

§ 120. Μῦθια ἐν συνθέσει.

1) ἃ στερητικόν, ἄν πρὸ φωνήεντος ἐκ τοῦ ἄνευ· ἀ-θάνατος = im-mor-talis. ἀν-αιδής, ἀν-αίτιος, ἄ-εργος, (Ἐργον), ἄ-ὑπνος (ὑπνος).

2) ἄ θροιστοικόν=ό, ἄ (=ἄμα, ὁμοῦ). ἄ-κοίτης, ἄκοιτις=ἄ-λογος, ἀδελ-
φός (δελφός)=ὁμογάστριος, ἄ-τάλαντος (τάλαντον), αὐίαχος=ἄΓιαχος,
ἄπας, ἄ-θρόος, ὄπατρος, ὄθριξ, οἰέτης.

3) ἄ ἐπιτατικόν—ἄγαν, ἄ-βρομος, ἄ-σκελής.

4) ἄ εὐφωνικόν ἄ-σπερχές (σπέρχω), ἄ-σταχυσ=στάχυς, ἀμέλω.

5) α προβηματικόν ἄ-στεροπή στεροπή, λέγω ἄ-λέγω.

6) νη ν- (παρ. πσ-)=ἄ στερητικόν ν-ήγρετος, νή-δυμός, νη-κερδής,
ν-ηλεής (ἔλεος), ν-ηλιτής (ἀλιτεῖν νηλείτιδες, νηλήτιδες), ν-ημερτής
(ἀμαρτεῖν), ν-ήνεμος (ν-ηνεμίη), νη-πενθές, ν-ήπιος (ἔπος)=ν-ηπίαχος
=ν-ηπίτιος, νή-ποινος, ν-ωθής, ν-ώνυμος, ν-ῶροψ, (ὄραω; ἐρέφω;) (νη-
γάτεος, νωχελίη).

7) εὐ- =καλῶς· εὐκλείης, δυσ-, δυσκλείης, δύσ-μορφος.

8) ἄγα-, ἄρι-, ἐρι-, ζα-, δια-, (διά), περι-, =, πρῆγ· ἄγά-κλυτος, ἄρι-δείκε-
τος, ἐρι-βῶλαξ, ζά-θεος, ζά-κοτος, δια-φοινός, διά-σκιος, περι-καλλής· καλλι,
καλλι-πλόκαμος, ἡμι-, ἡμι-δαής, ἡμι-θεος, ἡμι-τελής, παν-, παγ-χρύσεος.
παμ-μέλας, παν-υπέρτατος, παν-ύστατος, θεῖος=θέσπις, θεσπέσιος (θεός εἰ-
πεῖν;) θεσπιδαής (δαίω), θέσφατος (φημί). ἄ-θέσφατος, θέσκελος=θεοεἰκελος.

Η'. ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ.

§ 121. Πλὴν τῶν συνήθων συνδέσμων σημειωτέοι παρ' Ὀ-
μήρῳ καὶ οἱ δε· Ὅτι ὅττι, ὅτιή, ὅπως ὅππως, αἰ=εἰ, αἶθε,=
εἶθε, αἶκεν=εἰ ἄν· ὁ ἄρα εὔρηται παρ' Ὀμήρῳ ἄρ, ῥα, ῥ' ἄρ'
—Ὁ δὲ κε=ἄν, λέγεται κε πρὸ συμφώνου, κεν πρὸ συμφώνου
καὶ φωνήεντος, κ' πρὸ φωνήεντος, καὶ χ' πρὸ φωνήεντος δασυ-
νομένου.—Ἄλλοι σύνδεσμοι παρ' Ὀμήρῳ εἶναι· ἦε=ἦ, αὐτάρ,
καὶ ἀτάρ, ἦντε καὶ ἦμος, ὄφρα, πάρος=πρίν, ἦμὲν—ἠδέ, ἦμὲν
—καί, ἦμὲν—τε, ἰδὲ=καί, ἦτοι μὲν, ῥύν καὶ ῥύ.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.

1. Δακτυλικὸν μέτρον.

§ 1. Τὸ δακτυλικὸν μέτρον συνίσταται ἐκ δακτύλων. Ὁ δάκτυλος εἶναι ἰσόχρονος τῷ σπονδαίῳ (-'υυ=='-). Καὶ ἡ μὲν ἄρσις κεῖται ἐπὶ τῆς πρώτης μακρᾶς συλλαβῆς, ἡ δὲ θέσις ἐπὶ τῶν δύο βραχειῶν.

§ 2. Δακτυλικὸς ἐξάμετρος εἶναι τὸ ἀρχαιοτάτον πάντων τῶν ἐλληνικῶν μέτρων ἦτο δὲ τὸ ἱερόν τῶν Ἑλλήνων μέτρον, ὡς καὶ ἡ πρώτη ποίησις, ἣτις εὔρε καὶ μετεχειρίσθη τοῦτο, ἦτο ἱερά. Τὴν εὔρεσιν δὲ τούτου ἀπέδιδον εἰς τὸν Ὠλῆνα ἢ εἰς τὴν ἰερείαν Φημονόην· ἔχει δὲ πρὸς τῷ τελείῳ μεγίστην τὴν ἀπλότητα καὶ ἦτο φυσικώτερον καὶ εὐκολώτερον νὰ εὔρεθῆ τοῦτο ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ἐχόντων πολλὴν φύσει τὴν ῥυθμικὴν αἴσθησιν. Ἐκ τῆς χρήσεως δ' αὐτοῦ ἐν τῇ ἐπικῇ ποιήσεται ὠνομάσθη ἔπος, ὅτι δὲ δι' αὐτοῦ ἄδονται τὰ κλέα τῶν ἠρώων, ὠνομάσθη ἠρῶον ἢ ἠρωϊκόν.

§ 3. Τοῦ ἠρωϊκοῦ ἐξάμετρον οἱ πέντε πόδες εἶναι δάκτυλοι ὁ ἕκτος τροχαῖος ἢ σπονδαῖος, διὰ τὸ ἀδιάφορον τῆς τελευταίας τοῦ στίχου συλλαβῆς· ὅθεν ὁ γενικὸς τύπος τούτου εἶναι οὗτος:

1	2	3	4	5	6	5	8	9	10	11	12
-'υυ,		-'υυ,		-'υυ,		-'υυ,		-'υυ,		-'υυ,	-'υ
1		2		3		4		5		6	

Αὐτὰρ ἐπεὶ πόσις καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἔντο A 222.

Ἄνδρα μοι ἔννεπε, Μοῦσα, πολύτροπον, ὃς μάλα πολλὰ α 1.

Ὁ ἐξάμετρος δακτυλικὸς λέγεται καταληκτικὸς εἰς δισύλλαβον, διότι ὁ ἕκτος ποῦς εἶναι μεμειωμένος κατὰ συλλαβήν.

§ 4. Ὁ ἠρωϊκὸς ἐξάμετρος δέχεται πλὴν τοῦ δακτύλου καὶ σπονδαῖον κατὰ πᾶσαν χώραν ἀδιαφόρως πλὴν τῆς πέμπτης καθ' ἣν δέχεται πάντοτε δάκτυλον, ἐνίοτε δὲ καὶ σπονδαῖον ὅθεν γίνεται

-'υυ, -'υυ', -'υυ, -'υυ, -'υυ, -'υ.

σίτου καὶ κρειῶν ἢ δ' οἴνου βεβρίθασιν

Οὕτω δὲ λαμβάνει τὸ ἐξάμετρον τριάκοντα δύο σχήματα (1).

Ἐκ πάντων δὲ τούτων τὰ ἐπόμενα εἶναι ἄξια μελέας.

(1) Ἀνάγονται ἀπὸ τῶν παλαιῶν τὰ τριάκοντα δύο ταῦτα σχήματα εἰς τρία εἶδη· διὸ λέγεται στίχος.

α.) Συνηθέστατον εἶναι τὸ μονόσχημον δακτυλικόν, ἐν ᾧ εἰς τὰς πέντε πρώτας χώρας εἶναι δάκτυλοι.

νοῦσον ἀνά στρατὸν ὤρσε κακὴν, ὀλέκοντο δὲ λαοὶ A 10.

λεύσετε γὰρ τό γε πάντες, ὃ μοι γέρας ἔρχεται ἄλλη A 120.

β.) Τὸ ἔχον σπονδεῖον ἐν τῇ α. χώρᾳ, (σχῆμα Σαπφικόν.)

οἰωνοῖσί τε πᾶσι, Διὸς δ' ἔτελείετο βουλή A. 3, 10, 23.

γ.) Τὸ ἔχον σπονδεῖον ἐν τῇ β'. χώρᾳ, (σχῆμα περιδικόν).

οὐλομένην, ἣ μυρὶ 'Αχαιοῖς ἄλγε' ἔθηκεν A 2, 15, ε 356.

Σπάνιον τὸ ἔχον σπονδεῖον ἐν τῇ α. καὶ β'. χώρᾳ A 4.

δ.) Τὸ ἔχον σπονδεῖον ἐν τῇ γ'. χώρᾳ, τοῦτο σπάνιον καλεῖται δὲ *σχῆμα κατ' ἐνόπλιον*, Z 281, B 365, Σ 216.

ὡς φατο δάκρυ χέων, τοῦ δ' ἔκλυε πότνια μήτηρ A 357.

§ 9. Κατ' ἐξαίρεσιν μόνον κεῖται σπονδεῖος ἀντὶ δακτύλου ἐν τῇ ε. χώρᾳ: ὁ δὲ στίχος ὁ ἔχων ἐν ταύτῃ σπονδεῖον καλεῖται *σπονδειαῖον* ἢ *σπονδιακός*, κατὰ λόγον δὲ πρὸς τοὺς ἄλλους εἶναι σπάνιοι οἱ τοιοῦτοι:

οὐνεκα τὸν Χρῦσην ἠτίμησ', [ἄρη|τῆρα A 11, 44, 74 107.

ἵνα μὴ δὲ συσκιασθῆ καὶ καταστῆ ἀγνώριστος ὁ οὐσιώδης τοῦ ἐξαμέτρου δακτυλικὸς ῥυθμὸς δὲν πρέπει νὰ προηγῶνται τούτου ἄλλοι σπονδεῖοι: ἀλλ' ὅμως εὗρηνται καὶ ἡρωϊκοὶ στίχοι ἐκ πάντων σπονδειαίων συνιστάμενοι (*όλοσπόδαιοι*), ἀλλ' οἱ τοιοῦτοι εἶναι πολὺ σπάνιοι.

'Ατρείδης: τὸ δ' αὐτ' ἐκ δίφρου γουναζέσθη A 130, φ 15, χ 175.

Σημ. Πᾶς ὅμως ἄλλος ποῦς πλὴν τοῦ δακτύλου καὶ σπονδείου εἶναι ἀνοικεῖος εἰς τὸ δακτυλικόν μέτρον: ὅθεν οἱ νεώτεροι μετρικοὶ ἀποβάλλουσιν ἀπὸ τοῦ ἡρωϊκὸν μέτρον καὶ τὸν ἀμφίμακρον (-υ-) καὶ τὸν ἀνάπαιστον (υυ-) καὶ ἄλλους ἑτερογενεῖς πό-

α.) Μονόσχημος ὁ ἐκ πάντων σπονδειαίων (δωδεκασύλλαβος) ἢ ὁ ἐκ πάντων τῶν πέντε πρώτων δακτύλων (δεκαεπτασύλλαβος).

β.) Πεντάσχημος ὁ μὲν ἐξ 1 δακτύλου καὶ 4 σπονδειαίων, ὅτε ὁ δάκτυλος δύναται νὰ κατέχη 5 διαφόρους χώρας, ὅθεν πεντάσχημος δακτυλικός (13 σύλλαβος), ὁ δὲ ἐξ 1 σποδείου καὶ 4 δακτύλων, ὅθεν πεντάσχημος δακτυλικός (16 σύλλαβος).

γ.) Δεκάσχημος ὁ μὲν ἐκ 2 δακτύλων καὶ 3 σπονδειαίων, ὅτε ἐκ τῆς διαφορῆς τάξεως τῶν ποδῶν γεννῶνται 10 σχήματα, ὅθεν δεκάσχημος δακτυλικός, ὁ δὲ ἐκ 2 σπονδειαίων καὶ 3 δακτύλων δεκάσχημος σπονδειακός.

δας, οἱ ὅποιοι προήλθον ἐξ ἀγνοίας τῆς ὀμηρικῆς προσωδίας· θεραπεύονται δὲ διὰ τῆς ἐκτάσεως, καὶ συνίζήσεως I 5, ι 283, σ 247.

§ 5. Π' ο. ε. ι. ε'. Τὸ δακτυλικὸν ἐξάμετρον εἶναι τὸ τελειότατον καὶ ἀπλούστερον πάντων τῶν ἐλληνικῶν μέτρων, εἰς τοῦτο δὲ συντελεῖ καὶ ἡ ποικιλία τῶν τομῶν ἀναφέρονται δὲ οὐσιῶδεις τομαὶ εἰς τὸ ἠρωϊκὸν μέτρον τρεῖς.

α. Περθημιμερῆς, γινομένη μετὰ τὴν ἄρσιν τοῦ γ'. ποδῶς (' || υυ), καὶ σύγκειται ἀπὸ πέντε ἡμιποδίας ἧτοι $3\frac{1}{2}$ πόδας εἶναι ἡ μᾶλλον συνήθης καὶ ἐμβριθεστέρα πασῶν.

$$\begin{array}{cccccc} \frac{2}{1} & \frac{4}{2} & \frac{5}{2} & & & \\ \left| \begin{array}{c} -' \text{υυ} \\ -' \text{υυ} \end{array} \right| & - & \left| \begin{array}{c} \text{υυ} \\ \text{υυ} \end{array} \right| & - & \left| \begin{array}{c} -' \text{υυ} \\ -' \text{υυ} \end{array} \right| & - & \bar{\text{υ}} \\ 1 & 2 & 3 & 4 & 5 & 6 \end{array}$$

"Ὡς φάτο δακρυχέων, || τοῦ δ' ἔκλυε Φοῖβος Ἀπόλλων A 357.

β'. Κατὰ τρίτον τροχαῖον, γενομένη μετὰ τὴν β'. συλλαβὴν (-' υ || υ) τοῦ τρίτου δακτύλου· ὠνομάσθη δ' οὕτω, διότι, ἐὰν ὁ στίχος ἔληγεν εἰς τὴν τομὴν, ὁ γ' ποῦς ἤθελεν εἶναι τροχαῖος.

$$\begin{array}{cccccc} 1 & 2 & 3 & || & 4 & 5 & 6 \\ -' \text{υυ}, & -' \text{υυ}, & -' \text{υυ}, & & -' \text{υυ}, & -' \text{υυ}, & -' \bar{\text{υ}} \end{array}$$

Λίσσομαι εἶνεκ' ἐ|μεῖο || μέ|νειν παρ' ἔμοιγε καὶ ἄλλοι

"Ἄνδρα μοι ἔννεπε|Μοῦσα || πολ|λύτροπον, ὅς μ' ἄλλα πολλά.

Ἀμφότερα δὲ αἱ τομαὶ αὗται εὗρηνται συχνά, καὶ ὅτε μὲν ἡ ἑτέρα, ὅτε δὲ ἡ ἑτέρα, ἐκ τῆς μεταβολῆς δὲ ταύτης προσκτᾶται τὸ ἐξάμετρον ζωηρότητα καὶ ποικιλίαν.

γ'. Ἡ ἐφθημιμερῆς γινομένη μετὰ τὴν ἄρσιν τοῦ δ'. ποδῶς (ἧτοι μετὰ τὸ ἑβδομὸν ἡμιπόδιον = $3\frac{1}{2}$ πόδ. = $\frac{7}{2}$ πόδ., ὅθεν καὶ τὸ ὄνομα). Εἶναι δὲ καὶ αὕτη συχνή, ἀλλὰ συνήθως μετ' αὐτῆς συνυπάρχει δευτερεύουσα τομὴ ἢ ἐν τῷ γ' ἢ ἐν τῷ β'. ποδί. A 19, 35.

$$\begin{array}{cccccc} \frac{2}{1} & \frac{4}{2} & \frac{6}{2} & \frac{2}{1} & & \\ \left| \begin{array}{c} -' \text{υυ} \\ -' \text{υυ} \end{array} \right| & - & \left| \begin{array}{c} -' \text{υυ} \\ -' \text{υυ} \end{array} \right| & - & \left| \begin{array}{c} \text{υυ} \\ \text{υυ} \end{array} \right| & - & \bar{\text{υ}} \\ 1 & 2 & 3 & 4 & 5 & 6 \end{array}$$

'Ατρεΐδης, τε ἀναξ ἀνδρῶν || καὶ δῖος Ἀχιλεὺς A 7.

ἀρνύμενος ἦν τε ψυχὴν || καὶ νόστον ἐτάρων α 5.

ἐννήμαρ μὲν ἀνὰ στρατὸν || ᾤχετο κῆλα θεοῦ A 53.

Σημ. α. Ἡ τομὴ γινομένη μὲν εἰς τὴν ἄρσιν λέγεται ἀρρενική, εἰς δὲ τὴν θέσιν θηλυκῆ ἢ θήλεια.

§ 7. Διαίρεσις. Διαίρεσις λέγεται ὅταν μέρος τι τοῦ ῥυ-

θμοῦ ἤτοι ὄλον τι κῶλον συμπίπτῃ μετὰ τοῦ τέλους τῆς λέξεως τ. ἔ. περατοῦται εἰς τελείαν λέξιν. Ἡ διαίρεσις γίνεται

α. Μετὰ τὸν γ'. πόδα, ὅτε πρέπει πάντοτε νὰ παρακολουθῇ τομὴ πενθημιμερῆς, εἰ δὲ μὴ ὁ στίχος ψεκτός.

ἐνῆμαρ μὲν ἀνά στρατὸν | ᾤχετο κῆλα θεοῖο A 53.

β. Μετὰ τὸν δ'. πόδα καὶ λέγεται *τετραποδία βουκολική*, εἶναι καὶ αὕτη εὐχρηστος καὶ ἔχει πολλὴν ἔμφρασιν· προηγῆται δὲ ταύτης πάντοτε μία τῶν κυρίων τομῶν, ὁ δὲ προηγούμενος δ'. ποῦς εἶναι δάκτυλος, σπανίως δὲ σπονδεῖος.

πολλῶν δ' ἀνθρώπων ἶδεν ἄστεα | καὶ νόον ἔγνω α 3.

Ναιετάω δ' Ἰθάκην εὐδείλοιο | ἐν δ' ἔρος αὐτῆι ι 21.

§ 9. *Χαρακτήρ τοῦ δακτυλικοῦ μέτρου.* Ὁ χαρακτήρ τοῦ δακτυλικοῦ μέτρου εἶναι μεγαλοπρεπῆς καὶ κατὰ τὸν Ἀριστοτέλην ῥητ. γ'. 8 «τῶν δὲ ῥυθμῶν ὁ μὲν ἠρῶος σεμνός καὶ λεκτικῆς ἀρμονίας δεόμενος», παρβ. καὶ ποιητ. 4, καὶ Δημήτρ. περὶ Ἑρμ. 42 «ὁ μὲν ἠρῶος σεμνός καὶ οὐ λογικός ἠχώδης»· ἐμβριθέστερος δὲ γίνεται διὰ τῆς τῶν δακτύλων εἰς σπονδεῖους ἐναλλαγῆς· ἡ ἐμβρίθεια δ' αὕτη αὐξάνει, ἐὰν πλὴν τοῦ κατὰ τὸν ἔ. πόδα σπονδείου εἶναι καὶ ἄλλος καὶ μάλιστα ὅταν ὁ στίχος εἶναι ὀλοσπόνδειος:

Ψυχὴν κικλήσκον Πατροκλῆος δειλοῖο

ὅτε διὰ τῆς τοιαύτης τῶν σπονδείων συσσωρεύσεως διαγράφεται δυσκολία καὶ βραδύτης περὶ τὴν ἐκτέλεσιν πράξεώς τινος. Ἐνίοτε δὲ πάλιν συσσωρεύονται δάκτυλοι καὶ διὰ τούτων ἐμφαίνεται ταχεῖα τις, καὶ σκιρτῶσα πῶς κινήσις, ὡς εἰς τὸν ὁμηρικὸν στίχον

Αὔθις ἔπειτα πεδόνδε κυλίνδετο λάας ἀναιδῆς λ 588

§ 10. Δι' ἐπιτηδεῖας λοιπὸν μεταλλαγῆς τῶν δακτύλων εἰς σπονδεῖους καὶ διὰ τῆς τομῆς, καὶ μάλιστα διὰ τῆς ἐκλογῆς τῶν ὀνομάτων καὶ διὰ τὴν κατάλληλον αὐτῶν θέσιν προσκτᾶται τὸ δακτυλικὸν ἐξάμετρον θαυμαστὴν ζωηρότητα καὶ ποικιλίαν· ὅθεν τραχύνεται ἢ λειαινεται ὁ στίχος καὶ παρέχει σχήματα, χρώματα, ἤθη καὶ πάθη γραφικώτατα. Ταῦτα πάντα στοχαζόμενος ὁ δαιμόνιος Ὅμηρος ὑποβάλλει εἰς τε τὴν ὄψιν καὶ τὴν ἀκοήν, π. χ. τὴν ὑπὸ βιαίων ἀνέμων διάσχισιν τῶν ἰστίων ι 71.

ἰστία δὲ σφιν τριχθὰ τε καὶ τετραχθὰ διέσχισεν ἰς ἀνέμοιο

2. Περὶ Ὀμήρου καὶ τῶν ποιημάτων αὐτοῦ.

1. Βίος Ὀμήρου (1).

Ὁ Ὀμηρος εἶναι ὁ πρῶτος, ἀπαράμιλλος καὶ διαπρεπέστατος ἐπικός ποιητὴς τῆς ἀρχαιότητος, οὐ τὰ ἔπη ἐπεσκίασαν πάντα τὰ τῶν ἄλλων.

Τὰ λεγόμενα περὶ τοῦ βίου, πατρίδος καὶ γονέων τοῦ ἐνδοξοτάτου καὶ ἀρχαιοτάτου τούτου ποιητοῦ εἶναι ἄδηλα καὶ ἀσαφῆ καὶ ἡ ἑλλειψὶς ἀκριβοῦς πληροφορίας ἔκ τε τῶν ποιημάτων αὐτοῦ καὶ τῶν ἀρχαιοτέρων συγγραφέων ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς πολλὰς καὶ παντοίας ἀμφισβητήσεις καὶ ἀντιλογίας παρά τε τοῖς ἀρχαίοις καὶ τοῖς νεωτέροις. Δι' ὅ καὶ Πρόκλος τὸν Ὀμηρον κοσμοπολίτην ἀποφαίνεται λέγων· «Ὀμηρος μὲν οὖν τίνων γονέων ἢ ποίας ἐγένετο πατρίδος οὐ βῆδιον ἀποφῆνασθαι· οὔτε γὰρ αὐτός τι λελάληκεν, ἀλλ' οὐδ' οἱ περὶ αὐτοῦ εἰπόντες συμπεφωνήκασι, ἀλλ' ἐκ τοῦ μηδὲν ῥητῶς ἐμφαίνειν περὶ τούτων τὴν ποιῆσιν αὐτοῦ μετὰ πολλῆς ἀδειίας ἕκαστος οἷς ἐβούλετο ἐχαρίστα. Καὶ διὰ τοῦτο οἱ μὲν Κολοφώνιον αὐτὸν ἀναγορεύουσιν, οἱ δὲ Χίον, οἱ δὲ Σμυρναῖον, οἱ δὲ Ἰήτην, ἄλλοι δὲ Κυμαῖον, καὶ καθ' ὅλου πᾶσα πόλις ἀντιποιεῖται τάνδρος· ὅθεν εἰκότως ἂν κοσμοπολίτης λέγοιτο».

Καὶ ταῦτα μὲν ἐν γένει, πιθανωτέρα δὲ καὶ σπουδαιοτάτη φαίνεται ἡ γνώμη τοῦ Ἡροδότου λέγοντος «*Ἡσιόδου καὶ Ὀμήρου ἡλικίην τετρακοσίοισιν ἔτεσι δοκέω μεῦ πρεσβυτέροις γενέσθαι καὶ οὐ πλέουσι*» β'. 53. Ὁ Ἡρόδοτος ἐγεννήθη κατὰ τὸ 484 π. Χ. ὅθεν ὁ Ὀμηρος ἤκμασε κατὰ τὸ 884, ἦτοι κατὰ τὸν ἔννατον αἰῶνα π. Χ., δύο αἰῶνας μετὰ τὴν τῆς Τροίας ἄλωσιν (1184 π. Χ.) (2). Καὶ ἡ πατρὶς δ' εἶναι αὐτοῦ ἐπίσης ἀμ-

(1) Περὶ Ὀμήρου καὶ τῶν ποιημάτων αὐτοῦ συγγραφέντα ἐδημοσιεύθησαν παρ' ἡμῖν τρία ἔργα· 1) Τὸ Ὀμηρικὸν ζήτημα ἦτοι Ἱστορικὴ τῶν Ὀμηρικῶν ἐπῶν πραγματεία, ὑπὸ Ἀγ. Βλάχου, 1866. 2) Ἱστορία τῶν Ὀμηρικῶν ἐπῶν, ὑπὸ Γ. Μιστριώτου, 1867. 3) Ὀμήρου βίος καὶ ποιήματα, πραγματεία ἱστορικὴ καὶ κριτικὴ, ὑπὸ Ἰ. Βαλέττα, 1867.

(2) Τινὲς φρονοῦσιν ὅτι ἐξῆσεν ἐπὶ τοῦ τρωϊκοῦ πολέμου, ἄλλοι δ' ὀγδοήκοντα ἔτη μετ' αὐτόν, καὶ ἄλλοι ἑκατόν. Παρβ. Μιστριώτην σελ. 33 καὶ ἐξ., Βαλέτταν σελ. 6.

φισθητήσιμος, πολλαὶ δὲ πόλεις ἀντιποιοῦνται πολίτην τὸν Ὀμηρον, κατὰ δὲ τὰ σωζόμενα ἐπιγράμματα ἑπτὰ πόλεις ἐρίζουσι περὶ τῆς γεννήσεως αὐτοῦ, ὡς τὸ ἐπίγραμμα:

Ἑπτὰ πόλεις διερίζουσιν περὶ ῥίζαν Ὀμήρου.

«Σμύρνα, Ῥόδος, Κολοφῶν, Σαλαμίς, Χίος, Ἄργος, Ἀθῆναι (¹)

ἐπίσης καὶ κατὰ τὸ ἐπόμενον:

«Χίος, ἔφος; οὐ φημί· τί δὲ, Σμυρναῖος; ἀπαυδῶ·

»Κύμη δ' ἢ Κολοφῶν πατρίς Ὀμήρου σέθεν;

»Οὐδέτερη· Σαλαμίς δὲ τῆ πόλις; οὐδ' ἀπὸ ταύτης

»ἐξέφον· ἀλλ' αὐτὸς λέξον ὅποι γέγονας.

»Οὐκ ἔρέω τίνας ἦρα; πέπεισμ' ὅτι τὰ τρεχέες εἰπών,

»ἔξω τὰς ἄλλας ἄμμιν ἀπεχθανομένας».

Ἄλλὰ κατὰ τὰς πλέον ἀξιοπίστους καὶ κατὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν τῆς ἀρχαιότητος γνώμην, ὁ Ὀμηρος ἐγεννήθη ὑπὸ τὸν αἴθριον καὶ ποιητικὸν οὐρανὸν τῆς Ἰωνίας, μᾶλλον ἐν Σμύρνῃ ἢ ἐν Χίῳ, ὥστε περὶ τῆς ἐξ Ἰωνίας καταγωγῆς τούτου οὐδεμία δύναται νὰ ὑπάρχῃ ἀμφιβολία.

Καὶ περὶ τῶν γεννητόρων αὐτοῦ πολλαὶ εἶναι ἀμφισβητήσεις, δι' ὃ καὶ πλεῖστοι ἀναφέρονται. Κατὰ τὸν βιογραφὸν ἐγεννήθη ὑπὸ τινος ὄρφανῆς καὶ ἐπιτροπευομένης κόρης Κριθηΐδος ὀνομαζομένης, παρὰ τὸν Μέλητα ποταμὸν, ὅθεν καὶ *Μελησιγενής* ἐκλήθη. Τὴν δὲ Κριθηΐδα, ἐνυμφεύθη μετὰ ταῦτα ὁ διδάσκαλος τῆς Σμύρνης Φήμιος, ὃς υἱοθέτησε τὸν μικρὸν Ὀμηρον καὶ ἔδωκεν αὐτῷ τὴν προσήκουσαν ἀνατροφήν. Ἄμα δὲ ὁ Ὀμηρος ἠλικιώθη, ἔβαλε κατὰ νοῦν νὰ περιγράψῃ τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον καὶ διὰ νὰ γνωρίσῃ τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὰς πόλεις, περιῆλθε πολλαὶ πόλεις τῆς Ἀσίας καὶ Ἑλλάδος, ἐξ οὗ καὶ αἱ γεωγραφικαὶ αὐτοῦ γνώσεις, ἐπανελθὼν δ' εἰς τὴν πατρίδα δὲν ἔτυχε εὐμενοῦς ὑποδοχῆς καὶ ἀναχωρήσας εἰς τὴν Σμύρνην συνέστησε σχολεῖον καὶ ἐδίδασκε γράμματα. Περὶ τὸ γῆρας ἐτυφλώθη περιπεσὼν εἰς πτωχείαν καὶ περιερχόμενος τὰς ὁδοὺς ἐψάλλε τὰ

(¹) Ἐν τῷ β'. στίχῳ ἄλλοι ἄλλας καταλέγουσι πόλεις κατὰ τὴν ἰδίαν ἔκαστος δόξαν· Κύμη, Σμύρνα, Χίος, Κολοφῶν, Πύλος, Ἄργος, Ἀθῆναι. *Baith* Ἰλ. ἀ. τόμ., σελ. 1. Τοὺς ὑπὲρ λόγους ἐκάστης πόλεως βλ. Βαλέττα σελ. 40 καὶ ἐξ., Μιστριώτην σελ. 42 καὶ ἐξῆς.

ἑαυτοῦ ποιήματα διὰ νὰ πορίζηται τὰ ἀναγκαῖα, ἐκ τούτου δὲ ἐκλήθη ἴσως "Ομηρος.

Περὶ δὲ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, ὁ "Εφορος ἰστόρησεν ὅτι ἐκλήθη "Ομηρος· «ἐπειδὴ τὰς ὄψεις ἐπηρώθη οὕτω δὲ ἐκάλουον οἱ τε Κυμαῖοι καὶ οἱ Ἴωνες τοὺς τὰς ὄψεις πεπηρωμένους παρὰ τὸ δεῖσθαι τῶν ὀμηρευόντων, ὃ ἐστὶ τῶν ἡγουμένων». Ἄλλος εἶπεν ὅτι ἐγεννήθη τυφλὸς (= ὁ μὴ ὄρων)· ἀλλὰ κατὰ Βελλεῖον «τυφλὸς τὰ τ' ὄτα τὸν τε νοῦν, τὰ τ' ὄμματα ἐστίν» ὅστις ἂν πιστεύσῃ ὅτι ὁ "Ομηρος ἐγεννήθη τυφλός. Ὁμοίως καὶ κατὰ Πρόκλον «Τυφλὸν δὲ ὅσοι τοῦτον ἀπεφάναντο αὐτοῖ μοι δοκοῦσι τὴν διάνοιαν πεπηρωσθαι· τσαῦτα γὰρ κατεῖδεν, ὅσα οὐδεὶς ἄνθρωπος πώποτε»· ὁ δὲ Σουῖδας λέγει «Καὶ προσηγορεῖτο μὲν κυρίως Μελησιγενής· καὶ γὰρ ἐτέχθη παρὰ τῷ Μέλῃτι ποταμῷ κατὰ τοὺς Σμυρναίους αὐτὸν γενεαλογοῦντας· ἐκλήθη δὲ "Ομηρος, διὰ τὸ πολέμου ἀνισταμένου Σμυρναίου πρὸς Κολοφωνίου, "Ομηρον δοθῆναι». Βέβαιον λοιπὸν ὅτι ἐκαλεῖτο ὁ θεῖος οὗτος ποιητὴς "Ομηρος, οὐδὲν δὲ πλέον πρέπει νὰ ζητῆ τις (1).

Ἀπέθανε δὲ πλέον εἰς τὴν Σάμον, κατὰ τὸν Πυθόχρηστον ἐν τῇ νήσῳ Ἴφ, ὑπὸ λύπης μὴ δυνηθεὶς νὰ λύσῃ αἰνίγμα νέων ἀνδρῶν, οὓς ἠρώτησε, ἐάν τι ἔχουσιν, οἱ δὲ ἀπεκρίναντο·

"Ὅσα' ἔλομεν λιπόμεσθα, ἃ δ' οὐχ ἔλομεν φερόμεσθα,
ἐννοοῦντες ὅτι οὐδὲν πιάσαντες, ἐφθειρίζοντο. Ἐτάφη δὲ ἐν τῇ ἀκτῇ τῆς νήσου Ἴου, καὶ μετὰ πολὺν χρόνον, ὅτε διαδοθέντα τὰ ποιήματα αὐτοῦ ἐθαυμάζοντο, τιμῶντες οἱ Ἴῆται τὸν ἄνδρα ἐπέγραψαν ἐπὶ τοῦ τάφου·

»Ἐνθάδε τὴν ἱερὴν κεφαλὴν κατὰ γαῖα καλύπτει

»ἀνδρῶν ἠρώων κοσμήτορα θεῖον "Ομηρον (').

Ἐν γένει δὲ πάντα εἶναι ἀμφιβητήσιμα τὰ περὶ τῆς πατρίδος, γονέων, ὀνόματος τοῦ Ὀμήρου, δι' ὃ ὀρθῶς ὁ μέγας Οἰκονόμος, ἐν τοῖς γραμμ. αὐτοῦ σελ. 211 εἶπε· «ὁ μέγας οὗτος ποιητὴς ὁμοιάζει τὸν ἥλιον κεκρυμμένον εἰς τὰ νέφη· τοῦ ὑποίου δὲν

(') Περὶ τῆς ἐτυμολογίας τοῦ ὀνόματος τοῦ Ὀμήρου· παρβ. Μιστριώτην σελ. 54 καὶ ἐξῆς.

γνωρίζομεν τὴν παρουσίαν, εἰ μὴ ἀπὸ τὸ κάλλιστον ἔργον του, τὴν ἡμέραν».

2. Ὀμήρου ποιήματα.

Ὁ Ὀμηρος εἶναι ποιητὴς τῶν δύο μεγάλων ἐπῶν τῆς Ἰλιάδος καὶ Ὀδυσσεΐας, ὧν ἐκάτερον διήρηται ὑπ' Ἀριστάρχου εἰς εἰκοσιτέσσαρας βίβλους, *ράψωδιας* καλουμένας, τῷ ὀνόματι τῶν εἰκοσιτεσσάρων στοιχείων τοῦ ἀλφαβήτου. Καὶ ἡ μὲν Ἰλιάς, περὶ ἧς ὁ Εὐστάθιος λέγει, «*Καὶ ἐστὶν ὡς ἀληθῶς βασιλικὸν πρῶγμα ἡ Ὀμήρου ποίησις καὶ μάλιστα ἡ Ἰλιάς*» διηγεῖται ἰδίως τὴν μῆνιν τοῦ Ἀχιλλέως, τὴν ἐπενεγκοῦσαν μέγαν ὄλεθρον τοῖς Ἕλλησιν ἔνεκα τῆς ἀποχωρήσεως αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου, περιλαμβάνει δὲ τὸ ὀλιγοχρόνιον διάστημα πεντήκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν (1) κατὰ τὸ δέκατον ἔτος τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου, ἀπὸ τῆς ἔριδος τοῦ Ἀγαμέμνονος καὶ Ἀχιλλέως μέχρι τοῦ ἐνταφιασμοῦ τοῦ Πατρόκλου καὶ Ἑκτορος· ἐπῆλθε δ' ἡ ἔρις αὕτη διὰ τὴν παρά τοῦ Ἀγαμέμνονος ἀρπαγὴν τῆς *Βρισηίδος*, τῆς καλουμένης Ἴπποδαμείας, ἢ κατὰ τὴν διαρπαγὴν τῆς Τρωϊκῆς πόλεως Λιρνησοῦ ἐδόθη γέρας τῷ Ἀχιλλεῖ. Ἡ δὲ Ὀδυσσεΐα περιγράφει τὰ συμβάντα τοῦ Ὀδυσσεῶς κατὰ τὴν δεκαετῆ περιπλάνησιν αὐτοῦ ἀπὸ τῆς Τροίας εἰς τὴν πατρίδα του Ἰθάκην, καὶ τὰς περιπετείας τοῦ νόστου. Ἡ ἐν τῇ Ὀδυσσεΐᾳ διαδραματιζομένη πρᾶξις, ἧς ἀρχὴ μὲν εἶναι ἡ τῶν θεῶν ἀγορὰ ἐν Ὀλύμπῳ καὶ ἀπόφασις περὶ ἐπανόδου τοῦ Ὀδυσσεῶς εἰς Ἰθάκην, πέρας δὲ ἡ ἐπανόδος αὐτή, περατοῦται ἐν τεσσαράκοντα καὶ μιᾷ ἡμέραις (2).

Τὰ ποιήματα ταῦτα ἡ Ἰλιάς καὶ ἡ Ὀδυσσεΐα ἤδοντο ὑπὸ τοῦ Ὀμήρου καὶ τῶν Ῥαψωδῶν (Ὀμηριδῶν), οἵτινες περιιόντες

(1) Τὸν πίνακα τῆς ἀπαριθμήσεως τῶν ἡμερῶν βλέπε εἰς «ἱστορίαν τῶν Ὀμηρικῶν ἐπῶν» ὑπὸ τοῦ κ. Γ. Μιστριώτου, σελ. 334—5. Κατ' ἄλλους ἐν ἡμέραις τεσσαράκοντα ἑνέα καὶ περὶ τούτου βλέπε εἰς «Ὀμήρου βίον καὶ ποιήματα» τοῦ κ. Ἰ. Βαλέττα σελ. 120 καὶ ἐξῆς.

(2) Τὴν ἀπαριθμῆσιν τῶν ἡμερῶν βλέπε εἰς Ἰ. Βαλέττα σελ. 169 καὶ ἐξ.

ἀπὸ τόπου εἰς τόπον ἀπήγγελλον εἰς μείζω ἢ ἐλάσσω κύκλον ἀνθρώπων, ἰδίως δ' ἐν τοῖς ἀγῶσι καὶ ταῖς πανηγύρεσι συντομώτερα ἢ ἐκτενέστερα τεμάχια τῶν Ὀμηρικῶν ἐπῶν, ὅποτε συνήθιζον νὰ προτάπτωσιν ὡς προοίμιον ὕμνον τινὰ πρὸς τιμὴν τοῦ ἑορταζομένου θεοῦ· ἐντεῦθεν προσέκυψαν οἱ ὕμνοι, οἱ ἀποδοθέντες μετὰ ταῦτα εἰς τὸν Ὀμηρον. Ἡ δ' ἀπαγγελία αὐτῶν συναδεδεύετο ὑπὸ κιθάρας τετραχόρδου ἢ φόρμιγγος· μετὰ ταῦτα δ' ἔπαυσε καὶ ἡ κιθάρα, καὶ ἡ ἀπαγγελία περιορίσθη εἰς τὸ γοργὸν τῆς φωνῆς τοῦ Ῥαψωδοῦ, ἔχοντας ἀνὰ χεῖρας βάρβδον καὶ φοροῦντος κατὰ μὲν τὴν ἀπαγγελίαν τῆς Ἰλιάδος ἔνδυμα ἐρυθρὸν, εἰς σύμβολον πολεμικοῦ ποιήματος, κατὰ δὲ τὴν τῆς Ὀδυσσεΐας ἰσοαφές, εἰς σύμβολον εἰρήνης (1).

(1) Περὶ τῆς παραγωγῆς τοῦ ὀνόματος ραψωδοί, δύο γινώμει ὑπάρχουσιν ἢ ἐκ τοῦ βάρβδος καὶ ἄδειν «Ραψωδία δὲ εἴρηται ἢ ἐπὶ βάρβδῳ ᾧδῆ· οἱ γὰρ μεθ' Ὀμηρον τὰ αὐτοῦ ποιήματα περιερχόμενοι ἦδον, βάρβδον δαφνίνην κατέχοντες σύμβολον Ἀπολλωνικόν» Willoison anecd. VIII. II, 182. καὶ Σχολ. Πινδ. Νέμ. β', 1, «τοὺς ραψωδοὺς οἱ μὲν βάρβωδους ἐτυμολογοῦσι διὰ τὸ μετὰ βάρβδον δηλονότι τὰ Ὀμήρου ἔπη διεξιέναι» ἢ ἀπὸ τοῦ ῥάπτειν ᾧδῆν, ὅπερ ἐστὶ τὰ διεστῶτα καὶ κεχωρισμένα εἰς ἓν συνάπτοντα ὑψιάζειν... Οἱ γὰρ μεθ' Ὀμηρον περιερχόμενοι καὶ ἄδοντες τὰ αὐτοῦ, οὐκ ἐφεξῆς ὡς νῦν καίονται οἱ στίχοι, οὕτως ἔλεγον ἀκολουθῶς ἐπίδεικνύμενοι, ἀλλ' ἐντεῦθεν κάκειθεν λόγου χάριν ἀπὸ τοῦδε τοῦ σελιδίου ἓνα στίχον καὶ ἀφ' ἑτέρου σελιδίου ἓνα καὶ ἀπὸ ἄλλου ἄλλον λαβόντες καὶ οὕτω συνάγοντες τοὺς διεστῶτας στίχους εἰς ἓν... Willoison αὐτόθι: Τοῦτο διττῶς ἐρμηνεύεται παρὰ τῶν ἀρχαίων καὶ ὁ μὲν Εὐστάθ. σελ. 6 «Σποράδην γὰρ, φασί, κειμένης κατὰ μέρος διηρημένης τῆς ὀμηρικῆς ποιήσεως, οἱ ἄδοντες αὐτὴν συνέραπτον οἷος τὰ εἰς ἓν ὕφος ἄδόμενα» Παρβ. καὶ Σχολ. Πινδ. εἰς Νέμ. ὁ δὲ Φιλόχορος ἀπὸ τοῦ συντιθέναι καὶ ῥάπτειν τὴν ᾧδῆν οὕτω φησὶν αὐτοὺς προσκεκλήσθαι· δηλοῖ δὲ Ἡσίοδος λέγων.

ἐν Δήλῳ τότε πρῶτον ἐγὼ καὶ Ὀμηρος αἰοῖδο
μέλομεν, ἐν νεαροῖς ὕμνοις βάρβαντες αἰοῖδῃν
φωτῆρον Ἀπόλλωνα χρυσάρορον, ὃν τέκε Λητώ.

Σχολ. Πινδ. Νέμ. β'. 1 καὶ Πινδ. Νέμ. β'.

Ὅθεν περ καὶ Ὀμηρίδαί
ῥαπτῶν ἐπέων ταπόλλ' αἰοῖδοί
ἄρχονται Διὸς ἐκ προοιμίου.

Κατὰ τὰς μαρτυρίας τῶν ἀρχαίων, τὸ πρῶτον καὶ πλήρες χειρόγραφον τῶν Ὀμηρικῶν ποιημάτων μετεκόμισεν ὁ Λυκοῦργος εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐκ τῆς Ἰωνίας «Ἐκεῖ δὲ (ἐν Ἰωνίᾳ) καὶ τοῖς Ὀμήρου ποιήμασιν ἐντυχῶν . . . ἐγράψατο προθύμως καὶ συνήγαγεν ὡς δεῦρο κομιῶν. Ἦν γάρ τις ἤδη δόξα τῶν ἐπῶν ἀμανρὰ παρὰ τοῖς Ἑλλήσι, ἐκέκτηντο δὲ οἱ πολλοὶ μέρη τινὰ σποράδην τῆς ποιήσεως, ὡς ἔτυχε, διαφορομένης· γνωρίμην δ' αὐτὴν καὶ μάλιστα πρῶτος ἐποίησε Λυκοῦργος» Πλουτ. ἐν β. Λυκ.) (1) «οἷτι τὰ Ὀμήρου ἔπη πρότερον διηρημένα ἦδον οἱ πολλοὶ Ὀψὲ δὲ Λυκοῦργος ὁ Λακεδαιμόνιος, ἀθροῦν πρῶτος εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐκόμισε τὴν Ὀμήρου ποιήσιν. . . ὕστερον δὲ Πεισίστρατος συναγαγὼν ἀπέφηνε τὴν Ἰλιάδα καὶ τὴν Ὀδύσειαν» λέγει ὁ Αἴλιαν. (II. ἰστ. γ'. 13.)

Εἰς τὰ τεμαχισθὲν παρὰ τῶν Ῥαψωδῶν ἀπαγγελλόμενα Ὀμηρικὰ ἔπη ἐγένοντο παραφθοραὶ τινες καὶ προσθήκαι ἀσκοπῶς ἔνεκα τῆς στοματικῆς καὶ ἀπὸ μνήμης ἀπαγγελίας, ἢ σκοπίμως, ἐὰν οἱ Ῥαψωδοὶ ἦσαν συνάμα καὶ ποιηταί· ἵνα φανῶσιν ἀρεστοὶ εἰς τοὺς κατοίκους τῆς πόλεως, ἐν ἧ ἦδον. Ἐνεκα τούτου καὶ πρὸς πιστὴν καὶ τακτικὴν αὐτῶν ἀπαγγελίαν καὶ περιορισμὸν τῆς ἐκ τῶν Ῥαψωδῶν προκυψάσης ἀταξίας, διέταξεν ὁ Σόλων ν' ἀπαγγέλλωσιν οἱ Ῥαψωδοὶ ταῦτα ἐξ ὑποβολῆς, δηλ. ἢ διαδοχικῶς καὶ συνεχῶς ἀρχομένου τοῦ ἐπομένου Ῥαψωδοῦ, ὅθεν ὁ προηγούμενος ἔληξε, καθὼς ἐρμηνεύεται παρὰ Διογένηι Λαερτίῳ (ἀ. 2) «τὰ τοῦ Ὀμήρου ἐξ ὑποβολῆς γέγραφε (Σόλων) Ῥαψωδεῖσθαι, οἷον ὅπου ὁ πρῶτος ἔληξεν, ἐκεῖθεν ἀρχεσθαι τὸν ἐχόμενον» (1), ἢ, ὡς πολλοὶ τῶν νεωτέρων ἐρμηνεύουσι καθ' ὠρισμένον τι καὶ γεγραμμένον κείμενον τῇ βοήθειᾳ ὑποβολέως, τ. ἐ. τινὸς ὑποστηρίζοντος τὴν μνήμην τοῦ λέγοντος ἢ ἄδοντος, ἵνα μὴ διακόψωσι τὴν σειρὰν καὶ ταξιν, καὶ παραλείπωσιν ἢ διαφθεύρωσι τι. Φαίνεται δὲ ἐκ τούτου ὅτι ἐπὶ Σόλωνος ἦτο γεγραμμένον κείμενον, διότι πῶς ἠδύνατο νὰ διατάξῃ τοῦτο.

(1) Κατὰ Πλούταρχον ὁ Λυκοῦργος ἔζη μεταξὺ 900—870 π. Χ. κατὰ δὲ Θουκ. ἀ. 18 ὑπὲρ τὰ 400 ἔτη πρὸ τοῦ Πελοποννησ. πολέμου.

(1) Μιστρ. σελ. 159.

Ἐξήκοντα ἔτη μετὰ τὸν Σόλωνα ὁ Πεισίστρατος (537—527), ἐπεχείρησε τὴν ἀύθεντικὴν ἔκδοσιν τῶν Ὀμηρικῶν ἐπῶν, περιελθόντων εἰς ἀταξίαν τῇ συνεργείᾳ πεπαιδευμένων ἀνδρῶν, (Ὀνομακρίτου Ἀθηναίου, Ζωπύρου τοῦ Ἡρακλεώτου, Ὀρφείως τοῦ Κροτωνιάτου, καὶ Κογχύλου τινός) καὶ διατάξας τὰ ἔπη διασπασθέντα καὶ καταγράψας ἐπανήγαγεν εἰς τὴν ἀληθῆ αὐτῶν μορφήν καὶ τάξιν, διὰ τῆς ἀντιπαραβολῆς διαφόρων χειρογράφων, καὶ συνῆψε πάλιν εἰς δύο ὁλόκληρα ποιήματα (1).

Ὁ υἱὸς τοῦ Πεισιστράτου, ὁ Ἴππαρχος (527—514) διέταξε νὰ ἀπαγγέλλωσιν αὐτὰ οἱ ῥαψῳδοὶ εἰς τὰ Παναθηναία ἐξ ὑπολήψεως ἐφεξῆς αὐτὰ διῆναι (Πλάτ. Ἴππ. σελ. 208), δηλ. ὁλόκληρα τὰ ποιήματα ἐν συνεχείᾳ καὶ ἀμοιβαίως.

Μετὰ τὸν Πεισίστρατον ἐπολλαπλασιάσθησαν τὰ ἀντίγραφα τῆς Ἰλιάδος καὶ Ὀδυσσεΐας, διάφοροι δὲ πόλεις καὶ ἄτομα εἶχον ἰδίαν ὁμηρικὴν ἔκδοσιν (αἱ κατὰ πόλεις) (ἐκδόσεις) ἢ αἱ πολιτικαὶ ἢ αἱ ἀπὸ τῶν πόλεων καὶ αἱ κατ' ἀνδρα' ἐκ τῶν κατ' ἄνδρα ἐπίσημοτέρα ἐκδόσεις ἦτο ἡ ἐκ νάρθηκος τοῦ Ἀριστοτέλους, ἣν ἐφύλαττεν ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος, ὁ μαθητὴς τοῦ Ἀριστοτέλους, ὑπὸ τὸ προσκεφάλαιόν του ἐν πολυτίμῳ νάρθηκι (Πλουτ. β. Ἀλεξ. 8), ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομα (2)· τελειότερα δὲ καὶ ἀκριβεστέρα ἐγένετο ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἐπὶ Πτολεμαίων, ὅπου συνήχθησαν πανταχόθεν ἐν τῇ περιφήμῳ Ἀλεξανδρινῇ βιβλιοθήκῃ ὁμηρικὰ ἀντίγραφα καὶ ἀρχαιότατα χειρόγραφα καὶ πολλοὶ καὶ πεπαιδευμένοι ἐνησχολήθησαν μετὰ ζήλου εἰς τὸν μέγαν ἐθνικὸν ποιητὴν (3).

Τὰ Ὀμηρικὰ ποιήματα τοσαύτας ὑπέστησαν ἐκδόσεις καὶ μεταφράσεις, γενικὰς, καὶ μερικὰς, καὶ εἰς τοσαῦτα συγγάμματα ἔδοσαν ἀφορμὴν, ὥστε δικαίως ἐλέχθη ὅτι *πλειότερον κατηνα-*

---

(1) Πεισίστρατος ἔπη τὰ Ὀμήρου διεσπασμένα τε καὶ ἀλλαγοῦ μνημονεύόμενα ἤθροίζετο. Πaus. ζ'. 26. Ἡ περὶ Πεισιστράτου δ' αὕτη συναγωγὴ ἀπορριπτέα παρὰ πολλῶν θεωρεῖται. Παρβ. Βαλέτ. σελ. 203 καὶ ἐξῆς. Μιστριώτ. σελ. 152 καὶ ἐξῆς. (2) Μιστρ. σελ. 181 καὶ 184. (3) Βαλέτ. σελ. 80.

λώθη μέλαρ διὰ τὰ ποιήματα ταῦτα ἢ ὅσον ἐχύθη αἷμα εἰς ἄλωσιν τῆς Τροίας, ἐξ ἧς ταῦτα ἔχουσιν τὴν ὑπόθεσιν» (1).

Ζηηόδοτος ὁ Ἐφέσιος καὶ Ἀριστοφάνης ὁ Βυζάντιος ἠσχολήθησαν εἰς τὸν Ὅμηρον, πρὸ πάντων δὲ κατ' ἐντολὴν βασιλικὴν εἰς τὴν διόρθωσιν τῶν Ὀμηρικῶν ποιημάτων ὁ Ἀρίσταρχος, ὁσῖς ἔχων βαθυτατὴν γνῶσιν τῆς ὁμηρικῆς γλώσσης, συνημμένην μετὰ καλαισθησίας καὶ ὀξείας κρίσεως ἀπεχώρησε τοῦ ὁμηρικοῦ κειμένου τὸ νόθον, ἐσημείωσε τὸ ὑποπτον δι' ὀβελῶν | | καὶ ἀποκατέστησεν ἐν κείμενον, ὅπερ ἐγένετο ἡ βᾶσις πάντων τῶν ἀκολούθων ἐκδόσεων καὶ τοῦ σημερινοῦ κειμένου· εἰς αὐτὸν ἀποδίδεται καὶ ἡ διαίρεσις τῶν ἐπῶν εἰς 24 ῥαψωδίας ἀντιστοιχοῦσας πρὸς τὰ εἰκοσιτέσσαρα γράμματα τοῦ ἀλφαβήτου.

3. Διὰφορὰ Ἰλιάδος καὶ Ὀδυσσεΐας (2)

Τὰ δύο ἔπη, ἡ Ἰλιάς καὶ ἡ Ὀδύσεια, συνδέονται μὲν πρὸς ἄλληλα ἀναποσπᾶστως πνευματικῶς καὶ γλωσσικῶς, καὶ ἡ Ὀδύσεια συμφωνεῖ ἐν γένει τῇ Ἰλιάδι, ὡς πρὸς τὸ ὕφος, τὴν γλῶσσαν καὶ στιχουργίαν καὶ τὴν πολλὰκις κατὰ λέξιν ἐπανάληψιν ὄλων στίχων τῆς Ἰλιάδος ἐν τῇ Ὀδυσσεΐᾳ, οὓς ὁ ποιητὴς ὡς κτῆμα ἴδιον μεταχειρίζεται κατ' ἀρέσκειαν· ταῦτα πάντα μαρτυροῦσι τρανώτατα, ὅτι εἰς καὶ μόνος εἶναι ὁ ποιητὴς τῆς Ἰλιάδος καὶ Ὀδυσσεΐας, ἀλλὰ καὶ ὅτι μεταγενεστέρα εἶναι τῆς Ἰλιάδος καὶ οἶον ταύτης ἐπίλογος ἡ Ὀδύσεια κατὰ Λογγίνον, πάντες συμφωνοῦσιν οἱ κριτικοί. Ἀλλὰ τινὲς τῶν Ἀλεξανδρινῶν (Ξένων καὶ Ἐλάνικος) ἐφρόνουσιν, ὅτι «ἡ Ἰλιάς καὶ Ὀδύσεια οὐκ ἔστιν αὐτοῦ τοῦ Ὁμήρου ποίημα» δι' ὃ καὶ ἐκαλοῦντο χωρίζοντες «οἱ λέγοντες μὴ εἶναι τοῦ αὐτοῦ ποιητοῦ Ἰλιάδα καὶ Ὀδύσειαν» καὶ τινες τῶν νεωτέρων κατέταξαν ἑαυτοὺς εἰς τὴν τῶν χωριζόντων τάξιν λέγοντες ὅτι «ἡ Ὀδύσεια εἶναι πολὺ μεταγενέστερον ποίημα». Εἰς τοῦτο δὲ προήχθησαν οἱ χωρί-

(1) Κρίσις Ῥοδοκ. φιλ. διαγων. σελ. 5. (2) Παρβ. ἔχθεσιν τοῦ Ῥοδοκανακ. φιλολογ. διαγωνίσματος σελ. 68 καὶ ἐξῆς· παρβ. Βλάχον σελ. 96 καὶ ἐξῆς. Βαλέτταν σελ. 137 καὶ 168.

ζοντες ἐκ τῆς παρατηρηθείσης διαφορᾶς μεταξύ ἀμφοτέρων περὶ τε τοὺς μύθους, τὴν τῶν ἠθῶν περιγραφὴν, τὸν χαρακτηρισμὸν τῶν προσώπων καὶ τῆς τῶν θεῶν διαφορᾶς, ἔτι δὲ καὶ τὴν γλωσσάν. Καὶ εἶναι μὲν ἀληθές ὅτι τῆς Ὀδυσσεΐας τὸ σχέδιον εἶναι τεχνικώτερον καὶ πολυπλοκώτερον, ἀλλὰ τοῦτο προέρχεται ἐκ τῆς διαφορᾶς τοῦ ἐν ἀμφοτέροις τοῖς ποιήμασι θέματος, ὅπερ διατίθει ἄλλως, καὶ ἐκ τῆς ἡλικίας τοῦ ποιητοῦ (1).

Διότι ἡ Ἰλιάς συγκειμένη ἐκ 15,680 στίχων εἶναι ποίημα πολεμικόν, καὶ πολεμικὸς βίος περιγράφεται, ἐπομένως ἐν αὐτῇ ὑπάρχει μεγάλη κίνησις, ἐνθουσιασμός, πτῆσις ποιητικῆ. Ἡ δ' Ὀδύσεια συγκειμένη ἐκ 12,100 εἶναι εἰρηνικὸν ποίημα καὶ ἐν αὐτῇ ὑπάρχουσιν αἰσθήματα μᾶλλον ἢ ὕψος ποιητικόν, περιγραφὰ τοῦ οἰκιακοῦ καὶ εἰρηνικοῦ βίου, ἐν ἀταράχῳ καὶ πλουσίᾳ γλώσσῃ, θελκτικαὶ διηγήσεις τῆς παραδόξου τύχης τοῦ ἥρωος καὶ περιγραφὰί ξένων ἔθνων καὶ ἀπομεμεμακρυσμένων χωρῶν. Καὶ ἡ μὲν Ἰλιάς ὡς ποίημα ἀρειμάνιον, ἀπῆται καὶ ποιητὴν νέον, ἐνθουσιῶντα, καὶ ζωηρὰν ἔχοντα τὴν φαντασίαν, ἡ δ' Ὀδύσεια προβεβηκότα τὴν ἡλικίαν καὶ ἡρεμωτέραν τὴν καρδίαν, ἐντεῦθεν καὶ τὸ σχέδιον αὐτῆς ἀρμονικώτερον καὶ πλείονα ἐνόητα καὶ παικιλίαν ἐσωτερικὴν οἰκονομίαν τοῦ τῆς Ἰλιάδος ἔχον. Οὐχ ἦττον ἀμφοτέρα ἔχουσι μεγάλην πρὸς ἄλληλα ὁμοιότητα καὶ σχέσιν, καὶ συνδέονται ὡς δύο ποιήματα ἐνός καὶ τοῦ αὐτοῦ ποιητοῦ, τοῦ νεωτέρου ἀναφερομένου πρὸς τὸν πρεσβύτερον.

Τὸ μεταξὺ δὲ τῶν δύο ποιημάτων χρονικὸν διάστημα δέν δύναται νὰ θεωρηθῇ πλείω τῶν 30 ἢ 50 ἐτῶν, ὅθεν ὀρθῶς ὁ κριτικώτατος Λογγίνος ἀποφαίνεται: «Τῆς μὲν Ἰλιάδος γραφομένης ἐν ἀκμῇ πνεύματος ὅλον τὸ σωματικόν δραματικόν ὑπεστήσατο καὶ ἐραγιώριον τῆς δ' Ὀδυσσεΐας τὸ πλεον διηγηματικόν, ὅπερ ἴδιον γῆρας», καὶ κατωτέρω «Ἀλλὰ γῆρας διηγοῦμαι, γῆρας δ' ὅμως Ὀμήρου! ὅθεν ἐν τῇ Ὀδυσσεΐᾳ παρεικάσαι τις ἂν καταδομένῳ ἡλίῳ, οὐ δίχα τῆς σφοδρότητος παραμένει τὸ μέγεθος» «περὶ ὕψους Θ. 13). Ὁμοίως ὁ F. G. Ric

(1) Βλάχον σελ. 97 καὶ ἐξῆς.

gier παρομοιοῖ τὴν μὲν Ἰλιάδα πρὸς τὸν ἥλιον, τὴν δὲ Ὀδύσειαν πρὸς τὴν σελήνην.

Γράφας λοιπὸν τὴν Ὀδύσειαν ὁ Ὅμηρος περὶ τὰ ἔσχατα τοῦ βίου, ἐπόμενον ἦτο καὶ τὰς μεταξὺ γενομένας μεταβολὰς περὶ τε τὴν θρησκείαν καὶ τὰ ἦθη καὶ τὴν λέξιν νὰ τηρήσῃ. καὶ ὁ Hayman ἐν τοῖς προλεγομένοις τῆς Ὀδύσειας λέγει: Καὶ τῇ ἀληθείᾳ, ὁ παραδεχόμενος τὴν ἐνότητα καὶ τὴν προσωπικὴν ὑπαρξίν τοῦ Ὀμήρου οὐ δύναται εὐλόγως νὰ νομίζῃ στάσιμον καὶ ἀμετάβλητον τὴν ἐποχὴν, καθ' ἣν ὁ ποιητὴς οὗτος ἤκμασε.

1. Χαρακτηρισμοὶ καὶ σημασίαι Ὀμηρικῶν ποιημάτων (1).

Ὁ Ὅμηρος εἶναι ὁ μέγιστος ἐπικός ποιητὴς ὅλων τῶν ἐθνῶν καὶ ὅλων τῶν αἰώνων· ὁ Ὅμηρος εἶναι βαθὺς γνώστης τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας καὶ τῆς ἐξωτερικῆς φύσεως καὶ παρέστησεν αὐτὰ ἐν ταῖς ποιήμασιν αὐτοῦ, μὲ τρόπον ἀμίμητον καὶ μὲ θαυμασίαν θαλερότητα. Τὰ Ὀμηρικὰ ποιήματα εἶναι πλήρη δαιμονίου ὕψους καὶ ζωηρᾶς φαντασίας, μετὰ φυσικῆς ἀφελείας καὶ ἀπλότητος.

Εἰς τὰ δύο ταῦτα ἀριστουργήματα τῆς ποιητικῆς φαντασίας καὶ τοῦ δημιουργικοῦ πνεύματος, (τὴν Ἰλιάδα καὶ τὴν Ὀδύσειαν) τοῦ ἀρίστου καὶ θειοτάτου τῶν ποιητῶν τοῦ θεσπέσιου Ὀμήρου, ἅτινα δικαίως ἐφείλκυσαν καὶ θὰ ἐφελκύωσι τὸ σέβας καὶ τὸν θαυμασμόν τῶν αἰώνων, ἐνόσω θὰ τιμᾶται καὶ θὰ θαυμάζεται ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, τὸ καλὸν καὶ ὑψηλὸν καὶ ἀγαθόν, ἅπαντα ἢ ὑψηλὸς ὁμολογεῖ καὶ ἀποδίδει τὰ πρωτεῖα τῆς φαντασίας, τοῦ δημιουργικοῦ πνεύματος, τοῦ ὕψους τῶν ἰδεῶν πανταχοῦ δ' ἐπιφαίνεται πλουσία φαντασία, ἐξαλλος ἐνθουσιασμός, ἐξαιρετος καὶ θαυμαστή τῆς φύσεως ζωγραφία, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἀγαθότης καρδίας καὶ θεοσέβεια καὶ δικαιοσύνη καὶ συλλήβδην πᾶσα ἀρετὴ χαρακτὴρ εἶναι τῇ ποιήσεως αὐτοῦ, δι' ὃ καὶ τὸ ἀρχαίτυπον καὶ ὁ κανὼν πάσης αἰσθητικῆς καὶ κριτικῆς θεωρεῖται.

Τὰ Ὀμήρου ἔπη (2) ἦσαν διὰ τοὺς Ἕλληνας ἀνεξάντλητος

(1) Βαλέτταν σελ. 173. (2) Βαλέτταν σελ. 182.

πηγή λαμπρῶν μαθημάτων καὶ παραδειγμάτων, πρὸς διέγερσιν τοῦ ἔθνικοῦ φρονήματος, τῆς φιλοπατρίας καὶ καλαισθησίας καὶ ἐν γένει πάσης ἀρετῆς καὶ δικαιοσύνης (1)· ὅθεν τὰ ὁμηρικὰ ἔπη ἀπέβησαν κοινὸν ἀκρόαμα τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους καὶ εἰς τοὺς ἀγῶνας καὶ εἰς τὰς πανηγύρεις ἀπηγγέλλοντο.

Πάντες οἱ φιλόσοφοι ὁμοίως καὶ οἱ νομοθέται τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς κοσμοκράτορος Ῥώμης ἐνόμιζον τὴν ἑαυτῶν φιλοσοφίαν, ὡς, μὴ ἀσφαλῆ, ἐάν δὲν ἐπερείδετο ἐπὶ τινος ὁμηρικοῦ στίχου, καὶ ἐθεώρουν τὰ ὁμηρικὰ ἔπη ὡς εὐαγγέλιον, ὡς εἰπεῖν, αὐτῶν, καὶ ἤντλουν ἐντεῦθεν τὰς θρησκευτικὰς, ἠθικὰς καὶ πολιτικὰς αὐτῶν ἀρχὰς πρὸς ἠθικὴν μόρφωσιν τῶν λαῶν (Πλούτ. 6. Λυκ. 4) καὶ μάλιστα πηγὴν καὶ ταμεῖον πάσης γνώσεως ἐθεώρουν ταῦτα. Δι' ὃ καὶ Ξενοφῶν (ἐν Συμπ. δ'. 6) παριστᾷ τὸν Νικήρατον λέγοντα· *ἂ Ἀκούοιζ' ἄν καὶ ἐμοῦ, ἂ ἔσεσθε βελτίους, ἢν ἐμοὶ συνῆτε. Ἰστε γὰρ δῆπου, ὅτι ὁ Ὅμηρος ὁ σοφώτατος πεποίηκε σχεδὸν περὶ πάντων τῶν ἀνθρωπίνων. Ὅστις ἄν οὖν ὑμῶν βούληται ἢ οἰκονομικὸς ἢ δημηγορικὸς ἢ στρατηγικὸς γενέσθαι ἢ ὅμοιος Ἀχιλλεῖ ἢ Αἴαντι ἢ Νέστορι ἢ Ὀδυσσεῖ, ἐμὲ θεραπεύετω· ἐγὼ γὰρ ταῦτα πάντα ἐπίσταμαι*» (πρβ. καὶ Κυντιλογατ. XII 11, 21). εἶναι δὲ ὁ Ὅμηρος τὸ παιδαγωγικὸν ἐκεῖνο βιβλίον (2), δὲ μάνθανον οἱ παῖδες μετὰ τοὺς νόμους τοῦ Σόλωνος

(1) Διογ. Λαέρ. β'. 11 ὅτι οὕτως ἀπεφῆναντο τὰ Ὀμήρου ἔπη Ἀναξαγόρας· ὁ δὲ Μέγας Βασίλειος ἐν τῷ πρὸς τοὺς παιδ. παραιν. § 5 λέγει· Πᾶσα μὲν ἡ ποίησις τῷ Ὀμήρῳ ἀρετῆς ἐστὶν ἔπαινος καὶ πάντα αὐτῷ πρὸς τοῦτο φέρει, ὅ τι μὴ πάρεργον κτλ.» καὶ ὁ Δημόκριτος λέγει περὶ Ὀμήρου «ὡς οὐκ ἐνὸν ἄνευ θείας καὶ δαιμονίας φύσεως οὕτω καλὰ καὶ σοφὰ ἔπη ἐργάσασθαι» καὶ ὁ Ἀριστοτέλης πανταχοῦ μετὰ θαυμασμοῦ καὶ τιμῆς μνημονεύει τοῦ ποιητοῦ.

(2) Ὅθεν ὁ Ὅμηρος ἦτο ὁ παιδαγωγὸς καὶ ὁ διδάσκαλος τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους. Οἱ ῥήτορες ἐνεκωμίαζον τοὺς προγόνους ὅτι τοὺς νεωτέρους ἐν τοῖς ἐκείνου ποιήμασιν ἐπαίδευσαν· Ἰσοκρ. Πανηγ. 42. Οἶμαι δὲ καὶ τὴν Ὀμήρου ποίησιν μείζω λαβεῖν δόξαν, ὅτι καλῶς τοὺς πολεμήσαντας τοῖς βαρβάροις ἐνεκωμίασε, καὶ διὰ τοῦτο βουλευθῆναι τοὺς προγόνους ἡμῶν ἐν τιμῶν αὐτοῦ ποιῆσαι τὴν τέχνην, ἐν τε τοῖς τῆς μουσικῆς ἄθλοις καὶ τῇ παιδείῃ τῶν νεωτέρων, ἵνα, πολλάκις ἀκούοντες τῶν ἐπῶν, ἐκμανθάνω·

καὶ Λυκούργου ἐν τοῖς σχολείοις, καὶ κοινὸν τῶν Ἑλλήνων μέ-
λημα καὶ βάσις πάσης πνευματικῆς ἀναπτύξεως κατέστη, διότι
ἡ ἑλληνικὴ νεότης ἀνετρέφετο ἀναγινώσκουσα τὰ ὁμηρικὰ ἔπη,
ποτιζομένη ἐξ αὐτῶν τὸ ἔθνικόν καὶ θρησκευτικὸν αἶσθημα, τὴν
φιλοπατρίαν, καὶ τὸν τοῦ ἀγαθοῦ καὶ καλοῦ ἔρωτα. Δι' ὃ Ἐε-
νοφάνης ὁ Κολοφώνιος, (παρβ. Ἡροδ. περὶ Διχρ. σελ. 336, ἔκδ.
Lehrs) λέγει «ἐξ ἀρχῆς καθ' Ὁμηρον μεμαθήκασιν πάντες»(1),
ἐξ αὐτοῦ ἀπηύγασεν ὁ ἔθνικὸς τῶν Ἑλλήνων χαρακτήρ, ὁ ἡρωϊ-
σμός, ἡ ἀγχίνοια καὶ πᾶσα τοῦ πνεύματος τελειότης.

μεν τὴν ἔχθραν τὴν πρὸς αὐτοὺς ὑπάρχουσαν, καὶ ζηλοῦντες τὰς ἀρετὰς
τῶν στρατευσαμένων ἐπὶ Τροίαν, τῶν αὐτῶν ἔργων ἐκείνοις ἐπιθυμώμενοι». *Λυκ κ. Λεωκρ. 26*, οὕτω γὰρ ὑπέλαβον ἡμῶν οἱ πατέρες σπουδαῖον εἶναι
ποιητὴν (τὸν Ὁμηρον), ὥστε νόμον ἔθεντο καθ' ἐκάστην πενταετηρίδα τῶν
Παναθηναίων, μόνον τῶν ἄλλων ποιητῶν ῥαψωδεῖσθαι τὰ ἔπη. Καὶ ὁ μέ-
γας Ἀλέξανδρος ἐφόδιον τῆς πολεμικῆς ἀρετῆς ἐνόμιζε τὴν Ἰλιάδα. Ἦν
δὲ καὶ φύσει φιλόλογος καὶ φιλομαθὴς καὶ φιλαναγνώστης. Καὶ τὴν μὲν
Ἰλιάδα τῆς πολεμικῆς ἀρετῆς ἐφόδιον καὶ νομίζων καὶ ὀνομάζων, ἔλαβε
μὲν Ἀριστοτέλους διορθώσαντος, ἣν ἐκ τοῦ νάρθηκος καλοῦσιν εἶχε δ' αἶε
μετὰ τοῦ ἐγγχειριδίου κειμένην ὑπὸ τὸ προσκεφάλαιον, ὡς Ὀνησίκριτος ἱ-
στόρηκεν» Πλούτ. Ἀλεξ. 8.

(1) Ξενοφάνης ὁ Κολοφώνιος κατεδίκασε τὸ καθεστῶς ἔθος τὸ ὡς χρήσι-
μον τοῖς βουλομένοις νὰ μανθάνωσι βιβλίον εἰσαχθὲν καὶ ὑπὸ τὴν ιδιότητα
ταύτην γενικῶς ἐπιδοκιμασθὲν ὁμηρικὸν ἔπος· ἐπειδὴ ἀπέδιδεν εἰς τοὺς θεοὺς
πανουργίας, δόλους, κλοπὰς (Διογ. Λαέρ. IX, 18, IX). Ἡ γνώμη τοῦ Ἡρα-
κλείτου τοῦ Ἐφεσίου εἶχεν οὕτως· «ὅτι ἄξιόν ἐστιν ἐκβάλλεσθαι τὸν τε Ὁ-
μηρον ἐκ τῶν ἀγῶνων (δηλ. τῶν σχολείων) καὶ ραπίζεσθαι καὶ Ἀρχίλοχον
ὁμοίως» τοῦτο δὲ διότι νομίζει ὅτι ὡς πρὸς τὸ παιδαγωγικὸν μάλιστα ὀ-
φείλουσι νὰ ἐμμένωσιν εἰς τοὺς γνωμικοὺς ποιητὰς καὶ τοὺς φιλοσόφους. Ὁ
Πλάτων ἤθελεν ἐν τῇ πολιτείᾳ αὐτοῦ νὰ ἐξωσθῆ τῶν σχολείων οὐ μόνον ὁ
Ὁμηρος, ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ ποιηταί, κατεδίκασε δὲ τοὺς μύθους ἕνεκα
παιδαγωγικῶν λόγων. «Ὅτι ὅμως τοιαῦτα ἰδέαι καὶ θεωρίαι ἀτόμων ἄνευ
πρακτικῆς γρήσεως ἔμειναν, δύναται ν' ἀποδειχθῆ ἐκ τοῦ τρόπου τοῦ Ἀλκι-
βιάδου πρὸς τὸν γραμματοδιδάσκαλον, παρ' ᾧ τὰ ὁμηρικὰ ἔπη δὲν εὗρεν
(Πλου. Ἀλκ. 7). «Τὴν δὲ παιδικὴν ἡλικίαν παραλλάσσων ἐπέστη (Ἀλκι-
βιάδης) γραμματοδιδασκάλῳ καὶ βιβλίον ἤτησε, ὁμηρικὸν· εἰπόντος δὲ τοῦ
διδασκάλου μηδὲν ἔχειν Ὁμήρου κονδύλῳ καθικόμενος αὐτοῦ παρῆλθεν»·
ὅθεν ἡ γνώμη τοῦ Πλάτωνος οὐδὲν ἴσχυε κατὰ τῆς δυνάμεως τοῦ νομίμου
παρ' Ἑλλῆσι (Κικ. Τουσκουλ. 2, 41).

Ὁὐκ ὀλίγον ἡ ἀνάγνωσις τοῦ Ὀμήρου συνετέλεσεν εἰς ἀνάπτουζιν τοῦ ποιητικοῦ πνεύματος καὶ τῆς καλαισθησίας(1). Παρ' Ἀττικοῖς οἱ ἐνδοξότατοι τῶν Ἑλλήνων ποιητῶν Αἰσχύλος, Σοφοκλῆς, λαμπρότατα τούτου παραδείγματα εἶναι, ἀρυσόμενοι ἐξ αὐτῶν τὴν μεγάλην δύναμιν, ἐν τοῖς αὐτῶν δράμασι καὶ τὰς ἠρωϊκὰς ὑποθέσεις ὀδηγὸν καὶ διδάσκαλον θεωροῦντες τὸν Ὀμηρον. Ὁ Αἰσχύλος ἀπεκάλει τὰς τραγωδίας αὐτοῦ, τεμάχια τῶν μεγάλων ὁμηρικῶν δειπνῶν (Ἀθῆν. δειπν. 21, 17). Καὶ οἱ πλάσται ἐλάμβανον τὸ παράδειγμα ἐκ τῶν ὁμηρικῶν ἐπῶν οὕτως ὁ Φειδίας ἠρύσατο τὴν ἰδέαν τῆς πλάσεως τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς ἐκ τῶν Ὀμηρικῶν στίχων (Α 521):

Ἦ, καὶ κυανέησιν ἐπ' ὄφρυσι νεῦσε Κρονίων,
Ἀμβρόσια δ' ἄρα χαῖται ἐπερρώσαντο ἄνακτος,
κρατὸς ἀπ' ἀθανάτοιο, μέγαν δ' ἐλέλιξεν Ὀλυμπον.

Τὰ ὁμηρικὰ ποιήματα εἶχον ἱερόν τινα χαρακτήρα ἐπὶ τῆς καρδίας τῶν Ἑλλήνων, ὅπως ἐπὶ τῶν Χριστιανῶν ἐν λόγιον τῆς ἱερᾶς Γραφῆς, δι' ὃ οἱ ἀρχαῖοι ἀπέδιδον εἰς τὸν Ὀμηρον θείας τιμᾶς:

Εἰ θεὸς ἐστὶν Ὀμηρος ἐν ἀθανάτοισι σεβέσθω

εἰ δ' αὖ μὴ θεὸς ἐστὶν, νομιζέσθω θεὸς εἶναι. (Ἀνθολ. Πλαν. 301).

Ὅτι δὲ οὐκ ὀλίγον συνετέλεσαν τὰ ὁμηρικὰ ἔπη εἰς ἀγωγὴν καὶ πολιτισμὸν τῶν Ἑλλήνων, δῆλον ἐντεῦθεν, «Τὸ μὲν Σόλωνα νομοθετήσαι ραψῳδεῖσθαι ταῦτα δημοσίᾳ ἐν τῇ μεγίστῃ ἐορτῇ τὰ Παραθήρεια», ἔπειτα δὲ καὶ ὅτι ὡς παιδαγωγικὸν βιβλίον εἰσήχθη ἐν τοῖς σχολείοις, καὶ ἀπεστηθίζετο καὶ ἠρμηνεύετο. «Καλὸν ἀνθρωπίνου βίου κάτοπτρον» ὁ Ἀλκιδάμας παρ' Ἀριστοτέλει καλεῖ τὴν Ὀδύσειαν. Καὶ «Ὁ πατὴρ ὁ ἐπιμελοῦμενος ὅπως ἀγῆρ ἀγαθὸς γενοίμην ἠγάγκασέ με πάντα τὰ Ὀμήρου ἔπη μαθεῖν, καὶ νῦν δυναίμην ἄρ, Ἰλιάδα ὅλην καὶ Ὀδύσειαν ἀπὸ στόματος εἰπεῖν» (Ξενοφ. Συμπ. γ'. 5—6). Καὶ Δίων ὁ Χρυσόστομος λέγει, «Κάκεινον τὸν Ὀμηρον ὑπο-

(1) Ὅτι μεγάλην ἡ ἀνάγνωσις τοῦ Ὀμήρου ἐπιρροὴν ἔσχεν ἐπὶ τοῦ νοητικοῦ, ἠθικοῦ καὶ αἰσθητικοῦ βίου τῶν ἀρχαίων γίνεται δῆλον ἐκ τοῦ Lauer Gesch. de Homer. Poesie. σελ. 14 εἰσαγ. καὶ ἐπ.

λαβεῖν θεῖον ἄνδρα καὶ σοφὸν καὶ τοὺς παῖδας εὐθύς ἐξ ἀρχῆς τὰ ἔπη διδάσκειν».

Τὰ ὁμηρικὰ ποιήματα ἐκτός τῆς παιδαγωγικῆς ὠφελείας καὶ τῆς τεχνουργικῆς, ἐχρησίμευον καὶ ὡς κωδῆξ καὶ ὡς μητρῶον τῶν διαφορῶν παραδόσεων τῶν πόλεων, δι' ὃ ὅσakis ἐγεννᾶτο ἔρις περὶ ὁρίων χωρῶν, εἰς τὸν Ὅμηρον ἀνέτρεχον καὶ κατέπαυον τὴν ἔριν(1).

Τὰ ὁμηρικὰ ποιήματα ἦσαν οὐ μόνον διὰ τοὺς Ἕλληνας μεγίστης ἀξίας, ἀλλ' ἐξήσκησαν (2) καὶ ἐξασκοῦσιν ἔτι καὶ νῦν οὐ μόνον ἐπὶ τὴν ποιητικὴν ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τὴν καλαισθητικὴν ἐν γένει μόρφωσιν ἀπάσης τῆς Εὐρώπης ἰσχυρὰν ἐπιρροὴν καὶ χρησιμεύουσιν ὡς ἀνεξάντλητος πηγὴ πάσης τέχνης καὶ ποιήσεως (3).

Σημ. Δὲν εἶναι δυνατόν νάντιληφθῆ τις τοῦ ὕψους καὶ τῆς μεγαλοπρεπείας τῶν Ὅμηρικῶν ποιημάτων ἀναγινώσκων ταῦτα ἐν μεταφράσεσιν ἔστω καὶ ταῖς ἀρίσταίς.

3. Διάλεκτος τοῦ Ὀμήρου.

Ὁ Ὅμηρος ἐποίησε τὰ δύο αὐτοῦ ἀριστουργήματα τὰ πλήρη δαιμονίου ὕψους ζωηρᾶς καὶ ποιητικῆς φαντασίας, τὴν Ἰλιάδα καὶ Ὀδύσειαν, εἰς τὴν Ἰωνικὴν διάλεκτον, ἣτις ἐλαλεῖτο ἐν ταῖς κατὰ τὴν Ἀσίαν ἰωνικαῖς ἀποικίαις, ἦτο δ' αὕτη διὰ τὸ ἀπαλόν, ἀβρὸν καὶ ἀνεμιμένον ἰδίωμα αὐτῆς ἢ γλυκυτέρα καὶ ἀπαλωτέρα τῶν διαλέκτων, ὡς ὁ μορφώσας αὐτὴν οὐρανὸς αἶ-

(1) Παράδειγμα ἔστω ἡ τῶν Μεγαρέων καὶ Ἀθηναίων ἔρις περὶ Σαλαμῖνος, ἣτις διελύθη ἐκ τινος στίχου τοῦ Β τῆς Ἰλ. 558. Πλουτ. β. Σόλ. 2. Οἱ Αἰτωλοὶ ἔλαβον παρὰ τῶν Αἰολέων τὴν Καληδόνα διὰ τοῦ 649 στίχου τοῦ Β, οἱ Μιλήσιοι τὴν Μυκάλην παρὰ τῶν Πριηνέων διὰ τοῦ Β 869.

(2) Ὁ Ὅμηρος μεγάλως ἐπενήργησεν εἰς τὴν παρὰ Ῥωμαίοις ἐποποιίαν, ἀπόδειξις ὁ Βιργίλιος, ὁ Στάτιος.

(3) Ἐρρέθη ἄνωτέρω ὅτι τὰ Ὀμήρου ἔπη ἦτο τὸ εὐαγγέλιον τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, ἀλλὰ εἰ καὶ ἀπώλεσαν ταῦτα τὸν σεβασμὸν ἐπελθόντος τοῦ νέου Εὐαγγελίου τοῦ Σωτῆρος παρὰ τοῖς χριστιανικοῖς ἔθνεσι, πάλιν ὅμως πρέπει πᾶς γνήσιος Ἕλληνας νὰ ἐγκαυχᾶται ἐνισχύων τὸ σπέρμα τοῦ Ἑλληνισμοῦ τρεπόμενος εἰς τὴν σπουδὴν τοῦ Ὀμήρου νὰ φροντίζῃ ἀναμιγνύων τὰς νέας ἰδέας, ὡς ἐκ τῆς νέας θρησκείας, ὅπως μορφωθῆ νέον ἐθνικὸν ἔπος.

θριός και τερπνός· ὀνομάζεται δὲ ὁμηρικῆ, διότι ὁ Ὅμηρος κατ' αὐτὴν ἐποίησε τὰ δύο αὐτοῦ ἀριστουργήματα, (τὴν Ἰλιάδα καὶ Ὀδύσειαν), ἐνίοτε δὲ καὶ ἐπικὴ ἐκ τοῦ εἴδους τῆς ποιήσεως, εἰς ὃ ἀνάγονται τὰ ὁμηρικὰ ποιήματα.

Καθ' ὃν χρόνον ἐποiehθησαν τὰ ὁμηρικὰ ἔπη, ἡ γλῶσσα διετέλει ἐν ῥευστῇ καταστάσει, καὶ ἐκινεῖτο ἐλευθέρως, διότι δὲν ἦτο ἠναγκασμένη νὰ ἀκολουθῇ στερεοῦς γραμματικούς κανόνας, ὡς ζῶσα ἔτι εἰς τὸ στόμα τοῦ λαοῦ, καὶ διότι ἡ χρῆσις τῆς γραφῆς(1) δὲν ὑπῆρχεν ἀκόμη, ἐκ τούτου προέκυψαν μεγάλαὶ ὠφέλειαι διὰ τοὺς ποιητὰς τῶν χρόνων ἐκείνων· διότι εἶχον ἔτι εἰς τὴν ἑαυτῶν ἐξουσίαν πᾶσαν τὴν μεγάλην ποικιλίαν τῶν γλωσσικῶν τύπων, οὓς ἡ ἰωνικὴ διάλεκτος τὸ μὲν διεφύλαξεν ἐκ τῶν παλαιωτάτων χρόνων, τὸ δὲ, παρέλαθε καὶ συνεχῶνευσεν εἰς ἑαυτὴν ἐξ ἄλλων διαλέκτων (διότι μετὰ τῶν Ἰώνων ἀπόικισαν καὶ ἄλλαι ἐλληνικαὶ φυλαὶ εἰς Ἀσίαν) καὶ μάλιστα ἐκ τῆς διαλέκτου τῶν αἰολικῶν φυλῶν, μεθ' ὧν οἱ Ἴωνες ἐλθόντες εἰς ἐπιμειξίαν συνεχωνεύθησαν ἐπομένως καὶ ἡ ἰωνικὴ διάλεκτος ἐλθοῦσα εἰς διαμάχην πρὸς τὰς ἄλλας, κατώρθωσεν ὑπερισχύσασα ἢ νὰ ἐξαφανίσῃ ἢ νὰ συγχωνεύσῃ τὰ ἀντιμαχόμενα στοιχεῖα· οὕτως οἱ ποιηταὶ ἐλεύθεροι ὄντες μετεχειρίσθησαν καὶ αἰολικοὺς τύπους (Ὁμ. Διάλ., § 23 καὶ 20 δ', 55, 21 κτλ). Ἐπειδὴ δὲ τὰ ποιήματα αὐτῶν δὲν ἐγράφοντο ἀλλ' ἤδοντο μόνον, διὰ τοῦτο συνεχωρεῖτο εἰς αὐτοὺς νὰ μεταχειρίζονται τὴν γλῶσσαν μετὰ μείζονος ἐλευθερίας ἢ ὅσον εἰς τοὺς μεταγενεστέρους (παρβ. Ὁμ. Διάλ. § 3, 8 καὶ 13, 19 κτλ), ὅθεν ἐθυσίαζον πολλάκις εἰς τὸν μετρικὸν τύπον τὸν γλωσσικόν (§ 3. 10.), ἐδιπλασίαζον τὰ σύμφωνα (§ 19), μετεχειρίζοντο τὸ ῥ' ἢ παρέλειπον κατὰ τὴν ἀνάγκην (§ 4.), μετεχειρίζοντο τὴν συνίζησιν συχνότερον τῶν ἄλλων ποιητῶν. Ἡ εὐκινήσια δὲ καὶ εὐκαμψία αὕτη τῆς γλώσσης καὶ ἡ ποικιλία τῶν τύπων παρεῖχεν εἰς τὸ ἔπος μουσικὴν εὐρυθμίαν καὶ χάριν, ἣν οὐδεμία ἄλλη ποιητικὴ γλῶσσα κέκτηται, ἐν πούτοις δὲ κεῖται καὶ τὸ ἐξοχον κάλλος τῆς ὁμηρικῆς γλώσσης.

(1) Περὶ τοῦ ἐὰν ἦτο ἐν χρῆσει ἐπὶ Ὁμήρου ἡ γραφή, Παρβ. Βλάχου, Μιστριώτην, Βαλέτταν.

Ὅθεν ἡ ἰωνικὴ γλῶσσα πρέπει νὰ θεωρῆται ὡς μικτὴ γλῶσσα, καὶ ὡς ἐφθημεν εἰπόντες, κατὰ τὸ πλεῖστον ἐξ ἰωνικῆς καὶ αἰολικῆς· ὅτι εἰς τὰ ὁμηρικὰ ἔπη εὐρίσκονται καὶ πολλοὶ τύποι, ἀπαντῶντες ὁμοίως καὶ εἰς τὴν ἀττικὴν διάλεκτον, εἶναι πολὺ φυσικόν, διότι ἡ ἀττικὴ διάλεκτος προῆλθεν ἐκ τῆς ἰωνικῆς. Καὶ ἐξ ἄλλων δὲ διαλέκτων μετεδόθησαν ἴσως ἕνεκα τῆς ἐπιμιξίας τῶν Ἰώνων μετ' ἄλλων ἐλληνικῶν φυλῶν πολλοὶ τύποι καὶ πολλὰ λέξεις εἰς τὴν διάλεκτον τοῦ Ὀμήρου.

3. Γέννησις καὶ ἀνάπτυξις τῆς ποιήσεως παρ' Ἑλλήσι.

Ποίησις εἶναι ἡ διὰ λόγου ἐμμέτρου ἐξήγησις τῆς ὄψεως τοῦ ἀνθρωπίνου βίου καὶ ὅλης τῆς φύσεως.

Σημ. Περί ὀρισμοῦ τῆς ποιήσεως παρβ. Ἀριστοτέλη καὶ Πλάτωνος Τίμ. σελ. 474.

Ἡ ποίησις ὀνομάσθη δικαίως θυγάτηρ τοῦ οὐρανοῦ καὶ οἱ Ἑλληγες ἐθεώρουν τὴν ποιητικὴν ἔμπνευσιν ὡς γέννημα τῶν Μουσῶν τοῦ Ὀλύμπου.

Ὁ κόσμος ὁ ἠθικός, αἱ ιδέαι, τὰ πάθη, αἱ διαθέσεις τῶν ἀνθρώπων καὶ ἡ φύσις αὐτῆ εἶναι ἡ ὕλη ἡ χορηγομένη εἰς τὴν ποίησιν. Σκοπὸς δὲ τῆς ποιήσεως εἶναι ἡ τέρψις μετὰ τοῦ ὠφελίμου.

Τὸ πνεῦμα ἐν τῇ ποίησει φαίνεται ἐλεύθερον καὶ δημιουργικόν.

Τὴν ποίησιν δύο αἰτίαι φυσικαὶ κατ' Ἀριστοτέλη (ποιητ. 4) ἐγέννησαν κατ' ἀρχάς· α) ἡ ἔμφυτος κλίσις τῶν ἀνθρώπων πρὸς μίμησιν· διότι ποίησις κατ' αὐτὸν εἶναι ἡ διὰ λόγου ἐμμέτρου μίμησις τῆς φύσεως· β) ἡ πρὸς τὸν ῥυθμὸν καὶ τὸ ἄσμα κλίσις τῶν ἀνθρώπων. Ὅτι δὲ ὑπάρχει συγγένεια μετὰ τοῦ ἄσματος καὶ τοῦ ῥυθμοῦ καὶ ὅτι ἡ κλίσις τῶν ἀνθρώπων πρὸς ῥυθμὸν καὶ τὸ ἄσμα εἶναι φυσικὴ δεικνύται ἐκ τούτου ὅτι ὅλα τὰ ἔθνη ἄδουσιν ἐμμέτρως.

Ὅλιγα ἔθνη ἐπλάσθησαν τόσον εὐφυῶς πρὸς τὴν ποίησιν, ὡς τὸ Ἑλληνικόν. Πᾶν ὅ,τι ἀπαιτεῖται πρὸς ἀνάπτυξιν αὐτῆς ὑπῆρχε παρὰ τοῖς Ἑλλήσιν ἐν ὑπερβάλλοντι λόγῳ *γαρτασία*

πλουσία καὶ ζωηρὰ διεθέρμαινε τὸ ἔθνος, ἐλευθερία ἀπεριόριστος συνέτρεχεν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν αὐτῆς, βίος ἐνεργὸς καὶ ἔθνικα ἀνδραγαθήματα μεγάλα ἐκίνουν πρὸς αὐτήν, χώρα καλὴ καὶ ποικιλόμορφος παρεῖχε πλουσίας εἰκόνας· πρὸ παντὸς δὲ συνέτεινεν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ὀ πλοῦτος καὶ ἡ καλλονὴ τῶν θρησκευτικῶν μύθων τῶν Ἑλλήνων. Τοὺς μύθους τούτους λαμβάνοντες οἱ ποιηταὶ ἐτελειοποίησαν, ἐπέξεργαζόμενοι κατ' ὀλίγον, καὶ οὕτως ἐμορφώθη ἡ θρησκεία τῶν Ἑλλήνων. Οἱ Ποιηταὶ λοιπὸν ἦσαν οἱ διδάσκαλοι τῆς θρησκείας καὶ ἐνομίζοντο, *ἱεροί, θεῖοι, θεόληπτοι, πατέρες σοφίας, θεῶν παῖδες καὶ ὑποῖηται*.

Πρὸς τούτοις οἱ ποιηταὶ παρηκολούθουν τὰς τύχας τοῦ ἔθνους, συνώδευον τὸν ἄνθρωπον εἰς τὰς διὰ τοῦ βίου ἀγούσας ὁδοὺς, καταπραΰνοντες τὰ δεινὰ καὶ ἐπαυξάνοντες τὰς θυμηθίας αὐτοῦ καὶ εὐχαριστήσεις καὶ πρὸς ἀγαθὰς πράξεις ἐποτρύνοντες. Ἡ ποίησις λοιπὸν ἐγένετο οὕτω συμφυῆς τοῦ οἰκογενειακοῦ καὶ πολιτικοῦ βίου τῶν Ἑλλήνων, ἐκπληροῦσα ὅ,τι σήμερον παρ' ἡμῖν ἡ θρησκεία. Ἡ ποίησις τοιοῦτον φέρουσα χαρακτηρὰ ἦτοι θρησκευτικὸν παρ' Ἑλλήσι φαίνεται· γεννηθεῖσα ὁμοῦ μετὰ τοῦ πολιτικοῦ βίου τοῦ ἔθνους, καὶ ἀναφέρονται ποιηταὶ ἡ ἀοιδοὶ ἀκμάσαντες εἰς ἀπωτάτω ἱστορικῶς ἐποχῶς ἀφιερωμένοι εἰς τὴν λατρείαν τῶν θεῶν, οἷον ὁ Λίνος, ὁ Μελάμπους, ὁ Εὐμόλπος, ὁ Θάμυρις (1), ὁ Μουσαῖος, ὁ Ὀρφεὺς κλ., ὧν οὐδὲν διεσώθη ἡμῖν.

Τὰ πρῶτα προϊόντα τῆς ποιήσεως ἦσαν σύντομα ἄσματα (2), πρὸς ἔκφρασιν τῆς εὐγνωμοσύνης καὶ πίστεως πρὸς τοὺς θεοὺς, τοῦ φόβου, τῆς ἐλπίδος καὶ τοῦ θάρρους, ἄσματα μελαγχολικὰ ἀδόμενα ἐν τοῖς ἀγροῖς κατὰ τὸ θέρος διὰ τὴν ὑπαρπασθεῖσαν ἀνθρωπότητα τοῦ ἔτους ὑπὸ τοῦ ἡλιακοῦ καύσωνος καὶ ἄσματα εὐθυμὰ ἐπαινοῦντα τὰ θέλητρα τοῦ ἔαρος *λίροι ἢ ἰάλεμοι*, θρηνώδη ἄσματα πρὸς ἀνάμνησιν τοῦ ἔαρος ὕμνοι ἀδόμενοι κατὰ

(1) Περὶ οὗ λέγει ὁ Ὅμηρος ὅτι αἱ Μοῦσαι

... Θάμυριν τὸν Θρήϊκα παῦσαν ἀοιδῆς. Β 595.

(2) Καὶ ὁ Ἀχιλλεὺς ἐτέρπετο ἐν φόρμιγγι καὶ ᾄδε κλέα ἀνδρῶν. I 486—9.

τάς έορτάς τῶν θεῶν, παιᾶνες πρὸς τιμὴν τοῦ Ἀπόλλωνος· ἐπιθαλάμια, θρῆνοι πρὸς τοὺς τεθνεῶτας κλ. (1).

Οἱ εὐθύς μετὰ ταῦτα ἐπελθόντες καιροὶ ἐκ τῶν μεγάλων στρατιωτικῶν ἐπιδρομῶν τοῦ ἔθνους καὶ τῶν πολεμικῶν ἀγῶνων δὲν ἦσαν πρὸς ποίησιν πρόσφοροι, δι' ὃ ἡ ποίησις διαλείπει κατὰ τοὺς χρόνους τούτους· παρουσιάζεται δὲ πάλιν μετ' αὐτοὺς τοὺς ἀγῶνας, ἀλλ' ὑπὸ ἄλλον χαρακτῆρα νέον, ὡς ἠλλαξε καὶ τοῦ ἔθνους ὁ χαρακτήρ (2). Δι' ὃ ἡ πρότερον θρησκευτικὴ ποίησις μετετρέπη εἰς ἠρωϊκὴν, (καὶ οὕτω πῶς παρήχθη τὸ ἔπος), διότι αἱ λαμπραὶ πολεμικαὶ πράξεις τῶν χρόνων ἐκείνων, ἠρέθισαν τὴν ἔθνικὴν φιλοδοξίαν, ὥστε τὸ ἔθνος σύμπαν ἐτρέπη ἐπὶ τὸν θαυμασμὸν τῶν ἐνδόξων ἐκείνων κατορθωμάτων, ὡς τὰ κατορθώματα τῶν μεγάλων στρατηγῶν ἐν Τροίᾳ, καὶ αἱ πλάναι αὐτῶν κατὰ τὴν παλινόστησίν των, κατέστησαν τὸ ἐνττύφημα τῆς φαντασίας τοῦ ἔθνους· αἰοῖδοι ἐπανελάμβανον πρὸς τὸ κεχηνὸς ὑπὸ θαυμασμοῦ πλήθος, τὰ κλέα τῶν θαυμαστῶν ἐκείνων ἐνδόξων ἀνδρῶν· διότι εἰς τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον, εἰς τὸν πόλεμον δηλ. τοῦτον κατὰ τοῦ Ἀσιατικοῦ δεσποτισμοῦ, κινδυνεύοντος νὰ ὑποτάξῃ τὴν Εὐρώπην, πανταχόθεν ἐπεμψεν ἡ Ἑλλὰς μαχητάς, πᾶσα πόλις καὶ πᾶς οἶκος εἶχε κατάλογον ἀνδρῶν ἀγωνισαμένων ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας, ὧν τὰ κατορθώματα ἦσαν τὸ μέλημα τῶν οἰῶν καὶ τῶν μεταγενεστέρων πάντων, καὶ ἐπεθύμουν νὰ κοῦωσι ταῦτα ὑμνούμενα. Οὕτω δ' αἰοῖδοι ἐν ἐκάστη πόλει καὶ οἴκῳ μάλιστα ἡγεμονικῶ ἔψαλλον τὰ κατορθώματα τῶν προγόνων, μετὰ φόρμιγγος, καὶ οὕτως ἐμορφώθησαν διάφορα ἄσματα κατὰ πόλεις καὶ γένη ὑπὸ τῶν πρὸ Ὀμήρου ποιητῶν (3).

(1) Οὕτως οἱ περὶ τὸν Ὀδυσσεῖα πρέσβεις, ἀποδόντες τῷ Χρῦσῃ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ, καὶ προσενεγκόντες θυσίαν τῷ Ἀπόλλωνι

... πανημέριοι μολπῇ θεὸν ἰλάσκοντο
καλὸν αἰείδοντες παιήονα... Α 472.

(2) Διὰ τῆς εἰς Τροίαν ἐκστρατείας τὸ πνεῦμα τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους ἠγέρθη πολλαχῶς καὶ ἔλαβεν ἀφορμὴν πρὸς πλείονα ἀνάπτυξιν διὰ τῆς Ἰωνικῆς ἀποικίας.

(3) Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἀναφέρονται αἰοῖδοι πρὸ τοῦ Ὀμήρου ἔ

Ὅτι δὲ ὑπῆρχον πρὸ Ὀμήρου ποιηταί, καὶ ποιήματα, βεβαιούται ὑπὸ τοῦ Ἀριστοτέλους λέγοντος: «Διεσπάρθη δὲ κατὰ τὰ οἰκεία ἦθη ἢ ποιήσις· οἱ μὲν γὰρ σεμνότεροι τὰς καλὰς ἐμμοῦντο πράξεις, καὶ τὰς τῶν τοιοῦτων, οἱ δ' εὐτελέστεροι τὰς τῶν φαύλων, πρῶτον ψόγους ποιῶντες, ὥσπερ ἕτεροι ὕμνους καὶ ἐγκώμια. Τῶν μὲν πρὸ τοῦ Ὀμήρου οὐδενὸς ἔχομεν εἰπεῖν τοιοῦτόν τι εἶκος δ' εἶναι πολλούς.» (ποιητ. κεφ. δ'). Ἐκ τῶν τοιοῦτων στοιχείων ἐλθὼν ὁ θεὸς Ὀμηρος καὶ φύσει ποιητικὸς, εἴπερ τις καὶ ἄλλος γενόμενος, εἰς οὐ τὸ στήθος ἔπαλλε παλμὸς Ἰωνικῆς καρδίας, κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ Ἀριστάρχου, ἤκουσεν ἐν Ἰωνίᾳ τὴν μακρὰν τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου ἀντήχησιν καὶ ἐμπνευσθεὶς ὑπὸ τῶν ζωνῶν αὐτοῦ ἀναμνήσεων, ὠκοδόμησε καὶ ἐξεπόνησε τὰ δύο θαυμαστά αὐτοῦ ἀριστουργήματα, τὰς δύο μεγάλας ἐποποιίας, τὴν Ἰλιάδα καὶ Ὀδύσειαν, ὅμοια πρὸς μετέωρον ἐν τῇ μεγίστῃ αὐτοῦ λάμψει ἄπερ, ἀπολομένων πάντων τῶν πρὸ αὐτοῦ πεποιημένων, κατελείφθησαν πρῶτιστα κατὰ τε τὴν ἀξίαν καὶ τὸν χρόνον, καὶ διὰ τοῦτο λέγονται *τελειότατα καὶ ἀρχαιότατα* (1) *τῆς ἀνθρωπίνης σοφίας διδάγματα*· διότι ἐκ τῶν Ὀμηρικῶν ποιημάτων, ὡς ἐξ ὠκεανοῦ, οὐ μόνον ποιηταί, ἀλλὰ καὶ φιλόσοφοι καὶ ῥήτορες καὶ τεχνῖται, ἠρύσαντο τὰ πρῶτα νάματα, τῆς ἐφεξῆς τελειωθείσης σοφίας, ἣ πάλαι μὲν ἐφώτισε καὶ ἐδόξασε τὴν γενέθλιον αὐτῆς χώραν, ἔπειτα δὲ διαδοθεῖσα τοῖς ἐν σκότει καὶ σκιᾷ πλανωμένοις ἐφώ-

---

Θάμυρις 13595—600 Ὁ Φῆμιος, αἰδὸς ἐν Ἰθάκῃ, ὅς ᾔδει τὸν λυγρὸν νόστον τῶν Ἀχαιῶν (α 144, 325) καὶ ἐγίνωσκε τὰς πράξεις τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν θεῶν (α 336)· ὁ Δημόδοκος, τυφλὸς αἰδὸς τῶν Φαίακων ἢ τῆς Σχερίας, ἔδωκε τὸ νεῖκος τοῦ Ὀδυσσεῦς καὶ Ἀχιλλέως (θ 74—78), τὴν πέρσιν τοῦ Ἰλίου διὰ τοῦ δουρείου ἵππου (θ 492—520). Τοῦτον ὁ Ἀλκίνοος διατάττει νὰ προσκαλέσωσιν εἰς ἐστίασιν·

Δημόδοκον τῷ γὰρ ῥα θεὸς περὶ δῶκεν αἰοιδῆν
τέρπειν. ὅπη θυμὸς ἐποτρύνησεν αἰεῖδεν.

(1) Ἡ Ἰλιάς τοῦ Ὀμήρου εἶναι τὸ πρῶτιστον καὶ ἀρχαιότατον τῶν Ἑλληνικῶν καὶ πάντων τῶν ἀρχαίων συγγραμμάτων, πλὴν τῆς Πεντατεύχου καὶ τινῶν ἄλλων τῆς ἀγίας Γραφῆς βιβλίων.

τισεν αὐτοὺς καὶ δι' αὐτῶν ἔκτοτε οὐ παύεται φωτίζουσα τὴν ὑφήλιον ἅπασαν (1).

Τὰ Ὀμηρικὰ ποιήματα εἶναι ἀπήχῃσι τοῦ ἠρωϊκοῦ ἐκείνου αἰῶνος, καθ' ὃν οἱ Ἕλληνες ἀναγνωρίσαντες ἑαυτοὺς ὡς ἔθνος ἐπεχείρησαν ἀπὸ κοινοῦ πολεμικὰς ἐπιχειρήσεις· ἀλλ' ὅσον ὁ ἠρωϊκὸς οὗτος ἀγὼν τῆς δόξης καὶ τοῦ μεγαλείου ἐμακρύνετο, τοσοῦτον καὶ ὁ ἠρωϊκὸς τῆς ἑλληνικῆς ποιήσεως χαρακτήρ ἐξασθενοῦται, διότι τοσοῦτο μείζον καὶ Πανελλήνιον ἔργον, οἷον ὑπῆρξεν ἢ κατὰ τῆς Τροίας ἐκστρατεία δὲν ἔλαθε πλέον χώραν, δι' ὃ καὶ ἡ ποίησις ἐστερεῖτο ὕλης ἀξιοπρεποῦς καὶ θαυμαστικῆς, ὅθεν ἡ ἐπικὴ ποίησις ἀνέλαθε μετριώτερον μὲν, ἀλλ' εὐγενὲς πρόσωπον, τοῦ ἀνατροφέως καὶ παιδευτοῦ τοῦ ἔθνους καὶ ἀναμορφωτοῦ τῶν θρησκευτικῶν μύθων, καὶ οὕτω παρήχθη τὸ διδακτικὸν λεγόμενον ἔπος (Ἡσίοδος, Πυθαγόρας) (2).

Ἐφ' ὅσον τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος διήνυε τὰ παιδικὰ τῆς ἡλικίας ἔτη ἐτέρπετο ἀκούων θρησκευτικοὺς μύθους ἢ ἐνδόξους πράξεις ἠρώων τὴν προσοχὴν του· δηλ. ἐφείλκεν ὁ ἐξωτερικὸς κόσμος· ἀφ' οὗ ὅμως ἔφθασεν εἰς τὴν ἐφηβικὴν ἡλικίαν ἐξηγέρθη τὸ αἴσθημα καὶ ὁ ἐνθουσιασμός, τὰ πάθη κτετέστησαν ζωηρότερα καὶ ἤρξαντο νὰ διαπράττωνται νοήματα καὶ βουλευόμενα ἔθνικα, ὅθεν ἐκ τῆς ἐπικῆς ποιήσεως ἤτις φθάσασα εἰς τὸ ἄκρον τῆς τελειότητος, ἔμεινεν ὡς ἄριστον καλλιτέχνημα, ἐφελκύουσα τὸν θαυμασμὸν τῆς ἀνθρωπότητος ἀνεπτυχθῆ ἄλλο εἶδος μονογενές

(1) Βαζλέτ. σελ. 181 καὶ ἑξ.

(2) Τὴν ἐπικὴν ποίησιν ἐκπροσωπεῖ παρ' Ἕλλησιν ὁ Ὀμηρὸς ὁ ἀπαράμιλλος ποιητής, ὁ πατὴρ τῆς ἐποποιΐας· παρὰ Λατίνοις ὁ Βιργίλιος, ὅστις ἐν τοῖς πρώτοις ἐξ βιβλίου τῆς Αἰνείαδος αὐτοῦ ἐμιμήθη ἐν γένει τὴν Ὀδύσειαν τοῦ Ὀμήρου, ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις τὴν Ἰλιάδα· παρὰ τοῖς Ἰταλοῖς δὲ ἐπίσημοι ποιηταὶ εἶναι ὁ Δάντης (1265) ποιήσας τὴν θεϊὰν κωμῆδιαν, ὁ Γάσσοσ Τουρκουάτος (1544) ποιήσας τὴν ἐλευθερωθεῖσαν Ἰερουσαλήμ· παρὰ τοῖς Ἀγγλοῖς ὁ Μίλτων ποιήσας τὸν ἀπολεσθέντα παρὰ δάσειον· παρὰ τοῖς Γάλλοις ὁ Βολταῖρος, ποιήσας τὴν Ἐνριάδα, παρὰ Γερμανοῖς ὁ Κλοπστόκιος, ποιήσας τὸν Μεσσίαν. Ἀλλὰ πάντες ὑποδεέστεροι τοῦ Ὀμήρου.

καὶ ἄρμόζον εἰς τὰς ἀνάγκας τοῦ ἔθνους(1), καὶ οὕτως ἐγένετο τὸ δεύτερον τῆς ποιήσεως μέρος ἡ *Λύρα* ἢ *Λυρική* ποίησις, ἣτις περιγράφει αἰσθήματα, πάθη, ἐνθουσιασμόν, προερχόμενον ἐκ τῶν ἔσωθεν καὶ θερμαίνοντα τοῦ ποιητοῦ τὴν καρδίαν.

Ἡ σύστασις καὶ ἐκμόρφωσις τῆς λυρικῆς ποιήσεως ἤρξατο ἀπὸ τῶν Αἰολέων, κατὰ τὴν 7 π. Χ. ἑκατονταετηρίδα· πατρίς δ' αὐτῆς εἶναι ἡ *Λέσθος*, ἐνθα ἐκαλλιεργήθη ἡ μουσικὴ ἰδιαζόντως ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην Αἰολικὴν νῆσον. Ἐκ δὲ τῶν Αἰολέων μετέβη εἰς τοὺς Δωριεῖς (εἰς τὴν Σπάρτην) καὶ ἔφθασεν εἰς τὸν κολοφῶνα τῆς ἀναπτύξεως Ἐκόμησεν αὐτὴν εἰς τὴν Σπάρτην Τέρπανδρος ὁ Λέσθιος, ὅστις ἐποίκιλε, καὶ τὴν μουσικὴν μεταβαλὼν εἰς τετράχορδον κιθάραν καὶ ἐπτάχορδον εἶχε δὲ ἡ λυρική δωρικὴ διάφορον τῆς αἰολικῆς χαρακτῆρα. Ἡ αἰολικὴ λυρική ἢ παρέτατεν στίχον πρὸς στίχον μετὰ ποικίλου ῥυθμοῦ ἢ συνέδεε μικρὰς στροφὰς πρὸ ἀλλήλας μετὰ ζωηροῦ ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον ῥυθμοῦ, ἀλλὰ αἱ στροφαὶ τῆς δωρικῆς λυρικῆς εἶναι ποικιλώτεραι καὶ πολυπλοκώτεραι μετὰ πολλοὺς στίχους ποικίλων μέτρων καὶ ῥυθμοῦ εἶπετο ἡ ἀντιστροφή ἀναταποκρινόμενη πρὸς τὸ μέτρον τῆς στροφῆς καὶ ἔπειτα ἡ ἐπωδὸς μὲ ἀνόμοιον μέτρον. Τοῦτο συμβαίνει καὶ εἰς τὰ *Χορικά* τῶν δραμάτων. Κατὰ τὴν στροφὴν ἐτελεῖτο ἡ κίνησις τοῦ χοροῦ, κατὰ δὲ τὴν ἀντιστροφήν ἐπανήρχετο πάλιν ὁ χορὸς εἰς τὴν ἀρχικὴν θέσιν του, καὶ ἔπειτα ἡ ἐπωδὸς ἤθετο ἐν ἡσυχῇ στάσει καὶ τοῦτο εἶναι μία ἐκ τῶν κυριωτέρων διαφορῶν τῆς Δωρικῆς λυρικῆς ἀπὸ τῆς Αἰολικῆς ὅτι δηλ. τὰ ἄσματα τῆς Δωρικῆς λυρικῆς οὐ μόνον ἤδοντο ἐν συνοδίᾳ μουσικοῦ ὄργανου, ὡς τῶν Αἰολέων, ἀλλὰ καὶ παρίσταντο ὑπὸ χοροῦ δημοσίᾳ ἐν ταῖς ἐορταῖς, ἐν ᾧ τῶν Αἰολέων κατ' ἰδίαν, ἐν τοῖς οἴκοις.

Προσέτι δὲ αἱ ὑποθέσεις τῆς Αἰολικῆς λυρικῆς εἶναι ἀτομικαὶ (π. χ. ὁ Ἀνακρέων περὶ φιλοποσίας), ἐν ᾧ τὸ περιεχόμενον τῆς δωρικῆς λυρικῆς ἔχει γενικωτέραν σημασίαν, οὕτω π. χ. τὰ πε-

(1) Ἐπαυσεν ἡ ἐπική ποίησις μετὰ τὸ ἔργον τοῦ Ὀμήρου, διότι ἔφθασε τὴν ἄκραν αὐτῆς τελειότητα καὶ ἔμεινεν ὡς καλλιτέχνημα ἀπολιθωθεῖσα, ὃ ἐφελκεί τὸν θαυμασμόν τῆς ἀνθρωπότητος.

ρισωζόμενα ποιήματα τοῦ Πινδάρου περιστρέφονται εἰς τοὺς ἱερονίκας, οἱ ὅποιοι ἐνεποιοῦν τιμὴν οὐ μόνον εἰς αὐτοὺς, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν πατρίδα των καὶ ἡ τοιαύτη νίκη ἔθεωρεῖτο παρὰ πᾶσι τοῖς Ἑλλησι μεγίστη δόξα, ἔνεκα τούτου ἐπεκτείνεται καὶ ἡ ὑπόθεσις τοῦ ποιήματος, ἐψάλλοντο δὲ κατὰ τὴν ἑορτὴν τῆς νίκης τὰ τοιαῦτα ἢ καὶ ὅτε εἰσῆρχετο εἰς τὴν πατρίδα του ὁ νικητής. Ποιηταὶ δ' εἶναι ὁ Ἄλκαϊος, ὁ Ἄλκμάν, ὁ Σπησίχορος, ὁ Ἴβυκος, ἡ Σαπφώ, ὁ Ἀνακρέων, ὁ Σιμωνίδης καὶ ὁ ὕπατος τῶν Λυρικῶν Πίνδαρος ὁ Θηβαῖος, ὅστις ἔψαλλε τοὺς ἐν τοῖς τέσσαρσι μεγάλαις ἔθνικοῖς ἀγῶσι νικητὰς καὶ ὕψωσε τὴν λυρικὴν ποίησιν εἰς τὸ ἄωτον αὐτῆς (1).

Μετὰ τὴν παρέλευσιν τῆς παιδικῆς καὶ ἐφηβικῆς τοῦ ἔθνους ἡλικίας, καθ' ἃς τοῦτο ἀνεπαύετο εἰς τὴν λυτὴν τῶν ῥαψωδῶν ἀφήγησιν τῶν ἐπῶν, καὶ εἰς τὰ τῆς λυρικῆς ποιήσεως προϊόντα τὰς ᾠδὰς, τοῦ βίου γενομένου πολυτελεστέρου καὶ τῆς καλλιτεχνίας ἀναπτυχθείσης εἰς βαθμὸν ἀνάλογον τοῦ πλοῦτου καὶ τῆς κατὰ τὸν βίον τρυφῆς, ἤρχισε νὰ γεννᾶται, κατὰ φυσικὸν λόγον, καὶ ἐν τῇ ποιήσει τεχνικώτερον καὶ πολυσυνθετώτερον εἶδος, τὸ δράμα(2), ὅπερ ἀληθῶς ἦτο τὸ ἀγγινούστερον προῖον τῆς ἑλληνικῆς μεγάλουφίας καὶ καλαισθησίας τοῦ ῥαψωδοῦ τὰ ἔπη καὶ τοῦ λυρικοῦ αἰ ᾠδαί, ἐφαίνοντο τότε πάρα πολὺ λιτὰ ψυχαγωγήματα τοῦ λαοῦ, ὅστις καταλιπὼν τὸν τῶν Ὀμηρείων ἀνθρώπων βίον, ἠσπᾶσθη τὸν τεχνικώτερον καὶ ἐγένετο ἀβροδίαιτος.

Ἡ δραματικὴ ποίησις προέκυψεν ἐκ τῆς λυρικῆς ποιήσεως, ἐκ τοῦ διθύραμβου(3), ἐκαλλιεργήθη παρὰ πολλῶν ποιητῶν, ἀνε-

(1) Παρὰ Λατίνους ὁ Κάτουλος, ὁ Ὀράτιος, καὶ παρ' ἡμῶν ὁ τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος ὁ Χριστόπουλος (ὁ νέος Ἀνακρέων).

(2) Τὸ δράμα εἶναι μίμησις πράξεως, παριστανομένης ἐν θεάτρῳ πιθανῆς καὶ διαφερούσης ὑποδικαιρεῖται εἰς τραγωδίαν, κωμωδίαν καὶ σατυρικὴν ἢ μὲν τραγωδία παριστᾷ σκληρὰς λυπηρὰς, ἐμποιοῦσας οἶκτον, φρίκην καὶ φόβον, ἢ δὲ κωμωδία γελοίας, τὸ δὲ σατυρικὸν (ἔχον χορὸν Σατύρων) εἰσῆχθη εἰς τὸ θέατρον, ἵνα μὴ ἀπέρχωνται οἱ θεαταὶ ἐν μελαγχολικῇ καταστάσει. (3) Ὁ διθύραμβος ἦτο ἄσμα ἀδόμενον πρὸς τιμὴν τοῦ Διονύσου κατὰ τὰ Διονύσια· ἦτο δὲ μελαγχολικὸν ἀφορῶν εἰς τὰ πάθη τοῦ Διονύσου.

πτύχθη δὲ καὶ ἐτελειοποιήθη εἰς τὸ ἄκρον διὰ τοῦ μεγαλοφώνου Αἰσχύλου, τοῦ εὐμούσου Σοφοκλέους, τοῦ σκυθρωποῦ τὸ ὕφος καὶ μισόγελω, ἀλλὰ σοφιστοῦ Εὐριπίδου, ἡ δὲ Κωμῳδία διὰ τοῦ Ἀριστοφάνους (1).

Ἡ λέξις τραγωδία εἶναι σύνθετος ἐκ τοῦ τράγος καὶ ᾠδῆ (ἄσμα τῆς θυσίης τοῦ τράγου), διότι κατὰ τὰ Διονύσια ἐκαίετο ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τράγος, ὁ λυμεὼν τῆς ἀμπέλου, ἐν ᾧ ὁ χορὸς περὶ τὸν βωμὸν ᾄδε τὰ ἄσματά του. Ὁ Θέσπις περὶ τὴν 61ην Ὀλ. διὰ τῆς εἰσαγωγῆς ἐνὸς ὑποκριτοῦ ἔκαμε τὸ πρῶτον βῆμα πρὸς ἐκμόρφωσιν τοῦ διθυράμβου εἰς δράμα· ἐφόρει δ' ὁ ὑποκριτὴς οὗτος καὶ προσωπεῖον, ὁ Αἰσχύλος εἰσήγαγε τὸν 2ον ὑποκριτὴν καὶ διεμόρφωσεν ἔτι μᾶλλον τὸ δράμα, ὁ δὲ Σοφοκλῆς τὸν τρίτον καὶ οὕτω ὡς κύριον μέρος ἐν τῷ δράματι εἶναι ἡ διαδραματιζομένη πρᾶξις ὑπὸ τῶν ὑποκριτῶν. Ὁ Σοφοκλῆς προήγαγε τὴν τραγωδίαν εἰς τὸ μὴ περαιτέρω· δέσεις λύσεις καὶ περιπέτειαι εἶναι φυσικώτατα παρ' αὐτῷ καὶ οὐδὲν φαίνεται βεβιασμένον. Ὁ Εὐριπίδης διακρίνεται ὡς γνώστης τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας καὶ τῶν παθῶν αὐτῆς, ὅθεν καὶ τραγικώτατος ὑπὸ τῶν ἀρχαίων καλεῖται.

Διαιρέσις τῆς ποιήσεως καὶ σκοπὸς ἐκάστου εἶδους.

Τὰ εἶδη λοιπὸν τῆς ποιήσεως, ἡρέμα καὶ κατὰ μικρὸν τελειοποιηθείσης, εἶναι τρία(2): α.) τὸ ἔπος ἢ ἡ ἐπικὴ ποιήσις (ἢ ἐποποιία) (3)· τὸ ἔπος εἶναι πᾶν ποίημα διηγηματικόν β.) τὸ μέλος ἢ ἡ λυρικὴ ποιήσις (ἢ μελοποιία), περιγράφει αἰσθήματα καὶ πάθη, ὅθεν ἡ ποιήσις αὕτη προέρχεται ἐκ τῶν ἐνδοθεν γ.) τὸ δράμα, ἢ ἡ δραματικὴ ποιήσις (ἢ δραματοποιία)· τὸ δράμα εἶ-

(1) Δραματικοὶ ποιηταὶ παρὰ τοῖς Ἀγγλοῖς ὁ Σαίξπηρ 1564, παρὰ τοῖς γερμανοῖς ὁ Γκαίτε, ὁ Σχίλλερ, παρὰ τοῖς Γάλλοις ὁ Κορνήλιος 1606 — 1604, Γακίνας καὶ Μολιέρος.

(2) Τινὲς διαιροῦσιν εἰς τέσσαρα τὴν ποιήσιν περιλαμβάνοντες καὶ τὴν θρησκευτικὴν ἢ ἱερατικὴν ποιήσιν.

(3) Εἰς τὸ ἔπος ὑπάγεται καὶ τὸ διδακτικὸν ἔπος.

ναι μίμησις πράξεως παριστανομένης ἐν θεάτρῳ πιθανῆς καὶ ἐνδιαφερούσης· περιλαμβάνει δὲ τὸ δράμα τὴν τραγωδίαν, καὶ κωμωδίαν καὶ σατυρικὸν (δράμα)(1).

Πάντα ταῦτα τὰ εἶδη τῆς ποιήσεως δὲν ἤκμασαν παρ' Ἑλλήσιν, ὡς εἶδομεν συγχρόνως, ἀλλὰ βαθμηδόν, καὶ ἀλληλοδιαδόχως ἐκ τοῦ πραγματικοῦ βίου γεννηθέντα ἐτελειοποιήθησαν τὸ μὲν μετὰ τὸ ἄλλο παραλλήλως τῇ ἐθνικῇ καὶ πολιτικῇ ἀναπτύξει φυσικῶς καὶ προσφόρως ἐκάστη φυλῇ. Παρ' Ἰωσιν ἄτε θεωρητικοῖς τὸ ἔπος, παρὰ Δωριεῦσιν ἄτε ἐμβριθέσιν ἢ λυρική, παρ' Ἀθηναίους μέσοις καὶ δραστηρίοις τὸ δράμα.

Ἀντιστοιχοῦσι δ' οἱ κυριώτεροι κλάδοι τῆς ποιήσεως πρὸς τοὺς τρεῖς μεγάλους κλάδους, τοῦ πεζοῦ λόγου, τὸ ἔπος πρὸς τὴν ἱστορίαν καὶ τὸ μέλος πρὸς τὴν φιλοσοφίαν ἢ τὸν φιλοσοφικὸν διάλογον· τὸ δράμα πρὸς τὸν ῥητορικὸν λόγον.

Τοῦ μὲν ἔπους σκοπὸς εἶναι τὸ διεγείρειν θάμβος, τῆς τραγωδίας φόβον καὶ οἶκτον, τῆς κωμωδίας γέλωτα, καὶ τῆς λυρικῆς ποιήσεως τὸ μεταδιδόναι τὸν ἐκ τινος ἐνθουσιασμὸν τοῦ ποιητοῦ καὶ τοῖς ἀκροαταῖς(2).

5. Περὶ ἐποποιίας.

Ἐποποιία εἶναι ποιητικὴ διήγησις ἠρωϊκῆς πράξεως, μιᾶς μόνης, τελείας, θαυμαστῆς, καὶ διαφερούσης, δι' ἀπαγγελίας ἐκφερομένη(3).

(1) Ἡ κωμωδία παριστᾷ σκηναὺς γελοίας ἢ τραγωδία λυπηράς, ἐμποιοῦσας οἶκτον, φρίκην καὶ φόβον. Εἰς τὸ τέλος τῶν τραγωδιῶν προστίθετο καὶ ἐν σατυρικῶν δράμα (ἔχον χορὸν Σατύρων), ἵνα μὴ ἀπέρχωνται οἱ θεαταὶ ἐν τοιαύτῃ μελαγχολικῇ καταστάσει· ἦτο δὲ τοῦτο (τὸ σατυρικὸν) κατὰ τὸν Εὐστάθιον ἀνάμιγμα τραγωδίας καὶ κωμωδίας ἢ κατὰ τὸν γραμματικὸν Δημήτριον «παίζουσα τραγωδία».

(2) Πλὴν τούτων ἐγεννήθη καὶ ἡ βουκολικὴ ποίησις, ἣτις ἐμπνέει πρᾶον καὶ ἰλαρὸν αἶσθημα, διότι ἀπεικονίζει τὴν ἀφέλειαν τοῦ ποιμενικοῦ καὶ ἀγροτικοῦ βίου, ὥστε καὶ ἐκ τοῦ ἀποτελέσματος φαίνεται τῶν τῆς ποιήσεως εἰδῶν ἡ διαφορά.

(3) Κατὰ τὸν Ἀριστοτέλη, μίμησις σπουδαίων μετὰ λόγου.

Ἡ ἐποποιία διαστέλλεται τῆς ἱστορίας κατὰ τοῦτο: 1) διότι ἡ μὲν ἐποποιία δύναται νᾶρχηται καὶ ἐκ τοῦ μέσου (*ex mediis rebus* Ὁράτ.), καὶ μῆτε σειρὰν φυλάττει μηδὲ χρονολογίαν ἀκολουθεῖ· ἡ δὲ ἱστορία πρέπει νᾶρχηται ἐξ ἀρχῆς, καὶ νὰ διηγῆται κατὰ χρονολογικὴν τάξιν τὰ γεγονότα καὶ κατὰ σειρὰν ἀκριβῆ· παράδειγμα ἔστω ἡ Ἰλιάς, ἐν ἣ ὁ Ὅμηρος δὲν λαμβάνει ὑπ' ὄψει ὅλον τὸν τρωϊκὸν πόλεμον, ἀλλ' ἀποχωρήσας ἐν μόνον μέρος κοσμεῖ αὐτὸ δι' ἐπεισοδίων· 2) διότι ἡ μὲν ἐποποιία ποιεῖ καὶ πλάττει μύθους, συμπληροῖ τούτους λαμβάνουσα ὡς ὄριον τὸ πιθανόν, ἥτοι ὁ ποιητὴς πρέπει νὰ ἐξετάζη τὰ πράγματα, κατ' Ἀριστοτέλη, *οἷα ἂν γένοιτο*, ἡ δὲ ἱστορία διηγεῖται πραγματικὰ γεγονότα καὶ ὡς συνέβησαν ἀληθῶς, τὰ *γεγόμενα λέγειν* (ποιητ. θ): 3) διότι ἡ μὲν ἐποποιία διηγεῖται μίαν τινὰ πράξιν τοῦ ἥρωος, καὶ σπουδάζει νὰ θέλξη τὸν ἀναγνώστην, νὰ κινήσῃ εἰς θαυμασμὸν, ἡ δὲ ἱστορία διαφόρους πράξεις, ὡς διηγεῖται ἀπλῶς, ὡς συνέβησαν, ἀνιχνεύουσα τὰ ἀληθῆ αὐτῶν αἰτία.

Ἡ ποιητικὴ διήγησις τῆς πράξεως γένηται μετὰ μέτρου, μέλους καὶ ῥυθμοῦ, καὶ ἀντιτίθεται τῇ ἱστορικῇ.

Ἡ ἐποποιία διαφέρει τῆς τραγωδίας: 1) διότι ἡ μὲν τραγωδία διαδραματίζει καὶ παριστάνει τὴν πράξιν δραματικῶς, ἡ δὲ ἐποποιία ἀπλῶς τὴν ἀπαγγελίαν ἥτοι διηγηματικῶς, καὶ τοῦτο δηλοῖ τὸ ὑπὸ τοῦ Ἀριστοτέλους λεγόμενον μετὰ λόγου (κατ' εἶδος διαφορᾶς· 2) διότι ἡ μὲν τραγικὴ πράξις περαίνεται συντομώτατα εἰς 24 ὥρας, ἡ δὲ ἐπικὴ ἐκτείνεται ἐπὶ πλέον, παρεννευρομένων ἐπεισοδίων, δι' ὧν γίνεται ἡ πράξις ποικίλη καὶ ἀρεστή (διαφορὰ κατὰ διάρκειαν): τοῦτο δὲ γίνεται διότι ἡ δραματικὴ πράξις, ὡς προῦποθέτουσα πάθος σφοδρὸν καὶ βιαίαν κίνησιν τῆς ψυχῆς δὲν δύναται νὰ διαρκῆ πολὺ· οὕτω π.χ. ἡ πράξις τῆς Ἀντιγόνης περατοῦται ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ, ἐν ᾗ ἡ τῆς Ἰλιάδος εἰς 51 ἡμέρας, τῆς δὲ Ὀδυσσεΐας εἰς 41. 3) διότι ἡ μὲν τραγωδία σπουδάζει νὰ κινήσῃ τὸν οἰκτον καὶ τὸν φόβον, ἡ δὲ ἐποποιία τὸν θαυμασμὸν (διαφορὰ κατὰ σκοπόν).

Θέμα καὶ ὑπόθεσις καλῆς ἐποποιίας δύναται νὰ γείνη μόνον πράξις σπουδαία καὶ ἥρωϊκὴ, καὶ δὴ πράξις περιέχουσα ἐν ἑαυτῇ

τὴν ἰδέαν τοῦ μεγάλου ἠθικῶς, ἤτοι ὑπόθεσις ἐποποιίας πρέπει νὰ εἶναι ἐπίσημος καὶ μεγάλη πράξις ἀνδρὸς μεγάλου. "Ὅθεν πράξεις μεγάλας, σημαντικὰς καὶ σπουδαίας εἰς τὸν βίον μεγάλων καὶ ἐπιφανῶν ἀνδρῶν, ἡγεμόνων, ἀνάκτων πραγματεύεται τὸ ἐπικὸν ποίημα· οὕτως ἐν μὲν τῇ Ἰλιάδι ὑπόθεσις εἶναι ἡ μῆνις τοῦ Ἀχιλλέως, ἐν δὲ τῇ Ὀδυσσεΐᾳ ὁ νόστος τοῦ Ὀδυσσεύως.

Ἡ ἐπική πράξις πρέπει νὰ ἔχη μάλιστα τὰς τρεῖς ταύτας ιδιότητας: 1) νὰ εἶναι μία 2) θαυμασὴ καὶ 3) διαφέρουσα.

α.) Ἡ πράξις μία(1) ὀφείλει νὰ εἶναι, καὶ ταύτην ὁ ποιητὴς ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους τοῦ ποιήματος νὰ διηγῆται· εἶναι δ' ἡ πράξις μία, ὅταν ἀνεξάρτητος εἶναι πάσης ἄλλης καὶ τὰ μέρη αὐτῆς φύσει πρὸς ἄλληλα συνδεδεμένα εἰς ἓν ὀργανικὸν ὅλον ἀρχὴν ἔχον μέσον καὶ τέλος(2), καὶ οὕτω συνεστηκότα, ὥστε κινήσας ἢ μετατιθεμένου τοῦ μέρους ἢ ἀφαιρουμένου νὰ κινῆται καὶ συμμετατίθεται καὶ τὸ ὅλον οὕτως ἐὰν ἀφαιρεθῇ ἀπὸ τῆς Ἰλιάδος ἢ ἀρπαγὴ τῆς Βρισηίδος ἢ τῆς Θέτιδος ἢ πρὸς τὸν Δία ἰκασία ἢ ὁ θάνατος τοῦ Πατρόκλου, διακόπτεται καὶ καταστρέφεται ὅλον τὸ ποίημα.

Ἡ ἐνότης τῆς πράξεως εἶναι πρῶτον καὶ ἀναγκαῖον προσὸν ἐν τῇ ἐποποιίᾳ· στηρίζεται δ' αὕτη οὐχὶ ἐπὶ τῆς ἐνότητος τοῦ ἥρωος, διότι ἐν τῇ Ἰλιάδι π. χ. εἰσάγονται πολλοὶ ἥρωες ἐξέχοντες, ἀλλ' ἐπὶ τῆς προτάσεως σημαίνουσας τὴν ἀρχὴν τοῦ ποιήματος καὶ χειραγωγούσας τὸν ἀναγνώστην μέχρι τέλους. Οὕτως ὁ Ὅμηρος ἐν Ἰλιάδι ἐν ἡ προέθετο νὰ ψάλλῃ τὴν μῆνιν τοῦ Ἀχιλλέως, καὶ ἅπανσα ἡ πράξις κεῖται ἐν ταύτῃ, ἦν, ἐὰν ἡ Μοῦσα

(1) "Ἄν ὑποθεθῇ ὅτι ὑπάρχουσι δύο πράξεις ἐν τῷ αὐτῷ ποιήματι, ἐπίσης κατὰ τὸν αὐτὸν βαθμὸν ἀνεπτυγμέναι, σπουδαῖαι καὶ διαφέρουσαι, θέλει διακλαδίξεσθαι ἡ καρδία τοῦ ποιητοῦ καὶ αἱ κινήσεις θέλουσιν εἶναι ἀσθενεῖς. "Ἄν δὲ μία τούτων ἀξιολογώτερα, θέλει ἐπισκιάζει τὴν ἄλλην. "Ἄν δὲ πλειότεραι, θέλουσι μεταβάλλει τὸ ποίημα εἰς ἱστορίαν ὅθεν μονὰς πράξεως δὲν πρέπει νὰ εἶναι ὅλος ὁ βίος ἥρωός τινος· διότι ὁ βίος ἔχων τὸ διεξοδικόν, μερίζεται εἰς πολλὰς πράξεις καὶ διαφόρους καὶ πολλάκις ἐναντίας, ὅς ὁ νοῦς ἀδυνατῶν νὰ συμπεριλάβῃ ἐν ἐνὶ ἀπαυδῷ καὶ ἀπαρέσκειται καὶ ἐκ τούτου οὐδὲν ὠφελεῖται, ὁ ὁ ποιητὴς προτίθεται.

(2) Ἀριστοτέλ. ποιητ. ἡ. 3.

κατὰ τὸ εἶδος μετὰ πασῶν τῶν περιπέτειῶν ψάλλη, ἡ πράξις θέλει ἔχει τέλος καὶ τὸ ποίημα ὁμοίως (Ἀριστοτ. ποιητ. θ'. 2).

Ἡ ἐνότης τῆς πράξεως δὲν πρέπει νὰ συγγένηται πρὸς τὴν ἐνότητα τοῦ ὑποκειμένου, διότι τοῦτο δύναται νὰ συμπεριλαμβάνη μυρίας πράξεις.

Ἡ ἐνότης τοῦ τόπου δὲν εἶναι ἀναγκαστικὴ εἰς τὸ ἐπικόν ποίημα. π. χ. ὁ Αἰνεΐας ἐν τῇ Αἰνεΐαδι τοῦ Βιργιλίου μεταφέρεται ἐκ τῆς Τροίας εἰς τὴν Καρχηδόνα, εἰς τὸ Λάτιον κτλ ἐν ᾧ εἰς τὴν τραγωδίαν εἶναι ἀναγκαστικὰ αὕτη.

Ἡ ἐνότης τῆς πράξεως οὐκ ἀπωθεῖται τὰ ἐπεισόδια. Εἶναι δ' ἐπεισόδιον ἐπίστακτος πράξις, ἣτις δὲν ἐπισκιαίνει τὴν κυρίαν πρᾶξιν, ἀλλὰ παρενέιρεται, οὕτως εἰπεῖν, ἐκ διαλειμμάτων χάριν ποικιλίας, καὶ ἐπὶ καλλωπισμῶ, ὥστε διὰ τούτων ἀναπαύει καὶ τέρπει τὸν ἀναγνώστην, καὶ οὐκ ὀλίγον ὠφελεῖ τὸ ἔπος διὰ τὴν ἐκ τῆς ποικιλίας μείζω ἐνάργειαν.

Πρέπει δὲ τὸ ἐπεισόδιον νὰ εἶναι 1) ὁμοειδὲς πρὸς τὴν κυρίαν πρᾶξιν, δηλ. ἐπὶ σπουδαίᾳ σπουδαῖον οἷον ὁ τῶν Νεῶν κατάλογος, ὁ ἀποχωρισμὸς τοῦ Ἑκτορος καὶ Ἀνδρομάχης καὶ ἡ τούτων ὁμιλία (Ζ 390—503), ἡ ἔξοδος τῆς Ἑλένης (Γ' 130 καὶ ἐξ.), ἡ τοῦ Γλαύκου καὶ Διομήδους ἀναγνώρισις (Ζ 119—136) κ. ἄ. ἐπὶ ἀστείας ἀστεῖον, εἰς δὲ τὴν ἐποποιίαν συγχωροῦνται καὶ ἀστειότερα ἐπεισόδια πρὸς συγκερασμὸν τοῦ ἄγαν σπουδαίου καὶ πρὸς τέρψιν τοῦ ἀναγινώσκοντος ἢ ἀκούοντος· τοιαῦτα εἶναι ἡ τοῦ Ἡρακλείτου παραμυθία πρὸς τὴν τεθλιμμένην αὐτοῦ μητέρα (Α 586—595), ἡ τοῦ Θερσίτου ὑπὸ τοῦ Ὀδυσσεῶς τιμωρία (Β 211—271) (1) 2) νὰ εἶναι ἀφαιρετὸν καὶ ἐκ τῆς ἀφαιρέσεως νὰ

(1) Ἐπειδὴ γὰρ ἑώρα τὸ στρατόπεδον ἄγαν ακτούοντας ὑπὲρ Ἀχιλλέως πρὸς Ἀγαμέμνονα, καὶ διὰ τοῦτο οὐ προθύμως ἔχοντας συμμαχεῖν, ἀλλ' ἀπαλλακτικῶς ἐπὶ τῶν πατρίδων, ἠθέλησε λῦσαι τὰ ὑπὲρ Ἀχιλλέως δίκαια. Ἀνέστησεν οὖν αὐτῷ συνήγορον, ἐπίφθονον, γελοῖον (τὸν Θερσίτην) ἵν, ἐν τῇ τοῦ συνηγόρου κακίᾳ ἀφανισθῇ τὸ δίκαιον τοῦ πράγματος

Ἐγθιστος δ' Ἀχιλῆϊ μάλιστ' ἦν, ἡδ' Ὀδυσσῆι
τῷ γὰρ νεικείεσκε· τότε αὐτ' Ἀγαμέμνονι δίψ
ὄξεα κεκληγῶς λέγ' ὀνειδέα.....

μὴ βλάπτηται ἡ κυρία πράξις (1)· 3) νὰ στηρίζηται ἐπὶ τοῦ εἰκότος καὶ πιθανοῦ καὶ 4) νὰ εἶναι σχετικόν πρὸς τὴν κυρίαν πράξιν.

Τελεία λέγεται ἡ πράξις, ὅταν ἔχη ἀρχὴν, μέσον καὶ τέλος· ταύτη ἔστω ἡ εἰς Ἰθάκην ἐπὶ ἀνόδος τοῦ Ὀδυσσεῶς ἐν τῇ Ὀδυσσεΐᾳ.

β') Τὸ θαυμαστόν καλεῖται δ' οὕτω τὸ παραλλάττον τοῦ συνήθους καὶ φυσικοῦ, ἐπομένως τὸ ἐνεργούμενον ὑπὲρ δύναμιν ἀνθρωπίνην (2).

Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἐπική ποίησις περὶ ὑψηλὰς ὑποθέσεις καὶ ἡρωϊκὰς πράξεις ἀσχολεῖται, ἵνα αὐταὶ ἀξιολογώτεραι καὶ λαμπρότεραι φαίνωνται, κοσμεῖ ταύτας ὁ ποιητὴς τῶ μεγέθει ὑπερφυῶς τινοῦ δυνάμεως, καὶ οὕτω καθιστᾷ ταύτας μᾶλλον διαφερούσας καὶ ἀρεσκούσας.

Τὸ θαυμαστόν προσγίνεται διὰ τῆς μίξεως τῶν θεῶν ἐν τοῖς ἀνθρωπίνοις ἔργοις, ὅπερ δὲν συμβαίνει εἰς τὴν ἱστορίαν.

Τὸ θαυμαστόν εἶναι ἀναγκαῖον καὶ οὐσιῶδες ἐν τῇ ἐποποιίᾳ, διότι τὸ ἐπικόν ποίημα εἰς θαῦμα κινεῖ· θαῦμα δ' ὄντως ἐμποιεῖ, ὅταν πρὸς ταῖς ἀρεταῖς τοῦ ἥρωος ἐμφαίνῃ καὶ ἡμῖν τὴν δύναμιν καὶ πρόνοιαν τοῦ ὑψίστου ὄντος διὰ τὸν ἥρωα, αἵτινες κινουῦσιν αὐτόν.

Καὶ τῶ ὄντι βλέπει τις ἐν τῇ Ἰλιάδι πάντας τοὺς θεοὺς ἐνεργούντας, τοὺς μὲν ὑπὲρ τῶν Ἀχαιῶν, τοὺς δὲ ὑπὲρ τῶν Τρώων

..... διὰ τοῦτο καὶ γέλως τοῖς Ἕλλησι γίνεται, καὶ ἐκ τοῦ γέλωτος διάλυσις τῆς σπουδῆς τῆς εἰς τὰς πατρίδας. Ἀπὸ γὰρ ἐκείνης τῆς σκυθρωπότητος ἡ μεταβολὴ διὰ τὸ γινόμενον παρέσχεν εἰρηναίαν τὴν ψυχὴν. Διον. Ἄλικ. Ἱηγορ. κεφ. ι', ἡ.

(1) Ὁ Ἀριστοτέλης διαλήψει τ. ἔ. διακοπὰς τῆς ποιητικῆς διηγήσεως καλεῖ τὰ ἐπεισόδια «Νῦν δὲ ἐν μέρος ἀπολαθῶν ἐπεισοδίοις κέχρηται πολλοῖς, οἷον νεῶν καταλόγῳ καὶ ἄλλοις, οἷς διαλαμβάνει τὴν ποίησιν. (Ἀριστοτέλης).

(2) Δεῖ μὲν οὖν ἐν ταῖς τραγωδίαις ποιεῖν τὸ θαυμαστόν, μᾶλλον δ' ἐνδέχεται ἐν τῇ ἐποποιίᾳ τὸ ἄλογον (δι' ὃ συμβαίνει μάλιστα τὸ θαυμαστόν) διὰ τὸ μὴ ὄρᾶν εἰς τὸν πράττοντα, ἐπεὶ τὰ περὶ τὴν Ἔκτορος δίωξιν ἐπὶ σκηνῆς ὄντα γέλοισι ἄν φανείη, οἱ μὲν ἐστῶτες καὶ οὐ διώκοντες, ὁ δ' ἀνανεύων, ἐν δὲ τοῖς ἔπεισι λανθάνει. Τὸ δὲ θαυμαστόν ἡδὺ σημεῖον δέ, πάντες γὰρ προστιθέντες ἀπαγγέλλουσιν ὡς χαριζόμενοι. (Ἀριστοτέλης).

οὐδεμία μάχη συνάπτεται ἄνευ προτέρας βουλῆς τῶν θεῶν. Οὐδείς ἥρωας ἀνδραγαθεῖ, μὴ διατελῶν ὑπὸ τὴν ἕμεσον προστασίαν θεοῦ τινος. Ἡ οὐρανόθεν ἀποστολὴ τῆς Ἀθηνᾶς, ὡς θεᾶς τῆς φρονήσεως (Α 195) πρὸς συμβιβασμὸν τῆς μεταξὺ Ἀγαμέμνονος καὶ Ἀχιλλέως ἐριδος ἀνάγεται εἰς τὸ θαυμαστόν. Ὡσαύτως καὶ ἡ ὑπὸ τῆς Ἀφροδίτης ἐν τῇ Γ. β. ψ. προστασία τοῦ Πάριδος. Καὶ ὄλων ἐν γένει αἱ πράξεις τῶν ἀνθρώπων κινοῦνται ἀπὸ τῆς παρουσίας θεοῦ τινος. Ὁ Ἄρης καὶ ἡ Ἀθηνᾶ ἀπευθύνουσι τὰ τοῦ πολέμου. Ὁ Ζεὺς διὰ τῶν βροντῶν κυβερνᾷ τὸ πᾶν ἢ φρόνιμος λοιπὸν χρήσις τούτων καὶ τῶν τοιούτων θαυμαστῶν καθιστᾷ τὸ ποίημα ζωηρότατον.

Ὁ Ὅμηρος μετὰ μεγάλης τέχνης ποιεῖται τοῦ θαυμαστοῦ χρήσιν, καὶ πράττει ἐπίτηδες τοῦτο, ἵνα λαμπρύνῃ τοὺς ἥρωας καὶ διδάξῃ τοὺς ἀκροατὰς τὴν ὑψηλὴν ιδέαν τῆς ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων ἐπενεργείας τῶν θεῶν καὶ τῆς προνοίας αὐτῶν. Ταύτην μεταχειρίζεται ὡς πηγὴν καὶ ρίζαν τοῦ θαυμαστοῦ καὶ εἰσάγει τοὺς μυθολογουμένους θεοὺς αὐτοῦ, βοηθοῦντας μὲν τοῖς ἀγαθοῖς ἀνδράσι, κολάζοντας δὲ τοὺς κακοὺς (1).

Τὸ θαυμαστόν ὀφείλει νὰ εἶναι πιθανόν· εἶναι δὲ τοιοῦτον 1) ἂν συνᾶδῃ ταῖς περὶ θεῶν δόξαις τοῦ ἔθνους, ὑπὲρ οὗ τὸ ποίημα γίνεται, 2) ἂν ἐπικάθηται τοῖς ἔπεσι τόνος θεοπρεπῆς, ἐνθουσιῶντας ποιῶν τοὺς ἀκροατὰς, τῇ ὑψηλῇ καὶ ἐμφαντικῇ ἐξηγήσει, ὧν πιστεύουσιν.

γ') Τὸ διάφορον εἶναι ἐν τῶν οὐσιωδῶν ιδιωμάτων τῆς ἐπικῆς

(1) Οὐ μόνον δ' οἱ Ἕλληνας ποιηταί, ἀλλὰ καὶ οἱ χριστιανοὶ δύνανται νὰ ποιῶνται χρήσιν τοῦ θαυμαστοῦ, ἀγγέλους τε καὶ ἁγίους, καὶ δὴ καὶ δαίμονας μεταχειριζόμενοι πρὸς τοῦτο, καὶ τοῦ πρέποντος τῷ ὄψει τῆς ἱερῆς ἡμῶν θεότητος μὴ ἐκτρεπόμενοι· παράδειγμα ὁ Ἰταλὸς Τάσσος ἐν τῇ Ἱερουσαλήμ ἔχων καλλίστας εἰκόνας θαυμαστοῦ, τὴν μαγικὴν τέχνην τῆς Ἀρμίδος κτλ. καὶ ὁ Ἀγγλὸς Μίλτων ἐν τῷ παραδείσῳ, ἐν ᾧ ἅπαντ' ἠθρομασιώτατα ἢ διαγραφὴ τῆς πτώσεως τοῦ Σατατᾶ, καὶ ὁ διάλογος τῶν τὰ ἄστρα καὶ τὰ ὄρη, καὶ τοὺς ποταμοὺς κατεχόντων πνευμάτων καὶ ὁ Κλοπστόκιος ἐν τῇ Μεσσιάδι, ἐν ἣ πλήρῃ ἄλλων θαυμαστῶν εἶναι καὶ ἡ εἰς τὸ ὄρος Γολγοθᾶ ἐπὶ τῆς σταυρώσεως συνδρομὴ τῶν προπατορικῶν ψυχῶν.

ποιήσεως, διότι τοῦτο παρέχει ἰδιαιτέραν τινὰ καὶ ἐνδύμυχον διάθεσιν εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ ἀκροατοῦ, ἢ ἀναγνώστου· διὰ τοῦτο ὁ ἐποποιὸς ὀφείλει νὰ ἐκλέξῃ πράξιν, ἐν ἣ ὁ ἀκούων ἢ ἀναγινώσκων εὐρίσκει τὸ κέρδος ἢ τὸ διαφέρον, ἔλκων καὶ ψυχαγωγῶν αὐτόν.

Λέγεται δὲ ὅτι ἡ ἐπική πράξις παρέχει διαφέρον, ἥτοι ἐνδύμυχον αἴσθησιν, ὅταν 1) γίνηται ἀρμοδία χρῆσις τῶν ἐπεισοδίων· 2) γίνηται εὐστοχος ἢ πλοκὴ τοῦ μύθου· 3) γίνηται ἐπιτυχῆς ἢ χρῆσις τῶν δέσεων καὶ λύσεων, καὶ δὴ τῶν περιπετειῶν (1).

Εἶδη δὲ τοῦ διαφόρου εἶναι δύο· 1) τὸ ἐξ αὐτῆς τῆς πράξεως πηγάζον, ὅπερ κινεῖ τὴν καρδίαν, ἀρεστὰ ποιήματα ἐνεργαζόμενον αὐτῇ, καὶ 2) τὸ τῆς ἄρσεως τῶν ἀντιπιπτόντων τῶ ἥρωϊ.

Δέσεις τοῦ ποιήματος, ὀνομαζονται πάντα τὰ ἀντιπίπτοντα ἥτοι τὰ κωλύματα, ὅσα προβάλλονται εἰς τὴν πράξιν τοῦ ποιήματος καὶ διακόπτουσι τὴν συνέχειαν ἢ ἀπειλοῦσι τὴν ἀποπεράτωσιν αὐτῆς· τὰ ἀντιπίπτοντα ταῦτα ἐλκύουσι τὴν ψυχὴν τοῦ ἀναγνώστου, περιμένοντος ἀπὸ ὥρας εἰς ὥραν νὰ ἴδῃ τὸ τέλος. Λύσεις δ' ἡ ἀναίρεσις ἢ ὑπερνίκησις τούτων πρὸς ἀποπεράτωσιν τῆς πράξεως.

Ἡ δέσις τοῦ ἐπικοῦ ποιήματος διαιρεῖται εἰς ἀρχικὴν καὶ εἰς παρεμπιπτούσας, ὑπαλλήλους αὐτῇ. Καὶ ἡ μὲν ἀρχικὴ εἶναι μία, αἱ δὲ δευτερεύουσαι πλείους κατὰ τὰς περιστάσεις· οἷον πρὸς ἐπίτευξιν τῆς ἐκδικήσεως τοῦ Ἀχιλλέως δέσις ἀρχικὴ μὲν εἶναι τὸ νὰ βοηθῇ τοῖς Ἑλλησιν ἢ Ἡρα καὶ ἡ Ἀθηναῖ, δευτερεύουσα δ' ἡ φυγὴ τῶν Ἑλλήνων, ἡ μονομαχία τοῦ Μενελάου καὶ Ἡά-

(1) Τὸ διαφέρον εἶναι 1) ἐθνικὸν διαφέρον, π. χ. ἡ ἀνάγνωσις τῆς Ἰλιάδος κινεῖ τοὺς Ἑλληνας εἰς τοῦτο μᾶλλον παρὰ πάντα ἄλλον, διότι ἐν αὐτῇ ὕμνει ὁ ποιητὴς κατορθώματα ὁμοφύλλων· 2) θρησκευτικόν, π. χ. ὁ χριστιανὸς εἰς τὴν τοῦ Κλοπτοκίου Μεσσιάδα, διότι διηγεῖται τοῦ Μεσσιῶ τοῦ θεϊοτάτου ἔργον τῆς τοῦ κόσμου ἀπολυτρώσεως· εἰς τὴν τοῦ Τάσσου Ἱερουσαλήμ, ἐλευθερουμένην ἀπὸ τοῦ ἀπίστου τὰς χεῖρας ὑπὸ τοῦ ἥρωος Γοδοφρέδου κινεῖται εἰς διαφέρον· 3) ἀνθρωπικόν, π. χ. πᾶς ἄνθρωπος εὐρίσκει τι θελκτικὸν διαφέρον εἰς τὰς εὐτυχίας ἢ δυστυχίας, ἀρετὰς ἢ κακίας τοῦ ὁμοφύλλου. Πάντα ταῦτα περιέχει ἡ Ἰλιάς καὶ ἡ Ὀδύσσεια τοῦ Ὀμήρου διὰ τοὺς Ἑλληνας, καὶ ἡ τοῦ Βιργιλίου Αἰνεΐας διὰ τοὺς Ῥωμαίους.

ριδος, τὸ τραῦμα τοῦ Μενελάου, ἡ ἀριστεία τοῦ Διομήδους, ἡ βοήθεια τῆς Ἥρας καὶ τοῦ Ποσειδῶνος τοῖς Ἑλλησιν, ἡ ἀναχώρησις τοῦ Ἀχιλλέως.

Ἡ δέσις πρέπει νὰ προβαίνει τεχνικῶς, δι' ὃ ὁ ποιητὴς πρέπει νὰ ἐκφέρῃ τὰ ἐμπόδια τὸ ἐν μετὰ τὸ ἄλλο ἀρμοδίως, ἵνα ἐλκύσῃ τὴν περιεργίαν τοῦ ἀναγνώστου.

Ἡ λύσις ἐνδέχεται νὰ περιέχῃ εὐκολίας ἢ ἀνυπερβλήτους δυσκολίας, ὅτε εἶναι ἀναγκαῖα ἡ μεσολάβησις τοῦ θεοῦ. Ἄτεχνος ἡ λύσις ἢ γιγνομένη πάντοτε διὰ βοήθειας μεγάλης, ἐν ᾧ τὸ πρᾶγμα μικρόν.

Ἐπικρατεῖ δ' ἡ μὲν δέσις ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς δυσκολίας μέχρι τῆς τελευταίας ταύτης· ἡ δὲ λύσις ἀπὸ τοῦ τέλους τῶν ἀντιπιπτόντων μέχρι τέλους τοῦ ποιήματος (Ἀριστοτ. ποιητ. ζ').

Ἡ ἠθοποιία ἢ ὁ χαρακτηρισμὸς τῶν προσώπων ὀφείλει δι' ὅλου τοῦ ποιήματος, νὰ εἶναι ὁ αὐτός· τ. ἔ. πᾶν πρόσωπον νὰ λαλῇ καὶ πράσσῃ κατὰ τὸν χαρακτῆρα, ὃν ἅπαξ ἀπέδωκεν αὐτῷ ὁ ποιητὴς, ὅθεν καὶ αἱ δημηγορίαι αὐτῶν καὶ πάντα τὰ ἔργα εἴτε νικῶντων, εἴτε νικωμένων πρέπει νὰ συμφωνῶσι καὶ ἀρμύζωσι πρὸς τὸν ἀρχικὸν χαρακτῆρα.

Ὁ χαρακτηρισμὸς τῶν προσώπων τοῦ δαιμονίου Ὀμήρου εἶναι ἐπιτυχῆς λίαν, ἐν ᾧ μάλιστα δὲν καταναλίσκει πολλοὺς στίχους πρὸς ἀπεικόνισιν, ἀλλ' ἀναλόγως τοῦ χαρακτῆρος ἐκάστου ἐμεθοδεύσατο καὶ τὴν γλῶσσαν, ἐν ἣ ἕκαστος ἐκθέτει τοὺς λόγους καὶ τὰ ἔργα αὐτοῦ καὶ οὕτω διὰ τῆς ἰδίας ἐνεργείας διαγράφει ἕκαστος ἑαυτὸν.

Ἐπειδὴ δὲ τὰ δρωῦντα πρόσωπα εἶναι ὅμιλος ἥρώων καὶ θεῶν χαρακτηρίζει ἥρωάς τε καὶ θεοὺς. Καὶ τοὺς μὲν ἥρωας οὕτω·

Ὁ Ἀγαμέμνων εἶναι εἰκὼν ὑπερόχου δυναστείας, παρίσταται ἔχων πάσας τὰς βασιλικὰς ἀρετάς, θάρρος, ἄγρυπνον περὶ τῶν ὑπηκόων φροντίδα, ὡς τοιοῦτος δ' ὅμιλεῖ πάντοτε ὡς ὑπέρτατος ἡγεμῶν, ὑπὲρ πάντας παριστῶν ἑαυτὸν ἔζοχον, καὶ οὐδένα ἴσον αὐτῷ ἀποδεχόμενος. Ἐν μὲν ταῖς εὐτυχίαις δεικνύται ἀγέρωχος καὶ ὑβριστικός, ἐν δὲ ταῖς ἀτυχίαις ταπεινὸς καὶ ἔρπων· ἐξ οὗ ἢ πρὸς τὸν Ἀχιλλεῖα ἀπειλῇ (Α 184—7), καὶ τοὺς κήρυκας ἀπο-

στέλλων πρὸς παραλαβὴν τῆς Βρισηίδος, ἀγέρωχον δίδει αὐτοῖς ἐντολὴν (Α 322—5). ἀλλὰ κατάχρησιν ποιούμενος τῆς ἐξουσίας του, ταπεινοῦται, ὁμολογεῖ τὸ ἴδιον ἀμάρτημα πρὸς θρίαμβον τῆς δικαιοσύνης καὶ πρὸς τιμὴν τοῦ ὑβρισθέντος (Β 778, Ι 115, Τ 78 καὶ ἐξ.). Ὁ Ἀχιλλεὺς ἔχει τὴν ἰσχὺν τοῦ Αἴαντος, τὴν ἀνδρίαν τοῦ Διομήδους, τὸ θάρρος τοῦ Ὀδυσσεύς, τὸ ἡγεμονικὸν τοῦ Ἀγαμέμνονος, ἀλλὰ καὶ πάντα ἐπισιιάζει· λαλεῖ ὡς ἥρωες ὑπερέχων κατὰ τὴν ἀνδρίαν πάντων, καὶ ἀπαιτεῖ ἵνα τοῦτο πάντες ἀναγνωρίσωσιν ὅτι ὁ ἕριστος εἶναι τῶν Ἀχαιῶν, καὶ ὅτι ἀδύνατον νὰ εὕρη σωτηρίαν, ὅς ἂν τολμήσῃ νὰ ἀφαιρέσῃ τι τῶν ἑαυτοῦ· δι' ὃ δίδει τὴν Βρισηίδα, ἣν ἀφαιροῦσι παρ' αὐτοῦ οἱ δόντες, ἀλλ' ἀπειλεῖ ὅτι τὸ μέλαν αἷμα τοῦ Ἀγαμέμνονος θέλει καταβρέξει τὸ δόρυ αὐτοῦ, ἂν τολμήσῃ νὰ ἐπιβάλλῃ χεῖρα εἰς τι τῶν ἑαυτοῦ·

εἰ δ', ἄγε μὴν πείρησαι, ἵνα γνώωσι καὶ οἶδε

αἰψά τοι αἷμα κελαινὸν ἐρώησει περὶ δουρί. (Α 302—3).

οὕτω καὶ ἀλλαχοῦ ἐπιδείκνυται τὴν ἑαυτοῦ ἀνδρείαν καὶ μεγαλοφυλίαν (Ψ 610)· ὅταν δ' εἶδε τὰ ἡφαιστότευκτα ὄπλα, κομισθέντα ὑπὸ τῆς Θέτιδος, ἀνασκιρτᾷ ὑπὸ χαρᾶς, ἐν ᾧ πάντες οἱ ἄλλοι ἐπὶ τῇ θέᾳ ἐκπλήττονται (Τ 12—20), καὶ ὀργῶν πρὸς μάχην, παραβλέπει τὰ παρὰ τοῦ Ἀγαμέμνονος δῶρα, καὶ ζητεῖ μάχην ὡς τάχιστα (Τ 145—150).

Ὁ Ἀχιλλεὺς εἶναι φίλος εἰλικρινῆς καὶ γενναῖος· ἀγαπᾷ τὸν λαόν του, καὶ εἰ καὶ εἰς ἕκρον θυμώδης καὶ πικρόχολος, κρατεῖ ὅμως τοῦ θυμοῦ, σεβόμενος τοὺς θεοὺς, τὸν Πρίαμον, τοὺς κήρυκας καὶ αὐτὸν τὸν Ἀγαμέμνονα.

Ὁ Νέστωρ εἶναι γέρον, ἀλλὰ τὸ γῆρας του εἶναι χλωρόν καὶ ἀκμαῖον, καὶ ἡ ἀνδρεία του σπινθηροβολεῖ ἀπὸ τῶν ὑπὸ τῶν κόπων καταπεπονημένων μελῶν του· εἰκονίζεται δὲ παντοῦ καὶ ἐν πάσῃ δημηγορίᾳ σοφὸς καὶ πεπειραμένος, διαλέγεται μετὰ προπούσης τοῖς γέρουσι μακρολογίας, περὶ ὕσων εἶδε καὶ ἔπραξε, καὶ περὶ τῶν ὁμηλικῶν ἡρώων ὡς ἐκ τῆς ἡλικίας δ' ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ συμβουλευῇ καὶ αὐτὸν τὸν Ἀχιλλεὺς καὶ τὸν Ἀγαμέμνονα.

Ὁ Ὀδυσσεὺς καὶ ὁμιλῶν καὶ πράττων δείκνυται σοφὸς καὶ πολυμήχανος ἔχων ἠνωμένην τὴν εὐφυΐαν μετὰ φρονήσεως καὶ

ἀνδρείας. Ὁ ποιητὴς διέγραψε τὴν αὐτοῦ εἰκόνα διὰ τῶν ἐξῆς:

ἀλλ' ὅτε δὴ πολύμητις ἀναίξειεν Ὀδυσσεὺς
στάσκειν, ὑπαὶ δὲ ἴδσκε, αἰδρεὶ φωτὶ εἰκνῶς.
φαίης κε ζάκοτον τιν' ἔμμεναι, ἄφρονα τ' αὐτως.
ἀλλ' ὅτε δὴ ρ' ὄπα τε μεγάλην ἐκ στήθεος ἔει,
καὶ ἔπεα νηφάδεσσιν εἰκότα χειμερήσιον
οὐκ ἂν ἔπειτ' Ὀδυσσῆϊ γ' ἐρίσειε βροτὸς ἄλλος (Γ' 216—224).

ἐξαιρέτως δ' εἶναι εὖνους τῇ Ἀθηνᾶ.

Οἱ δύο Αἴαντες, ὁ Διομήδης καὶ ὁ Ἴδομενεύς, εἶναι ἀτρόμητοι πολεμισταί.

Ὁ Μενέλαος ὀλιγώτερον μὲν τῶν ἄλλων τολμηρός, ἀλλὰ βουληφόρος ἀνὴρ, βραχύλογος καὶ στρατηγικός παρίσταται εὐφύστερος εἰς τὴν τῆς πολιτείας διοίκησιν, παρὰ εἰς τὴν τῶν πολεμίων ἐκδίκησιν.

Ὁ γέρον Πριάμος ἔχει διὰ τὸ γῆρας καὶ τὴν αὐτοῦ πεῖραν ἀνάλογόν τι πρὸς τὸν ἐν τοῖς Ἑλλήσι διαπρέποντα Νέστορα· ἀλλὰ στερεῖται ὕλως πολεμικῆς δόξης, καὶ τοι γέρον. Παρίσταται δὲ πατρικῆς φιλοστοργίας τὸ παράδειγμα, ἔτι δὲ καὶ ἐλευνὸν παράδειγμα τῆς ματαιότητος τῶν ἐν ἀνθρώποις μεγαλείων· αἱ πρὸς τὸν Ἀχιλλεῖα ἰκετευτικοὶ τοῦ λόγου εἶναι πλήρεις οἴκτου, πρὸς ὃν τέλος δὲν ἠδυνήθη νάντιστῆ ὁ ἀμείλικτος Ἀχιλλεύς, ἀλλὰ πάραυτα πηδήσας ἀπὸ τοῦ θρόνου προσηκῶνει τὸν πρὸ τῶν ποδῶν του κυλισθέντα γέροντα, οἰκτεῖρων πολὺν τε κάρη καὶ πολὺν γένειον, καὶ δίδει ἐνδεκαήμερον τὴν ἀναχωχὴν, ὅπως κλαύσῃ καὶ θάψῃ τὸν ἄριστον τῶν υἱῶν του, τὸν ἀνδρειότατον τῶν προμάχων τῆς Τροίας (Ω 659—672).

Ἀλλὰ καὶ αἱ θεοὶ λαλοῦσι καὶ πράττουσι κατὰ τὸν ἅπαξ ἀποδοθέντα χαρακτῆρα, καὶ πάντων αἱ ἐνέργειαι ἐπὶ τέλους ὑπέκουσιν εἰς τὴν ὑπερτάτην βουλήν τοῦ Διός.

Ὁ Ζεὺς ἐνεργεῖ καὶ λαλεῖ πανταχοῦ καὶ πάντοτε ὡς ὑπέρτατος κύριος τῶν ἀπάντων καὶ παντοδύναμος θεός, καὶ οἰκονομῆ θαυμασιῶς τὴν θέλησιν τῶν Μοιρῶν· ἐπιπλήττων δὲ τὴν Ἥραν λέγει ὅτι πάντες οἱ θεοὶ δὲν θέλουσι δυνηθῆ νὰ βοηθηθῶσιν αὐτῇ (Α 56—68)· τὴν παντοδυναμίαν αὐτοῦ ἐπιδείκνυται λέγων τοῖς θεοῖς.

Κέκλυτέ μευ, πάντες τε θεοί, πᾶσαι τε θεάιναι,
ἄφρ' εἶπω, τά με θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι κελεύει κτλ. (Θ 4—5).

Θεοὶ δὲ καὶ ἄνθρωποι ὁμολογοῦσιν αὐτὸν ὑπέρτατον πάντων (A 580—2, καὶ 588—591, B 116—8 καὶ ἄλ.) καὶ αὐτὴ δὲ Ἡρα ἢ ἀντιπράττουσα τούτῳ, ἐπανελθοῦσα εἰς τὸν Ὀλυμπον, ἀνακηρύττει τὴν ὑπερτάτην δύναμιν τοῦ Διός, καὶ λέγει ἐνώπιον πάντων συνηγμένων·

Νήπιοι, οἳ Ζηνὶ μενεαῖνομεν ἀφρονέοντες·
ἦ ἔτι μέμαμεν καταπαυσέμεν ἄσσον ἰόντες.
ἦ ἔπει ἡὲ βίη· ὁ δ' ἀφήμενος οὐκ ἀλεγίζει,
οὐδ' ὄθεται· φησὶν γὰρ ἐν ἀθανάτοισι θεοῖσι
κάρτεϊ τε σθένει τε διακριδὸν εἶναι ἄριστος. (O 104—9).

Ὁ Ἀπόλλων κατέρχεται μέγας καὶ φοβερός ἀπὸ τὴν κορυφὴν τοῦ Ὀλύμπου καὶ καθήμενος ἀπέναντι τῶν νεῶν ἐκτοξεύει κατὰ τῶν Ἑλλήνων θανατηφόρα βέλη (A 43—52).

Ἡ Ἡρα μένεα πνέουσα κατὰ τῶν Τρώων, μετὰ πολλῆς ὀμότητος ἐνεργεῖ κατ' αὐτῶν, πάντα μηχανωμένα καὶ αὐτὸν τὸν Δία, οὗ ὁμολογεῖ τὴν παντοδυναμίαν, ζητεῖ νὰ ἐξαπατᾷ. Παρίσταται δ' ἀγέρωχος, φιλέκδικος καὶ ὀμῆ.

Ὁ Ἄρης ἔχει ἰσχὺν τυφλήν, καὶ θηριώδη, καὶ πρέπουσαν εἰς τὸν πόλεμον, ἐξάπτει τοῦτον, οὗ εἶναι σύμβολον.

Ἡ Ἀθηνᾶ παρίσταται ἔχουσα σοφίαν, ἅμα δὲ καὶ δύναμιν καὶ θάρρος.

Ὁ Ποσειδῶν εἶναι ἄγριος καὶ βίαιος καὶ ἐνεργεῖ πάντοτε διὰ θαλάσσης, εἰς ἣν ἐμβασιλεύει.

Σημειωτέα καὶ ταῦτα· ὅτι

α') Ὁ χρόνος τοῦ ἔπους ἦτοι ἡ διάρκεια τῆς ἐπικῆς πράξεως εἶναι διάφορος, καὶ δὴ ἀόριστος· ἐπειδὴ δὲ τὸ ποίημα εἶναι διηγηματικὸν λαμβάνει ἔκτασιν ἰκανήν, ἀλλὰ δὲν εἶναι καλὸν ὑπὲρ τὸ μέτρον νὰ μηκύνωνται τὰ τοῦ χρόνου, ἀλλὰ μᾶλλον εὐσύνοπτον (1)· Μάρτυς ὁ Ἀριστοτ.: ὅθεν ἐν μὲν τῇ Ἰλιάδι εἰς 51 ἡμέρας διαρκοῦσι τὰ τῆς μῆνιδος τοῦ Ἀχιλλέως· διότι αἱ μετὰ

(1) Ἐν μέσῳ μεγέθει κατὰ τὸ εἶκος ἢ τὸ ἀναγκαῖον ἐφεξῆς γινομένην συμβαίνει εἰς εὐτυχίαν ἐκ δυστυχίας ἢ εὐτυχίας· εἰς δυστυχίαν μεταβάλλειν, ἰκανὸς ὅρος ἐστὶ τοῦ μεγέθους. Ἀριστοτ. ποιητ. ζ'. 7,

ταύτην ἐπάλληλοι μάχαι, τὸν θάνατον τοῦ Πατρόκλου ἐπήγαγον, καὶ τῆς μῆνιδος τὴν λύσιν διὰ τὴν ὁποίαν ὁ τοῦ Ἑκτορος φόνος ἐγένετο καὶ τὸ ποίημα, ἦν ἡ μῆνις ἔλαβον τέλος. Ἐν δὲ τῇ Ὀδυσσεΐᾳ εἰς 41 ἡμέρας, διότι αὕτη ἀπὸ τοῦ τέλους τῆς ἐν Ὠγυγίᾳ νήσω τῆς Καλυψοῦς τοῦ Ὀδυσσεῶς διατριβῆς ἀρχομένη καὶ τὰ προηγούμενα, ἐν μέσῳ παρενθέσασα, τὸ τοῦ χρόνου μῆκος δὲν ἐξέτεινεν εἰς πολὺ (1).

Ὁ χρόνος εἰς τὸ ἔπος πρέπει πάντως νὰ εἶναι διαρκέστερος ἢ ὁ τῆς τραγωδίας, διότι ἐν τῇ τραγωδίᾳ, παρίστανται παθήματα ψυχικά, ἃ δὲν εἶναι δυνατόν νὰ διαρκῶσιν ἐπὶ πολὺ.

β') Ὁ τόπος τῆς μὲν κυρίας πράξεως εἶναι εἰς οἶον ἐν μὲν τῇ Ἰλιάδι τὰ πάντα γίνονται ὑπὸ τὰ τείχη τῆς Τροίας· ἐν δὲ τῇ Ὀδυσσεΐᾳ παραλλάττει, διότι ὁ ποιητὴς δὲν ἤρχισεν ἀπὸ τῆς ἀπ' ἀρχῆς πλάνης τοῦ Ὀδυσσεῶς, ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἐκ τῆς Καλυψοῦς ἀναχωρήσεως ἀρχόμενος, διὰ τῶν Φαιάκων εἰς Ἰθάκην τελευτᾷ, τὰ δ' ἄλλα παρενεῖρει τῶν δ' ἐπεισοδίων διάφορος οὕτως ὁ Ὀδυσσεὺς καθήμενος ἐν τῇ τῶν Φαιάκων χώρα περιηγεῖται τοὺς ἀκροατὰς εἰς τὴν τῆς Κίρκης καὶ τῶν Κυκλώπων, καὶ τοῦ Αἰόλου καὶ τῶν νεκρῶν τὴν χώραν.

Μέρη τοῦ ἐπικοῦ ποιήματος

εἶναι α) τὸ Προοίμιον, β) ἡ Λιήγησις καὶ γ) ὁ Ἐπίλογος.

Α') Τὸ Προοίμιον, συνίσταται ἐκ δύο μερῶν, α) ἐκ τῆς ἐπικλήσεως θεοῦ τινος καὶ β) ἐκ τῆς προεκθέσεως ἢ προτάσεως. Καὶ διὰ μὲν τῆς ἐπικλήσεως ἐπικαλεῖται ὁ θεοφόρητος ποιητὴς θεόν τινα ἢ Μοῦσαν, τὴν ἀληθῆ καὶ πάντα ἐπισταμένην θεάν, ἵνα ἀποκαλύψῃ τὰ ὑπερφυσικά αἴτια τῆς μελλούσης διηγήσεως ἵνα δείξῃ θειοτέραν καὶ μείζονα τὴν δόξαν τῶν λεγομένων διότι αὐτὸς ὡς ἄνθρωπος δὲν δύναται νὰ γνωρίζῃ, τί συνέβαινεν εἰς τὸν οὐρανόν, ὅτε, φέρ' εἰπεῖν, ἐμήνιεν ὁ Ἀχιλλεύς, ἢ ὅτε ἀπῆρχετο ὁ Ὀδυσσεὺς ἀπὸ τῆς Καλυψοῦς τὴν νῆσον. Δι' ὃ ἐπικαλεῖται ὁ ποιητὴς τὴν Μοῦσαν ἵνα ἄσῃ καὶ ἐμπνεύσῃ αὐτῷ ταῦτα.

(1) Ὁ χρόνος ἐν τῇ Αἰνειάδι τοῦ Βιργιλίου καὶ τῇ Ἱερουσαλήμ τοῦ Τάσου εἶναι ἐν ἔτος καὶ μῆνές τινες. Ἀλλὰ διδάσκαλος ὡς ἐν πᾶσιν οὕτω καὶ τῷ τοῦ χρόνου μῆκει εἶναι ὁ Ὅμηρος.

Μῆνιν ἄειδε θεὰ, Πηληϊάδεω Ἀχιλῆος. (Α 1)

Ἄνδρα μοι ἔννεπε, Μοῦσα, πολύτροπον, ὃς μάλα πολλά». (α 1)

Ἡ μετὰ ταῦτα ἐπανάληψις τῆς ἐπικλήσεως δὲν κωλύεται (1).

Πολλάκις δ' ἡ ἐπίκλησις γίνεται ὑψηλὴ καὶ λαμπρὰ καὶ λυρικοῦ τόνου μεστή· οἶον ἡ τοῦ Ὀμήρου πρὸ τοῦ καταλόγου·

Ἔσπετε νῦν μοι, Μοῦσαι, Ὀλύμπια δώματ' ἔχουσαι,

ὕμεις γὰρ θεαὶ ἐστε, πάρεστε τε, ἴστε τε πάντα.

Διὰ δὲ τῆς προεκθέσεως ἢ προτάσεως, δεικνύει ὁ ποιητὴς τὴν ὑπόθεσιν, περὶ ἧς πρόκειται, προσδιορίζει τὴν ἐνότητα τῆς πράξεως καὶ διασπείρει τὰ κυριώτερα τῆς διηγήσεως μέρη, ἐξ ὧν συνίσταται τὸ προοίμιον τῆς ἐποποιΐας.

Ἀμφότερα δὲ ταῦτα ἢ τε ἐπίκλησις καὶ προέκθεσις κατὰ τὸν Σταγειρίτην, πρέπει νὰ εἶναι σύντομα καὶ ἀνάλογα. Ἐν γένει δὲ πρέπει τὸ προοίμιον νὰ εἶναι σαφές, σύντομον καὶ ἀπλοῦν, ἅμα δὲ καὶ μεγαλοπρεπές, ἵνα εὐμαθῆ καὶ προσεκτικὸν τὸν ἀκροατὴν ποιήσῃ, ὡς ἀξιολογὰ τινα μέλλοντα νὰ ἐκφράσῃ.

Πάσας δὲ ταύτας τὰς ἀρετὰς ἔχει ἡ ἀρχὴ τῆς Ἰλιάδος καὶ Ὀδυσσεΐας, διότι ἐν τῷ αὐτῷ πρώτῳ στίχῳ θαυμασίως ἐνώνει ὁ δαιμόνιος ποιητὴς τὴν τε προέκθεσιν καὶ τὴν ἐπίκλησιν (2)· ἐν μὲν τῇ Ἰλιάδι·

(1) Οὕτως ὁ Ἀπολλώνιος ἐν ἀρχῇ πάντων τῶν βιβλίων του ἐπικαλεῖται τὴν Μοῦσαν.

(2) Παρ' ἄλλοις ἐν πλείοσι στίχοις τὰ δύο ταῦτα κατανέμονται· οἶον παρὰ Βιργιλίῳ Αἰν. 1 χωρίζεται ἡ προέκθεσις τῆς ἐπικλήσεως.

arma virumque cano Trojae qui primus ad oris
ἔπειτα ἐν στίχ. 8 ἄρχεται ἡ ἐπίκλησις τῆς Μούσης

Musa mihi causas memora, quo numine laeso,
καὶ παρ' Ὀβιδίῳ Μεταμ. 4

in nove fert animus dicere mutatas formas
ἡ προέκθεσις εἶναι ἐν τῷ 1 στίχ. καὶ ἐν τῷ 2 ἡ ἐπίκλησις
corpora. Di, coeptis. . . .

τὸ αὐτὸ ἰσχύει καὶ περὶ τοῦ Στατίου καὶ περὶ τῶν ἄλλων. Ἐπίσης καὶ ἐκ τῶν νεωτέρων ὁ Τάσος ἄρχεται τῆς ἐλευθερωμένης Ἱερουσαλήμ, ἐν τῷ 9 δὲ στίχῳ ἔνθα ἡ δευτέρα στροφή ἐπικαλεῖται τὴν μοῦσαν οὐχὶ τὴν Ἑλικωνιάδα καὶ ἐπίγειον, ἀλλὰ τὴν ἐπουράνιον. Καὶ ὁ Μίλτων προτάξας ἐν πέντε στίχοις τὴν ὑπόθεσιν τοῦ ἀπολεσθέντος παραδείσου, ἐν τῷ 6 στίχῳ ἐπικαλεῖται τὴν οὐράνιαν μοῦσαν. Οὕτως ὁ Βολταῖρος ἐν τῇ Ἐρριάδι· πέντε στί-

Μῆνιν ἄειδε, θεά, Πηληϊάδεω Ἀχιλῆος,
 οὐλομένην, ἣ μυρί' Ἀχαιοῖς ἄλγε' ἔθηκε
 πολλὰς δ' ἰφθίμους ψυχὰς Ἄϊδι προΐαψεν
 ἡρώων, αὐτοὺς δὲ ἐλώρια τεῦχε κύνεσσιν
 οἴωνοῖσι τε πᾶσι, Διὸς δ' ἐτελείετο βουλή,
 ἐξ οὗ δὴ τὰ πρῶτα διαστήτην ἐρίσαντε

Ἀτρεΐδης τε, ἄναξ ἀνδρῶν, καὶ δῖος Ἀχιλλεύς. (Α 1—7).

ἐν δὲ τῇ Ὀδυσσεΐα:

Ἄνδρα μοι ἔννεπε Μοῦσα πολύτροπον, ὃς μάλα πολλὰ
 πλάγχθη, ἐπεὶ Τροίης ἱερὸν πτολίεθρον ἔπερσεν
 πολλῶν δ' ἀνθρώπων ἴδεν ἄστεα καὶ νόον ἔγνω,
 πολλὰ δ' ὄγ' ἐν πόντῳ πάθεν ἄλγεα ὄντα κατὰ θυμόν
 ἀρνύμενος, ἦν τε ψυχὴν καὶ νόστον ἐταίρων. (α 1—5).

ὅθεν δικαίως ὁ Ὁράτιος (εἰς τὸ de arte poetica) ὀνομάζει τοὺς
 στίχους τούτους *γνώμονα τῶν προοιμίων* (Lex praeimiarum).

Β'. Ἡ *Διήγησις* ἄρχεται εὐθὺς μετὰ τὸ προοίμιον, ἐν αὐτῇ ὁ
 ποιητὴς διηγείται ὅτι ἐν τῷ πνεύματι αὐτοῦ παρίσταται ὡς
 ἀποκάλυψις θεία. Οὐδαμοῦ τῶν ποιημάτων παρεμβάλλει ἰδίας
 καὶ ἀτομικὰς γνώμας ὡς τοιαύτας, καὶ ὅμως πανταχοῦ ἐπιχέει
 τὴν γλυκύτητα τῆς ἰδίας φύσεως, ἐμφυσᾷ τὴν μεγάλην αὐτοῦ ψυ-
 χὴν καὶ ἐμπνέει ζωὴν καὶ πλησμονὴν αἰσθημάτων.

χους μετὰ τὴν ἀρχὴν ἐπικαλεῖται τὴν σεβαστὴν ἀλήθειαν καὶ οὕτω καθε-
 ξῆς. Μόνος ὁ Γερμανὸς Κλοπστόκιος ἐν τῷ αὐτῷ πρώτῳ στίχῳ τοῦ Μεσσίου
 κατώρθωσε νὰ ἐνώσῃ τὴν τε προέκθεσιν καὶ ἐπίκλησιν μιμηθεὶς κατὰ τοῦτο
 τὸν Ὅμηρον

Siug unsterdliche Seele, der sündigen Menschen Erlöesung.

Ὁ μακαρίτης Κοραῆς ἐν σημειώσεσιν εἰς τὸ περὶ ἕρων, ὑδάτων, τόπων
 σύγγραμμα τοῦ Ἱπποκράτους λέγει τάδε, παραβάλλον «τὸν πρῶτον στίχον
 τῆς Ἰλιάδος πρὸς τοὺς πρώτους στίχους τῶν τριῶν περιφήμεων ἐπικῶν ποιη-
 μάτων, ἐφ' οἷς καυχᾶται ἡ νεωτέρα Εὐρώπη:

Μῆνιν ἄειδε, θεά, Πηληϊάδεω Ἀχιλῆος (Ὅμηρος)

canto l' armi, pietose, e l' capitauo (Γάσσο)

Je chante ce Heros qui régna sur la France. (Βολταῖρ)

of man' s first dieoladience and the fruit (Μίλτων).

Καὶ ὁ κατὰ μικρὸν εὐήχοος ὢν εὐκόλως παρατηρεῖ τὴν βαθμολογίαν τῆς
 ἠδουτέρας ἢ τραχυτέρας τῶν γλωσσῶν, ἧτις βραίνει κατὰ τὴν τοῦ κλίματος». Ἄλλὰ πλὴν τούτων θαυμασιῶς ἐλκύει τὴν προσοχὴν διὰ τῆς προτασσομέ-
 νης λέξεως τό μ ἦ ν ι ν ἄειδε, θεά, καὶ οὐχί, ἄειδε θεά μῆνιν.

Ἡ διήγησις πρέπει νὰ σπεύδῃ πρὸς τὸ τέλος εἰς οὐ τὴν ἐκτέλεσιν προβάλλουσι καλύματα ἀποτελοῦντα τὴν δέσιν, ταῦτα δὲ ὅταν λυθῶσι γίνεται ἡ λύσις (ἴδε σελ. 93).

Καὶ ὁ μὲν ἱστορικός ἀναγκάζεται νὰ τηρῇ τὴν φυσικὴν ἀλληλουχίαν τῶν γεγονότων, προτάσων τὰ αἷτια τῶν αἰτιατῶν, τὰ φύσει πρῶτα πρῶτον καὶ τὰ φύσει ὕστερα ὕστερον. Ὁ ποιητὴς ὅμως ἄρχεται καὶ ἐκ τοῦ μέσου καὶ παρεμβάλλει εὐφυῶς τὰ ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους (σελ. 89). οὕτω π. χ. ὁ Ὀδυσσεὺς εἰσάγεται ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ κατὰ τὸ τέλος τῶν πλανῶν του, διηγούμενος πρὸς τοὺς Φαίακας πάντων τῶν συμβάντων αὐτῷ τὴν ἱστορίαν· ταύτην δὲ τὴν μέθοδον ἐξεῦρεν ἡ ποιητικὴ εὐφυΐα τοῦ Ὀμήρου, ἵνα κινήσῃ ἔτι μᾶλλον τὴν περιεργίαν τῶν ἀκροατῶν.

Ὁ λεκτικὸς χαρακτήρ τῆς ἐπικῆς διηγήσεως εἶναι μικτός, ἐκ τε τοῦ διηγηματικοῦ καὶ διαλογικοῦ, δηλ. ἡ διηγεῖται αὐτὸς ὁ ποιητὴς, ὅσα πρέπει αὐτὸς νὰ εἴπῃ, ἢ εἰσάγει πρόσωπα διαλεγόμενα κατὰ τὸ ἦθος αὐτῶν καὶ τὸν χαρακτῆρα, ὅπερ κινήτικώτατον καὶ ζωηρότατον· καθίσταται τὸ ἔπος δ' οὕτω δραματικόν. Κατὰ δὲ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Ἀριστοτέλους μόνον ὁ Ὀμηρος ἐγίνωσκε τί πρέπει νὰ εἴπῃ αὐτός, ὅθεν ἡ ποίησις αὐτοῦ εἶναι ἐξυφασμα διαλόγων καὶ αὐτὸς ὀλίγα προοιμισσάμενος· (1) οἶον

»Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς·

καὶ

Τὸν δ' ἡμείβετο ἔπειτα ἀναξ' ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων.

κρύπτεται παρευθὺς καὶ εἰσάγει τὰ πρόσωπα διαλεγόμενα, κατὰ τὸ ἴδιον ἐκάστου ἦθος καὶ χαρακτῆρα, ὅπερ κινήτικώτερον καὶ ζωηρότερον· διότι ὁ θαυμάσιος οὗτος τρόπος παριστᾷ ἡμῖν παρόντας τοὺς διαλεγόμενους, τοὺς ἀκούομεν, τοὺς βλέπομεν σχεδὸν ζῶντας διὰ τῶν ὀμιλιῶν των, ἐν ᾧ ἡ ἀπλή διήγησις εἰσάγει ταῦτα τεθνεῶτα ἢ τουλάχιστον μακρὰν ἡμῶν ὄντα, ὥστε μὴ

(1) Ὀμηρος δὲ ἄλλα τε πολλὰ ἄξιον ἐπαινεῖσθαι, καὶ δὴ καὶ ὅτι μόνος τῶν ποιητῶν οὐκ ἄγνωστ' ὁ δεῖ ποιεῖν αὐτόν. Αὐτόν γάρ δεῖ τὸν ποιητὴν ἐλάχιστα λέγειν· οὐ γάρ ἐστι κατὰ ταῦτα μιμητής. Οἱ μὲν οὖν ἄλλοι αὐτοὶ μὲν δι' ὄλου ἀγωνίζονται, μιμούμενοι δὲ ὀλίγα καὶ ὀλιγάκις· ὁ δ' ὀλίγα προοιμισσάμενος εὐθὺς εἰσάγει ἄνδρα ἢ γυναῖκα ἢ ἄλλο τι ἦθος. (Ἀριστοτ. ποιητ. κδ').

ἀκουστά. Οὕτω δὲν διηγεῖται ὁ Ὅμηρος ὅτι ὁ Ἀχιλλεύς ὕβρισε μεθύσων τὸν Ἀγαμέμνονα καὶ δειλόν, ἀλλὰ παριστᾷ τὸν Ἀχιλλεῖα ἐκφέροντα ἀπὸ κεχολωμένου τοῦ στόματος τοὺς στίχους:

Οἰνοβαρὲς κυνὸς τ' ὄμματ' ἔχων καρδίην ἐλάφω.

νομίζει τις, ὅτι βλέπει τὸν θυμὸν τοῦ Ἀχιλλεῖως ἐζωγραφημένον εἰς τὸ πρόσωπον καὶ τὴν καρδίαν βράζοσαν καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς σπινθηροβολοῦντας ἐξ ἀγανακτήσεως.

Τῆς ποιητικῆς διηγήσεως μέρος ἀξιολογώτατον εἶναι ἡ διαγραφή ἢ περιγραφή, καθ' ἣν ἡ ποίησις φαίνεται ἀληθῶς ζωγραφία *laaloussa*, διότι δύναται νὰ ζωγραφῆσθαι διὰ τῆς τοῦ λόγου ἐναργείας ὅλων τῶν φυσικῶν καὶ ὑπερφυσικῶν ἀντικειμένων τὰς εἰκόνας. Καὶ ὡς πρὸς τοῦτο ὁ Ὅμηρος εἶναι ἀξιοθαύμαστος, ὡς καταδεικνύουσιν αἱ ἐξῆς μάλιστα εἰκονογραφίαι:

Οὕτως ἡ στιγμή, καθ' ἣν νέων ὁ Ζεὺς διὰ τῶν κυανῶν ὀφρύων εἰς τὸν Ὀλυμπον, ἐχρησίμευσεν ὡς πρότυπον τῷ Φειδίᾳ, ἵνα κατασκευάσῃ τὸ ἄγαλμα τοῦ Ὀλυμπίου Διός, σείοντος τῷ φοβερωῖ αὐτοῦ νεύματι τὸν Ὀλυμπον:

ἦ καὶ κυανέησιν ἐπ' ὀφρύσι νεῦσε Κρονίων
ἀμβρόσιαι δ' ἄρα χαῖται ἐπερώσαντο ἄνακτος
κρατὸς ἀπ' ἀθανάτοιο μέγαν δ' ἐλέλιξεν Ὀλυμπον. (Α 528—530)

Πόσον θαυμαστή καὶ ὑψηλὴ ἡ εἰκὼν αὕτη!

Ἡ ἀπὸ τοῦ Ὀλύμπου κατάβασις τοῦ θυμωμένου Ἀπόλλωνος εἶναι μία τῶν καλλίστων εἰκονογραφιῶν τοῦ Ὀμήρου:

ὡς ἔφατ' εὐχόμενος, τοῦ δ' ἔκλυε Φοῖβος Ἀπόλλων.
βῆ δὲ κατ' Οὐλύμποιοι καρῆγων χωόμενος κῆρ,
τόξ' ὄμοισιν ἔχων ἀμφηρεφέα τε φαρέτρην.
ἔκλαγξαν δ' ἄρ' οἵστοι ἐπ' ὤμων χωόμενοι,
αὐτοῦ κινήθεντος· ὁ δ' ἦϊε νυκτὶ εἰσιώως,
ἔζετ' ἔπειτ' ἀπάνευθε νεῶν, μετὰ δ' ἰὸν ἔηκε.
δεινὴ δὲ κλαγγὴ γένετ' ἀργυρέοιο βιοῖο,
οὐρῆας μὲν πρῶτον ἐπύχτετο καὶ κύνας ἀργούς,
αὐτὰρ ἔπειτ' αὐτοῖσι βέλος ἐχεπευκὲς ἐφείε
βάλλ'· αἰεὶ δὲ πυραὶ νεκύων κχίοντο θαμειαί. (Α 43—53)

Ὁμοίως καὶ ἡ περιγραφή

Δεινὸν δὲ βρόντησε πατήρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε
ὕψοθεν· αὐτὰρ ἔνευθε Ποσειδάων ἐτίναξε

γαῖαν ἀπειρεσίην ὄρέων τ' αἰπεινὰ κάρηναι.
 πάντες δ' ἔσσειοντο πόδες πολυπίδακος Ἰδης
 καὶ κορυφαί, Τρώων τε πόλις καὶ νῆες Ἀχαιῶν.
 Ἔδεισεν δ' ὑπέπερθεν ἄναξ ἐνέρων, Ἀιδωνεύς,
 θείσας δ' ἐκ θρόνου ἄλτο, καὶ ἴαχε, μὴ οἱ ὑπερθεν
 γαῖαν ἀναρρήξειε Ποσειδάων ἐνοσίχθων.
 οἰκία δὲ θνητοῖσι καὶ ἀθανάτοισι φανείη
 σμερδαλέ', εὐρώεντα, τά τε στυγέουσι θεοὶ περ (Υ 56—65).

Ἡ ζωγραφία τῆς ἀσπίδος τοῦ Ἀχιλλέως Σ 478, καὶ ἐξῆς εἶναι ὅ,τι λαμπρὸν καὶ θαυμαστὸν.

Ἄλλὰ πλὴν τούτων περιγραφὰς μαχῶν, τρικυμιῶν, ὄρέων, πεδιάδων καὶ ἄλλων καὶ θείων καὶ φυσικῶν καὶ ἀνθρωπίνων καὶ παντοίων ζώων, λεόντων, συῶν, ὄφρων κτλ. κάλλιστα ὁ Ὅμηρος περιγράφει.

Ἡ ἀναγνώρισις τοῦ Ὀδυσσεῶς ὑπὸ τῆς γραΐας Εὐρυκλείας νιπτούσης τοὺς πόδας του καὶ ἰδούσης τὴν οὐλὴν, τὴν ὑπὸ σὺός ἐπενεχθεῖσαν αὐτῷ, εἶναι θαυμαστή:

Τὴν γρηῦς χεῖρεσσι καταπρηνέσσι λαβοῦσα,
 γῶ ῥ' ἐπιμασσαμένη, πόδα δὲ προέηκε φέρεσθαι·
 ἐν δὲ λέβητι πέσε κνήμη, κανάχησε δὲ χαλκός,
 ἄψ δ' ἐτέρωσ' ἐκλίθη· τὸ δ' ἐπὶ χθονὸς ἐξέχυθ' ὕδωρ·
 τὴν δ' ἄμα χάσμα καὶ ἄλγος ἔλε φρένα, τῷ δὲ οἱ ὄσσε
 δακρυόφι πλησθεν, θαλερὴ δὲ οἱ ἔσχετο φωνή. (τ 467—472)

Πόσον ἀμίμητος ἀποβαίνει ἡ δραματικὴ περιγραφή τοῦ ἀποχωρισμοῦ τοῦ Ἑκτορος ἀπὸ τῆς γυναικὸς καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. Οἱ λόγοι τῆς Ἀνδρομάχης κρατούσης ἐν ταῖς ἀγκάλαις τὸ βρέφος, τὸν Ἀστυάνακτα καὶ ζητούσης νὰ ἀποτρέψῃ τὸν Ἑκτορα τοῦ νὰ ἐξέλθῃ τῆς Τροίας εἶναι ὅ,τι παθητικόν, καὶ τοσοῦτον φυσικοί, ὥστε φαίνεται ὅτι ὁμιλεῖ πλέον οὐχὶ ὁ ποιητής, ἀλλ' αὐτὴ ἡ Ἀνδρομάχη (Ζ 407 καὶ ἐξ.). Ἄλλὰ πόσον εὐγενὴς καὶ φιλόφρων καὶ ἡ τοῦ Ἑκτορος ἀπόκρισις;

Τρυφερὰ λίαν καὶ θελκτικὴ εἶναι ἡ ἐπομένη ζωγραφία τοῦ μικροῦ παιδὸς Ἀστυάνακτος ὅστις ἀπὸ τῆς παιδικῆς καρδίας τρομάζων τὸν ἵπποχαίτην λόφον φοβερὸν ἐπινεύοντα ἀπὸ τῆς ἀκροτάτης κόρυθος τοῦ πατρός, ρίπτεται μετὰ κραυγῆς εἰς τὸν κώλον τῆς τροφῆς.

ὦς εἰπὼν, οὐ παιδὸς ὀρέξατο φαίδιμος Ἔκτωρ·
 ἄψ δ' ὁ πάϊς πρὸς κόλπον εὐζώνοιο τιθήνης
 ἐκλίνθη ἰάχων, πατὴρ φίλου ὄψιν ἀτυχθεῖς,
 ταρβήσας χαλκὸν τε ἰδὲ λόφον ἵππιοχαίτην,
 δεινὸν ἄπ' ἀκροτάτης κόρυθος νεύοντα νοήσας·
 ἔκ δ' ἐγάλασσε πατὴρ τε φίλος καὶ πότνια μήτηρ.
 αὐτίκ' ἀπὸ κρατὸς κόρυθ' εἴλετο φαίδιμος Ἔκτωρ,
 καὶ τὴν μὲν κατέθηκεν ἐπὶ χθονὶ παμφανόωσαν,
 αὐτὰρ ὄγ' ὄν φίλον υἱὸν ἐπεὶ κύσε πῆλὲ τε χερσίν,
 εἶπεν ἐπευξάμενος Διὶ τ' ἄλλοισίν τε θεοῖσιν.

»Ζεῦ, ἄλλοι τε θεοί, δότε δὴ καὶ τόνδε γενέσθαι
 παῖδ' ἑμόν, ὡς καὶ ἐγὼ περ, ἀριπρεπέα Τρῶεσσιν,
 ὧδε βίην τ' ἀγαθόν, καὶ Ἰλίου ἱφι ἀνάσσειν·
 καὶ ποτέ τις εἴπησι πατρός δ' ὄγε πολλὸν ἀμείνων
 ἐκ πολέμου ἀνιόντα φέροι δ' ἕναρα βροτόεντα,
 κτείνας δῆϊον ἄνδρα, χαρεῖη δὲ φρένα μήτηρ.

ὦς εἰπὼν ἀλόχοιο φίλης ἐν χερσίν ἔθηκεν
 παῖδ' ἑόν ἢ δ' ἄρα μιν κηῶδεϊ δέξατο κόλπω,
 δακρυόεν γε λάσασα πόσις δ' ἐλέησε νοήσας (Ζ, 446—484)

Φυσικώτατον δὲ καὶ τὸ πατρικὸν αἶσθημα τοῦ Ἔκτορος, ὅς φέρων ἐν ἀγκάλαις τὸ βρέφος, καὶ πάλλων αὐτὸ ταῖς χερσὶ εὐχεταί, ἵνα ποτὲ εἴπωσιν οἱ ἄνθρωποι αὐτὸ «πατρός δ' ὄγε πολλὸν ἀμείνων». Τὸ δὲ χαρεῖη δὲ τε φρένα μήτηρ, ἐκφράζει ἀπλούστατα τὴν χαρὰν τῆς μητρός, τὸ δὲ δακρυόεν γε λάσασα, τὸ εὐαίσθητον καὶ εὐγενὲς τῆς ἰδίας ψυχῆς καταδεικνύει.

Παθητικώτατος εἶναι καὶ ὁ λόγος τοῦ Πριάμου ἐμποδιζόντος τὸν Ἔκτορα νὰ μονομαχήσῃ πρὸς τὸν Ἀχιλλέα (Χ 38 καὶ ἐξ.)· καὶ κατὰ τὴν αὐτὴν στιγμήν ἢ Ἐκάβη, δεικνύουσα πρὸς τὸν υἱὸν αὐτῆς τὰ μητρικὰ στήθη λέγει:

Ἔκτωρ, τέκνον ἑμόν, τάδε τ' αἶδσο καὶ μ' ἐλέησον
 αὐτήν, εἴ ποτέ τοι λαθικηδέα μαζὸν ἐπέσχον,
 τῶν μνηῖσαι, φίλε τέκνον, ἄμυνε δὲ δῆϊον ἄνδρα,
 τείχεσι ἐντὸς ἑών, μηδὲ πρόμος ἴστασο τούτω·
 Σγέτλιος! εἶπερ γάρ σε κατακτάνη, οὐ σ' ἔτ' ἔγω γε
 κλαύσομαι ἐν λεχέεσσι, φίλον θάλας, ὄν τέκον αὐτήν,
 οὐδ' ἄλογος πολυῶδρος· ἀνευθε δὲ σε μέγα νῶϊν
 Ἄργείων παρὰ νηυσὶ κύνας ταχέες κατέδονται (Χ 82 καὶ ἐξ.).

Ἡ ποιητικὴ διήγησις κοσμεῖται διὰ παραβολῶν καὶ εἰκορι-

κῶν παραδειγμάτων καὶ εἰς τὸ εἶδος τοῦτο τῆς ὁμοιώσεως φαίνεται μάλιστα ὁ πλοῦτος τῆς Ὀμηρικῆς εὐφυΐας, ἥτις γινώσκει νὰ διαγράφη ἀμίμητα παραδείγματα καὶ καλὰ καὶ ὑψηλά, καὶ ἀπεικονίζει κάλλιστα τὸν ἐξωτερικὸν κόσμον, πολλάκις δὲ καὶ διὰ μακρῶν παραβολῶν.

Παραβάλλει δ' ἡ τοῦ Ὀμήρου εὐφυΐα ἀντικείμενόν τι πρὸς γνωστὰ καὶ ὅμοια, ἵνα οὕτω τὰ παραβαλλόμενα καταδηλωτέρα καταστήσῃ. Οὕτω πρὸς τὸν ἀνεμον, τὸ πῦρ, τὴν συρροὴν τῶν χειμάρρων κ. ἄλ. συγκρίνει πολλάκις τὴν ὁρμὴν καὶ ταχύτητα τῶν μαχομένων. Οὕτω πρὸς τὸ πῦρ παρίστησι τοὺς Ἕλληνας ἐν ἐξαστράπτουσιν ὅπλοις προσερχομένους

ἢ ἕτε πῦρ αἰθέλον ἐπιφλέγει ἄσπετον ὕλην
 οὔρεος ἐν κορυφῆς, ἔκαθεν δὲ τε φαίνεται αὐγῆ,
 ὡς τῶν ἐρχομένων ἀπὸ χαλκοῦ θεσπέσιον
 αἰγλή παμφανόσα δι' αἰθέρος οὐρανὸν ἴκε. (B 455—459)

Καὶ ἀμέσως κατωτέρω βλέπει τις μετὰ τινος ἐκπλήξεως πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ πᾶσαν τὴν διὰ τῶν παραβολῶν εἰκονιζομένην κίνησιν καὶ παράταξιν παρὰ τὸν Σκαμάνδρον τῶν Ἑλλήνων, οὓς παραβάλλει πρὸς πολλὰ ἔθνη χηνῶν ἢ γεράνων ἢ κύκνων.

Τῶν δ', ὡς τ' ὀρνίθων πετεηνῶν ἔθνεα πολλά,
 χηνῶν ἢ γεράνων, ἢ κύκνων δουλιχοδείρων,
 Ἄσιω ἐν λειμῶνι Καῦστρίου ἀμφὶ βέεθρα
 ἔνθα καὶ ἔνθα ποτῶνται ἀγαλλόμενα πτερύγεσσι
 κλαγγηρὸν προκαθίζοντων, σμαραγδεῖ δὲ τε λειμῶν,
 ὡς τῶν ἔθνεα πολλὰ νεῶν ἄπο καὶ κλισιάων
 ἐς πεδίον προχέοντο Σκαμάδριον αὐτὰρ ὑπὸ χθῶν
 σμερδαλέον κονάβιζε ποδῶν αὐτῶν τε καὶ ἵππων.
 ἔσταν δ' ἐν λειμῶνι Σκαμανδρίῳ ἀνθεμέεντι
 μυριοί, ὅσσα τε φύλλα καὶ ἄνθεα γίνεται ὄρη. (A 459—469)

Καὶ ἀμέσως κατωτέρω παραβάλλει τοὺς αὐτοὺς πρὸς σμήνη μυιῶν, αἱ εἰς τὸν σταθμὸν τῶν ποιμνίων κατὰ τὴν ἑαρινὴν ὥραν ἔρχονται, ὅτε τὸ γάλα βρέχει τὰ ἀγγεῖα:

ἢ ἕτε μυιάων ἀδινάων ἔθνεα πολλά,
 αἱ τε κατὰ σταθμὸν ποιμνήϊον ἠλάσκουσιν
 ὄρη ἐν εἰαρινῇ, ὅτε τε γλάγος ἄγγεα δεύει
 τόσσοι ἐπὶ Τρώεσσι κάρη κομόωντες Ἀχαιοὶ
 ἐν πεδίῳ ἴσταντο διαρραῖσαι μεμαῶτες. (B 469—473)

Τὸν Μενέλαον, ἰδόντα ἐν τοῖς προμάχοις τὸν Ἀλέξανδρον, παραβάλλει πρὸς λέοντα πεινῶντα, ὃς εὐρών ἔλαφον ἢ αἶγα κατατρώγει.

Τὸν δ' ὡς οὖν ἐνόησεν ἀρηίφιλος Μενέλαος
ἐρχόμενον προπάροιθεν ὀμίλου, μακρὰ βιβῶντα,
ὡς τε λέων ἐχάρη μεγάλῳ ἐπὶ σώματι κύρσας,
εὐρών ἢ ἔλαφον κεραὸν ἢ ἄγριον αἶγα,
πεινῶν μάλα γάρ τε κατεσθίει, εἶπερ ἂν αὐτὸν
σεύωνται ταχέες τε κύνες θαλεροὶ τ' αἰζήρι·
ὡς ἐχάρη Μενέλαος Ἀλέξανδρον θεοειδέα
ὀφθαλμοῖσιν ἰδὼν· φάτο γὰρ τίσεσθαι ἀλείτην. (Γ' 24—28)

Ἄλλὰ τὴν ὀρμὴν καὶ κίνησιν τῶν ἀθανάτων ἵππων, συγκρίνει καὶ καταμετρεῖ πρὸς τὸ τοῦ κόσμου διάστημα·

Ὅσσον δ' ἥρωειδὲς ἀνὴρ ἶδεν ὀφθαλμοῖσιν,
ἡμενος ἐν σκοπιῇ, λεύσσω ἐπὶ οἴνοπα πόντον,
τόσσον ἐπιθρώσκουσι θεῶν ὕψηλές ἵπποι· (Ε' 770—2)

Καὶ πάλιν τὴν πτήσιν τῆς Ἥρας παραβάλλει πρὸς τὴν ταχύτητα τοῦ ἀνθρωπίνου νόος·

Ὡς δ' ὅτ' ἂν αἶψῃ νόος ἀνέρος, ὃς τ' ἐπὶ πολλῇν
γαῖαν ἐληλουθὸς φρεσὶ πευκαλίμησι νοήσῃ
ἔνθ' εἶην, ἢ ἔνθα· μενοίνῃσι τε πολλὰ,
ὡς κραιπνῶς μεμαυῖα διέπτατο πότνια Ἥρη· (Ο' 80—3)

Τὸν Πάριν παραβάλλει πρὸς καλὸν καὶ ταχύτατον ἵππον

ὡς δ' ὅτε τις στατὸς ἵππος, ἀκοστήσας ἐπὶ φάνη,
δεσμὸν ἀπορρήξας θεῖη πεδίοιο κραινίων,
εἰσθὼς λούεσθαι εὐρρεῖος ποταμοῖο,
κυδιόων ὑψοῦ δὲ κάρη ἔχει, ἀμφὶ δὲ χαῖται
ᾧμοις αἴσσονται· ὁ δ' ἀγλαίῃ φειπεποιθὼς,
ῥίμψα ἐγοῦνα φέρει μετὰ τ' ἤθεα καὶ νομὸν ἵππων
ὡς υἱὸς Πριάμοιο Πάρις... (Ζ' 506, 612)

Τὸ ἀτελεσφόρητον τῆς τοῦ Ἀχιλλέως διώξεως καὶ τῆς τοῦ Ἑκτορος φυγῆς, ἰδοῦ πῶς περιγράφει·

ὡς δ' ἐν ὀνείρω οὐ δύναται φεύγοντα διώκειν
οὔτ' ἄρ' ὁ τὸν δύναται ὑποφεύγειν, οὔθ' ὁ διώκειν·
ὡς ὁ τὸν οὐ δύνατο μάρψαι ποσίν, οὐδ' ὃς ἀλύξαι (Χ' 199—201)

Τοὺς πίπτοντας νέους μαχητὰς παραβάλλει πρὸς ἔνθη·

Μήκων δ' ὡς ἐτέρωσε κάρη βάλειν, ἢ τ' ἐνὶ κήπῳ,
καρπῷ βριθομένη νοτίῃσι τε εἰαρινῇσιν·
ὡς ἐτέρωσ' ἤμυσε κάρη πλήληκι βαρυνθὲν (Θ' 306—8)

Πρὸς τὴν θάλασσαν μετὰ τῶν κυμάτων αὐτῆς, τὸν οὐρανὸν μετὰ τῆς νεφέλης, χιόνος, ἀστραπῶν, κτλ. τὴν γῆν μετὰ τῶν φυτῶν, δασῶν καὶ ὄρεων ποιεῖται τὰς παραβολὰς αὐτοῦ ὁ Ὅμηρος. Οὐδεὶς τῶν ποιητῶν τῆς ὑψηλίου ταύτας κατεσκευάσε κάλλιον τοῦ Ὁμήρου, οὐδὲ τῆς χρήσεως τούτων ἐν τόπῳ καὶ χρόνῳ ἐπέτυχε μᾶλλον τοῦ Ὁμήρου, ὅστις ποιεῖ ταύτας, ὅταν θέλῃ λαμπρότερον φῶς ἐπὶ τῶν περιγραφομένων νὰ ἐπιχύσῃ καὶ ζωηρότερον χρωματισμὸν νὰ ἐπιθέσῃ. Καὶ κατὰ ταύτας λοιπὸν ἢ τοῦ Ὁμήρου δημιουργικὴ φαντασία εἶναι ἀμίμητος, κατὰ πολὺ τῶν ἄλλων, ὑπερτεροῦσα, «εἰς δὲ σαφήνειαν παραδείγματα τε καὶ παραβολὰς οἰστέον παραδείγματα δὲ οἰκεία καὶ ἐξ ὧν ἴσμεν, οἷα Ὅμηρος, καὶ μὴ οἷα Χοιρίλος· οὕτω γὰρ ἂν σαφέστερον εἴη τὸ προτεινόμενον» λέγει ὁ Ἀριστοτ. τοπ. ζ' 1.

Τέλος εἰς τὴν ποιητικὴν διήγησιν καὶ δημηγορίας φιλοτεχνεῖ ὁ ἐποποιός, ὧν ἄριστος καὶ τελειότατος διδάσκαλος ὁ Ὅμηρος, πιθανοὺς καὶ προσήκοντας λόγους τοῖς ἥρωσιν ἀποδιδούς τοιαῦται αἰ ἐπὶ Φοῖνικος, Αἴαντος καὶ Ὀδυσσεως, σταλέντων πρὸς Ἀχιλλεῖα πρὸς ἐξιλέωσιν, δημηγορίαι, καὶ ἡ τούτου ἀπόκρισις (I 225—650). "Ὅτι δὲ καὶ σύντομος μετ' ὀξύτητος ὅπου δεῖ ὀφείλει νὰ εἶναι ὁ ποιητής, διδάσκει ὁ δαιμόνιος Ὅμηρος, εἰσάγων τὸν Νέστωρος υἱόν, τὸν Πατρόκλου θάνατον τῷ Ἀχιλλεῖ ἀγγέλλοντα:

Ἔμοι Πηλέος υἱὲ δαΐφρονος, ἧ μάλα λυγρῆς
πεύσεια ἀγγελίης, ἧ μή ποτ' ὄφελλε γενέσθαι,
κεῖται Πάτροκλος, νέκυος δὲ δὴ ἀμφιμάχονται
γυμνοῦ· ἀτὰρ τάγε τεύχε' ἔχει κορυβαίολος Ἔκτωρ (Σ 18—21).

Γ'. *Ἐπίλογος*. Ὁ ἐπίλογος ἐν τῇ ἐποποιίᾳ ἀμφιβάλλεται, ἂν πρέπη νὰ ὑπάρχῃ, πότε τίθεται καὶ πότε ὄχι. Ὅταν τίθεται πρέπει νὰ εἶναι σεμνός.

Αἱ δύο τελευταῖαι ῥαψωδίαί τῆς Ἰλιάδος Ψ καὶ Ω δυνατὸν νὰ ἐκκληρωθῶσιν ὡς ἀνταξίως ἐπίλογος τοῦ μεγαλοπρεποῦς ὄλου. Ὁ Ἀχιλλεὺς πομπωδέστατα παρασκευάζει τὰ πρὸς ἐνταφιασμὸν τοῦ ἐταίρου του, ἐπιτελέσας θυσίας καὶ στήσας ποικίλους ἀγῶνας. Ἀλλὰ καὶ ὁ Ἔκτωρ μεγαλοπρεπῶς ἐνταφιάζεται ὑπὸ τῶν αὐτοῦ οἰκείων.

5. Σύντομος ἀνάλυσις

α) Τῆς Ἰλιάδος.

Πρᾶξις τοῦ ποιήματος εἶναι ἡ πρὸς τὸν Ἀγαμέμνονα μῆνις τοῦ ὕβρισθέντος Ἀχιλλέως καὶ ἡ ἐκδίκησις τῆς ὕβρεως ταύτης ἤρωος δὲ τοῦ ποιήματος ὁ Ἀχιλλεύς. Ἡ πρᾶξις αὕτη ἐκρίθη ἄξια ἐποποιίας, διότι ὁ μὲν Ἀγαμέμνων ἦτο στρατάρχης, ὁ δὲ Ἀχιλλεύς υἱὸς θεᾶς καὶ τῶν ἀριστέων ὁ κορυφαῖος, ἐκπαγλότατος, πύργος Ἀχαιῶν, ἕρκος δεινοῦ πολέμου κλπ. Ἡ πρᾶξις λοιπὸν ἔχει καὶ τὰ τέσσαρα προσόντα τῆς ἐποποιίας, οὗσα ἠρωϊκῆ, λαμπρά, τελεία καὶ θαυμαστή.

Δέσεις τῆς πράξεως εἶναι ἡ ἀντενέργεια τῆς Ἥρας καὶ τῆς Ἀθηνᾶς, αἵτινες συναινοῦσι νὰ πάθῃ ὁ στρατὸς τῶν Ἀχαιῶν, χάριν ἑνός, ὑποπτευθεῖσαι τὴν πρὸς τὴν Θέτιν ὑπόσχεσιν τοῦ Διός, καὶ ἐκ παντὸς τρόπου πρὸς τοῦτο ὑπενεργοῦσαι τὰ μέχρι τοῦ φόνου τοῦ Πατρόκλου ἀποτελοῦσι τὴν δέσιν. Λύσεις δὲ τῆς πράξεως εἶναι ἡ ὑπερνίκησις πασῶν τῶν ἀντενεργειῶν τούτων, ὑπερισχύσαντας τοῦ Διός, ἡ ἐντεῦθεν ἐπακολουθήσασα κακοπάθησις τῶν Ἀχαιῶν καὶ ἡ τοῦ Ἀχιλλέως ἐξιλέωσις, λαβόντος τὴν ζητουμένην ἱκανοποίησιν τὰ μετὰ τὸν φόνον τοῦ Πατρόκλου ἀποτελοῦσι τὴν λύσιν.

Ἐκ δὲ τῶν τριῶν στοιχείων ἡ προσόντων τῆς ἐποποιίας, τοῦ τραγικοῦ, τοῦ ἠρωϊκοῦ καὶ τοῦ θαυμαστοῦ, τὸ μὲν τραγικὸν ἐπιφαίνεται μόνον εἰς τὸν ἀποχωρισμὸν τοῦ Ἑκτορος καὶ Ἀνδρομάχης, κατὰ τὸ πένθος τοῦ Ἀχιλλέως ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ ἐπιστηθίου φίλου αὐτοῦ Πατρόκλου, καὶ κατὰ τὸ πένθος τοῦ Πριάμου ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ Ἑκτορος· τὸ δὲ ἠρωϊκὸν καλλιτεχνεῖται εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Ἀχιλλέως καὶ εἰς πολλὰ ἄλλα, ὅσων τὸ ποίημα εἶναι ἐπιδεικτικόν, φιλοτεχνεῖται δὲ δι' ἀμιμῆτου τέχνης, σχηματιζομένων διαφόρων καὶ ἀντιθέτων χαρακτήρων τῶν τε Ἀχαιῶν καὶ τῶν Τρώων ἡρώων. Τὸ δὲ θαυμαστὸν εἰσάγεται διὰ τῶν ἀνθρωπομόρφων θεῶν.

Ὁ δὲ μῦθος τοῦ ποιήματος ἐξυφαίνεται ἐκ ποικίλων ἐπεισοδίων θείων καὶ ἀνθρωπίνων, τίθενται δ' εἰς ἐνέργειαν Οὐρανός

καὶ Ἄδης καὶ γῆ, αἱ δυνάμεις τῆς φύσεως προσωποποιούμεναι καὶ ἀλληγορούμεναι παίζουσιν ἐκάστη τὸ οἰκεῖον πρόσωπον, οἷον ὦραι, Ἡώς, Ἴρις, Ἥρα, Παλλὰς κλπ. ὡσαύτως καὶ τὰ μεῖζω τῶν ἀνθρωπίνων παθῶν, οἷον Ἄρης, δειῖμος, φόβος, ἔρις, λιταί.

Τὸ ποιητικὸν διάφορον ἐπιτείνεται ἐξ ἀρχῆς μέχρι τέλους ἀπὸ ἐπεισοδίου εἰς ἐπεισόδιον. Ἐκ πάντων δὲ τούτων καταφαίνεται τὸ ἐξαισιὸν ἐφευρετικὸν τῆς τοῦ ποιητοῦ μεγαλοφυΐας, καὶ ἡ ἀρμοδίως καὶ θαυμασίως γινομένη πλοκὴ καὶ συναρμογὴ πραγμάτων τῶν τῶσων διαφόρων, πρὸς ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν σκοπὸν τεινόντων.

6) Τῆς Ὀδυσσεΐας.

Ἡ Ὀδύσεια εἶναι ποιητικὴ ἀφήγησις τῆς εἰς Ἰθάκην ἐπιστροφῆς τοῦ Ὀδυσσεύως. Πρᾶξις τοῦ ποιήματος εἶναι ἡ διὰ δεκαετοῦς πλάνης θαυμασία ἐπάνοδος.

Μῦθος δὲ τοῦ ποιήματος εἶναι ἡ πρᾶξις αὐτῆ πεποικιλμένη διὰ τεραστίων ἐπεισοδίων καὶ ἐξαισιῶν περιπετειῶν. Τὰ πάντα δ' εἶναι συνυφασμένα διὰ θαυμασίας περιπλοκῆς. Ἡρως δὲ τοῦ ποιήματος εἶναι ὁ Ὀδυσσεύς.

Δέσις τοῦ ποιήματος εἶναι τὰ κωλύματα καὶ οἱ κίνδυνοι, οὓς ἀλληλοδιαδόχως ἐπιφέρει ὁ Ποσειδῶν, ἵνα ἀπολέσῃ ἡ περιπλανᾷ τὸν Ὀδυσσεῖα ταλαιπωρούμενον, ὠργισμένον, κατ' αὐτοῦ διὰ τύφλωσιν τοῦ κύκλωπος Πολυφῆμου.

Λύσις δὲ τοῦ ποιήματος τούτου εἶναι ἡ ἐκ πάντων τούτων διάσωσις τοῦ Ὀδυσσεύως διὰ φρονήσεως ὑπερφυοῦς καὶ διὰ βοηθείας τῆς Ἀθηνᾶς· προσέτι δὲ καὶ ἡ μνηστηροφονία καὶ ἡ μετὰ τῶν οἰκείων ἀναγνώρισις.

Τὸ ἥρωϊκὸν τοῦ ποιήματος καλλιτεχνεῖται εἰς μόνον τὸ πρόσωπον τοῦ Ὀδυσσεύως. Τὸ δὲ θαυμαστὸν τῆς Ὀδυσσεΐας εἶναι σύμφυτον τέρασί τισιν, οἷοι οἱ Κύκλωπες, Λαιστρυγόνες, Λωτοφάγοι, Σκύλλη, Χάρυβδις, Αἴολος, Κίρκη κ. τ. λ.

6. Διδάγματα ἐκ τοῦ Ὀμήρου.

Ὁ δαιμόνιος ποιητής, ὁ Ὀμηρος κατῴρθωσεν ἐν ἀμφοτέροις τοῖς ποιήμασιν αὐτοῦ νὰ διδάξῃ τῶν διδαγμάτων ἀπάντων τὰ ἠθικώτατα· οἷον θεοῦ σέβας, διότι παρίστησιν οὕτω τὸν Ὀδυσ-

σέα θεοσεβῆ, ὥστε καὶ νικῶν δὲν ὑβρίζει τοὺς νεκροὺς τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ, καὶ διὰ τὴν εὐλάβειαν αὐτοῦ ταύτην παρεῖχεν ἡ τῆς σοφίας θεὰ τὴν θεϊαν ἑαυτῆς χάριν. Ἀλλὰ μὴ δι' ὅλης τῆς Ἰλιάδος δὲν ἐπιφαίνεται ὁ τῆς θείας προνοίας δάκτυλος «*Λιδὸς δ' ἔτε. λειετο βου. λῆ*» (1) ἥτις τιμωρεῖ τὴν ὕβριν τὴν ἐκ τοῦ Ἀγαμέμνονος προσγινομένην εἰς τὸν Ἀχιλλέα; καὶ ὁ Ἀχιλλεὺς δὲ πρόκειται παράδειγμα, ὅς ἀκούει τῆς φωνῆς τῶν θεῶν καὶ διὰ τοῦτο τιμᾶται ἐπαξίως· τὸ ἀμάρτημα δὲ τῶν ἐταίρων τοῦ Ὀδυσσεῶς διὰ τὰς βουῆς τοῦ Ἥλιου τιμωρεῖται. Ὁμοίως παρίστησι τὸ πρὸς τοὺς θεοὺς σέβας, ὅταν ἡ Διώνη παρηγορῇ τὴν πληγωμένην Ἀφροδίτην, οἰκτεῖρει τὸν Διομήδην ὡς δυστυχέστατον διὰ τὴν πρὸς τοὺς θεοὺς καταφρόνησιν.

Οὐδὲ τι μιν παῖδες ποτε γούνασι παππάζουσιν,

Ἐλθόντ' ἐκ πολέμοιο, καὶ αἰνῆς δημοτῆτος. (E 408)

γονέων στοργὴν διὰ τοῦ Ἐκτορος ἐν ἀγκάλαις φέροντος τὸν υἱόν, δι' ὃν εὔχεται τοῖς θεοῖς, ἵνα εἴπωσιν οἱ ἄνθρωποι «*πατρός δ' ὕγε πολλὸν ἀμείνων*» *φι. Μας πιστιν*, ἣν ἀκραιφνῆ καὶ εἰλικρινῆ διαγράφει ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Ἀχιλλέως, ὅστις ἄμα ἀκούσας τὸν φόνον τοῦ Πατρόκλου ἐπιλανθάνεται τὴν ὕβριν, τὴν ἐκ τοῦ Ἀγαμέμνονος, φορεῖ τὴν πανόπλιαν, συνδιαλλάσσεται μετὰ τοῦ ἀσπόνδου ἐχθροῦ, κατασφάζει καὶ καταποντίζει μυρίους Τρῶας εἰς τὸν Σκάμανδρον καὶ τὸν φονεύσαντα τὸν φίλον αὐτοῦ φονεύει. *Οἰκετῶν πιστιν*, παράδειγμα ἡ ἀγαθὴ δέσποινα Ἀρήτη, ἥτις κυβερνᾷ τὰ τοῦ οἴκου τοῦ Ἀλκινόου, ἣν οὗτος ἐτίμησεν, «*ὡς οὔτις ἐπὶ χθονὶ τίεται ἄλλη*» *Πατρίδος ἀγάπην*, ὃ δείκνυται διὰ τῆς ὑπὸ τοῦ Ἐκτορος ἐρμηνευομένης πτήσεως τοῦ οἰωνοῦ «*εἰς οἰωνὸς ἄριστος ἀμύνεσθαι περὶ πάτρης*» καὶ διὰ τῶν λόγων τοῦ Ὀδυσσεῶς, ὅς ἐπιθυμεῖ καπνὸν μόνον ἀποθρώσκορτα ροῆσαι ἐκ τῆς κραναῆς Ἰθάκης, εἶτα δὲ νὰ ἀποθάνῃ, διότι

οὐδὲν γλύκιον ἦς πατρίδος οὐδὲ τοχείων.

Βίου καὶ ἠβῶν ἀπ. λότητα, διότι τὸν μὲν Ἀχιλλέα παρίστησιν ὑποδεχόμενον τοὺς πρέσβεις εἰς τὴν σκηνήν, μήτε ῥαβδούχους,

(1) Ἡ τοῦ θεοῦ πρόνοια καὶ διεύθυνσις τοῦ παντὸς καταδεικνύεται καὶ ἐκ τῶν Ω 525, I 69, X 209, καὶ διὰ τοῦ.

ὅς πολλὰ κάμησι, θεὸς δ' ἐπὶ ἔργον ἀέξει (ξ 65).

μήτε δορυφόρους ἔχοντα δουλοπρεπῶς· εἶτα δὲ αὐτὸς οὗτος φιλοξενεῖ τούτους, κόπτων καὶ διανέμων ἴσας μερίδας κρέατος. Ὡσαύτως τὰς δεσποίνας βασιλίδας ἀτύφους καὶ φιλοπόνους παρίστησι· Ναυσικᾶ, ἡ τοῦ βασιλέως τῶν Φαιάκων θυγάτηρ, αὐτὴ πορεύεται, ἵνα πλύνῃ τὰ ἐνδύματα αὐτῆς· ἡ μήτηρ αὐτῆς βασιλισσα οὖσα νήθει ἀπὸ τῆς πρωΐας τῆς ἡμέρας. Ἡ Πηνελόπη νήθει καὶ ὑφαίνει φᾶρον διὰ τὸν ἄνδρα αὐτῆς τὸν Ὀδυσσεύα.

Τὴν *ξενίαν* καὶ τὴν πρὸς τοὺς πτωχοὺς φιλοφροσύνην θαυμασιῶς παρίστησι διὰ τοῦ Μενελάου καὶ Γλαύκου, καὶ Τηλεμάχου (α 103, π 41, δ 206) καὶ Εὐμαίου καὶ Ναυσικᾶ, οἱ ἀσμένως ὑποδέχονται τοὺς προσερχομένους ξένους.

Χρῆ ξεῖνον παρεόντα φιλεῖν, ἐθέλοντα δὲ πέμπειν·

..... πρὸς γὰρ Διὸς εἰσὶν ἅπαντες

Ἐεῖνοί τε πτωχοὶ τε.....

καὶ τὸ μέγιστον, ἐδόξαζον ὅτι ὑπὸ τὸν ξένον κρύπτεται θεὸς τις
Καὶ τε θεοὶ ξεῖνοισιν ἐοικότες ἀγνώστως·
παντοῖοι τελέθοντες ἐπιστροφῶσι πολῆας,
ἀνθρώπων ὕβριν τε καὶ εὐνομίην ἐφορῶντες.

Τὰς τῶν βασιλέων ἀρετὰς παρίστησι διὰ τοῦ στίχου

Διὲν ἀριστεύειν καὶ ὑπείροχον ἔμμεναι ἄλλων

τὸ φιλοδίκαιον (τ 10—114), τὸ εὐσεβές (I 46—9), τὴν φρόνησιν (α 3), τὴν εἰλικρίνειαν (I 312), τὴν πραότητα (I 254—258), τὸ ἄγρυπνον καὶ κηδεμονικόν (B 24—25), διὰ τοῦτο καὶ *χρῆμα βασιλικόν* ἐκάλεσεν Ἰλιάδα ὁ Εὐστάθιος.

Ἄλλὰ πλὴν τούτων ὁ Ὅμηρος εἶναι εἰκὼν πίστεως συζυγικῆς, ἣν διδάσκει ἐν τῇ Ὀδυσσεΐᾳ διὰ τῆς σεμνῆς καὶ ἐναρέτου Πηνελόπης, ἧς δεικνύει τὴν γυναικίαν ἀρετὴν ἀμετάτρεπτον καὶ ἀκλόνητον ἐν μέσῳ πολλῶν καὶ μεγάλων πειρασμῶν τὴν περίφρονα Πηνελόπην δι' ὅλης τῆς Ὀδυσσεΐας πρότυπον θαυμασμοῦ καὶ μιμήσεως ἄξιον δεικνύει, καὶ πρὸς τοῦτο ἀντιπαράβάλλει τὴν εἰδεχθῆ τῆς ἀπίστου Κλυταιμνήστρας εἰκόνα, καὶ τὴν ἀνάμνησιν τῆς ἀξίας τῆς δίκης, ἣν ἔλαβεν αὐτὴ καὶ ὁ Αἴγισθος, ὧν αὐτὸς ὁ Ζεὺς κατακρίνει τὸ αἰσχρὸν ἔργον καὶ ὁμολογεῖ τὴν δίκαιαν τιμωρίαν (α 28—43), καὶ διὰ στόματος τοῦ σωφρονεστάτου Νέστορος (γ 301—310) καὶ διὰ τοῦ Μενελάου (δ 512—547),

καὶ δις δι' αὐτοῦ τοῦ Ἀγαμέμνωνος τὸν μὲν Ὀδυσσεὶα ἐπ' ἀρετῇ τῆς Πηνελόπης, ἑαυτὸν δὲ πικρῶς ἐπὶ τῇ ἀπιστίᾳ τῆς Κλυταιμνήστρας ὀλοφυρομένου (λ 404—456, καὶ ω 95—97). Ἀλλὰ μὴ ἐλάσσω τῆς φιλοπατρίας τοῦ Ὀδυσσεῶς εἶναι ἢ πρὸς τὴν *κουριδίην ἀλοχον* πιστότης, τῆς ὁποίας οὐδὲν κατίσχυσαν οὔτε τῆς Κίρκης τὰ φίλτρα, οὔτε ἡ νεότης, οὔτε ἡ ὑπισχνουμένη ὑπὸ τῆς Καλυψοῦς ἀθανασία; Καὶ ἐν τούτοις τῆς συζυγικῆς ἀπιστίας τὰς ὀλεθρίας συνεπείας διδάσκων, εἰκονίζει τὸν οἶκον τοῦ Ἀγαμέμνωνος ἄρδην ἐκ ταύτης κατεστραμμένον· τῆς δὲ τῆς συζυγικῆς πίστεως ἀντιπαρατιθεῖς τὴν ἀμοιβήν, παρίστησι τὸν οἶκον τοῦ Ὀδυσσεῶς ἐκ τῶν ἀνεπίστων ἀνορθούμενον, τῶν μὲν πιστῶν συζύγων μεθ' ὅλα εἴκοσιν ἔτη, ἃ διῆλθον ἐν συμφοραῖς καὶ δάκρυσι, ἀξίουμένων αὖθις νὰ συζήσωσι, καὶ δάκρυον χαρᾶς λείβεται τῶν παρειῶν τοῦ Ὀδυσσεῶς, βλέποντος τὴν Πηνελόπην, τὸν Τηλέμαχον, καὶ τὰς θεραπαινίδας· τῶν δὲ ὑβριστικῶν μνηστῆρων ἀξίαν τῆς ἀσεβοῦς αὐτῶν διαγωγῆς δίκην διδόντων διὰ τῶν ἀδικουμένων Ὀδυσσεῶς καὶ Τηλεμάχου.

Πρότυπον ἀκραίφνου φύσεως γυναικειάς, ὡς μητέρες καὶ σύζυγοι, παρίστανται ἔνθεν ἡ Ἀνδρομάχη, μετὰ τῆς φιλοστοργίας καὶ τῆς αἰσθητικότητος τῆς καρδίας αὐτῆς, ἔνθεν δὲ ἡ Πηνελόπη μετὰ τῆς ὑπομονῆς, τῆς πιστότητος τῆς ἐλπίδος καὶ τῆς συνέσεως αὐτῆς.

Καὶ ἐν τῇ Ὀδυσσεῖᾳ καὶ ἐν τῇ Ἰλιάδι *Διὸς ἐτελείετο βουλή*, ἣτις εἶναι ἡ θεία δικαιοσύνη, ἡ ἀμείβουσα τοὺς ἀγαθοὺς καὶ κολλάουσα τοὺς κακοὺς.

..... ἀτὰρ θεὸς ἄλλοτε ἄλλω

Ζεὺς ἀγαθὸν τε κακὸν τε, διδοῖ, δύναται γὰρ ἅπαντα. (δ 236).

Τοιοῦτους θησαυροὺς ἀπεκόμιζον οἱ ἀθάνατοι ἡμῶν πρόγονοι ἐκ τῆς ἀναγκώσεως τοῦ Ὀμήρου, ὅς ἐγένετο πηγὴ πάσης σοφίας.

..... βαθυρρεῖται μέγα σθένος Ὠκεανοῖο

ἐξ οὗ περ πάντες ποταμοὶ καὶ πᾶσα θάλασσα

καὶ πᾶσαι κρῆναι καὶ φρεῖατα μακρὰ νάουσιν.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ
ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Πρὸς τὸν κύριον *Εὐάγ. Κ. Κοφιριώτην* καθηγητὴν

Ἡ εἰς κρίσιν τῆς παρ' ὑμῶν συγγραφείσης Γραμματικῆς τῆς ὀμηρικῆς διαλέκτου συστηθεῖσα ἐπιτροπή, ἀπεφάνητο ὅτι δύναται αὕτη νὰ χρησιμεύσῃ εἰς τὴν ἐν τοῖς γυμνασίοις διδασκαλίαν τῶν Ὀμηρικῶν ἑπῶν.

Ταῦτα γνωστοποιούντες ὑμῖν ἐγκρίνομεν τὴν γραμματικὴν σας ταύτην ὡς διδακτικὸν βιβλίον.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 9 Δεκεμβρίου 1867.

Ὁ Ὑπουργός

Χ. ΧΡΙΣΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΛ. ΒΛΑΧΟΣ

Ἐξεδόθησαν ἐπὶ *Εὐάγ. Κ. Κοφιριώτου*

Ὀμηρικὴ Γεωγραφία μετὰ εἰκόνων καὶ γεωγραφικῶν πινάκων, σελ. 240, δραχ. 6.

Ὀμηρικὸν Λεξικὸν μετὰ εἰκόνων καὶ παραρτήματος περιέχοντος ὀνομαστικόν (πραγματικόν, φυσιογνωστικόν, ἀρχαιολογικόν κλ.) τῶν τοῦ Ὀμήρου λέξεων. δεδεμένον δρ. 9.

Γραμματικὴ τῶν Διαλέκτων τῆς Ἑλλην. γλώσσης δρ. 2, 75
Κικέρωνος ὁ Α'· καὶ Δ'· κατὰ Κατιλίνα λόγος μετὰ σημειώσεων. δρ. 1, 50.

Καίσαρος Ἀπομνημονεύματα τοῦ Γαλατ. πολέμου μετὰ σημειώσ. γεωγραφ. χάρτου καὶ πίνακος κυρίων ὀνομάτων δρ. 2, 50

Κορνήλιος Νέπωσ μετὰ σημειώσεων δρ. 1, 80.

Ἰσοκράτους λόγοι, Εὐαγόρας, Νικοκλῆς, πρὸς Νικοκλέα, Ἀρεοπαγίτικός, Ἀρχίδαμος, Πλαταϊκός, περὶ Εἰρήνης μετὰ σημειώσεων δρ. 3.

Τιμᾶται Δραχ. 2.)